

C:\Users\Plazma\Desktop\305\Hailey\_Artur-Konecna\_diagnoza.pdb

**PDB Name:** Hailey, Arthur - Konečná diagnó  
**Creator ID:** REAd  
**PDB Type:** TEXT  
**Version:** 0  
**Unique ID Seed:** 0  
**Creation Date:** 13.11.2006  
**Modification Date:** 13.11.2006  
**Last Backup Date:** 1.1.1970  
**Modification Number:** 0

Arthur Hailey  
Konečná diagnóza

Všechny postavy v této knize jsou vymyšleny a jakákoliv podobnost se skutečnými osobami, živými či mrtvými, je čistě náhodná.

MUDr. Richardu G. McManusovi  
A Robertu Brodkinovi  
S vděčnými díky

První kapitola

Život v nemocnici Three Counties se v žhavém letním dopoledni vzdouval a tišil jako příliv a odliv u ostrova, míle vzdáleného od pevniny. Občané města Burlingtonu ve státě Pennsylvania se při teplotě kolem 32 °C ve stínu a 78 procentní vlhkosti vzduchu pořádně potili. V ocelárnách a ve výtopnách na nádraží, kde bylo málo stínu a kde neexistovaly teploměry, by se ovšem naměřilo daleko více stupňů, kdyby si s tím někdo dal práci. V nemocnici bylo přece jen o něco chladněji. I zde však jenom vyvolení nebo vlivní pacienti a zaměstnanci unikali v klimatizovaných místnostech největšímu vedru.

Přijímací kancelář v přízemí klimatizována nebyla a Madge Reynoldsová sáhla toho dopoledne do svého stolu již pro patnáctý hygienický kapesníček, osušila si jím obličej a usoudila, že je čas, aby vyklouzla ven a použila deodorantu. Osmatřicetiletá slečna Reynoldsová byla nejen vedoucí přijímací kanceláře nemocnice, ale zároveň horlivou čtenářkou inzerátů o ženské hygieně. Jejich naléhavé nabádání vzbuzovalo v ní hrůzu z pachu zpoceného těla; proto v parném dnu neustále odbíhala na dámskou toaletu na chodbě. Rozhodla se, že dřív než si odskočí, zatelefonuje čtyřem pacientům, kteří budou přijati odpoledne.

Před několika minutami jí doručili ze všech oddělení nemocnice obvyklá hlášení, z nichž vyplývalo, že dnes bude propuštěno dvacet šest pacientů místo předem ohlášených dvaceti čtyř. Protože v noci došlo ke dvěma úmrtím, mohli být okamžitě přijati čtyři čekatelé z dlouhodobého pořadníku.

Čtveřice nemocných, která čeká na zavolání s nadějí nebo s obavami, si ve čtyřech domovech v Burlingtonu nebo jeho okolí sbalí pár nejnnutnějších osobních potřeb a svěří se lékařské péči nemocnice Three Counties. Slečna Reynoldsová použila šestnáctého kapesníčku, rozevřela seznam, přitáhla si blíž telefon na psacím stole a začala vytáčet první číslo.

Lépe než úřednice v přijímací kanceláři na tom byli nemocní, kteří čekali na ambulantní poliklinice, umístěné v protějším křídle hlavní budovy. Než na ně přijde řada a vstoupí do jedné ze šesti ordinací, jejichž dveře ústí do hlavní čekárny, mohli oceňovat výhodu klimatizace. V ordinacích poskytovalo šest specialistů bezplatně služby těm, kteří si nemohli nebo nechťeli zaplatit taxu soukromých pacientů ve zdravotnickém středisku odborných lékařů ve městě.

Starý Rudy Hermant, který zpravidla pracoval, jen když ho rodina k tomu donutila, se pohodlně uvelebil do křesla v příjemně chladné ordinaci a dr. McEwan, specialista chorob ušních, nosních a krčních, začal pátrat po příčině jeho stupňující se nedoslýchavosti. Rudymu ve skutečnosti příliš nevadila; tu a tam, když mu mistr ukládal mimořádnou práci či vyžadoval rychlejší tempo, považoval ji dokonce za výhodu. Ale Rudyho nejstarší syn rozhodl, že si musí dát uši prohlédnout, a staroch se jeho naléhání podvolil.

Dr. McEwan vytáhl mrzutě a podrážděně z Rudyho ucha otoskop. Poznamenal kysele: „Vám by pomohlo, kdybyste si řádně vymyl z uší špínu!“

McEwan obvykle nemíval špatnou náladu. Jeho žena však proměnila dnešní snídani v bojiště, na němž se válčilo o náklady na domácnost; hádka začala už předchozí večer.

Rozzlobil se tak, že ráno vyjel se svým novým oldsem z garáže v takovém vzteku, až pomačkal pravý zadní blatník.

Rudy k němu rozpačitě vzhledl: „Co jste říkal?“ zeptal se.

„Vysvětloval jsem vám, že by prospělo... konečně, na tom nezáleží.“ McEwan rozvažoval, zda starochův stav způsobila senilita nebo snad malý nádor. Zajímavý případ vzbudil jeho profesionální zájem a odpavil nevoli.

„Neslyšel jsem, co jste povídal,“ ozval se znovu stařík.

McEwan zesílil hlas: „Ale nic! Nic důležitého!“ Byl rád, že Rudy neslyšel, a trochu se zastyděl za svůj výbuch.

V ordinaci interních chorob si tělnatý doktor Toynbee zapálil novou cigaretu od nedopalku staré a pohlédl přes stůl na pacienta. Při posuzování jeho tělesných rozměrů pocítil lehké rozladění sám nad sebou; rozhodl se, že si na pár

týdnů odřekne jídlo v čínské restauraci; omluví se na dvou večeřích v tomto týdnu a příští úterý odvolá návštěvu v Gurmánském klubu. A když si stanovil diagnózu, upřel důtklivě svůj zrak na vyšetřovaného a prohlásil nelitostně: „Máte přes váhu. Zložím vám dietu. A měl byste přestat kouřit.“

Asi devadesát metrů od místa, kde ordinovali specialisté, spěchala rušnou chodbou upocená slečna Mildred, vedoucí archivářka nemocnice. Přes úmorné vedro se nyní dokonce rozběhla za postavou, která právě mizela za nejbližším rohem.

„Doktore Pearstone! Doktore Pearstone!“

Doběhla k němu a starý patolog se zastavil. Přehodil velký doutník, který kouřil, do koutku úst a zeptal se nevrle:

„Copak je? Co se děje?“

Malá slečna Mildred oslavila už dvaapadesátku a byla stará panna. Na svých nejvyšších podpatcích měřila pouhého půldruhého metru. Trochu se zalekla Pearsonovy popuzenosti.

Avšak protokoly, formuláře a pořadače byly smyslem jejího života. Dodala si odvahy a požádala: „Doktore Pearstone, potřebuji vaše podpisy na pitevní protokoly. Zdravotnický odbor vyžaduje kopie.“

„Až jindy. Spěchám.“ Joe Pearson byl zřejmě ve své nejhorší náladě.

Slečna Mildred se nedala odradit. „Prosím vás, pane doktore, vždyť to bude trvat jen chvilku! Sháním vás už tři dny!“

Pearson se zamračeně vzdal. Popadl formuláře a propisovačku, kterou mu slečna Mildred podala, přistoupil k blízkému stolku, načmáral na první list svůj podpis a zabručel: „Nevím vůbec, co podepisuji. Co je to?“

„Howdenův případ, pane doktore.“

Dr. Pearson nepřestával hurovat. „Mám spousty případů.

Nevzpomínám si.“

Slečna Mildred trpělivě připomněla: „Jedná se o dělníka, který spadl z vysoké rampy a zabil se. Vzpomeňte si, zaměstnavatel prohlásil, že se musel zřítit v srdečním záchvatu, protože jinak by nehodě zabránila jejich bezpečnostní opatření.“

Pearson zabručel: „Aha.“

Podepisoval další protokol a slečna Mildred pokračovala ve svém referátu. Ráda pořádkumilovně dokončila, co začala.

„Pitva ovšem ukázala, že muž měl srdce zdravé, a nebyla objevena žádná další fyzická příčina.“

„Vim,“ zarazil ji doktor Pearson.

„Odpusťte, pane doktore, myslila jsem..“

„Byl to pracovní úraz. Budou muset vdově přiznat penzi.“

Pearson přerušil debatu, přehodil v ústech doutník a škrábal další podpis, přičemž málem rozedral papír. Tentokrát mu ukápl na kravatu víc vajíčka než jindy, zjišťovala slečna Mildred a hádala, kolik dnů si asi starý patolog nekartáčoval šedivé nepoddajné vlasy. Zevnějšek doktora Pearsona byl v nemocnici Three Counties považován za napůl komický, napůl pohoršující. Asi před deseti lety mu zemřela žena a od té doby, co žil sám, bylo jeho šatstvo čím dál zanedbanější.

V šestašedesáti letech připomínal zjevem spíše vandraka než primáře jednoho z důležitých oddělení nemocnice. Pod bílým pláštěm zahlédla slečna Mildred vlněnou vestu s otřepanými knoflíkovými dírkami a s dalšími dvěma dírami, propálenými pravděpodobně kyselinou. Šedé, dávno nežehlené kalhoty spadaly na rozšmáthané boty, které zoufale volaly po vyleštění.

Joe Pearson podepsal poslední papír a téměř divoce je všechny hodil slečně Mildred. „Teď bych snad mohl jít dělat něco pořádného, ne?“ Důrazně zamával doutníkem a sypal popel nejen na sebe, ale i na nablýskanou linoleovou podlahu. Pearson pracoval v nemocnici Three Counties tak dlouho, že mu jeho hrubost, kterou si nesměl dovolit nikdo mladší, byla mlčky trpěna. Provokativně ignoroval nápisy „Kouření zakázáno“, nápadně rozmístěné v pravidelných vzdálenostech v nemocničních chodbách.

„Děkuju vám, pane doktore. Mockrát děkuju.“

Krátce pokynul a vydal se k vestibulu, odkud chtěl sjet výtahem do suterénu. Obě kabiny však byly ve vyšších patrech. Se zlostným zaklením se odkolébál ke schodišti, které vedlo k jeho oddělení.

Atmosféra na chirurgii o tři poschodí výš byla snesitelnější; v dokonale klimatizovaném oddělení, jehož teplota i vlhkost se v celém operačním úseku pečlivě kontrolovaly, svlékali se chirurgové, asistenti i sestry pod zelené operační uniformy až do spodního prádla, aby mohli pracovat co nejpohodlněji.

Někteří chirurgové právě skončili první ranní operace, a než přistoupí k dalším, odcházeli na kávu do jídelničky pro personál. Z operačních sálů, které vedly do chodby a byly asepticky odděleny od ostatních prostor nemocnice, začínaly sestry vyvážet na vozících narkotizované pacienty do resuscitačních pokojů. V těch byli pod pečlivým dohledem tak dlouho, dokud se jejich stav nezlepšil natolik, aby mohli být přeloženi na pokoje normální.

Lucy Graingerová, ortopédka, obhajovala při doušcích černé kávy svou včerejší koupi malého volkswagenu.

„Jsem si jist, Lucy,“ vysmíval se jí dobronmyslně doktor Bartlett, „že mi vůbec nebude působit potíže ten tvůj vůz na parkovišti přeskakovat!“

„Správně, Gile,“ odrazila ho, „potřebuješ jako sůl změnu, abys neustrnul jen na pochodovém cvičení kolem toho svého detroitského monstra!“

Gil Bartlett, jeden z vedoucích chirurgů nemocnice, vlastnil krémový cadillac, který skoro vždy zářil neposkvřnou čistotou.

Reprezentoval svého majitele, který bezesporu patřil mezi nejlépe oblékané lékaře nemocnice Three Counties. Bartlett

byl také jediný člen lékařského štábu, který nosil krásně zastřížený plnovous a la van Dyck; při řeči se mu pohupoval nahoru a dolů, což Lucy, kdykoliv ho pozorovala, skoro fascinovalo.

Do místnosti vstoupil Kent O'Donnell, primář chirurgie a předseda ústavní lékařské rady. Bartlett na něj zamával.

„To jsem rád, že tě vidím, Kente. Příští týden budu přednášet sestrám o tonzilektomii u dospělých. Máš nějaké diapositivy o aspiraci do průdušnice a o aspirační pneumonii?“

O'Donnell probral v duchu sbírku svých barevných výukových diapositivů. Věděl, oč má Bartlett, zájem, aspirace do trachey byla jednou z méně známých komplikací, které se občas vyskytnou u dospělých po vynětí mandlí. I při sebevětší opatrnosti může totiž z chirurgických kleští odpadnout nepatrný kousek mandle, který nemocný vdechne do plic, kde se pak vytvoří hnisavé ložisko. O'Donnell si pořídil při pitvách řadu obrázků průdušnice a plic, zachycujících tento stav. „Myslím, že mám,“ řekl Bartlettovi. „Večer ti je najdu.“

Lucy Graingerová prohodila: „Jestli nemáš snímek trachey, dej mu snímek rekta! On ten rozdíl stejně nepozná.“ Místností zahlaholil smích.

O'Donnell se také usmál. On a Lucy byli staří přátelé.

Často ho napadlo, že pouze nedostatek volného času a příležitosti zavinil, že se nepoznali důvěrněji. Líbila se mu z mnoha důvodů, ale nejpádňejším z nich byla skutečnost, že se dokázala prosadit v takzvaném mužském světě. Neztratila přitom nikdy svou ženskost. V beztvaré uniformě, kterou měla nyní na sobě, se celkem od ostatních neodlišovala; pod pracovním oděvem se však skrývala souměrná, štíhlá postava. Lucy se obvykle oblékala poněkud konzervativně, ale vždycky podle módy.

Ozvalo se zaklepání a do jídelničky diskrétně vstoupila sestra. Polohlasem upozornila zamýšleného O'Donnella:

„Doktore O'Donnelle, čeká na vás rodina vašeho nemocného!“

„Vyřiďte, že přijdu hned.“ V šatně vyklouzl z operačního pláště a kalhot. Dnešní jedinou naplánovanou operaci již provedl. Ujistil rodinu nemocného, že odstranění žlučových kamenů proběhlo úspěšně, a zamířil ke kanceláři správce nemocnice.

Nad chirurgickým oddělením – o poschodí výše – v pokoji č. 4,8 pro soukromé pacienty, George Andrew Dunton přestal vnímat vedro či chlad a jen patnáct vteřin jej dělilo od smrti.

Dr. McMahon ho držel za zápěstí a čekal, až tep ustane.

Sestra Penfieldová otevřela dokořán okenní větrák, protože v pokojíku, přeplněném nejbližšími příbuznými, bylo nesnesitelné dusno. Tohle je dobrá rodina, říkala si – žena, dospělý syn i mladší dcera. Manželka tiše vzlykala, dceři se po tvářích řinuly slzy. Syn se odvrátil, jeho ramena se chvěla.

Přála bych si, aby pro mne také někdo plakal, až budu umírat, pomyslíla si Elaine Penfieldová. Tiché slzy jsou cennější než nejvýmluvnější nekrolog.

Dr. McMahon pustil zápěstí a vzhlédl. Nebylo třeba slov.

Sestra Penfieldová metodicky zaznamenala do chorobopisu čas úmrtí: deset hodin padesát dvě minuty.

Téměř na všech odděleních – i v pokojích soukromých pacientů – nastala neklidnější část dne. Ranní léky byly rozdány, vizity provedeny, všude zavládla uspávající pohoda, kterou přeruší teprve podávání oběda, jež vyvolá novou špičku na provozním harmonogramu dne. Některé sestry vyklouzly do ústavní jídelny na kávu, jiné doplňovaly chorobopisy. „Stěžuje si na nepřetrávající bolesti v břiše,“ zapisovala sestra Wildingová na kartu jedné pacientky a chtěla začít další řádek, ale po dopsání věty se jí ruka zastavila.

Šestapadesátiletá šedovlasá sestra, jedna z nejstarších v nemocnici, sáhla do kapsy uniformy a vyňala dopis; od chvíle, kdy jí byl doručen s ostatní poštou pro oddělení, jej přečetla už dvakrát. Při otevření z něho vypadla momentka mladého námořního poručíka s hezkou dívkou, která byla do něho zavěšena. Zahleděla se na obrázek a znovu se pustila do čtení.

„Milá maminko,“ začínal, „asi tě překvapím. Seznámil jsem se tady v San Francisku s milou dívkou, včera jsme se vzali.

Budeš určitě moc zklamaná, protože sis vždycky přála být na mé svatbě, ale jsem si jist, že pochopíš, když ti povím, že...“

Oči sestry Wildingové sice klouzaly po řádcích dopisu, ve skutečnosti však přemýšlela o svém synovi, kterého vídala tak málo. Starala se o Adama od svého rozvodu až po jeho vstup do koleje, pak začalo jeho studium na námořní akademii v Annapolis, přijel na několik víkendů, na pár krátkých dovolených, následovala služba u námořnictva – a nyní patřil jiné ženě. Musí jim poslat aspoň blahopřejný telegram!

Odedávna si umiňovala, že jakmile Adam dostuduje a bude stát na vlastních nohou, půjde do důchodu; ale neodešla, a čím víc se penze blížila, tím méně do ní spěchala. Schovala dopis i fotografii do kapsy uniformy, sáhla po peru, které předtím odložila, a hezkým písmem doplnila záznam dalším řádkem: „Lehké zvracení a průjem. Ohlášeno dr. Reubensovi.“

Na porodnickém oddělení ve čtvrtém poschodí ještě nenastala chvílka, kterou by bylo možno považovat za klidnou.

Doktor Charles Dornberger se drhl vedle dvou dalších porodníků u svého umyvadla a v duchu žehral, že miminka mívají protivný zvyk přicházet na svět ve skupinkách. Hodiny, ba dokonce dny šlo všechno pěkně rovnoměrně; děti se rodily hezky jedno po druhém. Najednou zničehonic, jako by se spiklo samo peklo, se jich půl tuctu domáhalo vstupu na svět současně. A dnes byl takový čertovský den!

Jeho pacientka, stále veselá, buclatá černoška, měla právě porodit desáté dítě. Protože přijela v poslední chvíli a porod už začal, přivezli ji z pohotovosti na vozíku. Zatímco se Dornberger pečlivě myl, slyšel její rozhovor s asistentem, který ji na porodnické oddělení doprovázel.

Jak bývalo zvykem v naléhavých případech, vykázal zřejmě z výtahu všechny ostatní.

„Všichni ty hodný lidi museli kvůli mně z vejtahe,“ rozkládala černoška. „Tak důležitá sem nebyla v celém svém životě.“ Dornberger zaslechl, jak jí po těchto slovech asistent doporučuje, aby se uvolnila. „Uvolnit, synáčku?“ odpovídala.

„Já sem uvolněná. Dycky se uvolním, dyž mám maličky. To je jediná doba, kdy nemusím mejt nádobí, nemusím práť, nemusím vařit. Já se dycinky těším, že sem zase přídu. Pro mě je to hotová dovolená!“ Ztichla, jak se ohlásila bolest.

Procedila zaťatými zuby: „Devět dětí sem už porodila, tohle bude desátý. Nejstarší je tak velikej jako vy, synáčku. A vod teďka za rok mě tady najdete zas! Na beton vám můžu říct, že tady budu nanovo!“ Zachichotala se, a jak ji sestra odváděla k operačnímu sálu, její smích slábl. Asistent se vrátil na pohotovost.

Dornberger, vydrhnutý, sterilní, oblečený do čistého operačního obleku, potíci se horkem, se odebral za rodičkou.

V nemocniční kuchyni, kde personál byl na vedro zvyklý, Hilda Straughanová, hlavní dietetička, uzobla z rozinkového koláče a pochvalně přikývla vedoucí moučníkářce. Věděla zcela bezpečně, že tyhle a všechny ostatní kalorie se určitě projeví, až se příští týden bude v koupelně vážit, ale konejšila své svědomí ujišťováním, že ochutnávání co největšího počtu kuchyňských výrobků patří k jejím hlavním povinnostem.

Nadto bylo pro paní Straughanovou zcela zbytečné mořit se problémem kalorií a váhy. Víceleté ochutnávání se projevovalo zběsilými otáčkami stupnice její osobní váhy, která se nakonec vždy ustálila na devadesáti či více kilogramech.

Valná většina z nich byla uložena v mocném poprsí, jež se podobalo dvěma Gibraltarům (kdyby Gibraltar mohl mít dvojče) a bylo proslulé po celé nemocnici. Její chůze se podobala důstojné plavbě mateřské letadlové lodi s předvojem dvou bitevních křižníků.

Stejně jako jídlo milovala však paní Straughanová svou práci. Spokojeně se rozhlížela po svém království a pohled na lesklou ocel sporáků a servírovacích stolků, svítící nářadí a nádobí, jiskřivě bílé zástěry kuchařů a jejich pomocnic jí rozechřival srdce.

V kuchyni bylo živo. Oběd byl největší pracovní zátěží, neboť se připravoval nejen pro nemocné, ale i pro všechny personál. Během necelých dvaceti minut bylo třeba rozeslat na oddělení podnosy s dietami pro nemocné a po celé dvě další hodiny vydávat jídlo. Potom, zatímco kuchyňské pomocnice umyjí a poklidí nádobí, kuchaři začnou připravovat večeři.

Sotva si paní Straughanová připomněla nádobí, zamračila se a zamířila do místnosti za kuchyní, kde byly instalovány dvě velké automatické myčky. Tento úsek jejího panství se již tolik neleskl a nebyl tak moderní jako přední část.

Uvědomovala si, nikoliv poprvé, jak by byla šťastná, kdyby i toto zařízení bylo zmodernizováno. Bylo pochopitelné, že všechno není možné provést naráz. Uznávala, že se jí podařilo vymoci na správním radě za ta dvě léta, co řídí kuchyni, neobvykle mnoho zařízení. Majestátně se nesla do jídelny kontrolovat vyhřívané pulty, rozhodnuta, že stůj co stůj se co nejdříve pustí do dalších diskusí s administrativou o těch myčkách.

Hlavní dietetička nebyla jediným člověkem v nemocnici, jehož myšlenky se točily kolem jídla. Na radiologii ve druhém poschodí se vyjádřil ambulantní pacient, pan James Bladwick, zástupce přednosty prodejního oddělení jednoho ze tří největších burlingtonských obchodů s automobily, že je „hladový jako vlk“.

Měl k tomu pádný důvod. Podle příkazu svého lékaře se Jim Bladwick od půlnoci postil a teď byl připraven v rtg kabině č. I k vyšetření zažívacího traktu. Rentgen potvrdil, nebo popře podezření na duodenální vřed. Jim Bladwick doufal, že toto podezření je neopodstatněné, ba zarytě věřil, že ani dvanáctníkový vřed ani nic jiného nezmaří jeho úsilí a oběti posledních tří let, nezlehčí jeho ochotu pracovat více a déle než kdokoliv jiný z personálu prodejního oddělení a nepohrbí všechno, co se mu konečně začínalo vyplácet.

Pochopitelně, měl starost, kdo by neměl! Vždyť musel každý měsíc splnit plán prodeje! – Tohle prostě nemůže být vřed; musí to být něco jiného, něco triviálního, co se dá rychle vyléčit. Byl zástupcem přednosty teprve šest týdnů.

Věděl však lépe než ostatní, že ten vznešený titul si může udržet jen tenkrát, bude-li schopen zaručit finanční obrát.

Nutnou podmínkou jeho dosažení je být stále ve střehu, stále „u míče“ – být houževnatý, schopný, vždy dosažitelný, být prostě fit. Žádné lékařské vysvědčení neomluví klesající graf prodeje.

Jim Bladwick delší dobu prohlídku odkládal. Porucha se projevila asi před dvěma měsíci, trápil ho tíživý tlak v oblasti žaludku a při jednání se zákazníky v naprosto nevhodném okamžiku říhal. Zpočátku předstíral, že se neděje nic mimořádného; konečně přece jen vyhledal lékaře, a proto byl dnes v rtg kabině. Snad nebude snímkování trvat dlouho; jednání s Fowlerovými o šestipanelových podvozcích je v proudu a oni je velice potřebují prodat. Proboha, jen kdyby už směl něco sníst!

Pro doktora Alpha Bella, vedoucího oddělení radiologie, jehož většina nemocničního osazenstva znala pod přezdívkou „Bim Bam“, se tohle vyšetření zažívacího traktu vůbec nelišilo od stovek předchozích. Obvykle hrával v myšlenkách sám se sebou hru „na hádanou“ a rozhodl se, že tentokrát bude hlasovat pro „ano“. Pacient byl ukázkovým typem vředové choroby. Za svými brýlemi s tlustými skly v rohovinových obroučkách Bell skrytě druhého muže pozoroval. Je ustaraný, konstatoval, a teď je zřejmě jako na jehlách.

Radiolog postavil Bladwicka za štít a podal mu džbánek barya.

„Až vás upozorním,“ řekl, „vypijete obsah do dna.“

Po posledních přípravách zavelel: „Teď!“ Bladwick vyprázdnil sklenici.

Bell štítem pozoroval, jak baryum postupuje, jak prochází nejprve jícnem, naplňuje žaludek a z něho se dostává do dvanáctníku. Kontrastní látka zdůraznila kontury jednotlivých orgánů, takže je bylo možno rozpoznat. Během vyšetřování Bell exponoval několik snímků. Po stisknutí břišní stěny se baryum stejnoměrně rozlilo. A teď jej uviděl –

čep v duodenu, vřed, jasný, nepopíratelný. Vyhrál sázku, kterou uzavřel sám se sebou. „Hotovo, pane Bladwicku, děkuji vám,“ pronesl nahlas.

„Konečně, doktore. Jaký je rozsudek? Budu žít?“

„Samozřejmě že budete žít.“ Většina snímkaných chtěla vědět, co viděl na štítu podle průpovědky z pohádky: Zrcadlo nejvěrnější, kdo je ze všech nejkrásnější? Jeho úkolem však nebylo podávat informace. „Váš lékař dostane snímky zítra ráno a sdělí vám výsledek vyšetření.“ Máš smůlu, kamaráde, pomyslel si. Nesmí ti být proti mysli hodně odpočívát a krmit se mléčnou dietou a vejci nazráčeno.

Sto osmdesát metrů od hlavní nemocniční budovy, v sešlém stavení, které bývalo továrnou na nábytek a nyní sloužilo jako domov sester, sestra-žákyně Vivian Loburtonová zápolila se zipem, který se nechtěl zavřít.

„Hrom a peklo!“ ulevila si výrazem, jehož velmi často užíval její otec, který si nadělal slušné jmění dřevorubectvím a neměl ve zvyku mluvit jinak v lese a jinak doma.

Devatenáctiletá Vivian spojovala v zajímavém kontrastu otcovu robustnost a matčinu vrozenou novoanglickou jemnost, která neutrpěla stykem s oregonským dřevorubeckým táborem. Za čtyři měsíce studia k získání diplomu zdravotní sestry Vivian poznala, že i v jejím vztahu k nemocnici a ošetrovatelství se projevují protikladné povahové rysy jejích rodičů.

Přítahovalo ji, cítila k němu posvátnou úctu, a současně ji odpuzovalo a znechucovalo. Bezprostřední styk s nemocnicí a chorobami ji jako každého nováčka šokoval. V situacích, kdy se jí obracel žaludek, se musela silou vůle přinutit, aby se nevzdala a neutekla.

Po drastických zážitcích, kdy potřebovala jak změnu prostředí, tak i duševní vzpruhu, ji vždycky posilovala stará láska – hudba. V Burlingtonu byl kupodivu výborný symfonický orchestr; Vivian si zajistila předplatné na jeho programy. Změna životního tempa a balzám dobré hudby jí pomáhal najít rovnováhu a sebejistotu. S počínajícím létem však koncerty přestaly a brzy si uvědomila, že potřebuje něco, co by je nahradilo.

V této chvíli ovšem neměla příliš času na smutné, rozčekané myšlenky. Přestávka mezi dopolední výukou a návratem k povinnostem na oddělení byla poměrně krátká. A ke všemu ještě ten ztracený zip! Trhla jím znovu, zoubky se urovnaly, svorka po nich sklouzla a zip se zavřel. S úlevou se rozběhla ke dveřím, ale rychle se ještě vrátila a utřela si ručníkem obličej. Při bláznivém zápolení se zipem se úplně zpotila.

Páni, to je ale vedro!

Taková – či podobná – bývala všechna dopoledne v nemocnici: na klinikách a na ošetrovnách, v laboratořích, na operačních sálech; na neurologii, na psychiatrii, na pediatrii, na dermatologii, na ortopedii, na očním oddělení, na gynekologii, na urologii; na pokojích, kde leželi chudí, i v pavilónu soukromých pacientů; v provozních útvarech – v administrativě, v účtárně i v nákupu a v hospodářské správě; v čekárnách, na chodbách, v halách a ve výtazích; v pěti patrech, v přízemí a v suterénu nemocnice Three Counties. Bylo 15. července jedenáct hodin dopoledne.

## DRUHÁ KAPITOLA

Zvon na věži chrámu Vykupitele, který byl od nemocnice Three Counties vzdálen o dva bloky, odbil jedenáct. Kent O'Donnell opustil chirurgické patro a zamířil k administrativnímu oddělení v nižším poschodí. Zvuk zvonu, rozladěný puklinou v dávno odlitém plášti, pronikl na schodiště otevřeným oknem. O'Donnell si automaticky zkontroloval čas na svých náramkových hodinkách a uhnul skupině asistentů, která jej spěšně míjela. Jejich kroky duněly na kovových schodech pro personál. Trochu se ztišili, když uviděli předsedu lékařské rady, a jak šli jednotlivě kolem, uctivě zdravíli: „Dobrý den, pane doktore!“ V druhém poschodí se O'Donnell zastavil a dal přednost sestře, která vezla na pojízdné židli nemocnou – asi desetiletou dívku s obvazem přes oko.

Jako kvočna chránící své kuře je doprovázela nějaká žena, patrně matka děvčete.

Sestra, na kterou se usmál, i když ji neznal, ho skrytě ocenila pohledem. O'Donnellovi bylo přes čtyřicet, ale dosud sklízel obdivné pohledy žen. Uchoval si atletický vzhled nejlépšího předního obránce, kterým byl za univerzitních studií.

Měl štíhlou, vznosnou postavu s rozložitými rameny a svalnatými pažemi. Dosud se instinktivně napřimoval, jako by se chystal zastavit býka v aréně, jestliže měl podniknout něco nesnadného nebo rozhodnout něco závažného. Přesto, že působil mohutně, jeho kostru obalovaly jen svaly a neměl ani jediné půlkilo nadváhy; pohyboval se lehce, a pravidelně pěstovaný sport – tenis v létě a lyžování v zimě – ho udržoval silným a křepkým.

O'Donnell nebyl nikdy hezký jako Adonis; měl drsný, poněkud nepravidelný obličej, na nose se mu táhla jizva po starém zranění z fotbalu; měl tvář, kterou ženy shledávají u mužů – často skoro protismyslně – přitažlivou. Jen vlasy nesly stopy uplynulých let; nedávno byly smolně černé, nyní však valem šedivěly, jako by se pigment náhle vzdal a vymizel.

Z konce chodby ho někdo zavolal: O'Donnell se zastavil a ohlédl se. Volal ho starší člen sboru chirurgů Bill Rufus.

„Nazdar, Bille, jak se máš?“ O'Donnell měl Rufuse rád.

Byl svědomitý, odpovědný chirurg s kvetoucí praxí. Pacienti mu důvěřovali pro jeho přímost, s jakou s nimi jednal.

Zaměstnanci ho respektovali; asistenti a sekundáři oceňovali, že dovede příjemným, bezbolestným způsobem udělit zdravou lekci a jednat přitom se všemi jako se sobě rovní, což je vlastnost, která se u chirurgů vyskytuje opravdu zřídka.

Jeho jedinou zvláštní libůstkou, jestli se to dá tak nazvat, byl zvyk nosit nemožně křiklavé vázanky. O'Donnell se až vnitřně otfásl nad kreací, kterou dnes jeho kolega vystavoval na odív: rumělkové čáry se klikatily v tyrkysových kruzích na světle fialovém a citrónově žlutém podkladě. Pro své vázanky vytrpěl Rufus hodně popichování. Nedávno

se vyjádřil jeden z nemocničních psychiatrů, že jeho vázanky „představují kráter, z něhož zpod uhlazeného, nenápadného povrchu může vyrazit hnis“. Rufus se tomu jen dobromyslně smál. Nyní však vypadal ustaraně.

„Kente, rád bych si s tebou pohovořil!“

„Půjďme do mé kanceláře?“ zeptal se O'Donnell znepokojeně.

Rufus nebyl typ, který by ho vyhledal, kdyby nešlo o něco vážného.

„Není třeba! Diskutovat můžeme i zde! Koukej, Kente, jde o bioptické nálezy z patologie.“

Přistoupili k oknu, aby se vyhnuli provozu v chodbě, a O'Donnellovi prolétlo hlavou: „To je nadělení!“ Rozvážně se však otázel: „Co máš na mysli, Bille?“

„Vypracování nálezů jim trvá moc dlouho! Příliš dlouho!“

O'Donnell o závadě věděl. Rufus jako všichni chirurgové běžně operoval pacienty s nádory. Po vyoperování posílal nádor vyšetřit patologovi. Dr. Joseph Pearson prováděl dvě vyšetření nádoru. První v malé laboratoři vedle operačního sálu, kde pacient dosud ležel v narkóze. Zmrazený preparát prohlédl mikroskopem a posoudil, zda jde o nádor maligní, zhoubný, což znamenalo rakovinu, nebo benigní, nezahubný, kdy další operativní výkony nebyly nutné. Jestliže se nádor jevil jako maligní, operace okamžitě pokračovala. Naproti tomu nález benigní, stanovený patologem, znamenal pro chirurga ukončení operace a odeslání nemocného na resuscitační pokoj.

„Dochází snad k opoždění nálezů ze zmrazených preparátů?“

O'Donnell sice o žádném zpoždění neslyšel, ale chtěl se o tom ujistit.

„Ne,“ odpověděl Rufus. „Kdyby docházelo, vyslechl bys už litanie stížností. Ale zato dodání druhé podrobné zprávy trvá úplnou věčnost!“

„Chápu!“ O'Donnell získával čas a uspořádával si myšlenky.

Opakoval si v duchu postup při druhém vyšetření. Ze zmrazeného vzorku vzatého nádoru vyhotoví laborant na patologii velmi pečlivě a za podmínek podstatně příznivějších nežli při prvním pooperačním hodnocení několik preparátů. A po prohlédnutí mikroskopem je patolog znovu prostuduje a stanoví konečnou diagnózu. Nádor, který se zprvu zdá benigní nebo sporný, projeví se někdy v průběhu tohoto dalšího přesnějšího vyšetření jako maligní a změna patologova názoru nepřipadá nikomu abnormální. V takovém případě se nemocný podrobí nové operaci. Důležité však je, aby druhá patologova diagnóza následovala rychle po první. O'Donnell pochopil podstatu Rufusových výhrad.

„Kdyby ke zdržení došlo jednou za čas,“ stěžoval si Rufus, „nereptal bych. Vím, že na patologii vládne neustálý shon a spěch a také si nechci na Joea Pearsona přísazovat. Jenže průtahy nejsou ojedinělé, Kente, stále se opakují.“

„Mohl bys uvést konkrétní případ, Bille?“ pronesl O'Donnell ostře. Nepochyboval, že Rufus má po ruce dostatek faktů.

„Beze všeho. Minulý týden jsem operoval pacientku, paní Masonovou, s nádorem prsu. Odstranil jsem jej a Joe Pearson po prvním šetření zmrazených preparátů jej prohlásil za benigní. V nálezu z druhého vyšetření uvedl, že je maligní.“

Rufus pokrčil rameny. „Přít se nemohu, z prvního vyšetření nikdo nemůže určit přesně a správně typ nádoru!“

„A dál?“ O'Donnell tušil, o čem jde, a chtěl mít nepříjemnou záležitost raději za sebou.

„Vyhotovení definitivního nálezu trvalo Pearsonovi osm dní! V době, kdy jsem jej dostal, byla nemocná již propuštěna!“

„Hrome!“ To ještě chybělo, konstatoval O'Donnell. Teď musím situaci nevyhnutelně řešit.

„Je krajně těžké,“ pokračoval Rufus korektně, povolat tu ženu zpět a oznámit jí, že diagnóza byla chybná, že bohužel rakovinu má a že ji musíme znovu operovat!“

Opravdu, takové sdělení není snadné, souhlasil O'Donnell a vzpomněl si na vlastní nepříjemnou zkušenost. Kdysi, před tím, než přišel do nemocnice Three Counties, se mu přihodilo totéž. Nechtěl už nikdy nic podobného prožít!

„Bille, ponecháš mi volnost jednání?“ O'Donnell byl rád, že si stěžuje právě Rufus. S jiným lékařem by jednání bylo daleko svízelnější.

„Jistě! Když se věc zásadně rozřeší,“ Rufus dovedl být v mezích svých práv velmi důrazný. „Jak víš, není to jediný případ. Tenhle je však ošklivý.“

O'Donnell si uvědomil závažnost tohoto varování. Rufus ovšem netušil, že při projednávání stížnosti vznikne řada dalších komplikací.

„Promluví s Joem Pearsonem ještě dnes odpoledne,“ slíbil. „Po klinickopatologické konferenci. Přijdeš?“

Rufus přikývl. „Samozřejmě, přijdu.“

„Tak na shledanou na konferenci, Bille! A díky za sdělení.“

Slíbují, že se postarám o nápravu.“ Postarám se! Ale jak?

O'Donnell kráčet chodbou a rozvažoval. Přestal o záležitosti přemýšlet teprve při vstupu do administrativního oddělení.

Otevřel dveře kanceláře Harryho Tomaselliho.

Při prvním rozhlédnutí správce neviděl, ale uslyšel: „Tady jsem, Kente!“ Tomaselli nasedl za svým psacím stolem, kde trávil většinu své pracovní doby, ale nakláněl se nad pultem ve vzdáleném koutě místnosti, vykládané březovým dřevem.

Na něm měl rozloženy nákresy a světlotisky. O'Donnell k němu přešel po tlustém koberci s hustým vlasem, také se nad nimi sklonil a prohodil:

„Oddáváš se snění za bílého dne, Harry?“ Dotkl se jednoho nákresu. „Nechceš, abychom ti postavili na střeše východního křídla moderní podkrovní?“

Tomaselli se usmál: „Za předpokladu, že přesvědčíš o nutnosti stavby správní radu, jsem pro.“ Sundal si brýle bez obrouček a začal je leštit. „No – tak tu jej máme – ten Nový Jeruzalém!“

O'Donnell prohlížel detailně rozpracované plány, jak by podle architektonických představ měla nemocnice Three Counties vypadat po úctyhodně rozsáhlé přístavbě. Součástí budov nového křídla měl být též nový internát pro sestry. „Ještě nějaké novinky?“ obrátil se k Tomasellimu.

Správce si opět nasadil brýle. „Dnes ráno jsem znovu mluvil s Ordenem.“ Orden Brown, prezident druhé největší ocelárny v Burlingtonu, byl předsedou správní rady nemocnice.

„Tak?“

„Sdělit mi, že v lednu můžeme počítat s půl miliónem dolarů na základy budovy. Takže v březnu by se mohlo začít bagrovat!“

„A druhý půlmilión? Minulý týden tvrdil, že podle jeho mínění dostaneme finanční prostředky teprve příští rok v prosinci!“ O'Donnell si uvědomil, že i tak považoval předsedu za přílišného optimistu.

„Já vím,“ přisvědčil Tomaselli. „Požádal mě, abych ti vyřídil, že svůj názor změnil. Včera se setkal se starostou.

Oba věří, že druhý půlmilión získají do příštího léta, aby se mohla stavba úplně rozjet!“

„To je dobrá zpráva,“ O'Donnell skryl diplomaticky své dřívější pochybnosti. Jestliže se Orden Brown cítí tak jistý, asi všechno dobře dopadne.

„No, a kromě toho,“ začal Tomaselli s dobře hranou střizlivostí, „Orden a starosta mají příští středu schůzku s guvernérem. Pokusí se vymoci pro nás zvýšenou dotaci ze státního rozpočtu.“

„Ještě něco?“ vybafl O'Donnell na správce s předstíranou řízností.

„Copak toho není dost? Myslel jsem, že budeš mít radost!“ odvětil Tomaselli.

Víc než radost, liboval si O'Donnell. Nezměrnou, jakou může mít jen ten, kdo absolvuje úspěšně první kroky ke splnění svého snu. Hned po svém příchodu do nemocnice Three Counties před třemi a půl lety začal horovat o její nové přístavbě. Je neuvěřitelné, jak člověk přilne ke svému působišti.

Kdyby mu byl někdo prorokoval na Harvardské univerzitě nebo v době, kdy vedl sekundáře na chirurgii Columbijské presbyteriánské nemocnice, že ho osud zavane do zapadlého koutu, jakým byla nemocnice Three Counties, byl by se mu vysmál. Už když šel do Londýna k Bartovi na další chirurgické zdokonalení, byl rozhodnut ucházet se po návratu o přijetí v některém věhlasném ústavu, jako je nemocnice Johna Hopkinse nebo Massachusettská všeobecná. Se svým vzděláním a znalostmi si mohl vybírat! Ale dřív než cokoliv podnikl, navštívil ho v New Yorku Orden Brown a přemluvil ho k návštěvě Burlingtonu a nemocnice Three Counties.

Co uviděl, bylo otřesné. Nemocnice ve všech směrech upadala, organizace byla mizerná, lékařská úroveň – až na malé výjimky – nízká. Přednostově interny a chirurgie vedli svá oddělení už dlouhá léta a smyslem jejich života bylo zachovat si příjemný status quo. Správce – důležitý prostředník mezi správní radou a lékařským sborem – byl neschopný vrtichlost. Systematická výchova asistentů a sekundářů se neprováděla, praktický výcvik neměl úroveň. Rozpočet na výzkum neexistoval. Podmínky, v nichž žily a pracovaly ošetřovatelky, byly téměř středověké. Orden Brown mu nic neskrýval. Po prohlídce ho odvezl do svého domu. O'Donnell přijal jeho pozvání na večeři, rozhodnut, že se nočním letadlem vrátí do New Yorku. Byl znechucen a nechtěl Burlington a nemocnici Three Counties víckrát ani vidět!

Po večeři v tiché, gobelíny zdobené jídelně v Ordenově domě na svahu pahorku nad Burlingtonem vyslechl historii nemocnice. Nebyl to neobvyklý příběh. Bývala kdysi moderní, pokroková, zaujímala na žebříčku státu vysokou příčku.

Stala se obětí samolibosti a pohodlnosti. Předseda správní rady, stárnoucí průmyslník, přesunoval zodpovědnost většinou na někoho jiného a objevoval se v nemocnici jen příležitostně při společenských událostech. Nedostatek pevného vedení se promítal dál. Primáři jednotlivých oddělení se stavěli proti jakýmkoliv změnám. Mladí lékaři, svěření jejich vedení, se zpočátku namáhali, ale pak zklamaně odcházeli jinam. Nakonec měla nemocnice tak špatnou pověst, že mladí, vysoce kvalifikovaní lékaři se jí vyhýbali. Přijímali se tedy takoví, jejichž znalosti byly chabé. Za takové situace se na scéně objevil O'Donnell.

Obrat k lepšímu nastal po volbě Ordena Browna do správní rady nemocnice, tři měsíce po úmrtí jejího zestárlého předsedy. Skupina vlivných občanů Browna přemluvila, aby kandidoval na jeho místo. Volba nebyla jednomyslná; stoupenci staré gardy se snažili získat opuštěné křeslo předsedy nemocniční správní rady pro svého příslušníka – dlouholetého člena, Eustace Swayna. Brown byl však zvolen většinou hlasů a záhy nato se snažil přesvědčit správní radu o nutnosti modernizace ústavu.

Rozpoutal se těžký boj. Konzervativce, jejichž mluvčím byl Eustace Swayne, a houf starších lékařů vázalo pevné spojení, společně odolávali změnám. Brown musel postupovat opatrně a diplomaticky.

Začal prosazovat zvýšení počtu členů správní rady nemocnice; získával do ní nové, aktivnější členy. Plánoval nábor z mladších, výkonných činitelů z kruhů burlingtonské podnikatelské veřejnosti. Rada však nedospěla k jednotnému stanovisku a plán byl dočasně odsunut.

Orden Brown upřímně O'Donnellovi vysvětlil, že kdyby chtěl, prosadil by snadno odvolání členů brzdících pokrok a uvolnil by si cestu. Mohl využít svého vlivu a zařadit, aby starší, neaktivní členové na svůj úřad rezignovali. Většina těchto mužů a žen disponovala velkým jměním a nemocnice počítala s odkazy z jejich dědictví; byl by tedy násilný postup krátkozraký. Kdyby museli abdikovat, mnozí z nich by změnili své závěti a zrušili své odkazy nemocnici. Eustace Swayne, který byl takřka autokratem v oblasti obchodních domů, takovou možnost naznačil. Proto musel Orden Brown obezřetně taktizovat.

Určitého zlepšení však již bylo dosaženo; prvním krokem nového předsedy správní rady bylo, že se souhlasem většiny členů usiloval o ustanovení nového primáře chirurgického oddělení. Proto se Orden Brown vydal za O'Donnellem.

Po večeři O'Donnell potřásl hlavou. „Nezlobte se, ale tohle pro mne není.“

„Možná že ne,“ odpověděl Brown, „ale byl bych rád, kdybyste mě vyslechl.“

Průmyslník byl muž neobyčejně výmluvný. Ačkoliv pocházel z bohaté rodiny, probíjel se od dřiny pudláka v ocelárnách až po funkci vedoucího administrativy a křeslo ředitele.

A měl také cit s lidmi; získal je za léta, kdy se denně stýkal s dělníky ve válcovně. Možná, že právě to byl důvod, proč se ujal těžkého úkolu vytáhnout nemocnici Three Counties z bláta, do něhož upadla. Ale ať již měl jakýkoliv důvod, byl věci zcela oddán, jak poznal O'Donnell z krátké debaty.

„Kdybyste přijal,“ řekl Brown nakonec, „nemohl bych vám nic slíbit. Hrozně rád bych vás sice ujistil, že budete mít v práci volnou ruku, ale raději upřímně zdůrazním, že byste musel spíš o všechno bojovat. Setkával byste se s opozicí, intrikami, politikou, odporem. V některých oblastech bych vám pomoci nemohl a musel byste v nich obstát sám.“

Brown se odmlčel a tiše dodal: „Jediným kladem této nabídky – pro někoho takového, jako jste vy, je, že byste přijal výzvu – do jisté míry největší výzvu, jakou muž může dostat.“

To bylo poslední slovo, které Orden Brown té noci řekl o nemocnici. Hovořili pak o jiných věcech: o Evropě, o blížících se volbách, o Středním východě; Brown byl zcestovalý a velmi dobře informovaný člověk. Hostitel nakonec zavezl O'Donnella na letiště; u nástupního můstku si podali ruce.

„Jsem opravdu rád, že jsme se setkali,“ loučil se Orden Brown a O'Donnell jeho poklonu opětoval. Do letadla nastoupil s úmyslem Burlington odmítnout a o své cestě uvažovat jen jako o studijní zkušenosti.

Při zpátečním letu se snažil začít se do časopisu – byl v něm zajímavý článek o mistrovství v tenisu. Nevnímá však, co čte. Stále přemýšlel o nemocnici Three Counties, o tom, co tam viděl a co by bylo potřeba udělat. Po mnoha letech se poprvé zamyslel nad svým vztahem k medicíně. Jaký je její cíl? ptal se sám sebe. Co si přeji získat? Co chci dokázat?

Co mohu dát? A koneckonců – co po mně zbude? Neoženil se; pravděpodobně zůstane sám. Prožil sice pár milostných vzplanutí, zakončených v posteli i bez ní, ale trvalý vztah nenalezl. Kam směřuje moje cesta? zpytoval se; cesta, započatá v Harvardu, pokračující v Presbyteriánské, u Barta... kam? A najednou znal odpověď. Věděl, že povede do Burlingtonu, do nemocnice Three Counties; jeho rozhodnutí bylo pevné a nezvratné, směr byl určen. Po přistání v La Guardií poslal Ordenu Brownovi depeši. Byla prostá: „Přijímám.“

Prohlíželi s Tomasellim plány, které správce trochu posměvačně označil jako „Nový Jeruzalém“. O'Donnellovi prolétly hlavou ty tři a půl roku, které uplynuly. Orden Brown měl plnou pravdu, jestliže tvrdil, že nebudou lehké. Překážky, které mu předpověděl, se skutečně projeví. Postupně však nejhorší z nich byly překonány.

Po O'Donnellově nástupu odešel dřívější šéf chirurgie celkem bez zdráhání. O'Donnellovi se podařilo získat některé kolegy ke spolupráci na zvýšení úrovně nemocnice. Vytvořili sbor pro operační sály a zpřísnil chirurgické zásady.

Reaktivovali tkáňový sbor, jehož činnost téměř ustala; jeho úkolem bylo zamezit chybám, zvláště měl zajistit, že se nebude opakovat zbytečné odstraňování zdravých orgánů.

Méně schopným chirurgům bylo vlídně, avšak jasně sděleno, že mohou provádět jen operační výkony, jež dokonale ovládají.

Několika hudlařům, kteří odstraňovali slepá střeva jako na běžícím pásu, a neschopným, bylo dáno na vybranou – buď požádají o rozvázání smlouvy, nebo bude smlouva vypovězena ze strany nemocnice. Ačkoliv pro některé znamenal odchod částečnou ztrátu živobytí, většina odešla tiše. Mezi nimi byl chirurg, kterému se povedlo vyoperovat pacientovi ledvinu, aniž zjistil, že při předchozím zákroku mu jedna již byla odňata. Strašnou chybu objevili až při pitvě.

Odchod tohoto lékaře z nemocničního svazku byl snadný.

Někteří působili obtíže. Docházelo i ke sporům před lékařskou komorou; dva dřívější členové kolektivu chirurgů dokonce nemocnici Three Counties žalovali. O'Donnell věděl, že to bude znamenat trpké spory před soudem a hrozil se publicity, která je jistě obklopí.

Přesto se svými stoupenci pokračoval ve vytčené cestě; společně usilovali o zaplnění mezer v kolektivu novými, kvalifikovanými, nadanými pracovníky, z nichž někteří graduovali na jeho vlastní alma mater a O'Donnell je přemluvil, aby svou praxi vykonávali v Burlingtonu.

V téže době dostalo interní oddělení nového vedoucího doktora Chandlera, který pracoval v kolektivu už za starého režimu, ale často se proti němu otevřeně stavěl. Chandler byl specializován na choroby vnitřní, a i když tu a tam on a O'Donnell spolu nesouhlasili v otázkách nemocniční politiky a O'Donnell ho považoval za poněkud pompézního, byl Chandler přinejmenším nekompromisní, když šlo o dodržení lékařského standardu.

Třiapůlleté O'Donnellovo působení v nemocnici se projevilo i změnami ve správním aparátu. Brzo po vlastním nástupu vypravoval Ordenu Brownovi o známém mladém administrativním pracovníkovi, jehož kvality vysoce hodnotil.

Předseda správní rady za ním neprodleně odletěl a za dva dny se vrátil s podepsanou smlouvou. O měsíc později odešel s počtami do penze starý správce; rád se zbavil dennodenně složitější administrativy, která mu přerůstala přes hlavu. Na jeho místo nastoupil Harry Tomaselli a celý administrativní úsek nemocnice dnes oceňuje jeho čilou a vlídnou výkonnost, která ručí za hladký provoz.

Před rokem byl O'Donnell zvolen předsedou ústavní lékařské rady, takže se stal v nemocnici Three Counties nejváženějším lékařem. Od té doby, co spolu s doktorem Chandlerem a správcem Tomasellim rozšířili studijní program sekundářů a asistentů, začínal utěšeně růst počet žádostí o přijetí na tato místa.

Nepochybně budou muset zdolat mnoho úkolů. Dlouhodobý plán rozvoje, z něhož dosud realizovali první etapy, se týkal tří základních odvětví: provozu, výchovy a výzkumu.

O'Donnellovi bylo dvaadvacet let, za pár měsíců dovrší čtyřicátý třetí rok. Je nepravděpodobné, že se mu podaří v aktivním věku plně dokončit, co si předsevzal. Start byl dobrý a nepochyboval, že jeho rozhodnutí v letadle před půlčtvrtým rokem bylo správné.

Nezapomínal ovšem na několik slabín; byly zcela samozřejmé a nevyhnutelné. Velkých cílů se nedosahuje lehce ani rychle. Například někteří starší kolegové dosud brojili proti novotám a silně ovlivňovali konzervativní členy správní

radý.

Bylo jich dost, v jejich čele stál tvrdohlavý Eustace Swayne.

O'Donnell připouštěl, že jejich brzdicí vliv je možná tu a tam i užitečný a že určitou platnost má jejich časté tvrzení o „mladých, kteří provádějí mnoho změn příliš rychle!“ Vzhledem k této skupině a k jejímu vlivu muselo být plánování někdy usměrňováno opatrností. O'Donnell sám tuto skutečnost uznával, ale jen s obtížemi držel na uzdě některé mladé horlivce.

Rozhovor s Billem Rufusem ho nutil k zamyšlení. Patologie v nemocnici Three Counties byla pevností starého režimu.

Doktor Joe Pearson, který ji řídil jako své osobní vlastnictví, působil v nemocnici třicet dva roky. S většinou členů staré správní rady se znal důvěrně a s Eustacem Swaynem hrával pravidelně šachy. Nebyl neschopný, naopak, záznam o jeho kvalitě byl výborný. Býval prezidentem Státního svazu patologů, uznávaným výkonným badatelem. Jádrem problému bylo pracovní přetížení celého patologického oddělení, které jediný odborník nemohl zvládnout sám doslova vlastníma rukama. Nadto v O'Donnellovi vzrůstalo podezření, že užívané laboratorní metody neodpovídají současné úrovni a musí se nutně revidovat. Jakkoliv jsou změny žádoucí, jejich prosazování bude nesmírně obtížné.

Akce o získání dotace na plánované rozšíření nemocnice se rozbíhala. Kdyby mezi ním a Joem Pearsonem vyvstalo nedorozumění, jak by patologův vliv na Eustace Swayna zapůsobil na plány Ordenu Browna? Podařilo by se sehnat všechny potřebné peníze již příští rok? Očekávaný Swaynův dar mohl být veliký; ztráta by byla citelná. Nadto mohl Swaynův příklad strhnout i ostatní dárce ve městě; v jistém směru bylo v moci starého milionáře podpořit nebo zmařit jejich bezprostřední plány.

O'Donnell si byl vědom, že za těchto okolností není radno řešit problém patologie zbrkle. Stížnost Billa Rufuse však musí projednat brzy.

Odtřhl se od plánů. „Harry,“ řekl správci, „myslím, že se asi utkáme s Joem Pearsonem!“

### TŘETÍ KAPITOLA

Na rozdíl od horka a ruchu v horních patrech panoval v bílé kachlíčkové chodbě nemocničního suterénu chlad a ticho. Klid neporušil ani malý průvod – sestra Penfieldová a vozík, klouzající po jejím boku na pérovaném podvozku; tlačil jej muž v bílém pracovním obleku, s nohama obutýma ve střevících s gumovou podešví.

Kolikrát už jsem absolvovala tuto cestu! uvažovala sestra Penfieldová a pohlédla na nehybnou postavu. Snad padesátkrát za minulých jedenáct let. Možná že víckrát; o téhle poslední cestě z oddělení k márnici, z území živých do říše mrtvých, si člověk záznamy nedělává.

Odvoz zemřelého pacienta se podle tradice diskrétně načasoval, vedl zadními chodbami a pak dolů nákladním výtahem, tak aby živí nepropadali chmurám či depresi ze smrti, která je takřka na dosah ruky. Když lékařská věda selhala, sestra svým doprovodem prokazovala nemocnému poslední službu a poctu, aby nebyl ani v tuto chvíli zcela opuštěn; kolotoč péče a snahy rozpoznat příčinu nemoci pokračoval i po jeho posledním vydechnutí.

Bílá chodba se větvila na dvě strany. Z pravého úseku sem zazníval hukot strojů. Tam byla nemocniční strojovna, kotelna, boiler na horkou vodu, rozvod elektřiny, nouzové generátory. Druhá strana byla označena prostým nápisem: Patologie. Márnice.

Weidman, sanitář, vezoucí vozík, zahrnul kolem vrátného doleva; ten, buď že měl pracovní přestávku nebo mu vybyla volná chvíle, si právě přihýbal z láhve; uhnul stranou, sklonil sklenici s coca-colou, utřel si rty hřbetem ruky a ukázal na mrtvého: „Ten teda nevyhrál, co?“ Poznámka platila Weidmanovi; byl to přátelský gambit, hra, kterou spolu hráli mnohokrát.

Weidman hru nepokazil: „Dostal asi špatný číslo, Jacku!“

Vrátný přikývl, znovu zdvihl láhev ke rtům a zhluboka se napil.

Jak krátká je chvíle mezi životem a pitevnou! povzdychla si Elaine Penfieldová. Před hodinou bylo tělo na nosítkách ještě živým Georgem Andrewem Duntonem, třiapadesátiletým diplomovaným inženýrem. Připomínala si podrobnosti z jeho chorobopisu v deskách, které nesla pod paží.

Stejně jako za života nemocného chovali se členové rodiny ukázněně, solidně, citově a bez hysterie i po jeho smrti.

Usnadnili doktoru McMahonovi vyslovit žádost o svolení k pitvě. „Paní Duntonová,“ rozhovořil se, „vím, jak je pro vás v této chvíli těžké mluvit nebo přemýšlet. I za těchto bolestných okolností je však mou povinností požádat vás o souhlas k pitvě vašeho manžela.“

Přesvědčoval ji s rutinovanou výřečností o tom, jak se nemocnice snaží najít cesty, které každému nemocnému zabezpečí co nejlepší ošetření, o tom, že diagnózu může potvrdit jen pitva, důležitý prostředek pokroku lékařské vědy; že je to prozíravost vzhledem k rodinám a jiným lidem, kteří se budou v nemocnici léčit. Ovšem, záleží jen na jejím dovolení...

Syn jeho proslovu přerušil. „Rozumíme, doktore. Udělejte, co považujete za správné, maminka vám nebude bránit.“

Sestra Penfieldová vyplnila formulář pro pitevnu a mrtvý George Andrew Dunton tu nyní ležel připravený pro patologův skalpel.

Dvě pitevny se rozlétly.

George Rinne, černošský sluha, který uklízel pitevnu, vyhlédl, když uslyšel klapot koleček vozíku. Právě dodrhl pitevní stůl, takže svítil neposkvěnou čistotou.

Weidman ho pozdravil otřepaným hlášením: „Vezu pacienta.“

Rinne vyslechl zdvořile stokrát opakovaný úvod a odhalil v širokém úsměvu bělostné zuby. Ukázal na bíle smaltovaný stůl. „Položíme ho semhle.“

Weidman natočil vozík, aby stál souběžně se stolem, a Rinne odhrnul prostěradlo, jímž byla zakryta nahá mrtvola George Andrewa Duntona. Uhledně prostěradlo složil a podal Weidmanovi, aby je vrátil příslušnému oddělení. Na

spodním pruhu plátna přenesli oba muži tělo z vozíku na stůl.

George Rinne zamručel. Mrtvý, který měřil nejméně metr devadesát a měl na sklonku života sklon k tloustnutí, byl pořádně těžký. Weidman zamířil s prázdným vozíkem ke dveřím a ušklíbl se: „Stárneš, Georgi, brzo dojde na tebe.“

Rinne potřásl hlavou: „Ba ne, spíš položím na tenhle stůl já tebe!“

Scénka proběhla hladce. Měla již mnoho repríz. Možná, že kdysi v minulosti si ti dva začali říkat své chmurné vtípky instinktivně, aby postavili jakousi bariéru mezi sebe a smrt, s níž se denně setkávali. Na to oba dávno zapomněli a plnili očekávanou formalitu z nutnosti či snad ze zvyku. Přivykli smrti, neděsila je a nebáli se jí.

Vzadu v pitevně stál sekundář doktor McNeil. Právě si oblékal bílý plášť, když vešla sestra Penfieldová se svým doprovodem. Prohlédl chorobopis a další papíry, které přinesla a předala; vnímal její blízkost a teplo, které vydechovalo její tělo, naškrobenou hladkost její uniformy a slaboučkou vůni jejího parfému, ba všiml si, že jí pod čepečkem povolil úces. Bylo by příjemné prohrábnout jí vlasy. Přinutil myšlenky, aby se vrátily k dokumentům v jeho ruce.

„Zdá se, že je všechno v pořádku.“

Měl se pokusit o sestru Penfieldovou nebo ne? Rozešel se se svým posledním objevem skoro před šesti týdny a ve věku dvaceti sedmi let znamená taková doba příliš dlouhý celibát.

Penfieldová je víc než přitažlivá, je v nejzajímavějším věku, může jí být nejvýš dvaatřicet a jistě dávno pozbyla nevinnost.

Je inteligentní, milá a má velice hezkou postavu. Pod bílou uniformou se rýsovaly kalhotky; mnoho prádla na sobě v tom horku neměla. Roger McNeil počítal, kolikrát by ji musel pozvat na večeři, než by ji získal. Úvahy uzavřel konstatováním, že tento měsíc si nemůže dobývání dovolit, měl příliš málo peněz. Zachovej se pro mne, Penfieldová, přál si. Však zase přijdeš, umřou další pacienti a budeš je sem doprovázet!

„Děkuji, pane doktore.“ Usmála se a otočila se k odchodu.

Kdyby chtěl, určitě by si dala říct!

Zavolal: „Chodte k nám častěji! Potřebujeme praxi!“

Znovu otřepaný vtip – sebeobránná frivolita tváří v tvář smrti.

Elaine Penfieldová vyšla za sanitářem z pitevny. Její úkol byl splněn, tradice dodržena a poslední, nežádaná služba prokázána. Opouští jiný svět a vrací se zase k živým nemocným.

Připadalo jí, že doktor McNeil ji chtěl o něco požádat.

Snad až příště!

George Rinne podsunul pod šiji mrtvého dřevěný pudhlavník a položil jeho paže volně podél těla. McNeil připravoval potřebné nástroje. Skalpely, sekáček na žebra, kleště, pilku na lebku... Nástroje byly čisté, neboť Rinne byl svědomitý pracovník, nebyly však sterilní, jak by musely být v operačním sále o čtyři patra výš. Na patologii nepanoval úzkostlivý strach z přenesení infekce na pacienta; spíš prosektor musel dbát, aby se sám nenakazil.

Sluha se vyčkávavě podíval na McNeila a sekundář souhlasně přikývl: „Ano, Georgi, zavolejte instruktorce, že sestryžákyně mohou přijít. Oznamte také doktoru Pearsonovi, že můžeme začít.“

„Ano, pane doktore.“ Rinne odešel vykonat příkaz.

McNeil, sekundář patologického oddělení, měl autoritu, přestože jeho plat v nemocnici byl jen o málo větší než plat vrátného. Ale zanedlouho bude rozdíl mezi nimi podstatně větší. Po třech a půl letech, absolvovaných ve funkci sekundáře, dělilo McNeila pouhých šest měsíců od doby, kdy může žádat o ustanovení na systemizované místo patologa s počátečním platem dvaceti tisíc dolarů ročně. Poněvadž našťastí poptávka po patolozích byla větší než jejich nabídka, netížily ho starosti o existenci; za půl roku nebude problémem zaútočit na sestru Penfieldovou – či na jiné.

Roger McNeil se při těchto myšlenkách v duchu usmíval, i když jeho obličej zůstával nehybný. Lidé, kteří se s ním stýkali, ho považovali za nerudného; často takový byl; ale mylili se v názoru, že mu chybí humor. Těžko se sblížoval s muži, zato ženy přitahoval. Tuto výhodu brzo rozpoznal a řádně jí využíval. Již v době studia se jeho kolegové medicí divili, že tenhle zamračený, hranatý McNeil ze společné menzy má nesporné úspěchy v umění, jak dostat do postele sestryžákyně, obvykle právě ty, u nichž nepochodili jiní holedbaví donchuáni.

Dveře pitevny se prudce otevřely a dovnitř vrazil Mike Seddons. Seddons byl sekundářem na chirurgii, dočasně přiděleným na patologii; byl nesmírně pohyblivý, stále spěchal a rezavé vlasy mu na hlavě vlály, jako by si ustavičně vyráběl vítr, který je neúnavně čechrá. Jeho chlapecký, otevřený obličej vždy ochotně roztál v přátelském úsměvu. McNeil považoval Seddonsa za exhibicionistu, ačkoliv objektivně přiznával, že tento věčný kluk přistupuje k patologii mnohem pohotověji než jiní sekundáři z chirurgie, s nimiž se zde McNeil setkal.

Seddons pohlédl na tělo na stole: „Aha, další kšeft!“

McNeil pokynul směrem k chorobopisu a Seddons si jej vzal. „Nač zemřel?“ zeptal se. Začel se do listin a sám si odpověděl: „Koronární záležitost, jo?“

McNeil přitakal: „Uvádějí to tak.“

„Budeš ho dělat ty?“

Aspirant potřásl hlavou: „Přijde Pearson.“

Seddons udiveně vzhlédl: „Cože? Sám pan šéf? Copak je na tomto případě tak neobyčejného?“

„Nic.“ McNeil spojil svorkou dva listy pitevního protokolu a vložil jej do desek: „Dnes hospitují žákyňky. Bude se předvádět!“

„Povinné představení?“ zazubil se Seddons. „To musím vidět!“

„Dobrá! Ale aspoň něco dělej!“ McNeil mu podal desky s formuláři. „Můžeš třeba zapsat základní údaje!“

„Ale jó!“ Seddons začal zapisovat do tiskopisu fakta o mrtvém. Předříkával si je nahlas: „Pěkně zhojená jizva po appendixu. Malé mateřské znaménko na levé paži.“ Odsunul paži mrtvého od těla s omluvou: „Odpusťte, staroušku.“ Na příslušném řádku uvedl: „Lehký rigor mortis.“ Pootevřel oční víčka a zapsal: „Žitelnice okrouhlé, průměr 0,3 cm.“ Rozevřel ztuhlé čelisti s poznámkou: „Dovolte, abych se vám podíval na zuby!“

V chodbě zahlomozily kroky mnoha osob. Dveře pitevní se otevřely a sestra, o níž McNeil věděl, že je členkou učitelského sboru ošetřovatelské školy, nahlédla: „Dobrý den, doktore McNeile!“ Za ní stál hlouček posluchaček.

„Dobrý den,“ odpověděl sekundář a pokynem ruky je pozval dovnitř. „Pojďte dál.“

Žákyňky ostýchavě vcházely. Bylo jich šest. Po vstupu pohlédla každá nervózně směrem k pitevnímu stolu na mrtvé tělo. Mike Seddons se pousmál. „Pospěšte si, děvčata!“

Rezervovali jsme vám nejlepší místa!“

Postupně znalecky oceňoval zjev každé dívky. Oči mu utkvěly na brunetce, kterou ještě neznal. Prohlížel si ji velice podrobně. Její postavu skrývala sice spartánská žákyňkovská uniforma, ale bylo jasné, že jde o stvoření opravdu mimořádné.

S předstíranou důležitostí prošel pitevnou a při návratu se vklínil mezi dívku, která ho upoutala, a zbytek skupiny. Usmál se na ni a prohodil: „Ještě jsem vás ani nezahlédl.“

„Jsem ve škole stejně dlouho jako ostatní.“ Pohlédla na něho se směsí přimosti a zvědavosti a podotkla posměšně:

„Ale stejně mě udivujete! Domnívala jsem se, že páni doktoři si žákyň prvního ročníku nikdy ani nevšimnou!“

Seddons odpověděl po krátké úvaze: „Bývá tomu tak.“

Existují ovšem výjimky – závisejí samozřejmě na žákyňce!“

Oči mu přetékały obdivem. Představil se: „Jmenuji se Mike Seddons!“

„A já Vivian Loburtonová,“ usmála se a vzápětí odmlčela, neboť zahlédla káravý pohled třídní instruktorky. Vivianě zalichotily pohledy mladého zrzavého doktora, ale připadalo jí nevhodné bavit se a vtipkovat v místnosti, kde na stole leží mrtvý, nedávno zesnulý člověk. Studentky byly odvolány od své práce, aby sledovaly průběh pitvy. Slovo „pitva“ ji vrátilo do reality příštího dění. Byla zvědavá na svou reakci; moc dobře jí nebylo. Věděla, že jako ošetřovatelka musí přivyknout pohledu na smrt, ale první setkání s ní ji přece jen děsilo.

Z chodby se ozvaly kroky. Seddons se dotkl její paže a zašeptal: „Ještě si promluvíme!“ Dveře pitevní se rozlétly, posluchačky ošetřovatelské školy se uctivě rozestoupily, aby doktor Joseph Pearson mohl mezi nimi projít. Pozdravil koženě stručním: „Dobrý den.“ Ozvaly se nesměle zašeptané odpovědi. Pearson zamířil ke skříni, vyňal ze zásuvky bílý plášť a vklouzl pažemi do rukávů. Pokynul Seddonsovi, aby mu zavázal na zádech tkaničky. Nato oba přistoupili v dokonalé souhře k umyvadlu, nad nímž Seddons poprášil Pearsonovi zášypem ruce a pomohl mu obléci gumové rukavice.

Malá ceremonie probíhala v naprostém tichu. Pearson přehodil doutník do koutku úst a zabručel: „Díky.“

Přešel k pitevnímu stolu a McNeil mu podal desky s chorobopisem. Četl – myšlenkami zřejmě docela jinde. Na mrtvého se ani nepodíval. Způsob Pearsouova přecházení pitevnou připomínal Seddonsovi předstoupení dirigenta před velký symfonický orchestr. Jen potlesk chyběl.

Pearson dočetl, prohlédl mrtvolu a zkontroloval údaje, které zapsal Seddons. Odložil zvolna desky, vyňal z úst doutník a podíval se zpytavě na žákyňky: „Zúčastňujete se pitvy poprvé, že ano?“

Dívky odpovídaly tiše: „Ano, prosím!“ Či „Ano, pane doktore!“

Pearson přikývl: „Napřed tedy několik informací. Jsem doktor Pearson, patolog této nemocnice. Tito pánové jsou doktor McNeil, sekundář na patologii, a doktor Seddons, sekundář na chirurgii, kde působí třetí rok...“ Obrátil se k Seddonsovi: „Je tomu tak?“

Seddons se usmál. „Ano, doktore Pearstone.“

Pearson pokračoval. „Doktor Seddons vykonává na patologii povinné hospitace.“ Pohlédl na Seddonse: „Zanedlouho získá kvalifikaci samostatného chirurga a u nás si nacvičuje operace beze strachu, že mu důvěřivý zákazník zemře!“

Dvě z dívek se hlasitě zachichotaly, ostatní se usmály.

Seddons měl z rýpanců legraci. Pearson nikdy neopomněl využít příležitosti k výpadu proti chirurgům. Měl k tomu asi dost důvodů – za čtyřicet let práce v pitevně objevil jistě nepočítaně jejich tragických přehmatů. Seddons se ohlédl na McNeila. Sekundář se mračil. Nesouhlasí, pomyslel si Seddons.

Mac má patologii opravdu rád. Pearson se znovu ujal slova:

„Patolog je lékař, s kterým se nemocní setkají zřídka.“

A přece málokteré oddělení nemocnice je jim tak prospěšné jako patologie.“

Teď vystupňuje chvalozpěv, předvídal Seddons a Pearsonova další slova mu dala za pravdu.

„Je to patolog, který zkoumá pacientovu krev, výměšky jeho těla, zjišťuje příčiny jeho choroby a rozhoduje, zda jeho tumor je zhoubný či nezhoubný. Právě on dává ošetřujícímu lékaři cenné rady o povaze onemocnění a leckdy jeho rada nemocného zachrání, když jiné lékařské prostředky selhávají...“ Pearson se odmlčel a podíval se významně na tělo George Andrewa Duntona; oči sester-žákyňek jeho pohled sledovaly. „...a patolog také stanoví konečnou diagnózu.“

Pearson opět pauzou podtrhl význam svých slov. Ten staroch je vynikající herec, napadlo Seddonse. Jak přirozeně a bezostyšně hraje svou roli!

Pearson ukázal doutníkem na stěnu: „Chci vás upozornit na heslo,“ oslovil posluchačky, „které si přečtete v leckteré pitevně.“ Zraky posluchaček sledovaly jeho ruku, napřaženou k zarámovanému nápisu: Mortui vivos docent. Patolog hlasitě přečetl latinská slova a hned je přeložil: „Mrtví učí živé.“

Upřel pohled na nehybné tělo: „A to se stane nyní. Tento muž zřejmě – zdůraznil slovo zřejmě – „zemřel na koronární trombózu, vmetek krevní sraženiny do srdečních cév. Pitvou ověříme pravdivost tohoto tvrzení.“

Pearson dlouze zatáhl ze svého doutníku a Seddons, jenž už věděl, co bude následovat, přistoupil blíž. V této scéně bude sice jen elévem, ale rozhodně v ní nechtěl pouze statovat.

Pearson vyfoukl oblak modrého kouře a podal doutník Seddonsovi, který jej odložil do popelníku v rohu místnosti.

Patolog zkontroloval nástroje, připravené k použití, a vybral si skalpel. Okamžik odměřoval očima, kde provede první řez, a potom hbitým, čistým pohybem ponořil hluboko do těla na stole ostrou ocelovou čepel.

McNeil nenápadně pozoroval posluchačky ošetřovatelské školy. Podle jeho mínění nebyla pitva vhodnou podívanou pro lidi se slabým srdcem, i odolní a zkušení snesli někdy prvý řez jen s vypětím vůle. Tělo na pitevním stole se totiž zdá být až do tohoto okamžiku – živé. Ale po zásahu skalpelu zmizí všechny iluze. Už to není muž či žena nebo dítě, ale pouze mrtvé maso a kosti, které zůstávají, když život vyprchal.

Je to nejvyšší pravda, je to konec, který nás všechny čeká.

Naplnují se slova Starého zákona: „Prach jsi a v prach se obrátíš!“

Zkušený Pearson zručně, lehce a rychle začal pitvu hlubokým řezem ve tvaru „Y“. Dvěma ostrými řezy skalpelem vedl horní větve „Y“ od každého ramene tak, že se setkaly na spodním bodu hrudní kosti. Od ní vedl třetí řez dolů a otevíral po celé délce břicho až po genitálie. Jak skalpel pronikal tkání a žlutavou vrstvou podkožního tuku, ozýval se syčivý, téměř trhavý zvuk.

McNeil, který stále pozoroval budoucí sestry, si všiml, že dvě hrozně zbledly; třetí zalapala po dechu a odvrátila se; zbýlé tři stoicky přihlížely. Sekundář sledoval obě zbledlé.

Stávalo se, že některá sestra-žákyně na první pitvě omdlela.

Těchto šest se chovalo statečně; dvěma se barva pomalu do tváří vracela a dívka, jež se odvrátila, už seděla zpřímá, byť s kapesníkem na ústech. McNeil zašeptal: „Kdyby některá z vás chtěla jít na pár minut ven, klidně může. Poprvé je to vždy tvrdé.“ Vděčně na něho pohlédly, ale žádná se nepohnula.

McNeil věděl, že někteří patologové by nedovolili, aby posluchačky ošetřovatelství byly přítomny při provádění prvního řezu. Pearson však nepřipouštěl žádné ohledy a vyžadoval jejich přítomnost od začátku. V tomto bodě s ním McNeil kupodivu souhlasil. Zdravotní sestry jsou svědkem mnoha těžko snesitelných skutečností, bolestných ran, amputovaných údů, hnilobného rozkladu, chirurgických operací; čím dříve se s těmito situacemi a s pachem medicíny vyrovnají, tím lépe nejen pro ně samotné, ale i pro jejich okolí.

McNeil si rovněž navlékl rukavice a šel Pearsonovi asistovat.

Starý doktor hbitými pohyby odhrnul pokožku na hrudi, větším skalpelem odřízl svalstvo a obnažil žebra. Ostrými nůžkami otevřel hrudník a uvolnil přístup k osrdí a plicím.

Rukavice, nástroje i pitevní stůl potřísnila krev. Hospitant Seddons, stojící na opačné straně stolu, rukama v rukavicích odtahoval svalstvo a otevřel dutinu břišní. Z kouta pitevny přinesl odpadovou nádobu. Po zběžné prohlídce odložil do ní žaludek a střeva. Pitevnou se rozšířil charakteristický zápach. Pearson a Seddons společně uvolnili a podvázali arterie, aby laborant neměl při úpravě těla potíže. Seddons sundal ze sítě nad stolem malý odsavač, odšrouboval jeho víčko a začal odstraňovat krev z dutiny břišní, a na Pearsonův pokyn i z dutiny hrudní.

McNeil se zatím věnoval hlavě. Nejdříve vedl přes temeno lebky řez, který začínal malinko za každým uchem a končil těsně pod linií vlasů, tak aby jizvu nebylo příliš vidět, až bude mrtvý před pohřbem vystaven k rozloučení s rodinou a s přáteli. Vší silou svých prstů přehrnul skalp jediným tahem dopředu, takže kůže byla přetažena přes čelo a oči. Celá lebka byla nyní obnažena. McNeil uchopil přenosnou elektrickou pilku a zapojil ji do zásuvky. Dříve než otočil vypínačem, pohlédl na posluchačky ošetřovatelské školy; zíraly na něj zděšeně a jako by nemohly uvěřit. Nebojte se, děvčata, těšil je v duchu, za pár minut bude po všem.

Pearson právě opatrně vyjímal srdce a plíce, když McNeil nasadil pilku. Kovové zadrnčení oscilující oceli, zakusující se do lebeční kosti, zaječelo chmurným tichem místnosti. McNeil vzhlédl a viděl, že dívka, která si držela před ústy kapesník, sklání hluboko hlavu. Doufal, že odejde z místnosti a nepozvrací se tady. Pilka konečně oddělila temeno od spodní části lebky. Vypjal ji a odložil. George Rinne ji očistí od krve, až bude uklízet všechny nástroje. McNeil opatrně nadzdvihl temeno a odhalil měkkou membránu, kryjící mozek. Znovu bleskl pohledem k nastávajícím sestrám. Vydržely; nyní už snesou všechno.

Jakmile byla kostní část lebky odstraněna, vzal McNeil nůžky a přestříhl žilní splav na mozku – superior sagital sinus, který probíhá od čela mezi mozkovými polokoulemi nad mozkovými plenami. Krev se vylila a potřísnila mu prsty i nůžky. Zjistil, že splav je naplněn krví, nebylo v něm nejmenší stopy po trombóze. Zevrubně prohlédl mozkovou plenu, skalpelem ji rozřízl a sloupil ji. Oddělil mozek od míchy.

Seddons přinesl nádobu z poloviny naplněnou formalínem a McNeil do ní jemně vložil vyňatý mozek.

Seddons pozoroval McNeilovy klidné, schopné ruce a byl by rád věděl, co se děje v mysli mladého patologa. Kolegu McNeila poznal před dvěma roky; protože byl starší, stál v hierarchicky přesné stavbě pyramidy nemocničního zařazení nad ním; teprve za několik měsíců praxe na patologii se seznámili důkladněji. Patologie sice Seddonse zajímala, ale přece jen byl rád, že si ji nezvolil jako specializaci.

Chirurgii si vybral bez jakéhokoliv rozmyšlení a už nyní se těšil, že se na ni za pár týdnů nadobro vrátí. Na rozdíl od království smrti na patologii byl operační sál chirurgie územím života.

Všechno tam pulsovalo, každý pohyb měl svou poezii, smysl a cíl. Svůj k svému, usoudil, pro patologa má zřejmě svůj půvab patologie, kterou považuje za nejkrásnější.

Nebo skrývala daleko víc? Člověk zde byl zbaven reality, vědomí toho, že lékařskou vědu vynalezli lidé pro lidi. Třeba ten mozek, který je nyní ve formalínu... Seddonsovi připadala přímo otřesnou skutečnost, že před několika málo hodinami byl myslícím centrem člověka. Byl koordinátorem všech jeho smyslů, hmatu, čichu, chuti, zraku, sluchu. Tajil hluboké myšlenky, znal lásku, strach, triumf. Včera, ba možná ještě dnes byl schopen přimět oči k pláči, ústa k hovoru. Přečetl si, že mrtvý byl diplomovaným inženýrem. Byl to tedy mozek, který používal matematiky, rozuměl různým tajům

techniky, dokázal navrhovat složitá zařízení, plány nových domů, dálnic, přehrad, katedrál, aby výsledek své činnosti odkázal jiným žijícím lidským bytostem. Co však byl tento mozek teď?

Jen hromádka tkáně, kterou bylo nutno konzervovat, aby se nezačala ihned rozkládat, a jež byla určena jedině k tomu, aby z ní bylo prozkoumáno několik řezů a aby potom byla spálena.

Seddons nevěřil v Boha a těžko chápal, jak vzdělání lidé vůbec mohou být věřící. Napadalo mu, že čím pokročilejší jsou poznatky vědy a myšlení, tím nepravděpodobnější jsou všechna náboženství. Věřil však v něco, co si – pro nedostatek vhodného výrazu – sám pro sebe pojmenoval „jiskrou člověčenství“, krédem osobnosti. Jako lékař nebude totiž vždy s lidmi v úzkém kontaktu, nebude své pacienty někdy ani osobně znát; a i když se s nimi seznámí, pak umocněná lékařská rutina může poznenáhlu smýt vědomí lidskosti.

Dávno si však předsevzal, že nikdy nezapomene za vším vidět ne případ – ale člověka. Seddons za své krátké praxe pozoroval, jak se lékaři zamotávají do kukly osobní izolace, aby se obrnili proti příliš blízkému vztahu k nemocným.

Dobrovolnou osamocenost osobních citů a zaujetí považoval za pozici čistě obrannou. Sám se cítil dost silný a věřil, že takový krunýř nenavlékne. Aby se ujistil, že neobrustá obrannou kůrou, nutil se, jako právě teď, k občasnému přemýšlení a rozvažování. Někteří přátelé, kteří mysleli, že Mike Seddons je veselý extrovert, byli by možná žasli, kdyby znali, jaké úvahy probíhají jeho myslí. Třeba by dokonce ani nebyli tak překvapeni; duše – či mozek – nebo jakkoliv to nazýváme – je nevypočitatelný stroj.

Jaký je McNeil doopravdy? Je citlivý nebo má také ochranné brnění? Seddons nevěděl určitě, ale domníval se, že ano. A Pearson? O něm nepochyboval. Joe Pearson byl po celou dobu chladný a klinický. Přesto, že byl skvělým demonstrátorem, zmrzl za léta strávená na patologii na rampouch.

Seddons se na starého lékaře zadíval. Právě pečlivě a podrobně prohlížel srdce. Náhle se obrátil k posluchačkám ošetřovatelství a začal vysvětlovat.

„Chorobopis zesnulého uvádí, že před třemi lety byl postižen prvním infarktem, druhý se dostavil tento týden.

Prozkoumáme tedy nejprve srdeční cévy.“ Žákyňky pozorně přihlížely, jak Pearson velmi jemně otevírá arterie ústící do srdečního svalu.

„V této oblasti bychom měli objevit vmetek... ano... zde je.“ Ukázal jej špičkou skalpelu. V hlavní větvi levé koronární arterie, asi dva a půl centimetru za jejím odstupem, se objevila bledá, asi dvanáct milimetrů velká sraženina. Podržel ji, aby dívky dobře viděly.

„Nyní vyšetříme vlastní srdce.“ Pearson položil orgán na speciální desku a rozřízl jej podélně středem. Obě poloviny srdce položil vedle sebe a chvíli se na ně díval. Pokynul sestrám, aby přistoupily blíž. Váhavě uposlechly.

„Vidíte tuto zjizvenou oblast ve svalů?“ Pearson ukázal na několik bělavých pruhů vaziva v srdci a posluchačky se zvědavě naklonily přes otevřené zkrvavené tělo. „To jsou stopy po prodělaném infarktu z doby před třemi lety, který se zhojil.“

Po krátké odmlce Pearson pokračoval: „Tady, v levé komorové části je vidět následky smrtícího infarktu. Všimněte si střední části, která je cyanotická a obdaná krevními výronky.“ Ukázal na malou temně rudou skvrnu se světlým středem, kontrastující zřetelně s červenohnědým okolím srdečního svalu.

Pearson se obrátil k sekundáři z chirurgie. „Doktore Seddonsi, souhlasíte se mnou, že diagnóza smrti, selhání srdce v důsledku infarktu, byla správná?“

„Ano, souhlasím,“ odpověděl Seddons zdvořile. O faktu se přece nedá pochybovat, pomyslel si. Drobná krevní sraženina, ne o mnoho tlustší než špageta, byla příčinou ukončení života. Starý patolog zvolna srdce odložil.

Vivian se již uklidnila. Dokázala se ovládnout. Při otevření těla na začátku pitvy a ve chvíli, kdy se pilka zařizla do lebky mrtvého, cítila, jak se jí krev valí k srdci a smysly jako by odplouly. Neměla daleko k omdlení, ale nepoddala se.

Vzpomněla si přitom zcela mimovolně na příhodu z dětství.

O prázdninách, hluboko v oregonském lese, upadl otec na otevřený lovecký nůž a šeredně si rozřízl nohu. Ve chvíli, kdy spatřil prýstit svou vlastní krev, robustní otec zeslábl a div neomdlel, kdežto maminka, která trávila většinu času doma v obývacím pokoji a do lesa přišla málokdy, byla statečnější. Zhotovila škrtidlo, zastavila krvácení a honem poslala Vivianu pro pomoc. Když nesli otce lesem na improvizovaných nosítkách z větví, maminka každou půlhodinu uvolnila škrtidlo, aby udržela krevní oběh, a znovu je utáhla, aby rána nekrvácela. Pak ji lékaři řekli, že zachránila otci nohu před amputací. Vivian na příhodu dávno zapomněla, ale teď jí vzpomínka dodala sil. Věděla, že další pitva jí už nebude činit problémy.

„Máte nějaké dotazy?“ zeptal se doktor Pearson.

Vivian se přihlásila: „Prosím, co se stane s orgány, které jste vyňal z těla?“

„Uchováme je přibližně týden. Přesně řečeno, uchováme srdce, plíce, žaludek, ledviny, játra, slinivku břišní, slezinu a mozek. Provedeme jejich aspexi, prohlédneme je a podrobně popíšeme. Zároveň prohlédneme všechny orgány, vyňaté při dalších pitvách, obvykle z šesti až z dvanácti.“

Zní to tak chladně a neosobně, pomyslela si Vivian. Ale možná, že takhle berou všechny ty věci ti, kdo tu pracují stále.

Bezděky se otřásla. Mike Seddons se na ni podíval a pousmál se. Ráda by byla věděla, jestli se baví nebo dává-li jí najevo své sympatie. Nebyla si jista. Další dívka se odhodlala k otázce.

Ptala se stísněně, téměř bázlivě: „A tělo – pochovají bez orgánů?“

Dotkla se starého problému. Pearson odpověděl: „Podle okolností. Všechna školící pracoviště, podobná našemu, provádějí obvykle po ukončených pitvách obsáhlejší vyšetření než pracoviště, která nejsou školící. V našem ústavu se předává příbuzným jen tělesná schránka.“ Po chvíli dodal na vysvětlenou: „I kdybychom orgány vraceli na jejich místo, laboranti by nám nepoděkovali. Zkomplikovali bychom jim konzervaci těla.“

Ano, je tomu tak, souhlasil McNeil. Způsob vysvětlení nebyl nejuhlašenější, ale pravdivý byl. Mnohokrát ho napadlo, zda si pozůstali a smuteční hosté při posledním rozloučení uvědomí, jak málo zůstalo z pitvaného těla. Při

úplně pitvě a s přihlédnutím k pracovnímu zatížení patologického oddělení by někdy trvalo týdny, než by mohlo být tělo předáno k pohřbu; malé preparáty se stejně uchovávají neomezeně dlouho.

„Nedochází nikdy k výjimkám?“ Posluchačka, která předložila předchozí otázku, byla vytrvalá. Pearsonovi to kupodivu nevadilo. Má dnes asi trpělivější náladu, pomyslí si McNeil.

Starý primář ji tu a tam mával.

„Ale ano, docházívá,“ reagoval ihned. „Dříve než můžeme pitvu provést, musíme mít svolení rodiny zemřelého. Někdy, jako v tomto případě, je neomezené, můžeme zkoumat celou hlavu i trup. Jindy dostaneme jen omezený souhlas. Například rodina speciálně požaduje, aby lebka zůstala neporušena.“

V naší nemocnici taková přání respektujeme.“

„Děkuji, pane doktore,“ dívka, ať měla k otázkám jakýkoliv důvod, byla očividně spokojena.

Ale Pearson ještě doplnil:

„Vyskytnou se i případy, kdy rodina žádá z náboženských důvodů, aby orgány byly před pohřbem vloženy do těla.“

I takové žádosti samozřejmě vyhovíme.“

„Jaký postoj zaujímají v takových situacích katolíci?“ ozvala se další dívka. „Naléhají na vydání orgánů?“

„Většinou ne. Některé katolické nemocnice jsou však neústupné. Patologova práce je tím samozřejmě ztížena.“

Obvykle.“

Po posledním slově se Pearson podíval sardonicky na McNeila. Oba věděli, co má na mysli. Jedna z větších katolických nemocnic na druhém konci města vydala nařízení, podle něhož vyňaté orgány musely být před pohřbem vráceny do těla. Příkaz se ovšem příliš striktně nedodržel. Přetížené patologické oddělení nemocnice si běžně uchovávalo rezervní orgány a při ukončení pitvy byly právě vyňaté vždy nahrazeny již vyšetřenými; nové zůstaly připraveny k vyšetření a byly vyměněny opět příště; zkrátka, měli tak říkajíc vždy předstih.

McNeil věděl, že Pearson, ačkoliv nebyl katolík, s takovým postupem nesouhlasil: Ať byl starý patolog jakýkoliv, trval přísně na tom, aby svolení rodiny k pitvě bylo dodrženo do posledního písmene. Existovala totiž formulace, hojně užívaná na úředních tiskopisech, jež zněla: „S omezením na abdominální incizi.“ Někteří patologové, jež znal, dokázali provést úplnou a podrobnou pitvu s užitím tohoto jediného řezu.

Slyšel, jak se jeden z nich vyjádřil: „Šikovný člověk se dokáže s břišním řezem dostat kamkoliv a získat všechno, včetně jazyka.“ Ke cti Pearsonově budiž řečeno, že by takové jednání nikdy nedovolil; v nemocnici Three Counties znamenalo omezení na abdominální incizi skutečně jen vyšetření dutiny břišní.

Pearson se začal opět věnovat mrtvému tělu.

„Pokračujme ve vyšetřování...“ Pearson se zarazil a naklonil se. Popadl skalpel a zaujatě zkoumal něco, nad čím si pln zájmu tiše pobrukoval.

„McNeile, Seddonsi, pojďte se podívat!“

Pearson uhnul a sekundáři se sklonili nad oblastí, kterou předtím Pearson zaujatě sledoval. Pohrudnice, normálně průsvitná, lesknoucí se blána, pokrývající plíce, byla pokryta silným bílým vláknitým povlakem, který byl plný žizev.

Nesporné znamení tuberkulózy! Za chvíli se ukáže, zda jde o nález starý či nedávný.

„Prohmatejte plíce, Seddonsi,“ vyzval Pearson, „předpokládám, že tam najdete důkaz!“

Sekundář z chirurgie uchopil plíce a prozkoumával je prsty. Ihned nahmatal pod povrchem kaverny. Vzhledl k Pearsonovi a přikývl. McNeil nahlédl do chorobopisu obrátil několik stránek nepoužitým skalpelem, aby je nezašmátl.

„Byl nemocný před přijetím do nemocnice rentgenován?“ zeptal se Pearson.

Sekundář zavrtěl hlavou. „Nemocný byl v bezvědomí. Je zde poznámka, že rentgen nemohl být proveden.“

„Plíci podélně rozřízneme, abychom si ji mohli prohlédnout!“

Pearson se opět rozhovořil k sestřím, když se vracel k pitevnickému stolu. Oddělil plíce a jeden plicní lalok rozřízl středem. Byla to nepochybně silně pokročilá fibrózní tuberkulóza. Plíce měly vzhled včelí plástve, vnitřek vypadal jako vzájemně propojené pingpongové míčky; další řez otevřel ložisko hnisavého rozpadu, které by bylo nemocného zabilo, kdyby ho srdce nepřešlo.

„Vidíte to?“

Seddons na Pearsonovu otázku okamžitě reagoval. „Zajisté.“

Srdce a plíce o něj metaly los. Srdce ho dostalo dřív.“

„Smrt táhne rozhodující los obvykle z několika možných rozsudků.“ Pearson se podíval přes pitevnu na sestryžákyně.

„Zemřelý měl pokročilou tuberkulózu. Jak uvedl doktor Seddons, byla by ho velmi brzy usmrtila. Pravděpodobně ani on, ani jeho ošetřující lékař o tomto nálezu neměli tušení.“

Pearson si začal svlékat rukavice a sundávat plášť. Je po představení, usoudil Seddons. Herci vedlejších rolí a kulisáři teď vyčistí jeviště. On a McNeil uloží zachvácené orgány do konzervačních roztoků a označí je štítkem s číslem případu.

Ostatní budou vloženy do těla, zbytek dutiny bude vyplněn gázou. Velkými, takřka baseballovými stehy, zhruba, jen tu a tam sešijí řezy, neboť hrudník a břicho budou v rakvi slušně zakryty oděvem; až skončí, odvezou zřízení těla do chladírny a nakonec se ho ujme pohřební ústav.

Pearson si oblékl bílý laboratorní plášť, v němž přišel do pitevny, a zapálil si nový doutník. Po celé nemocnici za ním zůstávaly jako neomylná stopa napůl dokouřeného doutníky, které někdo jiný musel hodit do odpadků. Otcovsky se loučil se svými posluchačkami.

„Ve vaší službě nastanou okamžiky,“ zdůraznil, „kdy vaši nemocní zemřou. Od jejich nejbližších je potom třeba získat povolení k pitvě. Tato povinnost připadne buď lékaři nebo vám. Tu a tam se v takové chvíli setkáte s odporem. Pro každého je těžké svolit, aby milovaný člověk byl zmrzačen, i když je už mrtev. To je pochopitelné.“

Pearson se odmlčel. Seddons se nad starým patologem opět zadumal. Zůstala v něm přece jen jiskřka jakési vřelosti,

jakési lidskosti?

„Budete muset shledávat pádné důvody,“ vysvětloval Pearson, „abyste dokázaly pozůstalé přesvědčit o užitečnosti pitvy.“

Vzpomeňte si, co jste dnes viděly, a užijte toho jako argumentu.“

Rozdýmal doutník a mávl jím ke stolu. „Mrtvý měl tuberkulózu řadu měsíců. Možná, že nakazil své nejbližší, příslušníky rodiny, své spolupracovníky, možná i někoho zde v nemocnici. Kdyby nebylo dnešní pitvy, u někoho z těchto lidí by se mohla tuberkulóza rozvinout a mohla by být objevena příliš pozdě, jako se stalo zde.“

Dvě ze studentek instinktivně odstoupily od stolu.

Pearson potřásl hlavou. „V pitevně se nemusíte tolik bát.

Tuberkulóza je nemoc, která se šíří vdechováním. Protože jsme ji u tohoto muže objevili, musíme ty, kteří s ním nebo blízko něho žili, okamžitě vyšetřit a věst je několik let v evidenci, abychom je uchránili nebezpečí.“

Seddonse Pearsonova slova vzrušila. Řečnit umí, konstatoval, a mluuví z osobního přesvědčení! Zjistil, že má starého pána docela rád.

Pearson, jako by četl Seddonsovy myšlenky, prohodil skoro směšně: „Patologie má rovněž svá vítězství, doktore Seddonsi!“

Pokynul žákyňkám. Odešel, nechávaje za sebou oblak kouře ze svého doutníku.

#### ČTVRTÁ KAPITOLA

Měsíční klinickopatologická konference o zemřelých na chirurgických odděleních měla začít ve 4.30 hod. Za tři minuty půl třetí vstoupila do kanceláře před zasedáčkou doktorka Lucy Graingerová, trochu udýchaná, protože byla stále s časem na štíru. „Nejdu pozdě?“ zeptala se sekretářky za psacím stolem.

„Ještě nezahájili, paní doktorko. Před chvílí se začali scházet.“ Děvče ji pobídlo, aby vstoupila dvojími, dubovým dřevem vykládanými dveřmi do sálu. Když se k nim Lucy přiblížila, uslyšela zevnitř šum hlasů.

Ve velkém sále s měkkým kobercem na podlaze, s dlouhým ořechovým stolem a vyřezávanými křesly se Lucy zastavila nedaleko Kenta O'Donnella a mladého muže, kterého neznala.

Kolem hlučel hovor a vzduch byl prosycen tabákovým kouřem. Měsíční konference byla považována za povinné zasedání a většina ze čtyřiceti kmenových lékařů, asistentů a sekundářů byla již přítomna.

Lucy odpovídala právě s úsměvem na pozdrav dvěma chirurgům, když na ni Kent O'Donnell zavolal: „Lucy!“

Otočila se. Vedl k ní neznámého.

„Rád bych ti představil doktora Rogera Hiltona. Je novým členem našeho lékařského kolektivu. Jistě si vzpomeneš, že jeho jméno tu před nějakou dobou padlo.“

„Ano, vzpomínám si.“ Usmála se na Hiltona a obličej jí pokryla jemná síťka vrásek.

„Doktorka Graingerová,“ představil ji O'Donnell, neboť dbal, aby se noví členové kolektivu rychle seznámili s ostatními. Dodal: „Lucy patří k našim ortopédům.“

Podala Hiltonovi ruku. Stiskl ji pevně a chlapec se na ni usmál. Hádala, že mu může být asi dvacet sedm let.

„Jestli vás dosud neunavilo opakované vítání, tak tedy vítejte.“

„Po pravdě řečeno, je mi docela milé!“ odpověď zněla upřímně.

„Nastupujete své první samostatné místo?“

Hilton přikývl. „Ano. Byl jsem sekundářem na chirurgii v nemocnici Michaela Reese.“

Lucy si vzpomněla, že Hilton je mladík, o jehož přijetí do nemocnice v Burlingtonu Kent O'Donnell hodně usiloval. Musel mít nepochybně velmi dobrou kvalifikaci.

„Lucy, prosím tě, na minutku...“ zakýval na ni Kent O'Donnell, který předtím několik kroků poodstoupil.

Omluvila se Hiltonovi a zamířila za primářem chirurgie k jednomu z oken v zasedací síni, takže se ocitli trochu mimo největší shluk lidí.

„Tady se aspoň budeme slyšet,“ usmál se O'Donnell.

„Nemluvil jsem s tebou soukromě celou věčnost, Lucy! Jak se máš?“

Lucy chvíli uvažovala. „Tedy: puls normální, teplota 37,1 °C, krevní tlak v poslední době neměřen!“

„Proč nezavoláš, změřil bych ti jej!“ nabídl se O'Donnell. „Třeba při obědě.“

„Myslíš, že by to bylo moudré? Tonometr by ti mohl spadnout do polévky!“

„Byla to také jen záminka! Zvu tě srdečně na večeři!“

„Přijmu hrozně ráda, Kente,“ odpověděla Lucy. „Ale nejdřív se musím poradit se svým diářem!“

„Dobře, zavolám ti. Hodil by se ti příští týden?“ Pohládl ji lehce po rameni a chystal se k odchodu. „Musím zahájit zasedání.“

Pozorovala ho, jak si razí cestu skupinami lidí ke středu stolu; přistihla se, bůhví pokolikáté, že Kenta O'Donnella obdivuje nejen jako kolegu, ale i jako muže. Nepozval ji na večeři poprvé. Už několikrát spolu strávili večer a nějaký čas již uvažovala, zda by snad mohli dospět k bližšímu vztahu.

Oba byli svobodní a pětatřicetiletá Lucy byla o sedm let mladší než primář chirurgie. V O'Donnellově chování se však nikdy neobjevil nejmenší náznak, že by v ní viděl něco více než příjemnou společnost.

Lucin obdiv ke Kentu O'Donnellovi se mohl dávno změnit v hlubší a osobnější cit, ale uložila si zdrženlivost. Cítila instinktivně, že nejlepší je ponechat všemu volný průběh, a sama nepodnikla nikdy nic, co by mohlo usplíšit vyjasnění mezi nimi. Jestliže ji bude chtít, ráda přivolí; v opačném případě nic neztratí. Proti prvnímu vzplanutí mládí má zralost výhodu rozvahy. Člověk se naučí nespěchat, objeví, že konec duhy není za nejbližším blokem ve městě, ale o pěkný kus dál.

„Začneme, pánové?“ O'Donnell zaujal své místo v čele stolu a jeho hlas se rozlehl místností. V duchu byl navýsost

spokojen, že se mu podařilo s Lucy promluvit a že se s ní brzy setká. Chtěl ji pozvat už dávno, ale váhal. Přiznával si, že ho Lucy silně upoutává, ale střízlivě uvažoval, co dobrého by oběma přineslo, kdyby se vzali.

Privykl svému způsobu života. Nezávislý, samostatný život za čas člověku přiroste k srdci; někdy pochyboval, jestli by se uměl přizpůsobit něčemu jinému. Měl dojem, že leccos z toho by mohlo platit i pro Lucy a mohly se objevit problémy i pokud jde o jejich podobné povolání. Její společnost mu poskytovala tak příjemnou pohodu, jakou nepoznal s žádnou jinou ženou. Její přitažlivost vyvěrala z duchovní vřelosti; sám ji definoval jako silnou, utěšující a současně povzbuzující laskavost. Věděl, že i jiní lidé, zvláště Lucini pacienti, pociťují totéž.

Lucy nepostrádala ženský půvab, byla hezká zralou, přirozenou krásou. Pozoroval ji – právě přestala hovořit s jedním z asistentů a zdvihla ruku ke skrání, aby si upravila vlasy.

Nosila je krátce zastřižené, lemovaly jí obličej měkkými vlnami a měly téměř zlatou barvu, i když si všiml několika šedivějších pramének. Nu, tohle asi provede medicína všem – léta nestojí. Nedopouštěl se chyby, když je nenaplňoval větší aktivitou? Nečekal příliš dlouho? Snad – ale přesto ještě počká, jak se vyvine příští týden jejich společná večeře.

Hluk dosud neustal, takže musel svou výzvu k zahájení konference opakovat hlasitěji.

Bill Rufus zvolal: „Ještě tu není Joe Pearson!“ Výstřední vázanka, které si O'Donnell všiml už předtím, Rufuse zřetelně odlišila od ostatních.

„Joe zde není?“ O'Donnell byl překvapen. Pomalu prozkoumával zaplněný sál.

„Viděl někdo Joea Pearsona?“ zeptal se. Řada lidí potřásla záporně hlavou.

O'Donnellovou tvář kmitla nelibost, kterou vzápětí potlačil.

Vykročil ke dveřím. „Klinickopatologická konference se nemůže konat bez patologa. Zjistím, co ho zdrželo.“ Ale než došel ke dveřím, Pearson vstoupil.

„Už jsem tě šel hledat, Joe.“ O'Donnellova slova byla vlídná a Lucy uvažovala, zda opravdu před chvilkou zahlédla na jeho tváři mrzutost.

„Dokončoval jsem pitvu. Trvala déle, než jsem předpokládal.

Pak jsem se zastavil aspoň na obložený chlebiček.“

Pearson slova mumlal, poněvadž mezi jednotlivými větami ještě žvýkal. Asi ten sendvič, domýšlela se Lucy. Všimla si, že zbytek chleba zabalený v ubrousku si Joe vstrčil mezi hromádku papírů a desky, které nesl pod paží. Usmála se.

Jenom Joe Pearson si mohl dovolit dojídat lunch na konferenci.

O'Donnell představil Pearsonovi Hiltona. Stiskli si ruce;

Pearson přitom upustil desky a z nich vypadl na podlahu list papíru. Bill Rufus jej s úsměvem sebral a desky vsunul zpět pod Pearsonovo rameno. Pearson mu kývnutím poděkoval a zprudka vybafl na Hiltona: „Chirurg?“

„Ano, pane,“ srdečně odpověděl Hilton. Hledme, mladík má dobré vychování, konstatovala Lucy, k starším je uctivý.

„Další, kdo se dal naverbovat k hudlařům,“ odsekl Pearson.

Promluvil hlasitě a ostře; v sále nastalo náhle ticho. Od kohokoliv jiného by byla poznámka chápána jako škádlení, ale od Pearsona vyzněla jako špička s nádechem pohrdání.

Hilton se rozesmál. „Skutečně, je tomu tak!“ Lucy však zpozorovala, jak ho Pearsonův tón překvapil.

„Joea si nevšímejte,“ zasáhl dobromyslně O'Donnell. „Má na chirurgii spadeno. Můžeme začít?“

Všichni zamířili k dlouhému stolu; starší lékaři automaticky k hornímu pravému úhlu křesel, ostatní postupně obsazovali místa v druhé řadě. Lucy seděla vpředu. O'Donnell stál v čele stolu, Pearsona a jeho papíry měl po levici. Zatímco se všichni usazovali, Lucy viděla, jak si Pearson ukousl další sousto z obloženého chleba. O nějaké maskování se vůbec nepokusil.

Lucy se zahledla na Charlieho Dornbergera, jednoho z porodníků nemocnice Three Counties. Přestože patřil k seniorům, seděl na dolním konci stolu. Právě pečlivě nacpával dýmku. Kdykoliv jej Lucy viděla, vždy buď plnil, čistil nebo zapaloval čibuk, i když jej zřídka kdy skutečně dokouřil.

Hned vedle Dornbergera seděl Gil Bartlett, naproti „Bim Bam“ Bell z radiologie a John McEwan. Tento specialista pro choroby ušní, nosní a krční se zpravidla konference nezúčastňoval; některý z dnešních případů je asi zajímavý i pro něho.

„Dobré odpoledne, pánové! Vítám vás!“ O'Donnell se rozhlédl; poslední útržky rozhovorů utichly. Nahlédl do svých poznámek. „Prvním případem je Samuel Lobitz, běloch, věk padesát tři léta. Referuje doktor Bartlett.“

Gill Bartlett, jako vždy dokonale oblečený, otevřel kroužkový poznámkový blok. Lucy se soustředila na jeho vous a čekala, až začne kankán jeho spodní hrany. Vzápětí se tak stalo. Bartlett zahájil velmi klidně: „Pacient byl předán do mé péče r 2. května.“

„Trochu hlasitěji, Gile!“ ozvalo se od dolního konce stolu.

Bartlett zahlaholil z plna hrdla: „Vynasnažím se. Ale snad abys pak šel rovnou na prohlídku k McEwanovi.“ Skupina, v níž seděl žadatel, se rozesmála.

Lucy záviděla všem, komu tato schůze nenaháněla hrůzu.

Jí bylo vždycky úzko, zvláště když byl projednáván její vlastní případ. Pro každého lékaře byla velice perná chvíle, kdy zdůvodňoval svou diagnózu a postup léčení pacienta, který mu zemřel. Po jeho výkladu s ním diskutovali všichni ostatní a nakonec uvedl patolog svůj pitevni nález. A Joe Pearson nikdy nikoho nešetřil.

Jsou poctivé chyby, kterých se může dopustit v medicíně kdokoliv, někdy dokonce i takové chyby, které stojí nemocného život. Jen málo lékařů se jich v průběhu své kariéry vyvaruje.

Důležité ovšem je ze vzniklých chyb se poučit a neopakovat je.

Konference se konají proto, aby účastníci získávali širší přehled a učili se na nich.

Jestliže na programu měsíční porady šlo o chyby, které byly neodpuštělné, všichni pociťovali jejich tragiku. Na zasedání vládlo stísněné ticho a jeden se vyhýbal očím druhého. Zřídka kdy se kritizovalo otevřeně – za prvé, nebylo to

nutné, a za druhé, nikdo nikdy nevěděl, kdy dojde na něho.

Lucy si vzpomněla na případ, který se stal uznávanému chirurgovi, k jehož lékařskému kolektivu kdysi patřila.

Operoval nemocného, u něhož bylo podezření na rakovinu zažívacího traktu. Otevřel pacienta a usoudil, že jde o neoperovatelný stav. Místo aby se pokusil napadené střevo vyjmout, vyřadil je smyčkou z činnosti. Pacient za tři dny zemřel.

Pitva ukázala, že ve skutečnosti se vůbec nejednalo o rakovinu, ale o perforaci slepého střeva, jejímž důsledkem byl absces.

Chirurg to nepoznal a odsoudil vlastně nemocného na smrt.

Lucy si pamatovala zděšené ticho, s jakým tehdy kolektiv přijal patologovu zprávu.

Samozřejmě, v podobné situaci neproniklo z jednání na veřejnost zloha nic. Projednání bylo omezeno na nejužší kruh spolupracovníků. V dobré nemocnici to ovšem není konec.

V nemocnici Three Counties by dnes O'Donnell soukromě promluvil s viníkem a při zjištění, že provinění bylo hodně závažné, byla by jeho činnost po nějakou dobu pečlivě kontrolována. Lucy takové jednání nikdy nezažila, ale slyšela, že primář chirurgie dovede být za zavřenými dveřmi velmi drsný.

Gil Bartlett pokračoval: „O případu mi referoval doktor Cymbalist.“ Doktora Cymbalistu, praktického lékaře, který nepatřil k lékařskému týmu nemocnice Three Counties, Lucy znala. I jí posílal nemocné.

„Volal mě domů,“ pokračoval Bartlett, „a sdělil mi, že má podezření na perforovaný žaludeční vřed. Symptomy, jež popsal, této diagnóze odpovídaly. Mezitím už sanitka vezla pacienta do nemocnice. Uvědomil jsem telefonicky sekundáře, který měl právě na chirurgii službu, o případu, který přijde na oddělení.“

Bartlett nahlédl do svých poznámek. „Vyšetřil jsem pacienta asi o půl hodiny později. Byl v bezvědomí a reagoval bolestivě při vyšetřování nadbříšku. Krevní tlak měl nízký, sedmdesát na čtyřicet. Byl popelavě šedý, zbrocený studeným potem. Naordinoval jsem transfúzi, abych vyvedl pacienta z bezvědomí, a morfium. Břícho bylo ztuhlé a na pohmat citlivé.“

Bill Rufus se zeptal: „Dal jsi udělat snímek plic?“

„Ne. Pacientovi bylo příliš zle, než abych ho posílal na rentgen. Souhlasil jsem s původní diagnózou uvádějící perforaci vředu a rozhodl jsem se k okamžité operaci.“

„Neměl jste žádné pochyby, kolego?“ zasáhl Joe Pearson.

Předtím hleděl vytrvale do svých papírů. Nyní se obrátil tváří k Bartlettovi.

Bartlett na okamžik zaváhal. Lucy okamžitě pochopila:

Něco nesouhlasí! Diagnóza byla chybná a Joe Pearson čeká, aby sklapl past. Uvědomila si však, že co ví Pearson, ví i Bartlett, takže nemůže jít o překvapení. Bartlett byl asi pitvě přítomen.

Nejsvědomitější chirurgové se jí zúčastňovali, když jim pacient zemřel. Po krátké odmlce Bartlett uhlazeně pokračoval.

„Při náhlých případech má lékař vždycky pochybnosti, doktore Pearstone. Byl jsem přesvědčen, že všechny symptomy opravňují okamžitou explorativní operaci.“ Bartlett se odmlčel. „Probatorika ukázala, že o perforovaný vřed nejde, a pacient byl v narkóze vrácen na oddělení. Okamžitě jsem povolal ke konzultaci doktora Toynbeea, ale než se dostavil, pacient zemřel.“

Gil Bartlett zavřel svůj kroužkový poznámkový blok a rozhlédl se kolem stolu. Diagnóza byla tedy přece jen nesprávná, a přesto, že se Bartlett tvářil navenek zcela chladně, Lucy cítila, že v nitru určitě trpí sebekritickými výčitkami. Podle vylíčených symptomů byla totiž operace sporná.

O'Donnell se obrátil na Joea Pearsona a zdvořile ho požádal:

„Mohl bys nám laskavě sdělit výsledek pitvy?“ Lucy vytušila, že přednosta chirurgie nepochybně ví, co přijde.

Přednostové oddělení dostávali automaticky zprávy o pitvách, jež měly vztah k jejich úseku.

Pearson zalistroval ve svých ležstřech a jedno vytáhl. Pohledem bleskově objel stůl. „Jak sdělil doktor Bartlett, nešlo o perforovaný vřed. Krajina břišní byla v naprostém pořádku.“

Dramaticky se odmlčel: „Šlo o počáteční pneumonii a nepochybně odtud pramenily silné bolesti na pohrudnici!“

Taková tedy byla skutečnost. Lucy v duchu zrekapitulovala vše, co bylo řečeno. Usoudila, že v obou případech jsou vnější příznaky téměř totožné.

O'Donnell se zeptal: „Má někdo příspěvek do diskuse?“

Zavládlo stísněné ticho. Stala se chyba, nebyla však úmyslná.

Většina přítomných měla nepříjemný pocit, že totéž se mohlo docela dobře přihodit i jim. Za všechny se ozval Bill Rufus. „Podle popsaných symptomů bych řekl, že exploratorní operace byla zcela na místě.“

Tohle zřejmě Pearson čekal. Začal uvážlivě: „Ani bych neřekl.“ Potom bez varování hodil granát. „Domnívám se, že doktor Bartlett se málokdy podívá jinak než na břicho.“

Ve strnulém tichu se zeptal Bartletta přímo: „Vyšetřil jste vůbec hrudník?“

Poznámka i otázka byly urážlivé. Jestliže doktor Bartlett zasloužil výtku, měla přijít od O'Donnella, nikoliv od Pearsona, a měla být udělena v soukromí. Bartlett neměl pověst nedbalce.

Všichni spolupracovníci znali jeho důkladnost a až přehnanou obezřetnost. V tomto případě se zřejmě musel rozhodovat rychle pod tlakem bezodkladné nutnosti.

Bartlett vyskočil, prudce odstrčil židli a jeho obličej zrudl.

„Samozřejmě že jsem vyšetřil hrudník!“ Slova přímo vyštěkl a vous se mu rychle pohupoval. „Řekl jsem, že pacient nebyl v takovém stavu, aby mohl být proveden rentgen plic, a i kdyby v takovém stavu byl...“

„Pánové! Pánové!“ zvolal O'Donnell, ale Bartlett se nedal umlčet.

„Je velice snadné dodatečně kárat, a doktor Pearson využije každou příležitost, aby nám připomněl, že...“

Charlie Dornberger zamával ze svého místa dýmkou a chlácholil: „Nemyslím, že doktor Pearson mnil...“

Bartlett ho zlostně zarazil: „Samozřejmě že si to nemyslíte!

Jste jeho přítel! A on není na kordy s porodníky...“

„Tak dost! Tohle nedovolím!“ O'Donnell vstal a udeřil svým předsednickým kladívkem. Napřimil se v ramenou, jeho atletická postava se vztyčila nad stolem. Lucy blesklo hlavou:

Muž každým coulem! „Doktore Bartlette, buďte tak laskav a posad'te se!“ Čekal vestoje, dokud se Bartlett nezabořil do svého křesla.

O'Donnellovu vnější mrzutost vystřídalo vnitřní uklidnění.

Joe Pearson neměl právo zvrhnout schůzi v bitku. Poněvadž za daných okolností nemohl diskusi o případu řídit objektivně a věcně, neměl O'Donnell jinou možnost, než ji uzavřít. Stálo ho značné úsilí, aby si na místě nevyřídil s Joem Pearsonem vznesené stížnosti. Napjatou situaci by tím však jen zhoršil.

O'Donnell nesdílel úplně mínění Billa Rufuse, že Gil Bartlett je naprosto nevinnou smrtí svého pacienta. Posuzoval celou věc kritičtěji. Klíčovým faktorem případu byla skutečnost, že chyběl rentgen plic. Kdyby Bartlett hned po přijetí pacienta nařídil rentgen hrudníku, byl by hledal nad játry a pod pohrudnicí indikaci plynu, který jasně prokazuje existenci perforovaného vředu. Nepřítomnost tohoto plynu by jej okamžitě přiměla k jiným úvahám. Kromě toho mohl rentgen ukázat v dolní části plic stopy zápalu, který Joe Pearson zjistil pitvou. Jeden či druhý z těchto faktorů by určitě ovlivnil Bartlettovu diagnózu a naděje na pacientovo přežití by se zvýšila.

O'Donnell si hned připomněl Bartlettovo konstatování, že nemocnému bylo příliš zle, takže jej nemohl poslat na rentgen.

Jestliže byl jeho stav tak špatný, měl Bartlett operovat?

Podle jeho názoru neměl.

O'Donnell věděl, že operace prasklého žaludečního vředu má být provedena do čtyřadvaceti hodin po perforaci. Je všeobecně známo, že při pozdější operaci umírá operovaný nemocný častěji, než kdyby vůbec nebyl operován. Prvních čtyřadvacet hodin je totiž nejkritičtějších, po této době buďto nemocný zemře, nebo srůsty ohraničí a zalepí perforační otvor.

Ze symptomů, které Bartlett popsal, vyplývalo, že zdravotní stav pacienta kolísal těsně buď na hranici meze dvaceti čtyř hodin nebo poněkud za ní. O'Donnell by za těchto okolností neoperoval, ale snažil by se zlepšit stav nemocného natolik, aby mohl později stanovit přesnější diagnózu. Přitom nezapomínal, že zpětně se v lékařství posuzuje některý případ velmi snadno; stanovit však okamžitou diagnózu v náhlých případech, kdy je v sázce pacientův život, je vždycky problematické.

Tento rozklad chtěl primář chirurgického oddělení uvést v klidné a objektivní diskusi. Vedl by Gila Bartletta k tomu, aby sám vyvodil některé z těchto poznatků. Bartlett, v podstatě čestný, přímý člověk, se přezkoumání svých rozhodnutí nikdy nebál. Smysl diskuse by byl všem naprosto jasný.

Nebylo by důvodu k rozčilování či výtkám. Bartlett by pochopitelně z tohoto rozboru radost neměl, ale současně by nebyl pokořen. Největším kladem tohoto způsobu jednání by bylo, že by bylo dosaženo O'Donnellova cíle a případ by nadto posloužil celému lékařskému týmu jako praktická lekce o důsledcích ukvapených diagnóz.

Nic z toho se neuplatnilo. Kdyby byl O'Donnell uvedl v tomto stadiu některý z důvodů, které měl na mysli, zdálo by se, že podporuje Joea Pearsona a odsuzuje Bartletta. Vzhledem k Bartlettově morální situaci to nesměl připustit. Promluví s ním soukromě, bohužel, příležitost k užitečné, otevřené diskusi byla ztracena. Vinou Joea Pearsona!

Pozdvižení se trochu utišilo. Na všechny zapůsobilo, že O'Donnell použil předsednického kladívka, což se stávalo velmi zřídka. Bartlett seděl v křesle s obličejem ještě hněvem rozpaleným. Pearson listoval zaujatě v nějakých papírech. „Pánové,“ O'Donnell se odmlčel. Věděl, že argumenty, které uvede, musí být věcné a pádné. „Nemusím snad zdůrazňovat, že nikdo z nás si nepřeje, aby se opakovalo něco podobného. Klinikopatologické konference o úmrtnosti se konají proto, abychom se na nich učili, a ne proto, abychom se na nich osobně napadali. Doktore Pearsons, doktore Bartlette, doufám, že jsem se vyjádřil jasně.“ O'Donnell se na oba podíval, a aniž čekal na nějaké vyjádření, oznámil: „Pokračujeme, prosím!“

K diskusi byly připraveny čtyři další případy, žádný z nich však nebyl mimořádný a zasedání probíhalo klidně. Lucy poznala již vícekrát, že otevřené střetnutí kolektivu nikdy nepomůže. Ke stanovení diagnózy při náhlých případech je vždycky potřebí odvahy; jestliže má lékař smůlu a dopustí se chyby, je si vědom viny a ví, že bude volán k odpovědnosti.

Ale osobní potupa je něco jiného; tu může přijmout jen chirurg, který je hrubě lehkomyslný a neschopný.

Lucy mnohokrát uvažovala, kolik z kritiky Joea Pearsona je založeno na jeho osobních citech. Pokud se pamatovala, byl dnes na Gila Bartletta hrubší než na kohokoliv jiného.

Projednávaný případ přece nebyl zvlášť křiklavý a Bartlett nepatřil k těm, kteří se dopouštějí chyb. Odvedl nemocnici Three Counties kus dobré práce, zvlášť u typů rakoviny, které ještě před nedávnem byly neoperovatelné.

Pearson o tom nepochybně věděl. Proč tedy tento útok?

Proto, že Gil Bartlett znamenal v medicíně něco, po čem Pearson toužil a čeho sám nikdy nedosáhl? Podívala se k dolnímu konci stolu na Bartletta. Jeho obličej byl strnulý, zřejmě o klid ještě usiloval. Normálně býval nenucený, přátelský, milý a měl všechny vlastnosti úspěšného čtyřicátníka. Patřil se svou ženou k významným postavám burlingtonské společnosti.

Lucy ho vidala často na koktajlech v domech bohatých pacientů. Jeho praxe byla úspěšná – odhadovala jeho příjem na dobrých padesát tisíc dolarů ročně.

Užírala Joea Pearsona právě tato skutečnost? Nemohl soutěžit s popularitou chirurgie. Jeho práce byla sice nesmírně důležitá, ale nebyla dramatická. Joe Pearson si zvolil z medicíny obor veřejnosti málo známý. Lucy často slýchávala

otázku: Co vlastně takový patolog dělá? Věděla, že existují lidé, kteří patologa považují za lepšího středního zdravotnického pracovníka a vůbec si neuvědomují, že musí léta studovat, než dosáhne doktorátu, a potom trvá ještě drahnou dobu, než se stane vysoce kvalifikovaným specialistou.

I peníze mohly hrát určitou roli. Gil Bartlett patřil stejně jako Lucy ke skupině odborných lékařů, kteří v rámci svého svobodného povolání s nemocnicí sice spolupracovali, ale nebyli jí placeni; honorář dostávali přímo od svých pacientů.

Joe Pearson byl naproti tomu zaměstnancem nemocnice s pevným platem dvaceti pěti tisíc dolarů ročně. Za svou odpovědnou práci dostával zhruba polovinu toho, co vydělávali úspěšní – o mnoho let mladší – chirurgové. Lucy kdysi četla cynické srovnání honorářů chirurga a patologa: Chirurg dostane 500 dolarů za vynětí nádoru, patolog 5 dolarů za jeho vyšetření, za stanovení diagnózy, za doporučení dalšího léčení a za předpověď pacientova stavu do budoucna.

Lucy vycházela s Joem Pearsonem velmi dobře. Zdálo se jí, že jí má svým způsobem rád, i když nevěděla proč. Někdy měla dokonce pocit, že sympatie jsou vzájemné a že i ona ho má ráda. Přátelský vztah jí usnadňoval požádat jej tu a tam o radu, když potřebovala stanovit diagnózu.

Diskuse právě končila. O'Donnell probral všechny plánované body. Lucy se vytrhla ze zamyšlení; poslední případ vůbec nesledovala a v duchu si vyčínila za svou nepozornost. Ostatní už vstávali ze svých míst. Joe Pearson posbíral své papíry a šouravě zamířil k východu ze sálu. O'Donnell ho cestou zastavil; všimla si, že se snaží zamířit s ním stranou od ostatních.

„Joe, pojďme na chvíli sem.“ O'Donnell otevřel dveře malé místnosti, která sousedila se zasedací síní a sloužila ke schůzím správní rady. Byla prázdná. Pearson vstoupil a O'Donnell zavřel dveře.

„Začal bez okolků: „Joe, myslím, že bys měl s tím sjížděním lidí na poradách přestat.“

„Proč?“ odsekl Pearson.

Dobrá, dopálil se O'Donnell, o co si říkáš, máš mít. Odpověděl stroze: „Protože to nikam nevede.“ Zostřil trochu hlas. Obvykle při jednání s Pearsonem vždy respektoval velký věkový rozdíl. V této chvíli však musel hájit vlastní autoritu. Jako primář chirurgie neměl sice právo kontroly nebo dohledu nad činností Joea Pearsona, ale mohl zasahovat v případech, kde se činnost patologie dotýkala jeho vlastního oddělení.

„Poukázal jsem jenom na chybnou diagnózu,“ zaútočil Joe Pearson. „Chceš snad, aby se takové věci zamlčely?“

„Sám dobře víš, že tohle je zbytečná otázka.“ O'Donnell odpověděl tvrdě a vůbec se nesnažil potlačit v hlase ledový tón. Pearson zaváhal a uvědomil si, že zašel příliš daleko.

Zabrumlal: „Nemyslil jsem to nijak zle.“

Kent O'Donnell se v duchu mimovolně usmál. Věděl, že Pearson se strašně nerad omlouvá. Těch pár slov pronesl jistě s velkým sebezapřením. O'Donnell nasadil smířlivěji:

„Chyby je možno vytýkat daleko účinněji. Byl bych rád, kdybys na poradě pouze uvedl výsledek pitvy a já bych řídil následující diskusi. Dosáhli bychom zamýšleného výsledku bez rozčilených srážek.“

„Nechápu, proč by se měl někdo rozčilovat,“ soukal ze sebe ustupující Pearson.

„Přesto trvám na tomto způsobu, Joe.“ Je pro něho těžké polknout výtku, pomyslel si O'Donnell, ale tentokrát musí být jasno.

Pearson pokrčil rameny: „No prosím! Jak chceš!“

„Děkuji, Joe.“ O'Donnell věděl, že vyhrál. Jednání bylo snadnější, než předpokládal. Zároveň se naskytla příhodná chvíle pro řešení druhé záležitosti. „Joe,“ řekl, „když už spolu mluvíme, musíme projednat ještě něco dalšího.“

„Mám spoustu práce. Nemohlo by to počkat?“ odmítl Pearson a O'Donnell takřka četl v jeho myšlenkách. Dával zřetelně najevo, že ústupek v jednom bodě nesmí nijak ohrozit jeho nezávislost.

„Bohužel, nemohlo! Jde o tvé zprávy pro chirurgii!“

„A co s nimi má být?“ Útok bývá nejlepší obranou.

O'Donnell klidně doložil: „Dostávám stížnosti, že nálezy z patologie přicházejí pozdě.“

„Rufus, samozřejmě!“ vyhrkl Pearson otevřeně s trpkou výčitkou v hlase. Další chirurg, který působí potíže!

O'Donnell se nedal vyprovokovat. Klidně odpověděl. „Nejde jen o Billa Rufuse, Joe! Stěžuje si řada dalších. A ty o tom víš!“

Pearson chvíli neodpovídal. O'Donnellovi začalo být starého kolegy líto. Léta utíkala; Joeovi Pearsonovi je šestašedesát.

Aktivně může sloužit v nejlepším případě ještě pět nebo šest let. Někteří vedoucí pracovníci se postupně smiřují se samozřejmostí, že po dovršení určité věkové hranice se po nich ujmou vedení mladší lidé. Pearson k nim nepatřil a otevřeně dával najevo nechuť k uvolnění svého místa. O'Donnell by byl rád znal důvod. Nechtěl připustit, že není schopen držet krok s vývojem medicíny? Bylo-li tomu tak, nebyl by první.

Ve srovnání s jinými měl Joe Pearson přes všechny své nepříjemné způsoby mnoho dobrých vlastností. Proto O'Donnell postupoval tak diplomaticky.

„Ano, vím o tom,“ Pearsonovu odpověď podbarvila rezignace.

Přiznal bez váhání nepříznivou situaci, což bylo pro něj typické. O'Donnell, hned od svých začátků v nemocnici Three Counties si vážil Pearsonovy přímosti a tu a tam jí dokonce využíval pro zvýšení chirurgické úrovně.

Vzpomněl si, že jedním z nešvarů, proti kterým musel v prvních měsících svého působení v nemocnici usilovně bojovat, byly zbytečné operace. Byl prováděn například mimořádně vysoký počet hysterektomií a velmi často se odstraňovaly zcela zdravé dělohy. Existovali totiž lékaři, kteří považovali tuto operaci nejen za vhodnou, ale hlavně za výnosnou léčebnou metodu proti každé nemoci; mnohdy často choroby, které se mohly léčit konzervativně podáváním léčiv, byly označovány přehnaně jako „chronická myometritis“ nebo „fibróza dělohy“. Těmito diagnostickými

označeními se zatemňovaly nálezy z preparátů jako kouřovou clonou. Pamatoval si, jak tehdy Pearsonovi uložil: „V každém biotickém vyšetření preparátu musí být označena lopatka jako lopatka a zdravá děloha jako zdravá děloha!“ Pearson se jen chápavě pousmál a oddaně s O'Donnellem spolupracoval. Brzy většina těchto nežádoucích operací odpadla. Chirurgy uvádělo před ostatními kolegy do rozpaků konstatování, že orgán, který odstranili jako chorobný, byla normální a zdravá tkáň.

„Podívej se, Kente,“ ozval se Pearson rozpačitě, „v poslední době mám práce nad hlavu. Nemáš ani zdání, kolik roboty se na nás valí!“

„Ale ano, dovedu si to představit, Joe!“ Úvod k jednání probíhal slibněji, než si představoval. „Všichni víme, že máš moc práce. Není správné, aby ses tak dřel.“ Byl v pokušení dopovědět „ve svém věku“, ale raději poznámku spolkl a dodal: „Co kdybys přijal nějakého pomocníka?“

Reakce byla bezprostřední. Pearson vykřikl: „Ty mně radiš, abych si vzal pomocníka? Člověče! Celé měsíce žádám o další laboranty! Potřebuji aspoň tři! A víš, kolik jich dostanu? Jednoho! Nemohu dostat ani písarčku! Mám nálezy, které leží více než týden, protože je nemá kdo napsat!“

Nečekal na odpověď a bouřil dál. „Zdržuju snad posílání nálezů já? Kdyby správa nemocnice jen trochu chápala mou situaci, dalo by se všechno lehce zvládnout, včetně rychlejšího zasilání nálezů na chirurgii! Panebože! To je něco pro mé uši, když mi říkáš, že bych měl dostat pomocníka!“

O'Donnell tiše poslouchal. Pak se zeptal: „Skončil jsi, Joe?“

„Jo!“ Pearsonovi se výbuchem ulehčilo a zatvářil se zahanbeně.

„Nemyslil jsem ani na laboranty nebo na písarčku,“ rozhovořil se O'Donnell. „Měl jsem na mysli dalšího patologa, který by obstaral část provozu na oddělení a zároveň ti pomáhal při jeho modernizaci.“

„Koukej!“ při slově modernizace Pearson opět vybuchl, ale O'Donnell jej zarazil: „Poslouchal jsem tě, Joe, bez přerušování. Prosím tě, vyslechni teď ty mě! Uvažoval jsem o nějakém nadaném mladém lékaři, který by mohl převzít některé tvé povinnosti.“

„Nepotřebuji dalšího patologa!“ prohlášení bylo rezolutní, jasné a nekompromisní.

„A proč ne?“

„Pro dva kvalifikované pracovníky tu není dost práce.“

Celou patologii mohu řídit sám, bez pomocníka. Mimoto mám na oddělení sekundáře.“

O'Donnell trpělivě setrval na svém stanovisku. „Nezapomeň, Joe, že sekundáře zde máme na výcviku, a to obvykle na krátkou dobu. Je samozřejmé, že kus práce udělají. Ale nemůžeš na ně přesunout svou zodpovědnost a nemůžeš jim svěřovat vypracování nálezů – a to je právě úsek, na němž teď potřebuješ pomoc.“

„Jestli dovolíš, o tom si rozhodnu sám! Poshov mi pár dní a všechno dohoníme!“

Joe Pearson neprojevil nejmenší úmysl ustoupit. O'Donnell sice očekával jeho odpor proti přijetí nového patologa, ale tato tvrdošíjnost ho udivovala. Byl takový proto, že se zdráhal rozdělit svou osobní vládu? Nebo prostě chránil svou práci a obával se, že by nový, mladší pracovník podkopával jeho pozici? O'Donnell vůbec o Pearsonově odchodu neuvažoval.

V patologické anatomii by jeho dlouholeté zkušenosti bylo stěží možno nahradit. Měl opravdu na mysli jen posílení oddělení, protože tím by se současně zdokonalil chod nemocnice. Neměl by to vyjádřit jasněji?

„Joe, nejedná se přece o zásadní personální změny! Nikdo nic podobného nenavrhne! Zůstaneš dále vedoucím.“

„V tom případě ponech na mě, abych si patologii vedl po mém!“

O'Donnellovi docházela trpělivost. Domníval se, že dost jasně vyjádřil, o co mu šlo. Nu, nechá mu pár dní na rozmyšlenou a znovu se pokusí o řešení. Ze všech sil se snažil vyhnout střetnutí. Poznamenal tiše: „Na tvém místě bych o tom uvažoval!“

„Nemám o čem!“ Pearson uraženě přisroupil ke dveřím, krátce pokynul a vyšel.

„A je to,“ povzdechl si O'Donnell. „Vykopali jsme válečnou sekyru!“ Zůstal nehybně stát a přemýšlel o svém příštím tahu.

## PÁTÁ KAPITOLA

Jídelna nemocnice Three Counties byla tradičním místem, kde se setkávala většina zrnků z popínavé révy, jejíž větévky se rozpínaly do každického úseku a oddělení. V ústavu se zběhlo jen málo událostí – povýšení, skandálů, vyhazovů a sporů – které by zde nebyly známy a prodiskutovány dávno před tím, než byly oficiálně formulovány.

Lékaři běžně používali jídelny k „zásadním konzultacím“ s kolegy, které vidali zřídka – až na chvíli u kávy či u přesnídávky. A tak se velká část obtížných lékařských problémů řešila nad jídelními stolky; závažná mínění specialistů, která by byla jindy provázena tučným účtem, poskytovala se tu často zdarma, někdy k prospěchu nemocného; toho nikdy nenapadlo – když už se zotavoval z choroby, která se zprvu jevila velice obtížná – jakými náhodnými kanály proudily poznatky, jež příznivě ovlivnily jeho léčení.

Existovaly ovšem výjimky. Několik lékařů poskytování odborných, pracně nabytých vědomostí neschvalovalo a odolávalo pokusům kolegů zatáhnout je do diskuse o specifických případech. Uplatňovali obvykle manévry: „Přijďte na konzultaci ke mně do ordinace!“

Gil Bartlett byl jedním z těch, kteří s improvizovanými poradami v jídelně nesouhlasili, a dokázal i drsně odmítnout vyjádřit svůj názor na místě. Příběh, který koloval o taktice jeho odporu, se nestal v jídelně, ale v koktajlové společnosti ve městě. Hostitelka, velká dáma burlingtonské smetánky, Bartletta chytila a bombardovala ho stesky na své skutečné i domnělé choroby. Bartlett ji chvíli poslouchal a pak zvukným hlasem, který umlčel zástup zvědavých hostů, prohlásil:

„Madame, z toho, co jste mi pověděla, se domnívám, že máte problémy s menstruací. Kdybyste byla tak laskava a

svlékla se, hned bych vás vyšetřil!“

I když tedy mnozí lékaři odolávali těmto konzultacím mimo ordinace, většina z nich nebyla proti výměně názorů v jídelně v přesvědčení, že je při ní možno dost získat a málo ztratit.

Užívali však tohoto podhoubí především k zasetí semínka, které umožňovalo další kontakt. Stačilo podotknout:

„Kdybyste něco potřeboval, budu ve své soukromé ordinaci.“

Dalšího vysvětlování nebylo obvykle zapotřebí.

Jídelna byla vcelku demokratické území, kde se nemocniční hierarchické hodnoty – i když se zcela neopomíjely tedy alespoň dočasně ignorovaly. Snad jedinou výjimkou byl zvyk srazit stranou několik stolů a vyhradit je pro členy lékařského kolektivu. Paní Straughanová, hlavní dietní sestra, brázdila moře jídelny často a pravidelně, neboť věděla, že za sebemenší nedostatek hygieny stravování by musela vyslechnout přemíru nedůtklivých stížností na některém z příštích zasedání ústavní lékařské rady.

Starší externí lékaři sedávali až na malé výjimky u rezervovaných stolků. Interní pracovníci si na kastovníctví nepotrpěli a asistenti a sekundáři zdůrazňovali svou svobodomylnost tím, že se přidružovali k sestrám nebo k jiným skupinám zaměstnanců. Nebylo tedy nic neobvyklého, že Mike Seddons sklouzl do volné zidle u stolu, kde obědvala pouze Vivian Loburtonová, které skončila služba dříve než ostatním spolužačkám.

Vivian viděla Mika Seddonsa od setkání před deseti dny v pitevně již několikrát; pokaždé jí byla čupřina jeho zrzavých vlasů a úsměv od ucha k uchu milejší. Instinktivně očekávala, že ji vyhledá, a teď seděl naproti ní.

„Dobrou chuť!“ popřál Seddons.

„Děkuji!“ odpověď nebyla tuze libozvučná, neboť si právě s chutí ukousla pořádné sousto z kuřecího stehýnka. S plnými ústy zamumlala: „Promiňte!“

„V pořádku,“ kvitoval Seddons. „Času dost! Přišel jsem s návrhem!“

Polkla a prohodila: „Vždycky jsem si myslila, že návrhy nepatří na začátek, ale až na konec rozhovoru!“

Mike Seddons se zazubil: „Vy o tom ještě nevíte? V našem raketovém věku přece není čas na formální parádky. Můj návrh zní: divadlo pozítří a předtím večere v Cuban Grillu!“

Vivian se zvědavě zeptala: „Můžete si takovou rozmařilost dovolit?“ Asistenti, sekundáři a sestry-žákyně často nemohli loktem do kapsy a bez rozpaků si ze své chudoby tropili nesčetné, byť trochu litéstivé vtipy.

Seddons vysvětloval hlasitým šepotem: „Neprozdte to na mne – ale dal jsem se na postranní cesty. Víte, mnozí pacienti, které dostáváme na pitevnu, mají zlaté korunky na zubech. Je tedy docela jednoduché...“

„Oh, přestaňte, zkazíte mi úplně chuť!“ V rozporu se svým prohlášením si ukousla znovu kus kuřete. Seddons se natáhl přes stůl a vzal si z jejích smažených brambor.

Pochutnával si: „Hmmm – nejsou špatné. Musím je jíst častěji. A tuhle jsou historické dokumenty!“ Vytáhl z kapsy dvě vstupenky a tištěný poukaz. „Spatřujete důkaz díky vděčného pacienta.“ Vstupenky byly na představení broadwayského muzikálu, poukaz zněl na večeri pro dva v Cuban Grillu.

„Čím pak jste se mu tak zavděčil?“ otázala se Vivian dychtivě. „Srdeční operací?“

„Kdepak! Minulý týden jsem na půl hodiny zaskočil za Franka Worthe na pohotovosti. Nějaký chlapík přišel se sečnou ranou na ruce a já jsem mu ji sešil. Tohle mi došlo poštou!“ Zasmál se. „Samozřejmě, Frank zuří. Dušoval se, že už jakživ se nedá zastupovat. Tak co, půjdete se mnou?“

„Ráda,“ upřímně přisvědčila Vivian.

„Prima! Vyzvednu si vás u internátu v sedm hodin večer, ano?“ Přistihl se, že čím déle s Vivianou mluví, tím víc se mu líbí. Uvědomil si, že nemá jen hezkou tvář a urostlou postavu.

Její pohled a úsměv vyzařoval srdečnou vřelost a něžnou vůni.

Z čista jasna zatoužil: Kdybych se s ní mohl sejít už dnes, ne až pozítří, jak tu hrozně dlouhou dobu přečkám? Slabý vnitřní varovný hlásek jej napomenul: Nezapleť se! Nezapomeň na Seddonsovu politiku: pomilovat – a opustit je šťastné ve vzpomínkách. Rozchod je – ach – taková sladká lítost – a máš-li zůstat svobodný, strašně praktická!

„Výborné!“ souhlasila Vivian. „Možná, že se o něco málo opozdím!“

Uplynulo půldruhého týdne ode dne, kdy Harry Tomaselli sdělil O'Donnellovi, že začátek výstavby nového křídla nemocnice je plánován již na jaro. Nyní se ve správcově pracovně setkal Kent O'Donnell s Ordenem Brownem, předsedou správní rady, aby prodiskutovali, co je nutno bezprostředně podniknout.

Dlouhé měsíce vypracovávali v součinnosti s architektem ideový koncept plánů pro každý úsek, který měl být včleněn do nového křídla. Požadavky primářů nemocničních oddělení musely být v rovnováze s odhadnutými financemi, jež budou pravděpodobně k dispozici. Posuzovali je Orden Brown s O'Donnellem, který rozhodoval o medicínských vazbách.

Předseda správní rady byl jako vždy jasný, určitý a snažil se s humorem uhlazovat svou ocelářskou drsnost. Oba akceptovali rozumné požadavky; jestliže nabyli dojmu, že si někdo hodlá postavit pro sebe rezidenci, kladli zkoumavé dotazy.

Přednosta farmaceutického úseku například prosazoval, aby do plánu jeho pracovny byl zahrnut soukromý WC.

Architekt požadavek odmítl s poukazem, že toto zařízení je obecně dosažitelné v chodbě o pouhých dvanácti metry dál; farmaceut na svém požadavku trval s odůvodněním, že tato vzdálenost je pro něho příliš velká ve dnech, kdy trpí periodickými průjmy. Orden Brown mu velmi suše doporučil léčení na interním oddělení nemocnice.

Několik skutečně cenných námětů muselo být zamítnuto pro vysoké pořizovací náklady. „Bim Bam“ Bell, vedoucí radiolog, navrhoval velmi přesvědčivě výstavbu cineradiografické jednotky, aby se zdokonalilo stanovení diagnózy pro úspěšnější léčení srdečních chorob. S lítostí museli požadavek škrtnout, jakmile zjistili, že vybavení stojí asi padesát tisíc dolarů.

Nyní, když byl hlavní projekt dokončen, soustředili pozornost na praktickou stránku: začali usilovat o získání finančních prostředků. Opatření peněz bylo sice starostí správní rady, ale očekávalo se, že pomůže i lékařský sbor.

Orden Brown oznámil bez okolků: „Správní rada navrhuje, aby lékaři přispěli těmito podíly: profesori šesti tisíci, docenti čtyřmi a asistenti dvěma tisíci dolarů.“

O'Donnell tiše hvízdal: „No nazdar, to bude nářků!“

Brown se usmál: „To snad snesem!“

Harry Tomaselli se vmísil: „Kente, požadovanou částku bude možno splácet v průběhu čtyř let. Pokud nám přispěvatelé poskytnou písemné záruky, užijeme jich jako podkladu pro půjčku z banky.“

„Důležité je především morální hledisko,“ vpadl znova Brown. „Jestliže se totiž po městě rozšíří pověst, že lékaři dobrovolně skládají uvedené sumy, pomůže nám to sehnat další příspěvky.“

„A ty se postaráš, aby se to rozhlásilo?“

Brown přitakal: „Přirozeně!“

O'Donnell si uvědomoval, že jeho úkolem bude prosadit tuto novinku na schůzi lékařského personálu. Živě si představoval, jak bolestné výrazy uvidí. Lékaři, stejně jako podstatná část obyvatelstva v současné době, žili přímo úměrně svým příjmům. Nikdo ovšem je nemohl ke složení podílu donutit; jednotlivci však nebudou moci zůstat k akci lhostejní, neboť valná část lékařů růstem nemocnice jen získá. Mnozí určitě požadovanou částku z prestižních důvodů upíší a budou naléhat na ostatní – neboť lidská povaha už je taková – aby přinesli stejnou obět'. Nemocnice byla živnou půdou politiky a existovalo mnoho způsobů, jak pořádně ztížit život těm, kdo by se chtěli stavět proti proudu.

Harry Tomaselli se svou obvyklou intuicí poznamenal:

„Neboj se, Kente, já tě na schůzi lékařského personálu podpořím. Prodej podílů bude připraven tak dokonale, že – až jej ohlásíš – budou možná mnozí chtít svůj podíl dokonce zvýšit.“

„S tím nepočítej,“ rozesmál se O'Donnell. „Řadě doktorů sáhne na jejich nejcitlivější nerv – na peněženku!“

Tomaselli se pousmál. O'Donnellova výzva, aby lékaři složili požadované peníze, bude určitě tak naléhavá a důkladná, jako všechno, co dělal. Oceňoval, ne poprvé, jak dobře se spolupracuje s člověkem O'Donnellova typu. Na předcházejícím místě, kde byl zástupcem správce, se předseda ústavní lékařské rady dvořil popularitě a, nastavoval plachty svého mínění každému větru, který právě zavanul. Výsledkem bylo, že nemocnice postrádala dobré vedení a její úroveň rychle upadala.

Harry Tomaselli obdivoval pohotovost a bezodkladné rozhodování; poněvadž sám tyto vlastnosti měl, uplatňoval je od svého nástupu v nemocnici Three Counties. Při rychlém rozhodování – jak není ani jinak možné – dochází sice občas k chybě, ale celkově dokážete udělat víc a úspěchy časem rostou. Pohotovost v řeči, bystrost v myšlení a neutuchající iniciativa byly vlohami, které si Harry Tomaselli vybrousil v soudních síních dávno před tím, než se jeho osudem stal psací stůl správce nemocnice.

Po ukončení koleje se stal posluchačem právnické fakulty a když si po jejím absolvování začal budovat praxi, vypukla válka. Předešel svému povolání do armády a přihlásil se dobrovolně k námořnictvu. Byl přidělen k sanitní administrativě. Později, když se nemocnice námořnictva plnily raněnými, poručík Tomaselli se osvědčil jako vynikající správce, který byl obdařen citem pro neviditelnou hranici mezi medicínskou praxí a řízením nemocnice.

Po válce se musel rozhodnout, jestli se vrátí k právům, či zůstane u práce v nemocnici. Zvolil si druhou alternativu a zapsal se do Školy pro nemocniční administrativu na univerzitě Columbia. Graduoval v době, kdy specializovaný obor nemocniční administrativy – pro který získání lékařského diplomu nebylo nutné ani zvlášť užitečné – získával obecné uznání. Po schopných správcích nemocnice vznikla živá poptávka, takže po dvouleté praxi zástupce přijal nabídku Ordenu Browna na funkci vedoucího v nemocnici Three Counties.

Harry Tomaselli byl do své práce skutečně zamilován.

Sdílel názory Kenta O'Donnella na úroveň dobré medicíny a respektoval ostrovtip i obezřetnost předsedy správní rady Ordenu Browna. Tomaselli jako správce nemocnice usiloval, aby souhrn služeb – ošetrovatelská péče o nemocné, hygiena kuchyně, dokonalost úklidu, provoz strojovny, správa budov, hladký chod účtárny – a vše, co s nimi souviselo, odpovídalo přiměřenou úroveň kritériím těchto dvou mužů.

Svěřené úkoly vykonával na výbornou; dovedl si vybrat výtečné vedoucí jednotlivých správních úseků; práce se mu dařila, protože měl osobní zájem o vše, co se v nemocnici dělo.

Harrymu Tomasellimu neušlo nic důležitého. Jeho nevysokou, podsaditou postavu bylo vidět každý den v chodbách nemocnice; co chvíli se zastavoval se sestrami, s pacienty, se sanitáři, úředníky, kuchařkami a kýmkoliv, kdo mu mohl povědět něco nového či dát mu podnět, jak zlepšit chod nemocnice. Nové nápady ho vzrušovaly a jeho vlastní nadšení pochopitelně zapalovalo i jiné. S hlavou vysunutou dychtivě dopředu, s očima, které žhnuly za brýlemi s velkými černými obroučkami, mluvil se zápalem, jeho myšlenky letěly rychleji, než je ústa stačila zformulovat do slov, a ruce je podtrhovaly živým gestem.

Za obvyklého denního putování si Harry Tomaselli jen málokdy zapsal nějakou poznámku. Právnický trénink mu umožňoval podržet v paměti pohotově utříděné skutečnosti.

Po každé inspekci však vypálil ohňostroj staccato chrlených poznámek o důležitých i podružných věcech, které mohly podle jeho názoru zdokonalit administrativu Three Counties.

Nadto měl diplomatický cit pro tón řeči, takže zřídka někoho urazil. Dokázal udělit důtku uprostřed veselosti jiskřícího rozhovoru. Jeho psaná sdělení, v nichž nikdy neplýtl slovy, vždycky vyznívala dobrotivě. Nerad propouštěl zaměstnance nemocnice, pokud jejich přestupky nebyly příliš provokativní. Úsekové vedoucí obvykle nabádal: „Jestliže někdo u nás pracuje, třeba jen měsíc, vzniká u něho investice v nabytých zkušenostech. Je tedy výhodnější snažit se o jeho výchovu než se pít po někom novém, kdo má zase jiné chyby, o nichž nemáme ani tušení.“ Protože tento jeho názor byl obecně znám a uznáván, byla morálka zaměstnanců vysoká.

Řada nedostatků mu způsobovala neutuchající starosti.

Některé úseky mohly být daleko efektivnější. V mnohém bylo možno službu pacientovi zlepšit. Značnou část vybavení bylo třeba vyměnit. Existovaly zcela nové přístroje – například právě cineradiografie – které by měla nemocnice za ideálních podmínek mít. Bohužel program výstavby nové budovy mohl uskutečnit z racionalizačních renovací jen některé, nikoliv všechny. Byl si vědom, stejně jako O'Donnell, že mají před sebou úkol na léta a že některé překážky snad ani nepřekonají. Ale konečně, tohle je cesta k dosažení cílů snažit se udělat vždy o něco víc, než můžete.

Tomaselli se vytrhl ze zamyšlení. Předseda správní rady Orden Brown právě říkal O'Donnellovi: „Jakmile se kampaň rozběhne, uskuteční se spousta společenských událostí. A ještě něco, Kente. Bylo by prospěšné, kdybychom tě uvedli jako řečníka do Rotary Clubu. Mohl bys v přednášce vysvětlit proč stavíme novou budovu, mohl bys členy klubu zasvětit do našich budoucích plánů a tak dále.“

O'Donnell, jenž neměl rád veřejná shromáždění a protivila se mu tuhá srdečnost důstojnických klubů, by se byl málem zatvářil pohrdavě, ovládl se však a bez nadšení poznamenal:

„Když myslíš, že to pomůže.“

„Jeden z mých lidí je ve výboru Rotary Clubu,“ rozvíjel plán Orden Brown. „Uložím mu, aby vše zařídil. Schůze by se měla konat v úvodním týdnu celé kampaně. Totéž by se dalo provést další týden u Kiwanise.“

Už už měl O'Donnell na jazyku dotaz, jestli mu ponechá také nějaký čas na operace, protože by mohl uvíznout v potížích s plněním vlastních úkolů, ale rozmyslil se.

„Mimochodem,“ vzpomněl si Orden Brown, „jsi volný popozítří večer?“

„Ano,“ odpověděl okamžitě O'Donnell. Vždycky se těšil na pokojnou, formální důstojnost večere v Ordenově domě na pahorku.

Byl bych rád, kdybys šel se mnou k Eustaci Swaynovi.“

Zpozoroval O'Donnellovo překvapení a dodal: „Všechno je v pořádku, jsi pozván. Požádal mě, abych ti to vyřídil.“

„Dobrá, půjdu rád.“ Pozvání k návštěvě jeho nezapřísáhlejšího odpůrce ve správní radě bylo opravdu neočekávané. O'Donnell a Swayne se služebně setkali už několikrát, ale žádný neusiloval o vzájemné sblížení.

„Musím přiznat, že podnět vyšel ode mne,“ utrousil pomalu Brown. „Chtěl bych, abys s ním promluvil o nemocnici zcela obecně. Pokus se přimět jej, aby akceptoval tvé myšlenky. Upřímně řečeno, on je naším největším problémem – ale konečně, ty to dobře víš.“

„Udělám, co budu moci.“ Pochopil, oč jde. Netěšilo ho, že bude vtažen do politiky správní rady. Doposud se dokázal udržet mimo ni. Ordenu Brownovi ovšem odmítnout nemohl.

Předseda zvedl aktovku a chystal se k odchodu. Tomaselli a O'Donnell vstali.

„Sejde se u něho malá společnost,“ informoval Orden Brown. „Kolem půl tuctu lidí. Mohli bychom tě vlastně vzít s sebou, až k němu pojedeme. Víš co, než vyrazíme, zavolám tě!“

O'Donnell zamumlal poděkování a předseda se s příjemným úsměvem rozloučil.

Sotva se dveře za Ordenem Brownem zavřely, vešla Tomaselliho sekretářka, vysoká, štíhlá Kathy Cohenová:

„Odpusťte, že vyrušuji,“ omlouvala se.

„Copak se děje, Kathy?“

„Volá nějaký muž a kategoricky trvá na tom, že s vámi musí mluvit. Někáký pan Bryan,“ referovala sekretářka správci.

„Mám teď jednání s doktorem O'Donnellem. Vyříd'te mu, že mu zavolám, až budeme hotovi!“ Tomaselliho hlas vyjadřoval překvapení. Zpravidla nemusel Kathy zdůrazňovat, že si nepřeje být při jednání rušen.

„Všechny moje argumenty selhaly, pane Tomaselli,“ odpověděla Kathy rozpačitě. „Naléhá neodbytně! Zdůrazňuje, že je manželem naší pacientky. Raději jsem vás přišla informovat.“

„Měl bys s ním promluvit, Harry,“ O'Donnell se na dívku usmál. „Ať má Kathy pokoj. Chvilku počkám.“

„Dobrá.“ Správce sáhl po jednom ze svých dvou telefonů.

„Linka čtyři, prosím!“ Sekretářka počkala, až bylo spojení navázáno, a vrátila se do své kanceláře.

„U telefonu správce Tomaselli,“ ohlásil se přátelsky. mračil se, když slyšel slova přicházející z druhého konce linky.

O'Donnell slyšel, jak membrána ve sluchátku ostře praská.

Zachytil slova: „...neutěšená situace... nadělení pro rodinu... mělo by se vyšetřit...“

Tomaselli přikryl dlaní mikrofon a prohodil k O'Donnellovi:

„Plane hněvem. Něco o jeho ženě... nevím stále, o co jde...“ Ještě chvíli tiše poslouchal a ozval se: „Pane Bryane, buďte tak hodný, začněte od začátku a mluvte pomaleji.“

Povězte, oč jde.“ Přitáhl si blok a tužku a řekl: „Ano, pane.“

Po krátké přestávce: „Kdy byla vaše žena hospitalizována?“

Telefon silně zapraskal a správce si rychle naškrábal několik poznámek. „Kdo byl ošetřujícím lékařem?“ Stručný zápis.

„Datum propuštění, prosím.“ Přestávka. „Ano, chápu.“

O'Donnell zachytil hřmící: „Copak nenajdu nikde zastání?“

Promluvil znovu Tomaselli:

„Ne, pane Bryane, nepamatuju si tento případ. Vaši stížnost samozřejmě vyšetřím. Slibuji vám, že všemu přijdu na kloub.“ Chvíli poslouchal, pak odpověděl: „Ano, ubezpečuji vás, že vím, co pro rodinný rozpočet znamená účet z nemocnice.“

Ale jistě je vám známo, že nemocnice nemá žádný zisk z těchto účtů.“

O'Donnell stále slyšel rozhořčený hlas z telefonu, který ovlivněn Tomaselliho smířlivým přístupem, zněl již daleko klidněji. Správce právě přitakával. „Zajisté, pane. O délce nemocničního léčení rozhoduje lékař. Promluvte si znovu s manželčíným lékařem a já zatím zařídím, aby náš účetní přezkoumal vaši fakturu položku za položkou.“ Znovu se

zaposlouchal a rozhovor zakončil zdvořilým: „Děkuji vám, pane Bryane, za upozornění. Na shledanou.“

Zavěsil sluchátko, utrl list s poznámkami z bloku a položil jej na podnos, označený „K diktátu“.

„Co má za trampoty?“ zeptal se O'Donnell. V neustále běžícím provozu nemocnice nebyla o nářky na služby nouze.

„Prohlašuje, že jeho žena byla v nemocnici příliš dlouho.“

Bude se muset zadlužit, aby mohl vyrovnat účet.“

O'Donnell se podívil: „Jak může pan Bryan posoudit, že jeho žena byla hospitalizována příliš dlouho?“

„Tvrdí, že ví moc dobře, proč u nás byla tak dlouho!“

Tomaselli dodal zamyšleně: „Možná že delší pobyt byl opravdu nutný – ale přece jen – tři týdny – to je na pováženou!“

„Tak?“

„Normálně bych si podobných tirád příliš nevšímal. Jenže v poslední době bylo podobných stížností hodně. Nebyly tak bouřlivé jako tato – ale ladění bylo stejné.“

O'Donnellovou myslí bleskla myšlenka: Patologie! Otázal se: „Kdo tu ženu přijímal?“

Tomaselli nahlédl do poznámek: „Reubens!“

„Zkus ho zavolat, požádám ho o vysvětlení.“

Tomaselli stiskl tlačítko spojovacího zařízení. „Kathy,“ přikázal, „najděte mi doktora Reubense.“

Čekali mlčky. Z vnější chodby se v reproduktorech místního rozhlasu ozval měkký hlas: „Doktor Reubens... doktor Reubens...“ Za chvíli zazvonil telefon. Tomaselli zvedl sluchátko a vyslechl ohlášení. Předal sluchátko O'Donnellovi.

„Reub? Tady je Kent O'Donnell.“

„Co máš na srdci?“ uslyšel O'Donnell z druhého konce linky tichý, jasný hlas doktora Reubense.

„Měl jsi na oddělení“ – nahlédl do Tomaselliových poznámek, které mu správce přistrčil – „nějakou paní Bryanovou?“

„Měl. Co má být? Stěžoval si její manžel?“

„Ty o tom víš?“

„Samozřejmě že o tom vím,“ z Reubensova hlasu číselá mrzutost. „Myslím, že má oprávněný důvod ke stížnosti.“

„Co se vlastně přihodilo, Reube?“

„Tohle! Paní Bryanovou jsem přijal pro suspektní nádor prsu. Tumor jsem odstranil. Jevil se jako benigní.“

„Proč tedy byla v ošetřování tři týdny?“ O'Donnell věděl, že rozhovor s Reubensem bude pracnou výměnou otázek a odpovědí. Kolega Reubens dával jen zřídka informace dobrovolně.

Reakce byla okamžitá: „Doporučuji, abys tuhle otázku položil doktoru Pearsonovi!“

„Jednodušší bude, když mi poreferuješ ty, Reube!“ naléhal pokojně O'Donnell. „Konečně, jedná se o tvou pacientku!“

Nastalo ticho. Potom se ozval napjatý hlas:

„Nádor byl skutečně benigní! Jenže potvrzení jsem dostal až za dva a půl týdne, tak dlouho trvalo Pearsonovi vložení preparátu pod mikroskop!“

„Urgoval jsi jej?“

„Ne jednou! Nejméně pětadvacetkrát! Kdybych tvrdě nenaléhal, neměl bych potvrzení nálezu dodnes!“

„A proto jsi držel paní Bryanovou v nemocnici – tři týdny?“

„Přirozeně!“ Hlas v telefonu se zabarvil sarkasmem. „Chceš mi snad poradit, že jsem ji měl raději propustit?“

Reubens měl rozhodně důvod k jedovatosti. Jeho pozice byla nepochybně obtížná. Kdyby byl pacientku propustil, mohlo se mu stát – jako Billu Rufusovi – že by ji musel povolát k další operaci. Naproti tomu každý další den jejího pobytu v nemocnici znamenal pro Bryanovu rodinu další finanční zatížení. O'Donnell proto odpověděl neutrálně: „Nic neříkám, Reube. Jen se ptám.“

Záležitost zřejmě tížila Reubense víc, než navenek připouštěl.

„Promluv s dalšími kolegy,“ navrhl, „nejsem jediný, koho něco podobného potkalo. Víš o Billovi Rufusovi?“

„Ano, vím. Upřímně řečeno, věřil jsem, že se situace už trochu zlepšila.“

„Jestli se zlepšila, tak je zlepšení sotva pozorovatelné. Co podnikneš ve věci Bryanova účtu?“

„Pochybují, že bude možné sumu snížit. Konečně, jeho žena u nás opravdu tři týdny ležela. Nemocnice má rozpočet tak těsný, že za těchto okolností nemůže...“ O'Donnell se snažil odhadnout Reubensovu reakci, až bude muset upsat podíl ve výši šesti tisíc dolarů do stavebního fondu nemocnice.

„Má tedy špatné vyhlídky; Bryan je slušný chlapík, tesař nebo něco takového. Má vlastní dílnu. Nebyl pojištěn. Bude vyřízen opravdu na dlouhou dobu.“ O'Donnell neodpovídal.

Myšlenky mu letěly – uvažoval, co by mělo následovat. Tichý hlas v telefonu se otázel: „Je to všechno?“

„Ano, Reube. Všechno. Díky.“ Podal telefon zpět Harrymu Tomasellimu.

„Harry, na odpoledne musím svolat poradu.“ O'Donnell už věděl, co podnikne. „Pozvu asi půl tuctu kolegů. Chtěl bych, abychom se sešli zde. Byl bych rád, kdyby ses zúčastnil.“

Tomaselli přikývl: „Proč ne?“

O'Donnell probíral v duchu jména. „Je třeba pozvat šéflékaře Harveye Chandlera; dál by tu měli být Bill Rufus a Reubens.“ Odmlčel se. „Ano, a Charlie Dornberger. Může být užitečný. Kolik jich je?“

Správce zkontroloval zapsaná jména: „Šest včetně tebe a mne. A co Lucy Graingerová?“

O'Donnell chvíli mlčel. Potom souhlasil. „Dobrá. Ať je nás sedm.“

„Program?“ Tomaselli držel stále tužku připravenou k poznámkám.

O'Donnell zavrtěl hlavou: „Není zapotřebí. Na pořadu je jediný bod – změny v patologickém oddělení.“

Vyslovení jména Lucy Graingerové vyvolalo u O'Donnella malé rozechvění; připomnělo mu jejich včerejší schůzku.

Byli spolu na večeři, na kterou ji pozval na klinickopatologické konferenci; v palmové zahradě hotelu Roosevelt vypili napřed koktajly a v klidu pojedli. V příjemné, uvolněné náladě si vyprávěli o sobě, o společných známých, o svých zkušenostech v medicíně i mimo ni.

Po večeři zavezl O'Donnell Lucy domů. Nedávno se přestěhovala do Benvenuto Grange, což byl velký moderní blok v severní části města. Pozvala ho: „Vypiješ u mne doušek na dobrou noc, vid?“

Přenechal zaparkování vozu uniformovanému vrátnému a následoval Lucy ke vchodu. Vyjeli naleštěným, tichým výtahem do pátého patra a zahnuli do chodby, obložené březovým dřevem; jejich kroky tlumil vysoký koberec. Pochvalně pozdvihl obočí a Lucy se usmála: „Skoro to nahání strach, že? I na mne to stále ještě působí.“

Odemkla dveře a stiskla vypínač. Příjemné, tlumené světlo zalilo elegantní obývací pokoj. Pootevřenými dveřmi zahlédl ložnici. „Namíchám něco dobrého,“ řekla.

Stála obrácena k němu zády. Ve skleničkách cinkl led.

O'Donnell se zeptal: „Lucy, nikdy jsi nepomýšlela na vdavky?“

„Ne,“ odpověděla přes rameno.

„Někdy jsem přemýšlel, proč,“ přiznal se potichu.

„Důvod je strašně jednoduchý. Od té doby, kdy jsem byla požádána o ruku, uplynulo moře času.“ Lucy se obrátila a přinesla připravené nápoje. Podala O'Donnellovi jeho sklenku, se svou se usadila v křesle. Trochu se zadumala:

„Když tak o tom uvažuji, měla jsem příležitost – abych pravdu řekla, jedinou příležitost, která přicházela v úvahu.

Byla jsem tehdy velmi mladá.“

O'Donnell usrl ze svého nápoje. „Odmítla jsi?“

„Chtěla jsem v medicíně něčeho dosáhnout. Měla jsem jí plnou hlavu. Touha po uplatnění a vdavky nějak nešly dohromady.“

„Lituješ?“ zeptal se střízlivě.

Lucy uvažovala. „Ve skutečnosti ani ne. Dosáhla jsem svých vytoužených cílů. Mnohé odříkání se mi bohatě vyplátilo.

Je samozřejmé, že se někdy zamyslím nad tím, jak by se mi život vyvíjel, kdybych se tehdy rozhodla jinak. Ale to je koneckonců lidské, ne?“

„Také si myslím.“ O'Donnell byl podivně dojat. Vnímá hloubku a něhu, obklopující Lucy, měl pocit mírumilovnosti a příchodu domů. Měla by mít děti, pomyslel si. „Máš stále ještě stejný pocit – co se týče vdavků a medicíny?“ zeptal se.

„Už dávno jsem přestala být dogmatická,“ usmála se.

„Alespoň něčemu jsem se naučila.“

O'Donnell uvažoval, jaké by bylo z jeho hlediska manželství s Lucy. Našel by lásku a vyzrálou něhu? Nebo běžely jejich dráhy příliš daleko a příliš dlouho paralelně, takže by se nedokázali změnit a přizpůsobit? Zdůvěrněly by a zdomáčtily jejich rozhovory? Nebo by se točily kolem událostí v nemocnici, večereli by s chorobopisy na stole a diagnostické problémy by řešili při zákusku? Našel by snad místo svatyně jen pokračování medicíny a své denní práce?

„Viš, že jsem si vždycky myslil, že máme mnoho společného?“ řekl nahlas.

„Jistě, Kente,“ přisvědčila Lucy, „mnohokrát napadlo totéž i mně.“

O'Donnell dopil sklenku a vstal. Oba si naznačili daleko více, než prozradila slova. Potřeboval čas k rozmyšlení a rozumné úvaze. Jednalo se o příliš mnoho a nechtěl se rozhodovat ukvapeně.

„Nemusíš spěchat, Kente. Jestli chceš, zůstaň.“ Lucy vyslovila své pozvání zcela prostě. Bylo mu jasné, že jestli zůstane, záleží další na něm.

Část jeho mysli mu napovídala, aby zůstal, ale obezřelost

a zvyk zvítězil. Vzal ji za ruce: „Dobrou noc, Lucy. Máme o čem přemýšlet.“

Lucy stála ještě ve dveřích bytu, když se dveře výťahu za ním zavřely.

ŠESTÁ KAPITOLA

„Pozval jsem vás,“ oslovil O'Donnell skupinu kolem konferenčního stolu, „protože potřebuji vaši podporu ve velmi naléhavé záležitosti.“ Přítomní pozorně naslouchali. Z těch, které dal zavolat, přišli všichni až na Reubense, který měl naplánovanou operaci kýly a nemohl se uvolnit. Pokračoval:

„Všem nám je dostatečně známa situace na patologii. Jistě se mnou souhlasíte, že jde nejen o personální, ale zároveň i o lékařský problém.“

„Jaký problém?“ ozval se Charlie Dornberger. Porodník si jako obvykle nACPával čibuk. „Nevěřím svému sluchu, Kente! Kam míříš?“

O'Donnell jeho reakci očekával. Věděl, že Dornberger a Pearson jsou staří přátelé. Zdvořile ho požádal: „Charlie, buď tak laskav a nech mě domluvit! Hned svůj záměr objasním!“

Metodicky probíral příčiny, které zdůvodňovaly nezbytnost řešení: opožděné dodávání lékařských zpráv, rostoucí rozsah služeb, které jsou od patologického oddělení vyžadovány, a své pochybnosti, že je Joe Pearson může zvládnout sám. Uvedl incident s pacientkou Billa Rufuse a ten jeho pravdivost potvrdil. Pokračoval informacemi, které mu dopoledne sdělil Reubens. Reprodukoval rozhovor s Pearsonem a vyličil jeho odmítavé stanovisko k návrhu na přijetí druhého patologa. „Jsem přesvědčen, že potřebujeme dalšího lékaře, který by Joeovi pomáhal. Prosim vás o podporu návrhu na jeho přijetí.“

„Chodem patologie jsem pochopitelně také znepokojen,“ ozval se bezprostředně po O'Donnellovi šéflékař Harvey Chandler. Jeho slova vyzněla jako právnícky závažné prohlášení. Jako obvykle, i jeho nejprostší projev měl příděch mírné pompéznosti. „Jenže vzhledem k pocitům Joea Pearsona je situace velmi svízelná. Je předností oddělení a

musíme se vyhnout jakémukoliv počínání, které by podřývalo jeho autoritu.“

„Zcela správně,“ odpověděl O'Donnell, „právě proto potřebuji pomoc zvláštního charakteru.“ Zabubnoval prsty na desku stolu, jako by chtěl svá slova zdůraznit. „Potřebuji přesvědčit Joea Pearsona, že změny na jeho oddělení jsou nutné.“

„Mně se nějak nelíbí, jak tohleto domlouváme,“ ozval se Bill Rufus.

„Proč, Bille?“ O'Donnell si všiml, že Rufus má dnes jednu ze svých méně výrazných vázanek. Byla jen tříbarevná proti oblíbeným čtyřbarevným.

„Myslím, že nás několik, kteří jsme se zde sešli, nemá právo mluvit o reformách na patologii!“ Rufus se rozhlédl po ostatních. „Párkrát jsem se tvrdě srazil s Joem Pearsonem – jak všichni víte. Totéž se stalo i většině z vás. Přesto nejsem ochoten připojit se k nějaké tajné klíče, která ho chce vykopnout!“

O'Donnell byl rád, že Rufus užil těchto slov; byl na ně připraven. „Prohlašuji,“ zdůraznil, „že já, ani kdokoli jiný, nemá nejmenší úmysl – jak bylo řečeno –“ podíval se vyčítavě na Rufuse – „vyhodit doktora Pearsona.“ Jeho ujištění bylo přijato se spokojeným souhlasem.

„Podívejme se na to takhle,“ pokračoval O'Donnell. „Prakticky všichni souhlasíme s faktem, že náprava poměrů na patologii je nevyhnutelná. Vezměme jen dodávání histologických nálezů! Při bezprostředně nutném chirurgickém zákroku znamená každý den zpoždění zvýšené nebezpečí pro nemocného.“

Víc nemusím dodávat!“

Do rozhovoru se vmísil Harry Tomaselli: „Dovoluji si připomenout, že každé zdržení váže nemocniční lůžko, jež naléhavě potřebujeme uvolnit. Pořadník pro přijetí nových pacientů je stále hodně dlouhý.“

O'Donnell převzal opět slovo. „Uznáte zajisté, že bych mohl celou záležitost předložit výkonnému výboru.“ Odmíchl se:

„Budou-li ovšem okolnostmi donucen, bez váhání jej svolám! Víte však sami, co by se mohlo stát. Joe sám je jeho členem. Jak ho známe, diskuse by znamenala vyložení karet. Jestliže svůj názor prosadíme, co získáme? Dokážeme Joeovi Pearsonovi, že už není schopen vést své oddělení.“

A z lékařského hlediska i jinak ohrozíme svou autoritu i pověst nemocnice – jak správně řekl Harvey!“ O'Donnell myslil také na to, co ostatním nemohl povědět: že váží i Pearsonův vliv na starou gardu ve správní radě a politické následky, které by mohlo násilné řešení vyvolat.

„Neříkám, že s tebou souhlasím, ale co tedy navrhuješ?“ zeptal se Charlie Dornberger. Svou otázku podrhl obláčky kouře, jež vychrlil právě rozdýmaný čibuk.

Rufus zavětlil: „Lidičky, pospěšme si! Za chvíli se tu udusíme! Odkud dovážíš ten velbloudí trus, Charlie?“

Všichni se rozesmáli. O'Donnell se rozhodl, že vyloží upřímně a otevřeně svůj plán. „Navrhuji, Charlie, aby ses pokusil – jako zástupce nás všech ostatních – s Joem Pearsonem rozumně promluvit!“

„Ne, to nemyslíš vážně,“ doktor Dornberger reagoval přesně tak, jak O'Donnell předpokládal. Byl odhodlán přemluvit jej za každou cenu.

„Charlie, vím, že jsi Joeův dobrý přítel, a proto jsem tě sem pozval. Jen ty ho můžeš přesvědčit.“

„Jinými slovy – mám provést váš válečný plán,“ řekl Dornberger suše.

„Charlie, nejde o válečný plán, věř mi.“

Doktor Charles Dornberger váhal. Všichni ho pozorovali a čekali na jeho vyjádření. Přemítal, zda má udělat, oč jej O'Donnell žádá, nebo ne. Bojovaly v něm dva protikladné city – přátelský vztah k Pearsonovi a odborný zájem o dobro nemocnice.

Neuspokojivý stav na patologii ho nijak nepřekvapoval; již nějakou dobu jej tušil. Oba incidenty, týkající se Rufuse a Reubense, které O'Donnell uvedl, jím však opravdu otřásl.

Dornberger věděl, že O'Donnell svolává porady jen ve vážných a naléhavých případech; názory primáře chirurgie vždycky respektoval.

Charles Dornberger si přál pomoci Joeovi Pearsonovi; bylo mu upřímně líto starého patologa, chtěl zadržet lavinu, která se na něho valila. O'Donnellova slova, že nemá v úmyslu Pearsona vyhodit, byla zřejmě zcela upřímná a i ostatní je přijali jako závazná. Kdyby byl prostředníkem, možná, že by Joeovi přece jen pomohl.

Dornberger se rozhlédl a zeptal se: „Jste všichni stejného názoru?“

Lucy Graingerová řekla zamyšleně: „Mám Joea velmi ráda. A ostatní ho myslím mají také rádi. Ale podle mého názoru se něco s patologií udělat musí!“ Lucy se ozvala poprvé. I ona uvažovala o včerejším setkání s Kentem O'Donnellem. Závěrečný rozhovor v jejím bytě ji zanechal vzrušenou, jak již po léta nepamatovala. Uvažovala, jestli je do Kenta O'Donnella zamilovaná. Napůl tomu skoro věřila, vzápětí si však řekla, že taková slova se hodí pouze pro horoucí a neuvažující mláď. V jejím věku, při její zralosti, nezávislosti a odborné praxi jedná člověk vždycky logicky, racionálně a vystihá se rychle vznikajících emocí. V okamžiku, kdy se vyjadřovala o situaci na patologii, rozlišovala dokonale osobní a profesionální city a usuzovala čistě rozumně. Lékař se naučí rychle zapudit vlastní starosti, jestliže bezprostřední úkoly jsou naléhavější.

O'Donnell pohlédl na Rufuse. „Bille?“

Chirurg přikývl: „V pořádku! Souhlasím, aby Charlie byl prostředníkem!“

Harvey Chandler se rozvláčně připojil: „Jestliže dáš na mé skromné mínění, Charlie, pak se domnívám, že je to nejlepší způsob, jak vzniklou situaci bez komplikací zvládnout.“

Prokážeš nám všem a hlavně nemocnici opravdu neocenitelnou službu.“

„Dobrá,“ podvolil se Dornberger. „Uvidím, co se dá dělat.“

Na chvíli zavládlo ticho. O'Donnellovi spadl kámen ze srdce. Všichni pochopili jeho záměr, první krok se podařil.

Kdyby diplomatická cesta selhala, musel by přistoupit k přímější metodě. Řešení by bylo ovšem daleko jednodušší,

kdyby lékařská etika byla méně složitá. Například v průmyslu každý, kdo nepracuje uspokojivě, je bez okolků propuštěn. Jakmile je nadřízenému jasno, že někdo potřebuje pomocníka, stačí, aby vydal kategorický příkaz. Ve zdravotnictví a zvláště v nemocnici není možné postupovat tak přímočaře. Linie autority je málokdy jednoznačná. Primář nemocničního oddělení se od svého jmenování stává víceméně jeho suverénním samovládcem. Je příznačné, že drastičtější zásahy se provádějí váhavě a opatrně, protože se nejedná jen o měřitelné pracovní výsledky. Zvažují se totiž komplexní schopnosti člověka, který je závislý – jako jeho hodnotitelé – na své profesionální pověsti.

Strohé rozhodnutí, které může trvale ovlivnit kolegovu budoucnost a jeho životní úroveň, je záležitostí nesmírně choulostivou. Proto se postupuje obezřetně a záležitosti, jako byla tato, se pečlivě tají před veřejností.

Harry Tomaselli tiše prohodil: „Měl by se tedy začít hledat schopný patolog.“

„Ano, rozhlížeš se po něm!“ O'Donnell potvrdil správcovo rozhodnutí. Podíval se po ostatních: „Přátelé, všichni máte určité kontakty, leckde můžete ztratit slovo. Uslyšíte-li o schopném chlapíkovi, kterému bude třeba právě končit praxe sekundáře, prosím vás, dejte mi vědět.“

„Patologové jsou dneska dost vybíraví,“ poznamenal Bill Rufus.

„Vím. Snadný úkol to jistě nebude,“ přisvědčil O'Donnell.

„Další důvod, proč se musí s Joem jednat ohleduplně!“

Harry Tomaselli sáhl do zásuvky a vytáhl rychlovazač:

„Snad by vás zajímalo tohle!“

Harvey Chandler se zeptal: „Copak je to?“

„V poslední době dostávám přehled patologů,“ odpověděl Tomaselli. „Upřímně řečeno, vyžádal jsem si jej, poněvadž jsem tento vývoj trochu předvídal. Tohle jméno přišlo před týdnem, možná před čtrnácti dny.“

„Mohu se podívat?“ O'Donnell sáhl po papíru, který Tomaselli vyňal ze svazku. Takzvaný „otevřený přehled“ byl periodický oběžník, který byl promptně zaslán všem nemocnicím, které o něj požádaly. Obsahoval informace o patolozích, kteří s uveřejněním svého jména souhlasili a s nimiž bylo možno jednat o uzavření smlouvy. Kromě toho existoval „tajný přehled“, který byl přísně důvěrný a byl k dispozici jen v odborném svazu patologů. „Tajný přehled“ obsahoval jména těch, kteří nebyli spokojeni na svém současném místě a diskrétně hledali příležitost k uplatnění jinde.

Jestliže se nemocnice v případě potřeby obrátila na svaz patologů, byly osoby, uvedené v „tajném přehledu“, informovány o jejím zájmu naprosto důvěrně. Měl-li dotyčný jednotlivec zájem, mohl se spojit s nemocnicí přímo. Tato praxe však byla příliš těžkopádná a většina smluv s patologií se uzavírala na základě osobních kontaktů a doporučení.

Pročítal list, který mu správce podal. Byly v něm údaje o jedenatřicetiletém doktoru Davidu Colemanovi. O'Donnell vyhrnul vysoko obočí, když si dočetl jeho odbornou charakteristiku. Graduoval s vyznamenáním na Newyorské univerzitě. Asistent v Bellevue. Dva roky v armádě, většinou na patologii. Pětiletá praxe sekundáře na patologii ve třech dobrých nemocnicích. Zřejmě odborník s nejlepším vzděláním.

O'Donnell posunul papír k Rufusovi. „Velice pochybuji, že by šel zrovna k nám,“ řekl Tomasellimu, „při své kvalifikaci a při tom, co bychom mu mohli nabídnout jako počáteční plat!“ O'Donnell věděl z dřívějšího hovoru se správcem, že výše platu je asi deset tisíc dolarů ročně.

Rufus vzlédl: „Správně. Může si vybírat mezi největšími velkoměstskými nemocnicemi.“ Předal list Harveyovi Chandlerovi.

„Tedy, pokud se jedná...“ Tomaselli se odmlčel; jeho hlas zněl nezvykle rozpačitě, jako by pečlivě vážil další slova.

„Oč se jedná, Harry?“ zeptal se O'Donnell zvědavě.

„Zkrátka – doktor Coleman má o místo v naší nemocnici zájem.“ Odmlčel se. „Dověděl se o našich nedávných změnách a plánech do budoucna.“

O'Donnell přerušil nastalé ticho. „Jak to víš?“

„No, trochu jsme spolu korespondovali.“

Rufus se podívil: „Poněkud neobvyklé, Harry?“

„Snad jsem události trochu předběhl; ale když přišlo tohle,“ Tomaselli ukázal na listinu, která přecházela k Lucy, „napsal jsem doktoru Colemanovi. Nic definitivního jsem samozřejmě neuváděl. Jednalo se mi o formální navázání kontaktu a výměnu názorů.“ Obrátil se k O'Donnellovi.

„Dopis jsem odeslal před několika dny po naší nedávné debatě. Snad si na ni vzpomeneš, Kente!“

„Ano, jistě!“ O'Donnellovi bylo krajně nemilé, že ho před schůzkou Tomaselli alespoň stručně neinformoval. Jako správce měl ovšem právo korespondovat s kýmkoliv. Nemocnici nijak nezavázal. Výměna dopisů byla předběžná a důvěrná.

Možná, že se jeho akce časem projeví jako dobrý tah.

Zeptal se nedůvěřivě Tomaselliho: „Tvrdíš, že projevil zájem?“

„Ano. Rád by se přijel podívat. Dopis přišel těsně před naší schůzkou, takže jsem neměl čas ti o něm poreferovat.“ V té chvíli držel papír právě doktor Dornberger. Poklepal na něj ukazováčkem. „Co chcete, abych s ním podnikl?“

O'Donnell našel v očích všech přítomných souhlas a prohlásil:

„Měl by sis vzít ten přehled, Charlie, a ukázat jej Joeovi Pearsonovi.“

SEDMÁ KAPITOLA

Roger McNeil, sekundář na patologii, připravil v pracovně vedle pitevny všechno k hodnotící poradě. Čekalo se pouze na doktora Josepha Pearsona.

V nemocnici Three Counties, jako v mnoha nemocnicích, byla závěrečná porada druhým jednáním pitvy. George Rinne, sluha v márnici, přinesl před půl hodinou orgány, jež byly vyňaty již dříve v týdnu při třech pitvách. Dvě bíle smaltované štoudve obsahovaly dvě sady orgánů; vedle nich ve skleněných kádinkách plavaly tři mozky. Uprostřed

místnosti, kde se konaly porady, stál kameninový stůl s velkým zapuštěným dřezem, nad nímž byl vodovodní kohoutek. Teď byl otevřen; pod ním stála třetí bílá plechová štoudev a voda vypírala z orgánů v nich uložených konzervujících formalín a další odpudivé pachy.

McNeil se rozhlížel a prováděl poslední pečlivou kontrolu.

Pearson zuřil, když nebylo všechno po ruce. Místnost, kde pracovali, připadla McNeilovi patřičně truchlivá, zvláště když v ní byly vyloženy tělesné orgány. Za pár minut je rozloží po stole, skoro jako maso na pultě u řezníka.

Navštívil pitevny, které svítily nerezavějící ocelí; bohužel lesk moderny se dosud nedotkl patologie v nemocnici Three Counties.

Uslyšel známý, trochu šouravý krok a Pearson vešel, zahalený do neodmyslitelného oblaku doutníkového kouře.

„Nesmíme ztrácet čas,“ Pearson se málokdy obtěžoval úvodními projevy. „O'Donnell nám vytýkal zdlouhavost před půldruhým týdnem a stále jsme pozadu.“ Doutník mu v ústech kmítal nahoru a dolů. „Jakmile budeme hotovi s tímhle, překontroluju všechny lékařské zprávy. Co je první na řadě?“ Zatímco hovořil, uvázal si černou gumovou zástěru a oblékl gumové rukavice. Přistoupil ke stolu vprostřed místnosti a posadil se k němu. McNeil se uvelebil na sedačce proti němu a prohlížel poznámky k případu.

„Padesátipětiletá žena. Fyzická příčina smrti – carcinom prsu.“

„Podívám se.“ Pearson se natáhl po složce s nálezy. Někdy seděl a trpělivě poslouchal sekundářův popis. Jindy si chtěl všechno přečíst sám. Byl nevypočitatelný.

„Hm,“ odložil papíry a zavřel tekoucí vodu. Sáhł do nádoby a přehraboval se v ní, až vytáhl srdce. Otevřel je a držel v obou rukou.

„Řez jste prováděl vy?“

Sekundář zavrtěl záporně hlavou.

„Poznal jsem to na první pohled!“ Pearson znovu pohlédl na srdce. „Seddons?“

McNeil váhavě přikývl. Srdce bylo rozříznuto špatně.

„To vypadá na Zorra mstitele,“ prohlásil posměšně Pearson.

„Asi s ním svedl souboj. A vůbec, kde je Seddons?“

„Na chirurgii. Chtěl vidět zajímavou operaci.“

„Vyřídte mu, že vyžaduju, aby se sekundář, hospitující na patologii, zúčastňoval všech závěrečných porad. Tak, a teď pokračujeme.“

McNeil si urovnal na koleně podložku bloku a připravil se k zápisu. Pearson diktoval. „Srdce vykazuje lehké ztlustění a zvlhnutí mitrální chlopně. Vidíte?“ Ukázal mu obojí.

McNeil se natáhl a přisvědčil: „Vidím!“

Pearson pokračoval. „Chordae tendinae jsou zanícené, zkrácené a ztlustělé.“ Dodal přemítavě: „Srdce vypadá, jako by nemocná prodělala revmatickou horečku. Nebyla však příčinou smrti.“

Odřízl malý kousek tkáně a vložil jej do nádoby se štítkem, která nebyla větší než kalamář. Vzorek byl určen pro pozdější mikroskopické vyšetření. S rutinou, kterou získal dlouholetou praxí, odsunul zbytky srdce přesně do otvoru ve stole; pod ním byl kovový kbelík, jehož obsah se spaloval ve zvláštní peci na jemný popel; sluha kbelík po vyprázdnění vždy pečlivě vyčistil.

Pearson vyňal plíce. Otevřel první lalok jako dva velké listy knihy a nadiktoval McNeilovi: „Na plíci jsou četné metastatické uzlíky.“ Tkáň podržel, aby sekundář dobře viděl.

Začal se zabývat druhým lalokem, když se dveře za ním otevřely.

„Doktore Pearstone, můžeme na okamžik vyrušit?“

Pearson se mrzutě otočil. Hlas patřil Carlu Bannisterovi, vedoucímu laboratornímu technikovi patologického oddělení. Měl hlavu vstrčenou do pootevřených dveří; v chodbě za ním se rýsovala další postava.

„Vidíte, že mám práci. Co chcete?“ Doktor obvykle s Bannisterem mluvil tónem, který byl směsí zavrčení a vřidlosti. Za dlouhá léta si oba na tento tón zvykli; srdečnější projev by je patrně přivedl do rozpaků.

Bannister se nedal vyvést z rovnováhy. Pokynul osobě za svými zády. „Pojďte dál.“ Pearsonovi ohlásil: „Vedu Johna Alexandra. Přijal jste ho před týdnem jako nového laboratorního technika. Dnes nastoupil.“

„Pravda. Zapomněl jsem. Vejděte!“ Pearson se vyjadřoval mnohem přívětivěji, než když mluvil s Bannisterem. McNeila napadlo: Nechce hned první den odstranit nového zaměstnance.

Zvědavě se podíval na příchozího. Může mu být dvaadvacet let, odhadoval; později se ukázalo, že umí hádat navlas.

Už předtím se dověděl, že Alexander právě dokončil kolej, kde dosáhl kvalifikace laboratorního technika. Toho mohli tady dobře potřebovat. Bannister totiž nebyl žádný Louis Pasteur!

McNeil se zadíval na staršího laboranta. Bannister byl menším vydáním Pearsona. Nevysoké, zavalité tělo s kulatým břichem kryl skvrnami posetý pracovní plášť. Nebyl zapnut na knoflíky, takže pod ním bylo vidět ošumělý, nevyžehlený oblek. Bannister byl téměř holohlavý a ubohý zbytek vlasů byl hrozně zanedbaný.

McNeil znal leccos z Bannisterova života. Přišel do nemocnice Three Counties rok či dva po přijetí Joea Pearsona.

Měl středoškolské vzdělání a Pearson ho pověřoval nejružnějšími funkcemi: skladníka, poslíčka, umývače laboratorního skla. Jak léta ubíhala, Bannister se naučil spoustě praktických metod a postupů a stal se Pearsonovou pravou rukou.

Oficiálně spočívalo těžiště Bannisterovy práce v sérologii a biochemii. V oddělení byl tak dlouho, že mohl klidně zastoupit kteréhokoliv laboranta na jiném úseku a často za ně v případě potřeby zaskakoval. Právě z tohoto důvodu na něj Pearson přesunul značný díl administrativní práce a ponechal mu na starosti dozor nad všemi laboranty.

McNeil byl přesvědčen, že Bannister byl ve svých nejlepších letech opravdu dobrým laborantem, který mohl s hlubším vzděláním dosáhnout vyšší mety. V přítomné době měl Bannister sice poměrně značné empirické zkušenosti,

ale zato hrozně malou teoretickou přípravu. Pozoroval, že laboratorní práce vykonává mechanicky, bez rozumového zdůvodnění.

Prováděl sérologické i biochemické testy bez zásadního pochopení jejich vědeckého podkladu. McNeilovi často napadlo, jak snadno by mohlo dojít k nebezpečnému omylu.

Alexander měl ovšem zcela odlišné předpoklady. Získal vzdělání, obvyklé u většiny současných laborantů. Absolvoval tříletou kolej, poslední rok strávil ve známé škole pro laborantní techniky. Termín „technik“ býval bolavou příčinou srážek s lidmi, jako byl Bannister, který uznával jen funkci laboranta.

Pearson mávl doutníkem ke zbývajícím židlím u stolu: „Posaďte se, John!“

„Děkuji, pane doktore,“ odpověděl Alexander zdvořile.

Jeho neposkvrněný pracovní plášť, střížený podle poslední módy, vyžehlené kalhoty a naleštěné boty okatě zdůrazňovaly Pearsonovu a Bannisterovu ošumělost.

„Myslíte, že se vám u nás bude líbit?“ Pearson si prohlížel plíci, kterou měl rozloženou na dlaních, a při hovoru pokračoval v jejím vizuálním vyšetření.

„Určitě, pane doktore.“

Příjemný chlapec, konstatoval McNeil. Říká to úplně přesvědčivě.

„Dobrá, John,“ řekl Pearson. „Máme zavedené určité pracovní postupy. Možná, že nejsou vždy totožné s těmi, na které jste zvyklý ze školy, ověřili jsme si však, že pro naše podmínky jsou nejvhodnější.“

„Chápu, pane doktore.“

Opravdu chápeš? podivil se McNeil. Rozumíš, co ti ten staroch povídá? Že nedovolí žádné změny, že nepřipustí žádné nesmysly, které jsi posbíral ve škole a chtěl bys je i kdyby byly sebevýhodnější – nedej bože uplatňovat u nás na oddělení a že nic, vůbec nic se nesmí stát bez jeho požehnání?

„Zdalo by se, že jsme staromódní,“ pokračoval Pearson, kupodivu dost přátelsky. „Důvěřujeme však pouze vyzkoušeným a ověřeným metodám. Že, Carle?“

Bannister, vyzvaný k přitakání, rychle odpověděl: „Správně, pane doktore.“

Pearson skončil prohlídku plíc; vnořil ruku do nádoby a zalovil v ní, jako by vylosoval čísla z osudí. Vytáhl žaludek. Zamručel a podržel jej otevřeným řezem směrem k McNeilovi. „Vidíte?“

Sekundář přikývl: „Ano. Zaznamenali jsme to.“

„V pořádku.“ Pearson pokynul k deskám s nálezy a diktoval:

„Pod prstencem pyloru ve dvanáctníku se nalézá vřed.“

Alexander se lehce naklonil, aby lépe viděl. Pearson si toho všiml a přes stůl k němu žaludek přistrčil. „Zajímá vás sekce, John?“

Alexander uctivě odpověděl: „Anatomie mě odjakživa bavila, pane doktore.“

„Stejně jako laboratorní práce, že?“ McNeil vycítil, že Pearson je potěšen. Patologická anatomie byla velkou láskou starého lékaře.

„Ano, prosím.“

Pozval ho pokynem blíž. „Pohledte! Zkoumáme právě orgány pětapadesátileté ženy.“ Pearson zalistroval v chorobopisu. Alexander dychtivě přihlížel. „Případ je opravdu zajímavý. Pacientka byla vdova, bezprostřední příčinou smrti byla rakovina prsu. Už před dvěma roky věděly děti o jejich potížích, ale nedala se přemluvit, aby vyhledala lékaře. Měla asi proti doktorům předsudky.“

„To některý lidi mají,“ zachichl se Bannister vysokým tónem, ale sotva zachytil Pearsonův pohled, umkl.

„Nechte si ty pitomé poznámky. Nepřerušujte mě, když informuju Johna! Ani vám trocha poučení neuškodí!“

Kdokoliv jiný by byl Pearsonovou výtkou zkrušen, ale Bannister se jen ušklíbl.

„Jaký byl další průběh, pane doktore?“ ozval se Alexander.

„Je tu uvedeno: „Dcera pozorovala v posledních dvou letech v oblasti matčina levého prsu píštěl. Čtrnáct měsíců před přijetím do nemocnice začalo krvácení. Jinak byla v pořádku.“

Pearson obrátil stránku. „Žena se pravděpodobně obrátila na nějakého zázračného mastičkáře, který ji léčil pevnou vírou.“ Chmurně zakašlal. „Zřejmě nevěřila dost silně, takže nakonec svolila, aby ji odvezli do nemocnice.“

„Jenomže bylo pozdě.“

Ten chlapík neposlouchá z pouhé zdvořilosti, ale z opravdového zájmu, řekl si McNeil.

„Tak,“ přisvědčil Pearson. „Kdyby byla šla k lékaři hned na počátku choroby, mohla se u ní provést radikální mastektomie, to jest odnětí prsu.“

„Ano, pane doktore. Vím.“

„Kdyby operaci neoddalovala, mohla dodnes žít.“ Pearson vsunul žaludek do odpadového otvoru.

Alexandra zřejmě ještě něco zajímalo. Zeptal se: „Neřikal jste, pane doktore, že měla žaludeční vřed?“

Ted' ses významenal, pochválil ho v duchu McNeil. Jak se zdálo, Pearson reagoval stejně, protože se obrátil k Bannisterovi. „Slyšíte, Carle? Mládenec s otevřenými ušima!“

Dejte pozor, ať vás nevstrčí do kapsy!“

Bannister se sice pousmál, ale McNeil viděl, s jakou kyselostí.

Pearsonova výstraha se mohla stát velmi nepříjemnou pravdou.

„Víte, John,“ Pearson se úplně překonával, „ta žena mohla mít jen občasné potíže, které po nějaké době vždy pominuly.“

„Takže vůbec netušila, jak závažné je její žaludeční onemocnění?“

McNeil si pomyslel, že je na čase, aby také něco řekl. „Je neuvěřitelné, kolika neduhy trpí lidé kromě těch, na které skutečně zemřou. O mnoha nevědí vůbec. U nás se o tom přesvědčíte přímo hmatem!“

„Tak je to,“ souhlasně přikývl Pearson. „Víte, Johnne, pro nás není v lidském těle pozoruhodné to, co je zabíjí, ale co v něm churaví, přestože žije dál.“ Odmlčel se a vzápětí změnil předmět hovoru: „Jste ženat?“

„Ano, pane doktore.“

„Vaše žena přijela s vámi?“

„Ještě ne. Přijede příští týden. Musím napřed najít vhodný byt.“

McNeil si vzpomněl, že Alexander patřil k mimoměstským uchazečům o práci v nemocnici Three Counties. Zdálo se mu, že padla poznámka o Chicagu.

Mladý muž krátce zaváhal a ostýchavě dodal: „Pane doktore, rád bych vás o něco poprosil.“

„O co?“ starý primář rázem zstražitěl.

„Moje žena je v jiném stavu. Přicházíme do nového místa, kde nikoho neznáme.“ Alexander se odmlčel: „Víte, tohle dítě je pro nás strašně důležité. První jsme ztratili. Měsíc po porodu.“

„Aha.“ Pearson přestal pracovat a pozorně naslouchal.

„Prosím vás, pane doktore, mohl byste mi doporučit dobrého porodníka, který by se ujal mé ženy?“

„Nic není snadnějšího,“ odpověděl Pearson s úlevou. Zřejmě byl zvědav, co bude následovat. „Doktor Dornberger je hodný člověk. Má ordinaci zde v nemocnici. Mám mu zavolat?“

„Kdyby vás to příliš neobtěžovalo.“

Pearson pokynul Bannisterovi: „Zkuste, jestli je tady.“

Bannister zvedl sluchátko telefonu v pozadí místnosti a vytočil klapku. Po chvíli řekl: „Je u telefonu!“ a podával přístroj Pearsonovi.

Starý patolog měl obě ruce v potřísněných, vlhkých rukavicích.

Potřásl rozzlobeně hlavou: „Podržte mi sluchátko! Tak mije přece podržte!“

Bannister přiložil sluchátko k Pearsonovu uchu.

„Jsi to ty, Charlie?“ Patolog se naklonil a houkl do mluvítko:

„Mám pro tebe pacientku!“

Ve své ordinaci o tři patra výš se doktor Charles Dornberger usmál a oddálil poněkud hřmící sluchátko od svého ucha. Zeptal se: „Nechápu, co může porodník udělat pro tvé pacientky?“ Pearsonovo zavolání mu přišlo vhod. Po včerejší schůzce s O'Donnellem si lámal hlavu, jak by mohl s Joem Pearsonem nenápadně promluvit. A teď se mu nabízela skvělá příležitost.

Dole na patologii Pearson přehodil doutník do koutku úst.

S Dornbergerem mluvil vždycky rád.

„Ty starý blázne, nejedná se o mrtvou. Tvá budoucí pacientka je pěkně živá! Jde o manželku jednoho z mých hochů, nového technologa Johna Alexandra. Přistěhují se v nejbližší době a nikoho v našem městě neznají.“

Jakmile Pearson uvedl jméno, Dornberger otevřel zásuvku a vyňal čistou kartu.

„Minutku!“ přitiskl sluchátko ramenem k uchu a uvolnil pravou ruku k psaní; kartu si přidržoval levou. Svým hezkým písmem napsal: Paní John Alexanderová. Pro systematického Dornbergera bylo typické, že každý případ začínal tímto záhlavím. „Rád ti vyhovím, Joe. Zavolají mě a domluví si návštěvu?“

„Ano. Za pár dní. Paní Alexanderová přijede teprve příští týden.“ Potutelně se pousmál na Alexandra a téměř zakřičel:

„Kdyby náhodou chtěli dvojčata, Charlie, nepamenej, že je na tobě, abys jim je obstaral!“

Pearson poslouchal Dornbergerovu odpověď a zachichtal se. Zároveň ho napadla důležitá připomínka: „Haló! A ještě něco! Ne aby sis napočítal luxusní honorář! Nechci, aby chlapec přišel žádat o zvýšení platu, protože nemůže zaplatit tvůj účet!“

Dornberger se usmál. „Neboj se!“ Na kartu si připsal:

Zaměstnanec nemocnice. Poznámka byla pro něho signálem, že nebude účtovat honorář. Znovu se ozval: „Joe, chtěl bych s tebou mluvit! Kdy tě mohu navštívit?“

„Dnes mi to nevyjde, Charlie,“ litoval Pearson. „Mám ještě moc práce. Ale co zítra?“

Dornberger rychle nahlédl do svého diáře. „Zítra mám zase já plno. Leda pozitiv. Tak kolem desáté dopoledne?“

Přijdu do tvé ordinace!“

„Dobrá! Nechtěl bys mi říct hned, o čem jde?“ Pearsonův hlas zněl zvědavě.

„Raději ústně, Joe,“ odmítl Dornberger. „Přijdu za tebou.“

Pearson souhlasil: „Jak chceš, Charlie. Tak tedy pozitiv.“

Na shledanou!“ Pokynul netrpělivě Bannisterovi, aby telefon odnesl.

Spokojeně oznámil Alexanderovi: „Vše je domluveno. Až bude potřeba, bude vaše žena přijata v naší nemocnici.“

A protože jste zaměstnancem, dostanete dvacet pět procent slevy.“

Alexander se rozzářil. McNeil mu v duchu přál: Jen do toho, příteli! Využij dobré chvílky našeho starocha! Ale pozor – jsou tu i jiní a určitě ti jeho přízeň nebudou přát!

„Okamžik,“ usmál se doktor Dornberger ve své ordinaci na sestru-žákyni, která vešla, když mluvil s Pearsonem.

Pokynul jí k židli u stolu.

„Děkuji, pane doktore.“ Vivian Loburtonová přinesla chorobopis, který si Dornberger vyžádal. Obvykle se lékařům takové služby neprokazovaly, museli si jít vyhledat chorobopis sami do ústřední kartotéky. Ale Dornberger byl u sester oblíben; rády mu prokazovaly drobné služby, a když před několika minutami zavolal, hlavní sestra okamžitě Vivianu poslala, aby jeho přání splnila.

„Prosím ještě o malé strpení, rád dokončuji načatou práci,“

Dornberger si rychle tužkou poznamenával na kartu údaje, jež mu dal Joe Pearson. Až bude mít později víc informací, vymaže poznámky psané tužkou a doplní kartu perem. Při psaní se dívky zeptaly: „Vy jste nová, že?“

„Ano, pane doktore,“ přisvědčila Vivian, „jsem v ošetrovatelské škole čtvrtý měsíc.“

Líbil se mu její měkký hlas s nádechem zpěvnosti. Hezká dívka! Napadlo ho, jestli se už vyspala s některým asistentem či sekundářem. Nebo se časy od jeho studentských let změnily?

Podezřívával někdy dnešní Aeskulapovy učedníky, že jsou daleko konzervativnější, než byli oni v dobách jeho mladosti. Škoda.

Připravovali se o mnoho. Nahlas řekl: „Hovořil jsem právě s doktorem Pearsonem, naším patologem. Znáte ho už?“

„Ano,“ přitakala Vivian. „Naše třída byla u něho na pitvě.“

„No nazdar. Jakkak se vám sekce...“ málem řekl „líbila“, ale vyjádřil se jinak. „Jak jste ji přežila?“

Vivian rozpačitě odpověděla: „Ze začátku jsem byla hrozně otřesena. Potom – jsem už o tom příliš neuvažovala.“

Přikývl se sympatií. Odložil tužku a odsunul kartu. Dnešek byl celkem klidný. Považoval za úplný luxus, že mohl vyřídit jeden úkol, než vyvstal další. Natáhl ruku po chorobopisu.

„Děkuji za přinesení!! Kdybyste chvíli počkala, vypsál bych si, co potřebuji.“

„Beze všeho, pane doktore.“ Vivian přivítala s potěšením několik minut oddechu od shonu na oddělení. Opřela se v židli. V klimatizované pracovně byl příjemný chládek.

V internátě sester takový přepych neexistoval.

Vivian si prohlížela doktora Dornbergera, zabraného do studia chorobopisu, a srovnávala. Byl přibližně stejného věku jako doktor Pearson, ale vypadal úplně jinak. Zatímco patolog měl kulatý obličej s těžkou dolní čelistí, Dornbergerův byl hubený a hranatý. I jinak jeho zjev příkře kontrastoval s Pearsonovým; už ten pečlivý účes hřívy bílých, vykartáčovaných vlasů, rozdělených pěšinkou! Nebo ta čerstvě provedená manikúra – a v neposlední řadě bílý, vyžehlený, neposkvrněný plášť!

Dornberger jí vrátil chorobopis. „Děkuji vám. Jste moc hodná, že jste mi jej přinesla.“ Má jiskru, řekla si Vivian.

Doslechla se, že pacientky ho zbožňují. Ani se nedivila.

„Předpokládám, že se ještě často uvidíme,“ Dornberger vstal a dvorně jí otevřel dveře. „Hodně úspěchu ve studiu.“

„Sbohem, pane doktore.“ Vyšla a zanechala za sebou jemnou stopu vůně. A opět – jako vždy při setkání s líbezným mládím – se Dornberger sám nad sebou zamyslel. Vrátil se ke své otáčecí židli za psacím stolem a zadumaně se opřel.

Podvědomě vyňal dýmku a začal ji nácipávat.

Byl porodníkem skoro dvaatřicet let, dovrší tu dlouhou dobu za týden či za čtrnáct dní. Prožil plná a hodnotná léta.

Neměl nikdy finanční problémy. Jeho vlastní čtyři děti byly šťastně ženaté a vdané a mohl se svou ženou pohodlně žít z výtěžku investic, do nichž prozíravě uložil své úspory. Ale uspokojovalo by ho rezavět pomalu v důchodu? I pohodlná jistota popichuje někdy ostnem nepokoje.

Po všechna léta své praxe držel hrdě krok s dobou. Dávno si umínil, že žádný nováček ho nesmí předčit v technice či znalostech. Neustále se zájmem sledoval odbornou literaturu.

Předplatil si řadu lékařských časopisů, které důkladně pročítal a občas do nich přispíval svými články. Navštěvoval pravidelně lékařské konference a svědomitě se zúčastňoval zasedání se zástupci obchodu. Na začátku své kariéry – dávno před tím, než byly jasně vytyčeny meze dnešních jednotlivých medicínských oborů – předvídal nezbytnost specializace.

Zaměřil se na gynekologii a porodnictví. Nikdy nelitoval své volby, ba, byl přesvědčen, že právě ona mu pomohla zachovat si mladého ducha.

V třicátých letech byly v Americe ustaveny oborové komise; poněvadž jeho vyhraněné zaměření bylo dostatečně známo, dostal svůj specializační diplom bez zkoušky, jako jeden z takzvaných „pionýrů“ odbornosti. Byl na to vždycky patřičně hrdý. A nadto, povzbuzovalo ho to v úsilí zůstat vždy na výši.

Nikdy nebyl zaujatý proti mladým adeptům medicíny.

Jakmile poznal, že některý je dobrý a svědomitý, ochotně mu nabídl radu a pomoc. Obdivoval a respektoval O'Donnella.

Považoval zvolení mladého primáře chirurgie předsedou ústavní lékařské rady za jeden z nejlepších tahů, které se nemocnici Three Counties povedly. Plně se stavěl za O'Donnellovy změny, směřující k pokroku nemocnice; jako by vzpružovaly jeho vlastní vůli k nejvyššímu vypětí.

Dornberger měl mnoho přátel; někteří byli jeho nejbližšími kolegy, jiní působili na zcela odlišných pracovištích.

Joe Pearson patřil ke druhé skupině. Z hlediska odbornosti pohlíželi na mnoho problémů naprosto rozdílně.

Dornberger například věděl, že Joe v poslední době odbornou literaturu svého oboru téměř nezná a že zaostal; včerejší porada projednávala dokonce i administrativní potíže. Během let pouto přátelství mezi oběma kupodivu zpevnělo. Na poradách sedával zpravidla vedle Pearsona a leckdy ho bránil, jestliže byl stárnoucí patolog soukromě kritizován.

Na klinickopatologické konferenci před deseti dny zasáhl rovněž v jeho prospěch. Jeho vztah k Joeovi byl znám spoustě lidí. Cože mu vmetl Gil Bartlett do očí? „Ty jsi jeho přítel – a kromě toho, není na kordy s porodníky!“ Dosud si na tu poznámku ani nevzpomněl; teprve nyní s lítostí plně pochopil její trpkost. Bartlett byl dobrý lékař a Dornberger si umínil, že napříště bude k němu zvlášť srdečný.

Musel řešit ještě vlastní problém. Má odejít – či ještě zůstat?

Jestliže by měl odejít – tedy kdy? Přesto, že si pečlivě udržoval a střežil dobrou fyzickou kondici, cítil v poslední době nezvyklou únavu. Třicet dva roky vstával bez nejmenších nářků uprostřed noci na telefonické zavolání k porodům a nyní mu to náhle připadalo stále obtížnější. Včera při lunchi slyšel dermatologa Kershe, jak radí novému asistentovi:

„Připoj se k nám kožařům, synku, v noci mě nikdo nevolal dobrých patnáct let!“ Dornberger se společně s ostatními

srdečně zasmál, ale v hlubině nitra hlodala maličká skrytá závist.

Jedno věděl určitě. Okamžitě odejde, jakmile zjistí, že ochabuje a že nestačí. Dnes například byl stejně dobrý jako dřív. Mysl měl jasnou, ruce klidné, oči bystré. Neustále se úzkostlivě kontroloval, aby mohl při prvním náznaku slabosti bez váhání vyklidit svůj stůl a odejít. Zažil mnohokrát, jak se někteří kolegové pokoušeli zůstat neúměrně dlouho. Sám se toho nechtěl nikdy dopustit.

Stanovil si pevnou lhůtu: bude pracovat ještě tři měsíce pak vše znovu uváží!

Dopál vrstvu tabáku v dýmce a sáhl po krabičce zápalek.

Chtěl právě škrtnout, když zazvonil telefon. Odložil dýmku i zápalky a zvedl sluchátko. „Doktor Dornberger.“

Volala jedna z jeho pacientek. Před hodinou pocítila bolesti, plodová blána se již protrhla a voda odešla. Bylo jí teprve málo přes dvacet let a čekala své první dítě. Mluvila udýchaně a snažila se zakrýt nervozitu.

Jako nesčetněkrát za své praxe Dornberger trpělivě zopakoval instrukce: „Je váš manžel doma?“

„Ano, pane doktore.“

„Sbalte si tedy věci a ať vás manžel odveze do nemocnice.“

Jakmile přijedete, prohlédnu vás.“

„Ano, pane doktore.“

„Připomeňte manželovi, aby jel opatrně a na každou červenou opravdu zastavil. Máme spoustu času! Žádné strachy!“

Dokonce i v telefonu prozradil její hlas, že ji uklidnil.

Psychologický vliv považoval za stejně důležitou součást lékařského umění jako kterýkoliv jiný léčebný postup. Jeho smysly se napjaly. Každý nový případ jej vzrušil. Logicky měl ztratit cit už dávno. Skoro každý člověk, který je ve styku s medicínou dlouhou dobu, postupně otupí, pracuje mechanicky a není sentimentální. U něho k tomu nikdy nedošlo; ačkoliv, možná že tomu tak nebylo pouze proto, že své povolání vykonával opravdu rád.

Sahal po dýmce, ale pak směr svého pohybu změnil a zvedl znovu sluchátko. Musí uvědomit porodní asistentku o příjezdu pacientky.

OSMÁ KAPITOLA

„Nejsem si vůbec jist, že zdolání obrny bylo dobré – nebo nutné,“ prohlásil Eustace Swayne – zakladatel dynastie obchodních domů, milionář, filantrop a člen správní rady nemocnice Three Counties. Seděl se svými hosty v temné, dubovým dřevem obkládané knihovně svého starého impozantního sídla, rozloženého asi tak na dvaceti hektarech parku blízko východního cípu Burlingtonu.

„To snad nemýslíte vážně,“ namítl lehce Orden Brown a usmál se na dvě ženy v pokoji – na svou vlastní manželku Amelii a na Swaynovu dceru – Denisu Quantzovou.

Kent O'Donnell se pohodlně opřel v hluboké kožené lenošce, kterou si vybral, když se po večeři přemístili do knihovny. Pomalu usrkával koňak, který mu tiše našlapující sluha přinesl. Scéna, kterou vytvářeli, mu připomínala dávný středověk. Rozhlédl se jemně ozářenou místností; přejel očima hřbety knih v kožených vazbách, srovnané v policích až po vysoký trámový strop, i tmavý, těžký dubový nábytek.

V obrovském krbu se dnešního teplého červencového večera netopilo; stačilo však, aby sluha přiložil k naloženým velkým polenům zapálenou louč, a rozhoří se jiskřivými plameny.

Naproti O'Donnellovi seděl v úšáku s rovným opěradlem Eustace Swayne jako král na trůně; ostatní čtyři – skoro jako dvořané – tvořili půlkruh, obrácení čelem k milionáři.

„Ano, zcela vážně,“ Swayne postavil svou sklenku brandy a naklonil se dopředu, aby vysvětlil své stanovisko.

„Jestliže mi ukážete dítě s berlami, přiznávám, že budu hořekovat jako ostatní a okamžitě sáhnu po šekové knížce. Ale mám na mysli něco jiného, obecnějšího. Skutečností je – a budu oponovat každému, kdo by to popíral – že přispíváme k oslabení lidské rasy.“

Swayne vyjádřil názor, který byl v současné době velmi populární. O'Donnell se zdvořile otázal: „Navrhujete snad, abychom zastavili lékařský výzkum, zmrazili své znalosti a vývoj techniky a nesnažili se zdolat další nemoci?“

„Nedokázali byste se vzdát svého úsilí,“ odporoval Swayne.

„Neudělali byste to, právě tak jako nic nemohlo zabránit gadarským sviním skočit z jejich útesu.“

O'Donnell se zasmál: „Vaše přirovnání se mi tuze nezamlouvá.“

Ale – je-li tomu tak – proč se dohadujeme?“

„Proč?“ Swayne uhodil pěstí do opěradla svého křesla.

„Protože za těchto okolností je možno stále něco oplakávat; paradoxní však je, že nejsou po ruce prostředky, které by způsobily nebo vynutily změnu.“

„Možná,“ O'Donnell nechtěl rozpravu prohlubovat. Jeho a Brownovým vztahům ke Swaynovi by škorpění spíš uškodilo, než prospělo; vždyť sem přišli proto, aby je zlepšili. Podíval se po ostatních. Amelia Brownová, kterou dobře znal ze svých návštěv v domě předsedy správní rady, jeho pohled zachytila a usmála se. Byla velmi dobře informována o nemocniční politice, neboť se podílela na veškeré činnosti svého muže.

Swaynova dcera, Denisa Quantzová, seděla nakloněna dopředu a napjatě poslouchala.

O'Donnell si uvědomil, že už při večeři zamířil jeho pohled několikrát téměř bezděky směrem k paní Quantzové. Nemohl uvěřit, že je dcerou toho drsného, sebevědomého muže, který seděl v čele tabule. Ve svých sedmdesáti osmi letech projevoval Eustace Swayne neuvěřitelně mnoho cílevědomosti, které se naučil v tuhém konkurenčním zápolení obchodních domů.

Zřejmě někdy využíval záštity svého věku k tomu, aby kousavými poznámkami nějak vyprovokoval své hosty. O'Donnell ho podezřívával, že většinou mu jde o to, aby vyvolal diskusi a mohl oponovat. V duchu si říkal: Vida, starý pán stále ještě s chutí bojuje, třeba jen slovem. Instinktivně uhodl, že Swayne svůj názor na medicínu přehání proto,

aby se ukázal v silácké póze. Usoudil, že jedním z faktorů jeho podrážděnosti může být dna a revmatismus.

Naproti tomu Denisa Quantzová byla jemná, mluvila tichým, melodickým hlasem. Dovedla několika vlastními slovy ulomit hroty otcových výpadů. Je krásná, přiznal si O'Donnell, přitažlivá tím zvláštním zralým půvabem, který ženy tu a tam získávají kolem čtyřicítky. O'Donnell se dozvěděl, že přijela do Burlingtonu navštívit otce. Jezdila za ním často, asi proto, aby na něho dohlédla, neboť její matka, Swaynova žena, zemřela před mnoha lety. Z rozhovoru vyplývalo, že Denisa Kquantzová žije většinou v New Yorku. Zmínila se několikrát o dětech, ale ani jednou o manželovi. Buď je rozloučená nebo rozvedená. O'Donnell v duchu srovnával Denisu Quantzovou s Lucy Graingerovou. Byl mezi nimi celý svět rozdílů. Lucy má své povolání, pohybuje se bez rozpaků v prostředí medicíny a nemocnice, vyrovná se jemu a každému kolegovi na poli, které jim oběma je důvěrně známe. Denisa Quantzová může nakládat se svým časem, jak chce, je finančně nezávislá a je nepochybně známou postavou ve společnosti. Přitom měl pocit, že by dovedla vytvořit hřejivý domov plný pohody. Rozvažoval, jaký druh ženy je pro muže vhodnější? Žena blízká jeho pracovnímu prostředí, nebo taková, která je tomuto světu na hony vzdálena, od něho odloučena, žena, jejíž zájmy jsou zcela mimo okruh jeho denní rutiny?

Denisa přerušila jeho zamyšlení. Naklonila se k němu:

„Nevzdávejte se tak snadno, doktore O'Donnelle. Nedopusťte, prosím vás, aby otec vyklouzl z debaty příliš lehce.“

Stařec odsekl: „Nevím, z čeho bych měl vyklouzávat.“

Situace je naprosto jasná. Příroda neustále kontroluje populaci přirozeným výběrem silných jedinců. Kdykoliv se příliš zvýšila porodnost, vyskytl se hladomor, který přebytek korigoval.“

Do hovoru se vmísil Orden Brown: „Jenže nepůsobily výhradně síly přírody, ale i příčiny politické.“

„Ano, připouštím – v některých obdobích,“ mávl Eustace Swayne rukou. „Ale při eliminaci slabých nebyla rozhodující politika.“

„Myslíte slabé nebo nešťastné?“ Toužíš po slovním souboji, dobře, máš jej mít, rozhodl se O'Donnell.

„Myslím to, co říkám – slabé.“ Tón starého magnáta se zostřil, ale O'Donnell cítil, že má z diskuse požitky.

„Kdykoliv se objevila nějaká morová rána nebo epidemie, vždy byli likvidováni slabí, silní přežili. U ostatních nemocí tomu bylo podobně, udržovala se tím přirozená rovnováha. Jen rod silných pokračoval. Oni zplodili další generace.“

„Eustaci, myslíte doopravdy, že lidstvo v současné době degeneruje?“ otázala se s úsměvem Amelia Brownová. I ona dobře ví, že Swayne potyčku vychutnává, konstatoval O'Donnell.

„Pozvolna degenerujeme,“ odpověděl jí stařec. „Alespoň na Západě. Zachováváme mrzáky, slabochy, nevyléčitelně nemocné. Hromadí se neschopní, neproduktivní jedinci, neschopní přispět čímkoli k obecnému blahu, kteří jsou pro společnost břemenem. Povězte mi, jaký účel mají sanatoria pro nevyléčitelně nemocné! Tvrdím, že dnešní medicína uchovává při životě lidi, kterým by mělo být dovoleno zemřít.“

Společnost jim však umožňuje a pomáhá žít, a nadto dovoluje, aby se množili a přenášeli svou neduživost na své děti a vnuky.“

O'Donnell mu připomněl: „Nezapomínejte, že vztah mezi nemocí a dědičností ještě zdaleka není vyjasněn!“

„Ve zdravém těle zdravý duch!“ vypálil na něj Eustace Swayne. „Copak děti nebývají zrcadlem vlastností svých rodičů – i jejich slabostí?“

„Ne vždycky!“ Rozhovor se změnil na dialog mezi magnátem a chirurgem. Ostatní tiše poslouchali.

„Ale většinou ano. Či ne?“

O'Donnell se usmál: „Nu, nějaké důkazy v tom směru už existují.“

Swayne zabručel: „Vidíte, to je jeden z důvodů, proč máme tolik ústavů pro duševně choré. A tolik nemocných v nich! Kolik lidí dnes běhá za psychiatrií!“

„Třeba je tomu tak proto, že se duševnímu zdraví věnuje větší pozornost!“

Swayne ho napodobil: „Jenže tomu může být tak i proto, že si pěstujeme lidi, kteří jsou slabí – slabí – slabí!“

Poslední slova téměř vykřikl. Vzápětí se rozkašlal. Měl bych přestat, napomenul se O'Donnell, určité má vysoký krevní tlak.

Eustace Swayne mu pohlédl do očí a pochopil, co si O'Donnell myslel. Usrkl brandy a skoro škodolibě prohodil:

„Nepokoušejte se mě šetřit, doktůrku. Já dokážu víc než odbourat všechny vaše argumenty!“

O'Donnellovi nezbylo než pokračovat, ovšem ohleduplněji:

„Myslím, že něco přehlízíte, pane Swayne. Tvrdíte, že nemoc a choroba jsou síly, které udržují v přírodě rovnováhu. Ale ony nevznikají jen z prostých dějů v přírodě.“

Jsou důsledkem životního prostředí člověka a podmínek, které sám vytvořil. Špatná kanalizace, nedostatek hygieny, mizerné byty, znečišťování ovzduší – nebyly vytvořeny přírodou; jsou to následky lidské činnosti!“

„Jsou podmínkou vývoje a vývoj je neodmyslitelnou vlastností přírody. Takže všechno patří k vyrovnávacímu procesu.“

O'Donnell si s obdivem pomyslel: Tím starým pistolníkem nikdo snadno neotřese. V jeho vývodech však postřehl trhlinu. Zvolna namítl: „Jestliže máte pravdu, potom ovšem i medicína je součástí vyrovnávacího procesu.“

Swayne vybafl: „Jak to chcete zdůvodnit?“

„Jednoduše. Medicína je součástí vývoje.“ O'Donnellovi přes dobré předsevzetí zesílil hlas. „Protože každá změna prostředí, které vytvořil člověk, plodí problémy; těm musí medicína čelit; musí se pokoušet je i řešit. Nikdy je ovšem nerozřeší zcela. Vždycky se trochu opoždí; sotva se vypořádá s jedním nesnadným úkolem, stojí před novým.“

„To jsou sporné otázky medicíny, nikoliv přírody,“ Swaynovi vítězoslavně zasvítlo v očích: „Samotná příroda by je řešila dříve, než by vznikly – přirozeným výběrem nejvhodnějších jedinců.“

„Mýlíte se – a já vám povím, proč.“ O'Donnell přestal dbát o účinek svých slov. Cítil, že se jedná o něco, k čemu se musí vyjádřit, nejen kvůli sobě, ale kvůli ostatním. „Medicína má ve skutečnosti jen jediný skutečný problém. Vždycky

ho měla a vždycky ho mít bude. Jde o zachování života jedince.“

Odmíchl se. „Zachránit člověka je nejstarším zákonem přírody.“

„Bravo!“ Amelia Brownová bezděky zatleskala. Ale O'Donnell ještě neskončil.

„Proto jsme tolik bojovali proti obrně, pane Swayne, proti černému moru, neštovicím, tyfu, syfilidě. A proto dosud zápasíme s rakovinou, s tuberkulózou a se všemi ostatními chorobami. Proto zakládáme místa, o nichž jste se zmínil – sanatoria a domovy pro nevyléčitelně nemocné. Ano, snažíme se zachovat všechny lidi – slabé i silné. Chceme jedinou věc – zachovat život, to je cíl medicíny, jiný mít nemůžeme!“

Čekal, že Swayne mu bude jako předtím odporovat. Kupodivu zůstal zticha. Pak vzhlédl k dceři: „Deniso, nalej doktoru O'Donnellovi koňak!“

Denisa se přiblížila s karafou, O'Donnell zdvihl a podržel svůj pohárek. Vnímá lehké zašustění jejích šatů, a jak se k němu naklonila, zachytil slaboučkou, dráždivou vůni její voňavky. Byl by rád v nesmyslném okamžitém chlapeckém impulsu zvedl ruku a pohladil jí tmavé, měkké vlasy.

Vzpamatoval se, až když přecházela k otci.

Dolévala otcovu sklenku a zeptala se: „Jestliže skutečně cítíš tak, jak mluvíš, tati, proč jsi vlastně členem správní rady nemocnice?“

Eustace Swayne se uchichtl: „Nejspíš proto, že Orden Brown a spol. doufají, že nezměním svou závěť.“ Podíval se na Ordena Browna. „A přitom skrytě uvažují, že už nebudou muset čekat dlouho.“

„Jste ke svým přátelům nespravedlivý, Eustaci,“ reagoval Brown tónem, který byl jemnou směsí posměchu a vážnosti.

„Jenom nelžete,“ stařec se opět bavil. „Deniso, tys mi položila otázku. Dobrá, odpovím na ni. Jsem členem správní rady nemocnice, protože jsem obchodník. Svět je takový, jaký je, a já jej nezměním, i když vím, v čem se mýlí. Ovšem, člověk jako já může být vyrovnávací silou. Oh, moc dobře vím, co si někteří z vás o mně myslí – že jsem věčný opozičník!“

Orden Brown rychle zasáhl: „Řekl vám to už někdo?“

„Do očí ne!“ Eustace Swayne upřel napůl pobavený, napůl zlomyslný pohled na předsedu správní rady. „Každá aktivita však potřebuje jakousi brzdu, která by ji regulovala. Tou usměrňující silou, tím zpomalujícím elementem jsem byl já.“

Až mě jednou nebude, zjistíte, vy a vaši přátelé, že si budete muset za mne najít náhradníka!“

„Mluvíte nesmysly, Eustaci. Jste nespravedlivý ke svým vlastním pohnutkám.“ Orden Brown se rozhodl, že bude stejně přímý. Pokračoval: „Vykonal jste v Burlingtonu mnoho dobrého, víc než mnozí jiní!“

Hostitel se ve svém křesle trochu schoulil. Zabručel: „Známe ve skutečnosti své vlastní pohnutky?“ Vzhlédl a dodal:

„Očekáváte ode mne velký dar pro přístavbu nemocnice, vidíte?“

Orden Brown odpověděl nenuceně: „Upřímně řečeno, doufáme, že budete jako obvykle štědrý!“

Eustace Swayne pronesl tiše: „Předpokládám, že čtvrt miliónu dolarů by stačilo.“

O'Donnell postřehl, jak Orden Brown rychle nadechl. Takový dar byl skoro přepychový – daleko větší, než očekávali i v těch nejoptimističtějších okamžicích.

Brown se rychle vzpamatoval: „Musím přiznat, že jste mě skoro omráčil.“

„Neplýtvajte slovy!“ Majitel obchodních domů se odmlčel a otáčel v prstech nožkou své sklenky. „Ještě jsem se nerozhodl, ačkoliv jsem o všem uvažoval. Za týden nebo za čtrnáct dnů vám sdělím své konečné stanovisko.“ Pak se prudce otočil k O'Donnellovi. „Hrajete šachy?“

O'Donnell potřásl hlavou: „Od dob vysokoškolských studií jsem se o to nepokoušel!“

„Doktor Pearson a já hrajeme dost často.“ Podíval se zpytavě na O'Donnella. „Znáte Joea Pearsona?“

„Ovšem, velmi dobře.“

„Znám doktora Pearsona mnoho let,“ řekl Swayne. „Jak z nemocnice Three Counties, tak i mimo ni.“ Slova byla vyřčena zvolna a s rozmyslem. Nezazněl z nich varující spodní tón? Těžko uhadnout.

Swayne pokračoval: „Podle mého mínění je doktor Pearson jedním z nej kvalifikovanějších lékařů v nemocnici. Doufám, že zůstane přednostou svého oddělení ještě mnoho dalších let. Respektuji bezvýhradně a naprosto jeho schopnosti a jeho úsudek!“

Vida, už je to tady, konstatoval O'Donnell. Zcela otevřeně a prostě je vyhlášeno ultimátum nejen předsedovi správní, ale i předsedovi lékařské ústavní rady. Přímě se mohl Eustace Swayne vyjádřit takto: Chcete-li mou čtvrtinu miliónu dolarů, ruce pryč od Joea Pearsona!

Orden Brown, jeho žena Amelia a O'Donnell, usazení vedle sebe na předních sedadlech Brownova lincolnu se shrnovací střechou, se vraceli pozdě večer k městu. Zprvu všichni mlčeli, pak se Amelia otázala: „Byla ta čtvrtina miliónu dolarů myšlena vážně?“

Manžel jí odpověděl: „Bude-li chtít, je schopen ji dát!“

O'Donnell se zeptal: „Všiml sis podmínky?“

„Ano,“ Brown odpověděl chladně, střízlivě a beze snahy dál o tom debatovat. Tak ti tedy pěkně děkuju, zahromoval v duchu O'Donnell. Dodržení Swaynovy podmínky bude zřejmě jeho starostí, ne problémem předsedy správní rady.

Vysadili ho před domem, kde bydlil. Při loučení Amelia prohodila: „Kente, abys věděl, Denisa je rozloučená, není však rozveden. Jsou mezi nimi nějaké neshody, o kterých se nikdy nehovoří. Má dvě děti na gymnáziu. Je jí třicet devět let.“

Orden Brown se zeptal: „Proč mu tohle všechno povídáš?“

Amelia se usmála: „Určitě by to rád věděl.“ Dotkla se letmo paže svého muže: „Můj milý, ty bys nikdy nemohl být ženou. Ani kdyby tě operovali.“

O'Donnell hleděl za odjíždějícím lincolnem a uvažoval, jak ho Amelia mohla prohlédnout. Snad slyšela, jak se s

Denisou Quantzovou loučil. Zdvořile poznamenal něco o naději, že ji zase uvidí. Odpověděla: „Bydlím s dětmi v New Yorku. Až tam příště přijedete, navštivte mě!“ O'Donnell byl na vážkách, zda by se přece jen neměl přihlásit na konferenci chirurgů, která bude příští měsíc v New Yorku, i když se před týdnem rozhodl, že tam nepojede.

Zcela neočekávaně si vzpomněl na Lucy Graingerovou a měl nepříjemný pocit, že se vůči ní provinil. Přešel chodník, a jak se blížil ke vchodu domu, vyrušil ho z myšlenek pozdrav:

„Dobrý večer, doktore O'Donnelle!“

Ohlédl se a poznal Seddonse, sekundáře ze svého oddělení.

Doprovázel hezkou brunetku, jejíž obličej mu byl nějak povědomý. Pravděpodobně jedna ze sester-žákyní, pomyslel si; byla přibližně v tom věku. Usmál se na oba: „Dobrou noc!“

Odemkl skleněné dveře, prošel halou a vstoupil do výtahu.

Vivian podotkla: „Vypadal nějak ustaraně.“

Seddon zahlaholil vesele: „Pochybuju, jasnoočko! Až se dostaneme tam, kde on je teď, bude nám hej!“

Vraceli se po skončeném programu k nemocnici Three Counties. Viděli dobrý, veselý, hlučný muzikál, při kterém se oba dosyta nasmáli; drželi se za ruce. Mike položil dvakrát paži kolem opěradla Vivianina sedadla, nechal ji trochu klesnout a objal ji kolem ramen; Vivian neprojevila nejmenší nesouhlas.

Při večeri před představením si povídali o sobě; Vivian se ho vyptávala, jaké má plány v chirurgii, a on na oplátku vyzýval, proč si zvolila povolání ošetřovatelky.

„Nebudu to asi umět vysvětlit, Miku,“ zadumala se. „Ale odedávna jsem si přála ošetřovat nemocné.“ Přiznala, že rodiče s její volbou nesouhlasili, ale protože věděli, že její rozhodnutí je nezměnitelné, ustoupili. „Chtěla jsem mít prostě hodně samostatné povolání. Ošetřovatelství nejvíc odpovídalo mým představám.“

„Splňuje je i teď?“ zeptal se Seddon.

„Ano, určitě,“ přitakala. „Ovšem, někdy výjimečně, když jsem k smrti unavená nebo když vidím v nemocnici něco otřesného, začnu vzpomínat na domov a ptám se sama sebe, jestli všechno stojí za tu dřinu, když existuje tolik snadnějších zaměstnání, kde bych se mohla uplatnit. Ale takové okamžiky asi přepadnou každého! Jinak jsem úplně spokojena.“ Usmála se a dodala: „Víte, Miku, já jsem strašně cílevědomá; rozhodla jsem se, že se stanu zdravotní sestrou – a budu jí!“

Ano, věřím, že svého cíle dosáhneš, souhlasil v duchu Mike.

Kradmo na ni pohlédl a přímo vnímal její vnitřní sílu, houževnatost její povahy, která se skrývala za jemnou ženskou krásou. Znovu, jako už přede dvěma dny, Mike Seddon cítil, jak se mu tep zrychluje; ale znovu se varoval: Žádné závazky! Jde v podstatě o čistě biologickou záležitost!

Byla skoro půlnoc; Vivian si obstarala propustku, takže nemuseli pospíchat. Starší sestry, které se školily ještě za spartánského režimu, žehraly, že dnešní studentky mají příliš mnoho volnosti. V praxi se většinou zneužívala jen zřídka.

Mike stiskl dívčinu paži: „Pojďme parkem!“

Vivian se zasmála: „Vida, stará známá písnička!“ Ale nijak neodporovala, když ji vedl branou do parku. V temnotě rozeznala alej topolů a pod nohama ucítila měkkou trávu.

„Umím mnoho starých písniček. Je to jedna z mých specialit!“

Sklouzl paži k jejímu boku a vzal ji za ruku. „Chcete slyšet další?“

„Jakou, například?“ Přes vnější sebejistotu se její hlas zachvěl.

„Třeba tuhle!“ Mike se zastavil, objal ji kolem ramen a obrátil tvář k sobě. Vzápětí jí vtiskl na rty vřelé políbení.

Vivianino srdce se rozběhlo sice rychleji, ale ne natolik, aby nedovedla rozumem zvážit situaci. Měla Mika srazit hned – nebo povolit mu ještě krůček? Byla si velmi dobře vědoma, že jestli nepodnikne nic teď, později nemusí být snadné postavit hráz vzedmutému přívalu.

Vivian již věděla, že má Mika ráda, a tušila, že by ho mohla mít ještě raději. Byl fyzicky přitažlivý, oba byli mladí.

Líbal se znovu a znovu. Rozechvěla se touhou. Vracela mu polibky.

Mike pronikl špičkou jazyka hradbou jejích zoubků, a jak se jím dotkl hrotu jejího jazýčku, vzrušil Vivian výboj rozkoše.

Mike sevřel těsněji paže kolem jejího těla; přes tenké letní šaty vnímala stále silněji tlak jeho nohou. Jeho chvějící se ruce jí hladily záda. Pravá klesla hlouběji, přejížděla vždy horoucněji její bok a každé pohlázení ji tulilo úžeji k němu.

Jeho tělo se tisklo k jejímu, vzrušené, opojené, blažené.

V podvědomí jí bylo jasné, že má-li odolat, teď je nejvyšší čas. Jenom chvíličku, pomyslela si, jenom chvíličku ještě!

Náhlý pocit úlevy ji osvobodil od všeho, co ji tížilo. Zavřela oči a vychutnávala tyto vteřiny, tak horoucí, tak něžné. Za uplynulé měsíce jich bylo neskonalé málo. V době studia v nemocnici Three Counties vybičovala mnohokrát na nejvyšší míru své sebeovládání, tolikrát potlačila city a slzy, které nesměly být prolity! Pro mladého, nezkušeného a trošku i vyděšeného člověka je nemocnice někdy velice tvrdé pracoviště. Bylo toho příliš mnoho – šoky při povinných službách, lidské bolesti, smrti, pitvy, a nikde se nevyskytla bezpečnostní záklopka, která by uvolnila přetlak křehké nádoby nitra.

Každá ošetřovatelka – dokonce i sestra-žákyně – musí rozdat hory sympatie a péče. Je tedy špatné, když chce pro sebe zachytit alespoň prchavý okamžik něhy? Připadala si v Mikově náručí bezpečná, bezstarostná jako kdysi, když se jako malá holčička utíkala schovat do mamčině klína. Mike na chvílinku uvolnil objetí a podržel ji malinko vzdálenou od sebe: „Jsi tak krásná!“ vydechl. Impulsivně schovala obličej na jeho rameni. Položil jí ruku pod bradu a zvedl její ústa ke svým. Pak tatáž ruka klesla níž a pohladila ji přes šaty nadra.

V každé buňce jejího těla se vzepjala touha milovat a být milována, bláznivě, nekontrolovatelně.

Mikova ruka zkoumala výstřih jejích šatů. Byly vpředu na rozepínání, nahoře zajištěné háčkem. Mike s ním chvíli zápolil. Vivian se vzepřela a hlesla bez dechu: „Ne, Miku!“

Prosím! Ne!“ Nepodařilo se jí přesvědčit ani samu sebe. Její paže ho pevně objímaly. Rozepnul všechny knoflíčky a hladil nahou, jemnou, mladou pokožku; sklenul dlaň kolem Vivianina oblého prsu. Prsty hnětl něžně drobnou bradavku a Vivianu zalila extatická vlna toužebného přání. Teď věděla, že je pozdě. Chtěla ho, prahla po něm. Její rty zašeptaly těsně u Mikova ucha: „Ano! Ach! Ano!“

„Miláčku, miláčku Vivian!“ Vzrušení a touha podbarvily i jeho horký šepot.

„Miku, prosím tě, chodí tudy lidé!“ Na okamžik se ozval dívčí stud.

„Schovají nás stromy!“ Vzal ji za ruku a těsně k sobě přitulení zamířili k malému hájku. Třásla se vzrušením, žádostí, přáním poznat vrcholné naplnění. Neuvažovala o možných následcích, všechno se jí zdálo nedůležité. Konečně, Mike je lékař, všechno jistě ví, i to, jak má být opatrný.

Došli na malou mýtinu, obklopenou stromy a keři. Mike ji líbal a Vivian mu vášnivě polibky oplácela. Její jazyk bojoval jako šipka s jeho jazykem. Taková je tedy opravdová láska, napadlo ji. Vivian nebyla virgo intacta. Ztratila panenství už na gymnáziu a měla za sebou jednu zkušenost z prvního roku v koleji. Ale obě zkušenosti nestály za mnoho. Tentokrát tušila, že bude spokojena. „Pospěš si, Miku, prosím tě, pospěš si!“ Její vzrušení rozpalovalo i jeho.

„Miláčku, už jen kousek!“ zamířil ke vzdálenějšímu konci mýtiny.

Vivianou náhle projela pronikavá bolest. Byla tak silná, že si zprvu nedokázala uvědomit, odkud vyvěrá. Až za vteřinku rozeznala, že ji bolí levé koleno. Bezděky vykřikla.

„Co je? Co se stalo?“ Mike se k ní obrátil. Byl v rozpacích a vypadal bezradně. Bylo jí jasné: Myslí si, že je to trik!

Dívky někdy užívají různých úskoků, aby se vyvlékly z podobné situace.

První ostrá bolest pominula. Vracela se však v opakovaných útocích. Procedila zaťatými zuby: „Miku, příšerně mě bolí koleno! Dá se tu někde sedět?“ Bolest jí zarazila dech.

„Vivian,“ řekl, „nic nepředstírej! Jestli se chceš vrátit do internátu, dovedu tě tam.“

„Miku, prosím tě, věř mi!“ Opřela se o jeho paži. „Je to opravdu koleno. Děsně bolí. Musím si sednout!“

„Tudy!“ Tón jeho hlasu byl sice skeptický, ale přesto ji vedl zpátky mezi stromy na blízkou lavičku.

Vivian na ni klesla. „Nezlob se, Miku! Není to schválně!“

Zapochyboval: „Nepovídej!“

Vzala ho za ruku: „Miku, skutečně. Chtěla jsem, moc jsem chtěla, jako ty! Ale ta bolest!“ Znovu ji zkusila.

„Promiň, Vivian,“ omlouval se. „Myslí jsem, že...“

„Já vím, co sis myslil,“ přerušila ho Vivian. „Křivdil bys mi! Nehraju ti komedii! Opravdu!“

„Dobrá. Co tě bolí?“ Nezapřel, že je lékař, i když předtím skoro na své povolání zapomněl.

„Koleno! Prudce! Takovou ostrou, pronikavou bolestí!“

„Ukaž! Podívám se.“ Klekl si před ní. „Které koleno?“

Vykasala sukni a ukázala na levé koleno. Prozkoumával je pečlivě jemnými dotyky prstů. Touha po rozkoši, kterou měl s touto dívkou sotva před pár minutami prožít, se rozplynula.

Nyní šlo o odborný rozbor. Probíral v mysli metodicky všechny možnosti, jak byl zvyklý, Vivianiny nylonky však omezovaly hmatovou citlivost.

„Svlékni si punčochu, Vivian!“ Shrnula ji. Znovu koleno bedlivě vyšetřoval. Je hodný, chválila ho v duchu, bude dobrý lékař. Ke každému, kdo ho požádá o pomoc, bude laskavý a poskytne mu nejlepší, co bude moci. Napadlo ji, že by mohli pracovat spolu. Jako sestra by mu mohla pomáhat s opravdovým porozuměním pro jeho práci. Vzápětí se okřikla: Jsi úplně směšná, vždyť se sotva známe! Opět se přihlásila bolest a bezděky sebou škubla.

Mike se zeptal: „Bolelo tě koleno už někdy dřív?“

Přemohla ji absurdnost situace a zasmála se.

„Co je, Vivian?“ vzhlédl rozpačitě.

„Uvědomila jsem si... před pár minutami... A teď se ptáš... jako pan doktor v ordinaci.“

„Holčičko, nezlob!“ pokáral ji Mike vážně. „Stalo se ti to už někdy?“

„Jednou! Ale ne tak zle jako tentokrát!“

„Kdy?“

Přemýšlela: „Asi před měsícem!“

„Mluvila jsi o tom s někým?“ naléhal.

„Ne. Měla jsem?“

Rozhorlil se: „Samo sebou se rozumí že ano!“ Mírněji dodal: „Hned zítra půjdeš za doktorkou Graingerovou!“

„Miku, je to něco zlého?“ hluboko v podvědomí poplašeně zabubnoval strach.

„Možná že ne!“ konejšil ji. „Nahmatal jsem ale jakýsi malý uzlík, který by tam neměl být. No, Lucy Graingerová nám zítra řekne víc. Ráno s ní promluvíme. Musíme se teď nějak dostat domů.“

Opojení pominulo a už je nemohli zachytit. Dnešního večera nenávratně uniklo. Oba to věděli.

Mike pomohl Vivianě vstát. Vzal ji kolem pasu a přál si, aby ji mohl stále ochraňovat. Zeptal se: „Budeš moci jít?“

Vivian přikývla: „Pokusím se. Bolest je slabší.“

„Musíme se dostat aspoň k bráně. Pak zavoláme taxi.“

Poněvadž ustaraně vzhlédla, dodal vesele: „Ten pacoš z toho ale vybruslil lacino! Na taxi neposlal!“

DEVÁTÁ KAPITOLA

„Uvedte podrobnosti!“ vyzval brumlavě doktor Joseph Pearson Rogera McNeila a sklonil se nad binokulární mikroskop.

Sekundář nahlédl do poznámek. „Na řadě je případ čtyřicetiletého muže, přijatého pro apendicitis.“ McNeil seděl v patologické pracovně u stolu proti Pearsonovi.

Pearson vyňal preparát, který studoval, a vložil jiný. Zeptal se: „Jak vypadala tkáň při hrubém vyšetření?“ McNeil, který prozkoumal odstraněný appendix po dodání z operačního sálu, informoval: „Tkáň vypadala dost normálně.“

„Hm.“ Pearson otáčel vzorkem. Prohodil: „Podívejme se, tady něco je!“ Po chvilce preparát vyňal a vsunul třetí. Spokojeně poznamenal: „Tak už ji máme – akutní apendicitis.“

Začínala právě v této části. Kdo operoval?“

McNeil odpověděl: „Doktor Bartlett.“

Pearson přikývl: „Zasáhl dobře a včas. Posuďte sám!“

Uvolnil McNeilovi místo u mikroskopu.

Pearson pracoval se sekundářem, jak mu ukládal výchovný program nemocnice. Snažil se dohonit velké zpoždění v dodání nálezů chirurgii.

I když pracovali usilovně, oba věděli, že jsou s plněním úkolů stále pozadu. Preparáty, které nyní studovali, byly pořízeny z appendixu nemocného, který byl operován již před několika týdny. Pacient byl dávno propuštěn a patologická zpráva měla jen potvrdit či popřít chirurgovu původní diagnózu. U tohoto nemocného postupoval Gil Bartlett naprosto správně; podchytil onemocnění slepého střeva v počátečním stadiu a zamezil jeho rozvoji, takže pacientovi ušetřil mnoho bolesti.

„Další!“ Pearson se vrátil k mikroskopu, McNeil na druhou stranu stolu.

Přisunul Pearsonovi novou slohu s preparáty; Pearson ji otevřel a probíral se v ní. McNeil se zahloubal do dalšího souboru poznámek. Byli zabráni do práce a nezpозorovali, že do místnosti tiše vešel Bannister. Přelétl je oba pohledem, přešel za jejich zády k registrační skříni a začal do ní ukládat papíry.

„Preparát není starý,“ oznamoval McNeil. „Dostali jsme jej před pěti dny. Čekají na náš posudek.“

„Takovéhle věci mi raději dávejte nejdřív,“ poznamenal Pearson kysele, „nebo budou nahoře zase brečet!“

McNeil málem poukázal na svůj návrh, vyslovený před několika týdny, aby v tomto smyslu změnili postup vyhodnocování, ale tenkrát Pearson trval na zásadě, aby brali vzorky v pořadí, v jakém byly dodány na oddělení. Sekundář se opanoval. Proč ho dráždit? Referoval Pearsonovi: „Jedná se o šestapadesátiletou ženu. Vzorky kůže s povrchovým mateřským znaménkem. Otázka: jde o maligní melanom?“

Pearson vložil na stolek mikroskopu první preparát a otáčel jím. Předsunul čočku s největší rozlišovací schopností a upravil tubus. „Mohlo by být.“ Vzal druhý preparát a ještě dva další. Potom se narovnal a opřel se o lenoch židle. „Ovšem, mohl by to být také modrý nevus. Podívejte se a řekněte mi své mínění.“

McNeil přistoupil. Uvědomil si závažnost rozhodnutí.

Maligní melanom je vysoce zhoubný nádor. Jeho buňky se rychle rozrůstají a stávají se pravými vrahy organismu. Kdyby stanovili podle odebraného vzorku tuto diagnózu, znamenalo by to okamžitou rozsáhlou operaci nemocné. Naproti tomu modrý nevus, jemuž prostí lidé často říkají „ohěň“, je docela neškodný. Mohl by zůstat na ženě těle až do konce jejího života, aniž by jí způsobil jakékoliv potíže.

Z odborné literatury McNeil věděl, že maligní melanom je neobvyklé onemocnění. Na druhé straně modrý nevus je zase nesmírně vzácný. Z hlediska matematické statistiky se dá spíš počítat s tím, že jde o chorobu maligní. Nezabývali se však matematikou, ale nejčistší patologii.

McNeil probíral v duchu všechny srovnatelné rysy obou typů nádorů, jak se tomu naučil. Byly si hrozně podobné! Oba byly částečně zjizvené, částečně buněčné, se značným rozsahem pigmentace. U obou byla buněčná struktura velmi výrazná.

McNeil se naučil ještě něčemu jinému – být poctivý. Po prohlídce všech preparátů řekl Pearsonovi. „Nevím.“ Po chvilce dodal: „Nevyskytl se u nás v minulosti podobný případ? Nemohli bychom je porovnat? Třeba bychom na něco přišli!“

„Než bychom na něco srovnatelného narazili, trvalo by to nejméně rok. Vůbec si nevzpomínám, kdy jsem naposledy viděl modrý nevus.“ Pearson se mračil. Stísněně řekl: „Jak se trochu uvolníme, založíme si ihned rejstříkovou kartotéku.“

Když se pak vynoří nějaké pochybnosti, jako třeba teď, budeme se moci vrátit do minulosti a srovnávat.“

„Tohle plánujete už pět let!“ ozval se zezadu suše Bannister.

Pearson se otočil: „Co tu děláte?“

„Zakládám lejstra!“ odpověděl lakonicky vedoucí laboratorní technik. „Místo úředníka, kterého se marně domáháme!“ Jenže ten by to určitě udělal lépe, napadlo McNeilovi.

Oddělení už dlouho potřebovalo větší počet administrativních pracovníků; způsob zakládání dokumentace byl beznadějně zastaralý. Zmínka o rejstříkové kartotéce mu připomněla velkou mezeru v jejich systému. Ve většině opravdu dobrých nemocnic ji patologická oddělení již měla. Tento způsob registrace se někde označoval jako analytické zakládání; všechny systémy, ať je nazývali jakkoliv, sledovaly jediný cíl: rozřešit snadněji podobné sporné problémy, jako byl ten, kterým se právě zabývali.

Pearson už opět studoval preparáty. Mumlal si sám pro sebe, podobně jako mnozí vědci, kteří diskutují sami se sebou a rozhodují se, zda zamítnout nebo přijmout zkoumaný jev.

McNeil slyšel, jak tiše probírá možnosti: „Trochu malý... hemorhagie chybí... žádná nekróza tkán... negativní, ale bez indikace... ano, je to ono.“ Pearson se vztyčil nad mikroskopem, vrátil poslední preparát do fasciklu a zavřel jej. Pokynul sekundáři, aby zapisoval, a diktoval: „Diagnóza: modrý nevus.“ S veškerou úctou patologie. Pacientce byla udělena milost.

Pearson probral kvůli McNeilovi metodicky všechny důvody svého rozhodnutí. Podal mu pořadač s preparáty a poradil mu: „Měl byste všechno ještě podrobně prostudovat.“

Takový preparát moc často neuvidíte.“

McNeil nepochyboval, že nález starého zkušeného odborníka je správný. V takových chvílích se mu vyplácela léta jeho zkušeností. Sekundář vždycky respektoval Pearsonův úsudek v oblasti patologické anatomie. Ale až odejdeš, předvídal do budoucnosti, pak tady bude té rejstříkové kartotéky strašně zapotřebí!

Vyšetřili spolu dva další případy, oba skoro jednoznačné, a Pearson si podložil pod mikroskop první preparát z další série. Zaostril okulár, napřimil se a poručil rozhorleně McNeilovi: „Sežeňte mi Bannistera!“

„Jsem ještě tu!“ ozval se Bannister chladně za jejich zády od holubníkové registračky.

Pearson se k němu otočil: „Jen se podívejte!“ křičel rozčileně a hněvivě: „Kolikrát mám dávat instrukce o tom, jak musí vypadat správné preparáty! Sedí si laboranti z histologie na uších nebo jsou totálně hloupí?“

McNeil už podobné výbuchy zažil. Opřel se ve své židli a zadíval se na Bannistera, který se otázel: „Co se vlastně stalo?“

„Co se stalo! Co se stalo!“ Pearson vyrval vztekle preparát z mikroskopu a hodil mu jej přes stůl. „Jak mohu stanovit přesnou diagnózu z takhle zbabraného řezu tkáně!“

Vedoucí laboratorní technik jej zdvihl, podržel proti světlu a konstatoval: „Trochu tlustý, že jo?“

„On si řekne – trochu tlustý!“ Pearson vytáhl druhý preparát ze stejného souboru a horlil: „To je neuvěřitelné!

Kdybych měl krajíc chleba, tak si jej s tímhle mohu obložit jako sendvič!“

Bannister se ušklíbl: „Zkontroluji mikrotom. Měli jsme s ním potíže.“ Ukázal na slohu s preparáty. „Mám ji odnést?“

„Ne! Budu muset určit správnou diagnózu i z těchto zmetků!“ Výbuch pominul a starý lékař teď jen bručel: „Podruhé si na histologii lépe dohlédněte!“

Bannister, sám rozmrzelý, si cestou ke dveřím brblal: „No jo, kdybych neměl toho všeho tolik...“

Pearson ho zakřikl: „Ale, ale! Tuhle písničku znám zpaměti!“

Bannister došel skoro až ke dveřím, když se ozvalo lehké zaklepání a na prahu se objevil doktor Charles Dornberger.

Zeptal se: „Mohu vstoupit, Joe?“

„Jistě!“ Pearson se usmál. „Jen pojd', aspoň se ještě něco naučíš, Charlie!“

Porodník přátelsky pokynul McNeilovi, pak připomněl Pearsonovi: „Domluvili jsme se na dnešní dopoledne.

Zapomněls?“

„Bohužel, zapomněl,“ Pearson odstrčil preparáty a zeptal se sekundáře: „Kolik nám toho ještě zbývá?“

McNeil rychle spočítal všechny slohy: „Osm.“

„Dokončíme to později.“

Sekundář sbíral prošetřené, hotové fascikly.

Dornberger vyňal dýmku a začal ji pomalu nacípat.

Rozhlížel se velkou, holou místností. Otrásl se: „Máš tady hrozně vlhko, Joe. Pokaždé když sem přijdu, zdá se mi, že chytím chřipku!“

Pearson se dunivě zasmál a zažertoval: „Každé ráno tu rozprašujeme chřipkové bacily – odrazuje to návštěvníky.“

Díval se, jak McNeil přechází místností a vychází ven. Potom se zeptal: „Co máš na srdci?“

Dornberger bez otálení přistoupil k věci. „Přicházím jako jednočlenná deputace. Předpokládá se, že s tebou budu jednat taktně.“ Vložil dýmku do úst a schoval váček s tabákem.

Pearson vzhledl: „Copak? Další potíže?“

Sřetli se pohledem. Dornberger řekl nevzrušeně: „Jak se to vezme.“ Po chvilce dodal: „Máš totiž dostat na patologii zástupce.“

Dornberger očekával výbuch. Pearson zůstal kupodivu zticha.

Zamyšleně pronesl: „Ať chci nebo nechci, co?“

„Ano, Joe,“ přitakal Dornberger bez obalu. Nemělo smysl něco zatajovat. Promýšlel své poslání od schůzky před několika dny mnohokrát.

„Za tím věží O'Donnell,“ posteskl si s nádechem trpkosti, ale stále klidně Pearson. Jako vždycky, byl nevypočitatelný.

„Částečně, ale ne úplně,“ odpověděl Dornberger.

Opět překvapivě následovala otázka: „Co myslíš, že mám udělat?“ – přítel žádal o radu přítele.

Dornberger odložil nezapařenou dýmku do popelníku na Pearsonově stole. Jsem rád, že to bere takhle, rozvažoval.

Měl jsem pravdu, nezmýlil jsem se. Pomohu mu návrh přijmout, zvyknout si na něj. Nahlas řekl. „Jinou volbu asi nemáš, Joe! S lékařskými zprávami jsi pozadu, vid'š? A ještě s pár dalšími věcmi, že ano?“

Na chvíli měl dojem, že zašel příliš daleko. Dotkl se citlivé oblasti. Viděl, jak jeho druh kypí, a očekával, že propukne bouří. Nepropukla. Místo toho, sice dotčeně, ale velmi rozumně Pearson přiznal: „Jistě, některé věci potřebují zlepšení. To připouštím. Ale nápravu jsem schopen zjednat sám, jestliže k tomu budu mít dostatek času.“

Zabral! radoval se Dornberger. Zkoumá návrh – ale už jej vlastně akceptoval.

„Přijetím druhého patologa bys získal víc času,“ poznamenal a vyňal z náprsní kapsy list, který mu dal správce.

„Co je to?“ zeptal se Pearson.

„Nic závazného, Joe. Reference o mladíkovi, který by měl zájem u nás pracovat. Dal mi ji Harry Tomaselli.“

Pearson vzal list do ruky: „Opravdu neztrácíš čas!“

Dornberger odpověděl lehce: „Náš správce je muž činu!“

Pearson klouzal očima po řádcích a četl nahlas: „Doktor David Coleman.“ Chvilku bylo ticho. Potom starý lékař dodal s hořkostí, s rozčarováním a závistí: „Věk – jedenatřicet let!“

Bylo dvacet minut po dvanácté a nemocniční jídelna měla provozní špičku. Většina lékařů, sester a nemocničních zaměstnanců chodila na oběd v tuto dobu a v místě, kde si nově příchozí brali podnosy a postupovali kolem ohřívacích pultů k výdeji jídla, se vytvořila fronta.

Paní Straughanová, jako obvykle, dohlížela a zajišťovala, aby jakmile dojde jedna várka jídla, byla z kuchyně dodána ihned nová a aby strážníci byli rychle odbaveni. Dnes bylo na jídelníčku hovězí dušené po Irsku, jehněčí kotleta a vařený platýz. Hlavní dietní sestra pozorovala, že jehněčí kotleta jde málo na odbyt. Musí ji ochutnat, aby zjistila příčinu.

Možná, že maso není dost šťavnaté; ti, kteří odcházeli, varovali v tomto smyslu nově přicházející kritickými poznámkami. Paní Straughanová si všimla, že talíř, první shora ve sloupku talířů připravených k použití, není správně umyt.

Přistoupila a rychle jej odstranila; opravdu byly na něm stopy jídla. Zase ty zatracené automatické myčky nádobí! Jejich nedokonalost se projevovala stále víc. Paní Straughanová si umínila, že co nejdříve se správcem tento problém projedná.

Od stolů rezervovaných lékařům se ozval hlasitý smích.

Středem smějící se skupiny byl radiolog doktor Ralph Bell.

Gill Bartlett, který právě přišel od výdeje jídla s podnosem vybraných pokrmů, postavil své břemeno na stůl a šel Bellovi vstříc s napřaženou pravicí: „Gratuluji, Bim Bame! Právě jsem se to doslechl!“

„Co jsi slyšel?“ ozval se za ním zvědavě boubelatý Lewis Toynbee, internista, rovněž s plným podnosem v rukou.

Zářící Bell podal Bartlettovi doutník a Toynbee zvolal:

„Panebože! Snad ne opět?“

„Určitě opět! A proč ne?“ Radiolog vytáhl další doutník.

„Sedni si k nám, Lewisi! A věz, že už existuje osm Bellů!“

„Osm! Odkdy?“

Bell oznámil klidně: „Od rána! Další kluk pro fotbalovou jedenáctku!“

Do řeči se vmísil Bill Rufus: „Ne abys kritizoval, Lewisi!“

Dělá, co může! Koneckonců, je ženat teprve osm let!“

Lewis Toynbee podal Bellovi ruku: „Nic ve zlém, Bim Bame, ale nezdá se ti, že taková plodnost radiologa musí mít někde háček?“

„Jsem proti žárlivosti naprosto imunní,“ opáčil Bell dobromyslně. Tohle všechno už přece prožíval víckrát!

Lucy Graingerová se zeptala: „Jak se daří tvé ženě?“

Bell odpověděl: „Díky, Lucy, je v pořádku.“

„Jak je možné, Bim Bame, že jsi takový ďábel v sexu?“ otázal se potutelně šéflékař Harvey Chandler, který seděl na dolním konci stolu.

Bell vysvětloval bodře: „Jakýpak ďábel v sexu! U nás dochází k těmhle věcem bohužel jen jednou za rok! Zato to vždycky vyjde!“

Lucy se připojila k nakažlivému smíchu. Potom mu oznámila:

„Ralph, odpoledne ti pošlu pacientku, jednu z našich studentek ošetrovatelské školy. Jmenuje se Vivian Loburtonová.“

Smích utichl. „Copak je jí?“ vyptával se Bell se zájmem.

„Potřebuji snímek jejího levého kolena,“ vysvětlovala Lucy.

„Je tam jakýsi výrůstek – nějak se mi nelíbí!“

Po návratu do ordinace zatelefonoval doktor Charles Dornberger Kentovi O'Donnellovi výsledek svého rozhovoru s Pearsonem. Nakonec sdělil primáři chirurgie: „Uvědomil jsem Joea také o tom mláďenci, s nímž jste korespondovali!“

O'Donnell se zeptal: „Jak to přijal?“

„Ne s nadšením,“ řekl Dornberger, „ale jestli chcete toho chlapíka – jak se jmenuje – Coleman? – pozvat k pohovoru, domnívám se, že Joe nebude dělat potíže. Doporučuji však, abyste od nynějška Joea informovali o všem, co v téhle věci podniknete.“

„Tím si můžeš být jist,“ řekl O'Donnell. Pak dodal: „Díky, Charlie. Moc ti děkuju.“

Dornberger telefonoval ještě jednou. Tentokrát paní John Alexanderové, která volala dopoledne a nechala mu vzkaz.

Dříve než vytočil číslo, prohlédl si její evidenční kartu; připomněl si, že jde o manželku technika z patologie, o jejíž vyšetření ho požádal Joe Pearson. Z rozhovoru vyšlo najevo, že právě přijela za manželem. Domluvili se, že ho paní Alexanderová navštíví v jeho městské ordinaci příští týden.

Přibližně v tutéž dobu, kdy paní Alexanderová mluvila s Dornbergerem, dostal její manžel od doktora Josepha Pearsona poprvé vynadáno. Stalo se to takto:

Bannister se vrátil po Pearsonově výbuchu, který se týkal špatné kvality histologických preparátů, do sérologické laboratoře, kde pracoval John Alexander, a postěžoval si mu.

Bannister přímo vřel vztekem a později si vylil špatnou náladu na dvou laborantkách a jejich pomocnicích v sousední histologické laboratoři. Alexander slyšel vádu dvěma, jež Bannister nechal za sebou otevřené.

Alexander si uvědomil, že hanba za špatné preparáty nespočívá výhradně na pracovnících histologie. I za krátkou dobu, kterou působil v nemocnici, rozpoznal dobře pravou příčinu závad a také to Bannisterovi řekl: „Víte, Carle, myslím si, že nejsou tak docela vinni. Mají příliš mnoho práce.“

Bannister mrzutě odbroukl: „Všichni máme práce nad hlavu.“ S drsným sarkasmem dodal: „Když se jich tolik zastáváte, tak si přiberte ke své práci ještě kus jejich!“

Alexander se nedal vyprovokovat. „Nerozumíte mi. Myslím, že by dosáhli daleko lepších výsledků, kdyby mohli pracovat s přístrojem pro přípravu tkání, místo aby všechno dělali postaru ručně.“

„Na takové nápady, hochu, zapomeňte! Vás se ten problém netýká,“ varoval ho Bannister blahosklonně. „A kromě

toho všechno, co znamená peněžní vydání, je u nás okamžitě zavrženo dřív, než je vůbec podán návrh!“

Alexander se nechtěl přit, ale rozhodl se, že při první příležitosti přednese svůj námět doktoru Pearsonovi.

Odpoledne nesl primář k podpisu laboratorní výsledky; patolog právě se zjevnou netrpělivostí prohlížel hromadu pošty. Pearson vzhledl k Alexanderovi, pokynul mu, aby papíry položil na stůl, a pokračoval ve čtení. Alexander zaváhal; primář vyštěkl: „Co je? Co ještě chcete?“

„Pane doktore, rád bych vám přednesl návrh.“

„Ted?“

Zkušenější člověk by postřehl, že jeho tón znamená: Neruš mě! Alexander místo toho odpověděl: „Ano, pane.“

Pearson pronesl rezignovaně: „Nuže?“

Alexander začal trochu nervózně: „Jde o urychlení lékařských nálezů, pane doktore.“ Jakmile padla zmínka o nálezech, Pearson odložil dopis, který právě držel v ruce, a rozzlobeně vzhledl. Alexander pokračoval: „A říkal jsem si, jestli by nebylo vhodné objednat automatický přístroj k přípravě vzorků tkáně?“

„Co vy můžete vědět o přístrojích na zpracování tkáně?“

V Pearsonově hlase zaznělo pohrdání. „Jste přece přidělen k práci na sérologii!“

Alexander mu připomněl: „Pane doktore, ve škole jsem absolvoval úplný výcvik v histologii.“ Chvilku bylo ticho.

Pearson neodpovídal, Alexander tedy pokračoval: „Pracoval jsem s tím přístrojem a je skutečně výborný. Ušetřil by nám nejméně jeden den při přípravě preparátů. Místo ručního zdlouhavého zpracovávání tkáně ve všech roztocích se přístroj na noc nastaví a do rána automaticky...“

Pearson ho prudce přerušil: „Vím, jak pracuje. Viděl jsem jej.“

Alexander řekl: „Rozumím, pane doktore. Nebylo by tedy dobré...“

„Takzvaný přístroj na přípravu tkáně jsem viděl a nijak zvlášť mě neoslnil.“ Pearsonův hlas zněl drsně a pronikavě.

„Nezaručuje kvalitu preparátů, kterou dosahujeme starou ruční metodou. Nadto je velmi nákladný. Vidíte tohle?“ prohrábl stoh žlutých strojem vyplněných formulářů na podnose na svém stole.

„Ano, pane.“

„To jsou požadavky na nákupy. Na věci, které v tomhle oddělení potřebuji. A pokaždé když se jich nahromadí takový svazek, musím svádět urputný boj se správcem. Tvrdí, že vydáváme příliš mnoho peněz.“

Alexander se dopustil první chyby, že přednesl Pearsonovi svůj návrh ve chvíli, kdy nechtěl naslouchat. Nyní se dopustil druhého omylu. Považoval Pearsonova slova za vyzvání k dalšímu rozhovoru.

Řekl vemlouvavě: „Ale kdyby se mu vyložilo, že přístroj ušetří den, ba dokonce dva, určitě...“ naléhal vážně. „Pane doktore, viděl jsem připravovat na něm preparáty a byly dobré. Možná že přístroj, který jste viděl vy, nebyl správně používán...“

Starý prosektor vstal ze židle. Ať měl Alexander jakýkoliv důvod, přestoupil kastovní hranici mezi lékařem a laboratorním technikem. S hlavou vysunutou útočně dopředu Pearson houkl: „To přestává všechno! Řekl jsem, že o přístroj na přípravu tkáňových preparátů nemám zájem, a co jsem řekl, platí; nechci slyšet žádné další argumenty!“

Obešel stůl a postavil se tváří v tvář Alexanderovi. „A kromě toho vám chci připomenout: Já jsem zde patologem! Tohle oddělení vedu já! Nemám nic proti podnětům, které považuji za rozumné! Ale nepřekračujte mez! Chápete?“

„Ano, pane doktore. Rozumím.“ John Alexander se vrátil ke své práci v laboratoři zaražený, skleslý. Nevěděl, čeho se vlastně dopustil.

Mike Seddons byl celý den zapřažen do práce. Musil se usilovně soustředit, aby svědomitě vykonával běžné denní úkoly. V jednu chvíli ho McNeil při pitvě dokonce varoval:

„Pozor! Máš ruku pod skalpelem, právě tam, kde hodláš řezat! Víš, jsme rádi, když každý odtud odejde se všemi prsty, s nimiž sem přišel!“ Seddons rychle zkorigoval chybný pohyb; stávalo se, že nezkušený učedník patologie si uřízl prst v rukavici skalpelem ostrým jako břitva.

Dnes byl strašně roztržitý; neustále se mu vracela otázka:

Čím ho Vivian tak vzrušuje? Je jistě přitažlivá a žádoucí; a on touží dostat ji do postele co nejdřív – o tom neměl Mike Seddons žádné iluze. Ona se zdála přístupná, za předpokladu, že bolest v koleně předešlý večer byla opravdová; teď i věřil, že byla. Doufal, že bude cítit stejně, ačkoliv neexistovala žádná záruka, že bude. Mnohé dívky totiž nejsou stálé. Dnes s nimi můžeš být maximálně intimní a zítra tě odbudou při nejmenším projevu dvornosti; přitom se tváří, že se nikdy nestalo, co se už doopravdy stalo.

Bylo snad mezi ním a Vivianou něco víc než sex? Mike Seddons nevycházel z údivu. Žádná z dřívějších epizod a bylo jich početně – ho nepřinutila ani z poloviny tolik přemýšlet jako tato. Napadlo ho něco jiného: Snad kdyby dokázal ze svého systému poněkud vypustit sex – mohly by se jiné věci vyjasnit. Rozhodl se, že pozve Vivianu na schůzku, jestli bude mít volno, tedy hned dnes, protože čím dřív tím líp.

Vivianě skončila poslední přednáška; vrátila se do domova studentek ošetrovatelské školy a tam na ni čekal Seddonsův dopis. Asi jej hodil vlastnoručně do poštovní schránky pod písmeno L. Měla přijít do čtvrtého poschodí nemocnice, blízko dětského oddělení, ve tři čtvrti na deset večer. Zprvu nechtěla jít; neměla rozumný důvod, aby se v tak pozdní dobu zdržovala v nemocnici; kdyby potkala některou ze školních instruktorek, vznikly by jí určitě nepříjemnosti. Jenže celou svou bytostí toužila po setkání. A tak večer, čtyřicet minut po deváté, proběhla dřevěným průchodem, spojujícím internát a nemocniční budovu.

Mike přecházel vyčkávací chodbou; tvářil se velmi zaměstnaně.

Ale sotva ji zahlédl, pokynul k jedné dveřím; prošli jimi. Vedly na vnitřní, opuštěné, kovové schodiště. Kdyby se někdo blížil, bylo by ho ve večerním tichu zdaleka slyšet.

Sešli o jednu polovinu patra na nejbližší odpočívadlo. Mike vedl Vivianu za ruku. Na plošince se obrátil a Vivian mu

docela přirozeně vklouzla do náručí.

Políbili se. Cítila, jak ji Mikovy paže vinou těsně k němu a kouzlo minulého večera se vrátilo. Proto si tedy tolik přála sem přijít! Tento muž s vyzývavě rudou kšticí se jí stal nepostradatelným. Chtěla ho – bezvýhradně – toužila být mu co nejbliž, mluvit s ním, milovat ho! Rozechvíval ji vzrušující, elektrizující pocit, jaký nepoznala nikdy předtím. Líbal jí tváře, oči, uši. S obličejem zabořeným do jejích vlasů zašeptal: „Vivian, miláčku, myslil jsem na tebe celý den. Bez ustání!“ Vzal její hlavu do obou rukou a dívat se jí do očí:

„Viš, co jsi způsobila?“ Potřásla hlavou. „Úplně jsi mě vykolejila!“

Objala ho: „Oh, Miku, milý!“

Na schodišti bylo horko. Vivianino tělo rozpaloval oheň Mikovy horoucí žádosti. Jeho ruce tápaly, hledaly.

Rozechvěně zašeptala: „Miku, nemohli bychom jít někam jinam?“

Ruce znehybněly. Uvažoval. „Bydlím v pokoji s Frankem Worthem. Dnes večer je ve městě a vrátí se hodně pozdě.

Mohli bychom toho využít – půjdeš se mnou do sekundářské svobodárny?“

Zaváhala: „Co by se stalo, kdyby nás chytili?“

„Vyhodili by nás oba ze špitálu!“ Políbil ji: „Jenže když jsem s tebou, je mi to docela jedno!“ Vzal ji za ruku:

„Pojďme!“

Sestoupili o další patro a prošli chodbou. Potkali nějakého sekundáře, který je minul s chápavým pousmáním a bez poznámky. Potom ještě jedny schody a jiná chodba. Ve dveřích se kmitla bílá postava. Vivianino srdce pokleslo: poznala jednu z instruktorek, která měla noční službu.

Naštěstí se neotočila a zmizela dřív, než ji potkali. Pak se ocitli v užší, klidnější chodbě se zavřenými dveřmi po obou stranách.

Pod některými pronikal proužek světla, za jedněmi se ozývala hudba. Poznala Chopinovo Preludium e-moll; burlingtonský symfonický orchestr je před nedávnem hrál na koncertě.

„Tady.“ Mike otevřel; rychle proklouzli dovnitř. V místnosti bylo temno; rozeznala úzké válečky a křeslo. Za zády jí cvakl zámek, jak Mike otočil klíčem.

Přimkli se jeden ke druhému, žádostivě, naléhavě. Mikovy prsty hledaly knoflíčky její sesterské uniformy. Když si s nimi v rozechvění nedovedly poradit, pomohla jim. Vzápětí stála před Mikiem jen v lehoučkém kombiné. Objal ji, těsně, vroucně a oba vychutnávali muka odkladu. Pak jemnými, slibujícími rukama převlékl něžně přes její hlavu kombiné. Jak šli spolu k lůžku, vyklouzla ze střevočků. Potom tu byl jen on a ona a jeho ruce ji laskaly: „Vivian, miláčku, Vivian!“

Skoro ho neslyšela. „Miku! Pojď! Pospěš si, prosím tě!“

Vnímala jeho tělo, které se k ní horoucně, oddaně tisklo.

Její mu odpovídalo vášnivě, náruživě, vzpínalo se k němu, chtělo ho mít těsněji, blíže, hlouběji. Pak přestal existovat celý svět – nebylo nic – jen bouřlivá extáze, valící se vzedmutou, vysokou, žhnoucí vlnou... stále blíž... blíž... blíž...

Jak potom pokojně leželi vedle sebe, Vivian opět zaslechla slabounce hudbu, zaznívající odkudsi z haly. Tentokrát poznala Chopinovu Etudu E dur. Divila se sama sobě, že v této chvíli dokáže definovat skladbu. Plynulá, známá melodie, kterou tichounce přinášela tma, podmalovávala celkovou náladu doznívající blaženosti.

Mike se k ní obrátil a jemně ji políbil: „Vivian, má nejdražší, chci se s tebou oženit!“

Zeptala se ho tiše: „Miku, miláčku, jsi si tím jist?“

Naléhavost vlastních slov Mika překvapila. Výslovl je impulsivně, prudce, a přece si byl vědom, že řekl hlubokou pravdu. Dřívější opatrnický názor – vyhýbat se všem závazkům – se mu jevil nesmyslný a mělký; tenhle závazek chtěl, všechny ostatní vylučoval. Uvědomil si, co ho trápilo dnes i dříve; tento okamžik jej vysvobodil z trampot hledání.

Svým charakteristickým způsobem odpověděl Vivianě s náznakem humoru: „To bych řekl, že jsem si jist! A co ty?“

Vivian ho objala oběma pažemi a zašeptala: „Jakživ jsem si nebyla ničím tak jista jako tímhle!“

„Hej!“ Mike se vyprostil z její náruče a napůl se vztyčil na lokti, aby jí viděl do obličeje. „Málem jsem zapomněl!

Copak je s tvým kolenem?“

Vivian se šibalsky zasmála: „Dnes bylo hodné, že?“

Mike ji znovu zlíbal, ale vytrvale dotíral: „Jen pěkně pověz! Co ti říkala Lucy Graingerová?“

„Nic! Poslala mě dnes odpoledne k doktoru Bellovi na rentgen. Zavolá mě za pár dní, až bude mít snímky!“

Mike řekl: „Budu moc rád, až se to vyjasní!“

Vivian prohlásila se smíchem: „Nebud' hloupý, můj milý!“

Copak může taková malá boulička znamenat něco vážného?“

DESÁTÁ KAPITOLA

Boston, Mass., 7. srpna

Pan H. N. Tomaselli správce nemocnice Three Counties Burlington, Pennsylvania

Vážený pane Tomaselli, před týdnem jsem byl u Vás v Burlingtonu na návštěvě a od té doby jsem promýšlel návrh smlouvy na místo patologa v nemocnici Three Counties.

Pokud Váš zájem o mé služby trvá, oznamuji Vám, že jsem se rozhodl přijmout nabízené místo za podmínek, jež jsme prodiskutovali.

Uvedl jste, že si přejete, aby kdokoliv, kdo na toto místo nastoupí, ujal se své práce co nejdříve. Není vážných důvodů, proč bych měl ještě setrvávat na svém nynějším pracovišti, takže po vyřízení některých drobností budu připraven k nástupu v Burlingtonu 15. srpna, to jest právě ode dneška za týden. Doufám, že Vám toto datum vyhovuje.

Dr. O'Donnell se při rozhovoru se mnou zmínil, že blízko nemocnice budou brzo dokončeny byty pro svobodné

zaměstnance. Byl bych rád, kdybyste mi sdělil bližší informace, neboť bych mělo o podobný byt zájem. Současně Vás prosím, abyste mi laskavě rezervoval ubytování v některém z místních hotelů od 14. srpna.

Pokud se týká mé pracovní náplně v nemocnici, uvědomil jsem si, že jeden bod jsme zcela neobjasnili. zmiňuji se o něm v naději, že byste jej snad mohl prodiskutovat s doktorem Pearsonem před mým nástupem.

Domnívám se totiž, že by bylo výhodné jak pro nemocnici, tak pro mne, vymezit mi určité oblasti odpovědnosti, v nichž bych měl relativně volnou ruku, a to jak v obecném vedení každodenní práce, tak i při provádění některých organizačních a technických změn, jež jsou čas od času nevyhnutelné.

Pokud bych mohl uvést vlastní přání, měl bych rád přímou odpovědnost za sérologii, hematologii a biochemii; jsem samozřejmě ochoten asistovat doktoru Pearsonovi na patologické anatomii a na všech úsecích, kdykoliv si to doktor Pearson bude přát.

Zmiňuji se o tomto pro mne důležitém bodu proto, že byste mohl uvážit tyto náměty s doktorem Pearsonem před 15. srpnem.

Ujišťuji Vás, že se vynasnažím s doktorem Pearsonem co nejlépe spolupracovat a nemocnici Three Counties sloužit podle svých nejlepších schopností.

S úctou Váš MUDr. David Coleman

Coleman si ještě jednou přečetl dopis úhledně napsaný na stroji, vložil jej do obálky a zapečetil ji. Usedl znova ke svému přenosnému psacímu stroji a naklepal podobný, ale kratší dopis doktoru Josephu Pearsonovi.

David Coleman vyšel ze zařízeného bytu, který si pronajal na krátkou dobu svého pobytu v Bostonu, a šel s oběma dopisy k nejbližší poštovní schránce. Přemýšlel o nich a stále mu nebylo jasno, proč dal přednost nemocnici Three Counties před sedmi dalšími, které mu nabídly v uplynulých týdnech místo. Nejlépe placené určitě nebylo. Podle finančních podmínek byla nemocnice Three Counties rozhodně v nižší polovině žebříčku nabídek. Nebyla ústavem, který by měl „jméno“.

Z nemocnic, které se mu ozvaly, zejména dvě měly jméno, uznávané dokonce v zahraničí. A nemocnice Three Counties byla stěží známa v bezprostřední oblasti dosahu svých služeb.

Proč tedy? Rozhodl se tak z obavy, že by byl ztracen, pohlcen ve větším centru? Sotva! Jeho pracovní výsledky prokázaly, že si dovede udržet své postavení i v náročném prostředí. Či proto, že se domníval, že v menším místě bude mít víc volného času pro výzkum? Ano, určitě by chtěl řešit úkoly toho typu; ale kdyby mu na nich tolik záleželo, mohl si vybrat za působiště výzkumný ústav – jeden se vyskytl v seznamu nabídek – a nemusel by se věnovat ničemu jinému nežli bádání. Nebo volil tak ze vzdoru? Možná. Na patologii nemocnice Three Counties bylo jistě mnoho věcí špatných.

Zjistil to i za ty dva krátké dny, které strávil minulý týden v nemocnici na správcovo telefonické pozvání. Spolupráce s doktorem Pearsonem nebude snadná. Při setkání s ním vycitřoval jeho nevěli. Správce na Colemanův dotaz připustil, že se s Pearsonem těžko vychází.

Byl to tedy vzdor? Vybral si nemocnici Three Counties právě kvůli potížím? Ano? Či za vším vězelo něco úplně jiného? Něco úplně odlišného? Nebylo to vytrvalé staré strašidlo... sebeumrtvování... které ho odedávna pronásleduje?

David Coleman již dlouho tušil, že jeho nejsilnější povahovou vlastností je pýcha; považoval ji za kaz, kterého se bál a který současně nenáviděl. Mrzelo ho, že ji dosud nezdolal; týral ji, ztracoval – ale vždy se vrátila, silná, zdánlivě nezničitelná.

Pocházela z vědomí vlastního vynikajícího intelektu. Ve společnosti druhých obvykle cítil, že je daleko předčí; vždycky je skutečně duševně převyšoval. Výsledky jeho studií a práce a celý jeho dosavadní život tato fakta potvrzovaly.

Pokud se David Coleman pamatoval, studoval velmi snadno.

Učení mu připadalo stejně prosté jako dýchání. V obecné, na gymnáziu, v koleji, na lékařské fakultě, vždy vynikal nad jiné a nejvyšší studijní pocty považoval za samozřejmost. Měl paměť, jež současně vstřebávala, analyzovala a chápala.

A byl pyšný.

Poprvé klopýtl o svou pýchu na začátku studia na střední škole. Jako každý přirozeně vynikající student byl svými spolužáky přijímán zpočátku s určitou nedůvěrou. Poněvadž se vůbec nepokoušel tlumit vědomí své duševní nadřazenosti, nedůvěra se ponenáhlu měnila v nelibost a konečně v nenávisť.

Tu a tam ji vycitřoval, ale vědomě si jí nevšímal; jednoho dne si ho vzal stranou ředitel školy, vynikající odborník a chápavý člověk. Ještě teď si David Coleman pamatuje, co mu tehdy řekl:

„Věřím, že jste dost velký, abyste to pochopil, proto vám to řeknu. V těchto čtyřech zdech nemáte kromě mne jediného přítele.“

Zprvu mu nevěřil. Ale protože byl nanejvýš poctivý, připustil posléze, že je to pravda.

Ředitel pokračoval: „Jste vynikající student. Víte o tom, což je naprosto samozřejmé. Pokud jde o vaši budoucnost, můžete být vším, co si vyvolíte. Jste nadán mimořádnou inteligencí, Coleman – řekl bych ze zkušenosti, jedinečnou.“

Ale varuji vás, chcete-li žít s ostatními bez konfliktů, musíte se stavět méně vynikajícím, než ve skutečnosti jste.“

Bylo nesmírně odvážné vyslovit podobný názor před mladým, vnímavým jinochem. Ale učitel se ve svém žákovi nezklamal.

Coleman radu přijal, mnohokrát ji promyslel a rozebral, než ji strávil, a konečně se s ní vyrovnal.

Od té doby usiloval o nápravu, dřel podle naplánovaného programu tvrději než dříve, až téměř k sebeumrtvení. Začal se sportovními hrami. Až do této doby neměl sport rád a nepěstoval jej. Do rozhovoru s ředitelem se nezúčastnil

žádného školního zápolení. Podle jeho mínění lidé, kteří chodili fandit na zápasy, byli hloupí a nezralí, Ted' se však pustil aktivně do dvou sportů: v zimě pěstoval fotbal, v létě baseball.

Dokonce se v nich brzo stal expertem. Na koleji byl nominován do reprezentačních týmů. Pokud sám nehrál, chodil na zápasy spolu s ostatními kolegy a halasil na nich stejně hlučně jako oni.

V utkáních hrával lhostejně, pečlivě to však skrýval.

Pokřikoval vždycky s vnitřním studem a s vědomím, že se chová dětinsky, stejně jako dav kolem. Právě toto vědomí ho utvrzovalo v obavě, že svou pýchu sice pokofil, ale neodstranil.

Svůj vztah k lidem podrobil stejné kritice. Jestliže dříve se setkal s někým, koho považoval za intelektuálně podřadnějšího, neskrýval nudu či nezájem. Nyní v rámci svého plánu se snažil být i k takovým lidem srdečný. V koleji získal pověst přátelského mudrlanta. Při různých akademických potížích platilo heslo: „Pojďme za Davidem Colemanem! Ten už to dá do pořádku!“ Vždycky splnil očekávání.

Podle normálních předpokladů měl tento proces přetavit jeho city k lidem do laskavějších forem. Čas a zkušenosti by ho byly měly učinit sympatičtější tím, kdo byli méně nadaní než on. Nikdy si ale nebyl jist, že to učinily.

Neustále sám v sobě nalézal staré pohrdání k duševní neschopnosti.

Skrýval je a se železnou disciplínou je potíral dobročinností, ale obával se, že se ho nikdy úplně nezabaví.

Medicínu si zvolil částečně proto, že jeho zemřelý otec byl venkovským lékařem, ale také proto, že ho vždycky vábila.

Jako specializaci si vybral patologii, protože byla ze všech oborů nejméně vážena. Zase jedna páka jeho dobrovolného úsilí, jak porazit neústupnou pýchu!

Nějakou dobu věřil, že se mu to podaří. Patologie je často specializací osamocenou a odříznutou od vzrušení a tíhy přímého styku s pacienty. Později, když zájem a znalosti rostly, zjistil, že se opět vrací staré pokušení shlížet zvysoka na ty, kdo věděli méně než on o skrytých tajemstvích, která objevoval pod mikroskopem s vysokou rozlišovací schopností.

Nebylo tak silné jako dříve; ve své profesi se střetával nevyhnutelně s kolegy, kteří duševní úrovni s ním mohli soutěžit.

Potom mohl poněkud uvolnit krunýř ocelové řehole, kterým se obrnil. Ovšem, i zde často potkával takové, které považoval za hlupáky, ti se vyskytovali i v oblasti zdravotnictví. Nikdy jim však své mínění nedal najevo a dokonce znenáhla zjišťoval, že ho kontakt s nimi ruší daleko méně. V podobných chvílích si začal namlouvat, že svého starého nepřítele konečně porazil.

Nicméně nepřestal být ostražitý. Program vědomého přizpůsobování prostřednosti realizoval patnáct let a nebylo snadné náhle jej ze sebe setřást. Někdy jen s námahou rozhodoval, zda motivy k nějakému činu pocházejí čistě ze svobodné volby nebo ze zvyku dlouhodobého, trpělivě vykonávaného pokání.

Proto se tolik zpytoval, co ho vede k rozhodnutí pro nemocnici Three Counties. Vybral si ji proto, že opravdu chce pracovat v ústavu střední velikosti, druhořadém, bez pověsti a slávy? Nebo výběr ovlivnila stará podvědomá kázeň, která hledala umístění, kde by jeho pýcha nejvíce trpěla?

Hodil oba dopisy do schránky s vědomím, že všechny palčivé otázky zodpoví jedině čas.

Elizabeth Alexanderová se oblékala ve vyšetřovně, která sousedila s kanceláří doktora Dornbergera v sedmém patře burlingtonského zdravotnického střediska. V uplynulé půlhodině ji Charles Dornberger důkladně celkově prohlédl a nyní opět seděl za svým psacím stolem. Pootevřenými dveřmi ji vyzval: „Paní Alexanderová, až budete hotova, přijďte za mnou!“

Elizabeth, která si přetahovala přes hlavu kombiné, odpověděla vesele: „Za minutku, pane doktore!“

Dornberger se za svým stolem usmíval. Měl rád pacientky, které se ze svého těhotenství těšily; Elizabeth Alexanderová k nim patřila. Usuzoval, že bude dobrou, rozumnou matkou.

Byla přitažlivá, ne hezká v konvenčním smyslu, ale svou živostí krásu víc než vynahrazovala. Probíral se poznámkami; bylo jí třiačtyřicet let. Jako mladý gynekolog prováděl vyšetření pacientky jedině v přítomnosti sestry. Slýchal o lékařích, kteří tuto zásadu zanedbávali a pak se leckdy museli bránit nesmyslným nařčením nevyrovnaných žen. Dnes byl ve věku, kdy už na tom nezáleželo. Alespoň jedna výhoda stárí!

Zavolal: „Myslím, že budete mít normální, zdravé dítě!“

Zdá se, že nehrozí žádné komplikace!“

„Totéž mi předpovídal i doktor Crossan,“ přisvědčila Elizabeth, která vyšla ze šatny a zapínala si pásek letních šatů se zeleným vzorkem. Uvelebila se na židli vedle psacího stolu.

Dornberger nahlédl znovu do svých záznamů: „Doktor Crossan byl vaším lékařem v Chicagu?“

„Ano.“

„Byl u vašeho prvního porodu?“

„Ano.“ Elizabeth vytáhla z kabelky proužek papíru. „Mám tady jeho adresu, pane doktore!“

„Děkuji! Napišu mu o vaši evidenční kartu.“ Dornberger připojil proužek s adresou svorkou ke svému přehledu.

Střízlivě se otázal: „Nač zemřelo vaše první dítě, paní Alexanderová?“

„Na bronchitidu. Měsíc po narození,“ informovala ho Elizabeth klidně. Před rokem dostávala tato slova těžko ze rtů a vždycky bojovala se slzami. Nyní, kdy bylo na cestě druhé dítě, dokázala se smířit se ztrátou prvního. Věřila pevně, že dítě, které nosí pod srdcem, bude žít.

Doktor Dornberger se zeptal. „Porod byl normální?“

„Ano,“ odpověděla.

Zapsal si zjištěné údaje, a aby rozptýlil smutek, který mohly jeho otázky vyvolat, nasadil společenský tón: „Do Burlingtonu jste přibyla nedávno, že?“

„Ano,“ přisvědčila živě a dodala: „Manžel pracuje v nemocnici Three Counties.“

„Vím, doktor Pearson mě o tom zpravil.“ Dopisoval si poznámky. „Jak se mu líbí na patologii?“

Elizabeth chvilku uvažovala: „John toho o zaměstnání moc nenamluví. Myslím ale, že se mu tam líbí. Je do práce celý žhavý.“

Dornberger osušil pijákem poslední řádky. „Takového patologie právě potřebuje!“ Vzhledl a usmál se. „Víte, my ostatní strašně závisíme na dobré práci laboratoří.“

Odmíchl se a sáhl do zásuvky psacího stolu. Vytáhl blok žádanek o vyšetření a prohodil: „Když už o těch laboratořích mluvíme, pošlu vás na krevní test.“

Při vyplňování záhlaví formuláře Elizabeth poznamenala:

„Pane doktore, měla bych vám ještě povědět, že mám faktor Rh minus a manžel Rh plus.“

Zasmál se: „Vida, zapomněl jsem, že jste manželkou laboratorního technika! Provedeme velice podrobné vyšetření.“

Odtřhl z bloku formulář a podal jí jej. „Jak budete moci, zajděte si s touto žádankou do nemocnice Three Counties na oddělení pro ambulantní pacienty.“

„Děkuji, pane doktore.“ Složila tiskopis a schovala jej do kabelky.

Ke konci rozhovoru Dornberger zaváhal. Jako většina lékařů věděl, že nemocní mají běžně o obsahu lékařských pojmů neúplné nebo i chybné vědomosti. Vždycky se snažil svým pacientkám všechny nejasnosti vysvětlit, i když na to musel obětovat spoustu času. Tato mladá žena například ztratila své první dítě; druhé těhotenství bylo pro ni dvojnásob důležité. Považoval za svou povinnost zbavit ji možné úzkosti.

Zmínila se o Rh faktoru a ten jí zřejmě působil starost.

Pochyboval, že správně chápe, oč jde. Rozhodl se, že s ní probere podstatu problému.

„Paní Alexanderová,“ začal, „pokusím se vám objasnit, že rozdílnost faktoru Rh u vás a u vašeho manžela nemusí znamenat pro vaše dítě nebezpečí. Rozumíte mi?“

„Myslím, že ano, pane doktore.“ Poznal, že uhlodl. V jejím hlase zazněl nádech pochybnosti.

Otázal se trpělivě: „Víte přesně, co znamenají termíny faktor Rh pozitivní a Rh negativní?“

Zarazila se: „No – abych řekla pravdu – docela přesně ne.“

Právě tohle očekával. Chvilku uvažoval, pak začal: „Vysvětlím vám to co nejjednodušeji. Všichni máme v krvi určité faktory. Jestliže se mluví o 'faktoru', je možno jako jiného výrazu použít třeba slova 'přísada'.“

Elizabeth přikývla. „Rozumím.“ Soustředila mysl na Dornbergerovo vysvětlení. Skoro s nostalgií si vzpomněla na dobu, kdy chodila do školy. Těšilo ji, že během vyučování rychle pochopila výklad probíraného problému a vyloučila vše, co s ním nesouviselo. Patřila k chytrým žákyním a byla zvědavá, zda si svou schopnost uchovala.

Dornberger pokračoval: „Různé lidské bytosti mají odlišné krevní faktory. Kdosi v poslední době spočítal, že medicína jich zná už čtyřicet devět. V krvi většiny lidí – například ve vaší nebo v mé – je jich patnáct až dvacet.“

Elizabethin rozum reagoval první otázkou: „Pane doktore, proč se lidé rodí s různými krevními faktory?“

„Většinou je dědíme, ale to teď není pro nás podstatné.“

Důležité je zapamatovat si, že některé faktory se mohou slučovat a jiné ne.“

„To znamená...“

„To znamená, že jejich slučování probíhá někdy hladce, zatímco jindy tyto faktory spolu bojují a nechťejí se spojit.“

Proto se určuje v případech transfúze tak opatrně typ darované krve. Musíme si být jisti, že přijímající člověk dostane správný druh.“

Elizabeth zamyšleně svraštila čelo: „Vznikají potíže v případech, kdy faktory spolu bojují – u těch neslučitelných?“

Myslím tehdy, když takoví lidé mají děti?“ Ve škole se řídila zásadou: získat jasno ve všech bodech, než se přikročí k další látce.

Dornberger vysvětloval: „Někdy tomu tak je, ale obvykle ne. Vezmeme třeba vás a vašeho manžela. Říkáte, že on má pozitivní faktor Rh?“

„Ano.“

„Nuže, to tedy znamená, že jeho krev obsahuje faktor, zvaný 'velké D'. A protože vy máte negativní Rh faktor, 'velké D' nemáte.“

Elizabeth zvolna přikývla. Vrývala si do paměti: Rh negativní nemá „velké D“. Použila starého triku, jak si věci zapamatovat, rychle si poučku vyjádřila vlastními slovy:

Nezdědila jsi „velké D“, tvoje krev má záporné znaménko!

Viděla, že ji Dornberger zpytavě pozoruje. „Vysvětlil jste mi vše tak zajímavě jako ještě nikdo,“ prohlásila.

„To je dobře! A nyní uvažujme o vašem juniorovi!“

Ukázal na její vysoko vzednuté břicho. „Zatím nevíme, jestli vaše nenarozené dítě má krev s faktorem Rh minus nebo plus. Jinými slovy, nevíme, zda má nějaké 'velké D'.“

Elizabeth na chvíli zapomněla na svou hru s myšlenkami.

Úzkostně se zeptala: „Co se stane, když má? Znamená to, že jeho krev bude bojovat s mou?“

Dornberger řekl klidně: „Tato možnost existuje vždycky.“

S úsměvem dodal: „Jen pěkně poslouvejte dál.“

Lékař rozmyslně pokračoval: „Krev dítěte je od matčiny vždycky oddělena. Přesto v těhotenství malé množství uniká do matčina krevního oběhu. Rozumíte mi?“

Elizabeth přitakala: „Jistě.“

„Výborně. Jestliže je matka typ negativního faktoru Rh a dítě náhodou pozitivní Rh typ, může někdy náš starý známý,

'velké D', prosakovat do matčina krevního oběhu a tam je ovšem naprosto nevítaným vetřelcem. Jasně?"

Elizabeth znovu přisvědčila.

Pomaloučku pokračoval: „V takovém případě matčina krev vytvoří takzvané protilátky. Ty začnou proti 'velkému D' bojovat a eventuálně je zničí.“

Elizabeth zrozpačitěla: „Kdo je pak ohrožen?"

„Nebezpečí nevzniká nikdy – pro matku. Problém spočívá v tom, že protilátky, vytvořené matčinou krví, které útočí na 'velké D', mohou proniknout placentou do krevního oběhu dítěte. I když zpravidla ke směšování krve matčiny a dítěte nedochází, protilátky nejenže mohou, ale také dost často a snadno se do krve dítěte dostávají.“

„Chápu,“ zašeptala Elizabeth, „a jakmile se v ní octnou, začnou bojovat s krví dítěte – a ničí ji.“ Pochopila výklad naprosto jasně.

Dornberger na ni pohlédl s obdivem. Je chytrá! Nic jí neuniklo, pochválil ji v duchu. Nahlas řekl: „Ano, mohou zničit krev dítěte úplně nebo zčásti, jestliže včas nezasáhneme.“

Pak se u novorozenátka projeví stav zvaný erythroblastosis foetalis!“

„Ale jak zabráníte, aby k takové krizi nedošlo?"

„Zabránit jí nemůžeme. Ale je možno ji zdolat. Za prvé: jakmile se objeví v krvi matky nějaké škodlivé produkty, jsme varováni senzibilizačním testem. Budeme tedy tento test provádět během celého vašeho těhotenství, hned teď i později!“

„A jak se provádí?" zeptala se Elizabeth.

„Vy ale máte zásobu otázek!“ usmál se porodník. „Stěží bych vám uměl detailně popsat celý laboratorní postup. Váš manžel o něm bude vědět víc než já.“

„Co se dá ještě podniknout? Pro dítě, víte?"

Pokračoval trpělivě: „Dítěti je nutno hned po porodu vyměnit jeho poničenou krev transfúzí zdravé krve! Obvykle je zásah úspěšný.“ Vyhnul se zmínce o velkém nebezpečí, že erythroblastické dítě se často narodí mrtvé, a také o tom, že lékaři někdy porod o několik týdnů uspořádají, aby dítě mělo lepší šanci na přežití. Usoudil, že vysvětlení bylo dostatečně informativní, a rozhodl se stručně shrnout poučení.

„Paní Alexanderová, tohle všechno jsem vám pověděl, poněvadž jsem měl dojem, že vás tíží problém Rh faktoru.“

Jste přece inteligentní mladá žena. Vždycky považuji za lepší, když rozumný člověk zná celou pravdu, nejen její část.“

Usmála se. Potěšilo ji, že oceňuje její inteligenci. Nadto si po dlouhé době ověřila, že stále ještě dovede bystře pochopit podstatu věci a dobře si ji zapamatovat. Musela se v duchu okřiknout: Holka, neblázni! Nešprtáš se na pololetní zkoušení, jde o dítě, které se ti má narodit!

Doktor Dornberger se opět rozhovořil: „Nakonec bych vám chtěl, paní Alexanderová, zdůraznit“ – vážně se k ní naklanil: „Za prvé, vaše ratolest nemusí mít pozitivní faktor Rh ani teď, ani později. Pak by nenastaly vůbec žádné problémy. Za druhé: I kdyby se stalo, že by pozitivní faktor Rh měla, vy – matka – nemusíte být senzibilizována. Za třetí: V případě, že by vaše dítě mělo erythroblastózu, naděje na vyléčení a zotavení jsou příznivé.“ Podíval se jí zpřímá do očí: „Tak co, jste už klidnější?"

Elizabeth zářila. Vůbec ji nepodceňoval! Nesmírně jí to pomohlo. „Pane doktore,“ prohlásila upřímně, „jste báječný!“

Dornberger pobaveně sáhl po své dýmce a začal ji plnit.

„No,“ protáhl zvolna, „někdy si to taky myslím!“

„Joe, mohla bych s vámi mluvit?"

Lucy Graingerová právě šla na patologii, když se před ní v přízemní chodbě vynořila Pearsonova rozložitá postava. Na její zavolání se hned zastavil.

„Máte nějaké problémy, Lucy?" Jeho hlas byl jako vždy chraptivý, hřmotný, ale – jak s radostí zjistila – přátelský. Doufala, že je dosud před jeho zlými náladami chráněná.

„Ano, Joe. Byla bych ráda, kdybyste se podíval na mou pacientku.“

Zapaloval si svůj nevyhnutelný doutník a pozoroval přitom soustředěně jeho rudě žhnoucí špičku. „O koho jde?"

„O jednu ze studentek ošetřovatelství. Jmenuje se Vivian Loburtonová. Je jí devatenáct let. Znáte ji?"

Pearson zavrtěl hlavou. Lucy pokračovala. „Působí mi trochu starosti. Mám podezření na nádor kosti, na pozití plánuju zkusnou ekcizi. Tkáň přijde samozřejmě k vám dolů, ale bylo by mi milé, kdybyste dívku viděl ještě před operací.“

„Beze všeho. Kde je?"

„Přijala jsem ji na oddělení,“ řekla Lucy. „Leží ve druhém poschodí. Mohl byste snad hned teď?"

Pearson přikývl. „Třeba.“ Vykročili spolu k vestibulu a k výtahům.

Lucina žádost nebyla neobvyklá. V případech možného výskytu zhoubného nádoru, jako tomu bylo tentokrát, rozhodoval o pacientově stavu svým konečným dobrozdáním patolog. Při stanovení diagnózy jakéhokoli nádoru je třeba brát v úvahu mnoho faktorů – leckdy protichůdných – které patolog musí uvážit. Určení nádoru kosti je však ještě obtížnější a Lucy si toho byla vědoma. Proto bylo výhodné zasvětit patologa do případu hned od počátku. Mohl nejen pacienta poznat, ale mohl prodiskutovávat všechny symptomy, vyslechnout rentgenologovo mínění; všechno přispívalo k bezpečnějšímu stanovení jeho diagnózy.

Když nastupovali do výtahu, Pearson se pozdržel, sykl a složil ruce za zády, jako by uhýbal pocitu bolesti.

Lucy stiskla knoflík druhého patra. Automatické dveře klouzavě zapadly. „Bolí vás v zádech, Joe?"

„Ano, občas.“ S námahou se vzpřimil. „Asi se moc hrbím nad mikroskopem!“

Podívala se na něho účastně. „Pročpak za mnou nepříjete, Joe? Prohlédnu vás!“

Vyfoukl kouř z doutníku, ušklíbl se a odpověděl: „Řeknu vám proč, Lucy! Nemohu si dovolit vaše obvyklé honoráře!“

Dveře zdviže se otevřely. Vyšli na chodbu druhého poschodí.  
Když šli spolu chodbou, řekla Lucy: „Prohlédla bych vás bez honoráře! Kolegům účty nepředkládám!“  
Podíval se na ni pobaveně. „Vy nejste jako naši psychiatři?“  
„Ne, nejsem,“ zasmála se. „Ti prý pošlou účet i kolegovi z vlastního oddělení.“  
„Máte pravdu!“ Málokdy ho viděla tak hovorného. „Prý jako součást šokového léčení!“  
„Tak jsme tu!“ Otevřela dveře a dala Pearsonovi přednost.  
Vstoupila za ním a zavřela za sebou.  
Byli v malém polosoukromém pokoji pro dvě pacientky.  
Lucy pozdravila ženu na lůžku u dveří a přešla k další posteli, na níž Vivian četla časopis. Vzhledla k nim.  
„Vivian, vedu vám doktora Pearsona.“  
„Nazdar, Vivian,“ prohodil Pearson nepřítomně a bral si chorobopis, který mu Lucy podala.  
„Dobré odpoledne, pane doktore,“ odpověděla zdvořile.  
Vivianě bylo záhadou, proč zde musí ležet. Pravda, koleno zase bolelo, ale taková maličkost přece nestála za tak dlouhé upoutání na lůžko! Po pravdě řečeno, trocha lenošení jí nebyla proti mysli. Vzhledem k tuhému režimu dne v ošetrovatelské škole bylo docela příjemné odpočívat a pro změnu si číst. Mike jí před chvílkou telefonoval. Chtěl slyšet, co se s ní dělo, a slíbil, že přijde, jak jen bude moci.  
Lucy zatáhla závěs, který odděloval lůžka, a Pearson požádal:  
„Ukažte mi, prosím vás, obě kolena!“  
Vivian odhrnula pokrývku a zvedla lem své noční košile.  
Pearson odložil chorobopis a shýbl se k podrobnému vyšetření.  
Lucy sledovala patologovy krátké, silné prsty, jak opatrně zkoumají dívčiny nohy. S podivem si pomyslíla: Na někoho, kdo dovede být k lidem tak drsný, je překvapivě jemný k nemocnému. Vivian sebou škubla, když na jednom místě zesílil prst tlak. Pearson vzhlédl: „Zde to bolí, že?“ Vivian němě přikývla.  
„Zpráva doktorky Graingerové uvádí, že jste se asi před pěti měsíci udeřila do kolena,“ řekl.  
„Ano, pane doktore.“ Vivian se snažila stručně vylíčit skutečnost. „Napřed jsem si nevzpomněla – až později jsem přišla na to, že jsem se uhodila o dno bazénu. Asi jsem se ponořila příliš hluboko.“  
Pearson se zeptal: „Bolelo to tenkrát hodně?“  
„Moc! Ale bolest přestala a tak jsem všechno pustila z hlavy – až teď...“  
„No dobrá, Vivian,“ pokynul Lucy, aby Vivianu zakryla.  
„Jsou hotové rentgenové snímky?“ otázal se.  
„Ano, mám je tady.“ Vytáhla velkou silnou obálku s kroužkovým hřbetem. „Pořídili jsme dvě sady snímků. První nic neukázala. Teprve na měkkém snímku se ukázala nepravidelnost kosti.“  
Vivian naslouchala rozmluvě se zájmem. Připadala si důležitá, že tohle všechno se děje kvůli ní.  
Pearson a Lucy přešli k oknu a patolog prohlížel proti světlu rtg negativy. Na druhém snímku mu Lucy ukázala:  
„Tady. Vidíte?“  
„Vypadá to tak,“ zabručel Pearson a vrátil negativy do obálky. Přistupoval k rentgenologii vždy jako odborník, který tápe na neznámém území jiného specialisty. Povzdychl:  
„Stíny ze země stínů. Co říká rentgenolog?“  
„Ralph Bell potvrzuje nepravidelnost,“ odpověděla Lucy.  
„Ale je tak nepatrná, že pro stanovení diagnózy nestačí.“  
Souhlasí, abych provedla ekcizi.“  
Pearson se vrátil k lůžku. „Víte, Vivian, co je biopsie?“  
„Mám o ní mlhavou představu,“ váhavě připustilo děvče, „ale přesně nevím.“  
„Ve škole vám dosud o biopsii nepřednášeli, že?“  
Zavrtěla hlavou.  
Pearson pokračoval. „Nuže, doktorka Graingerová odebere operativně z vašeho kolena – z místa, kde vás to bolí – malý kousek tkáně. Vzorek mi pošle na patologii... a já ho prostuduju.“  
Vivian se zeptala: „A z toho kousíčku... budete moci říci, co mi je?“  
„Většinou to dokážu.“ Chystal se k odchodu. Váhavě položil poslední otázku: „Sportujete hodně?“  
„Ano, pane doktore. Hraju tenis, plavu, lyžuju.“ Nadšeně dodala: „A moc ráda jezdím na koni. Alespoň v Oregonu jsem jezdila.“  
„V Oregonu, hm?“ prohodil zamyšleně. Obrátil se a dodal:  
„Na shledanou, Vivian! Zatím víc nepotřebuju!“  
Lucy se vldně usmála. „Ještě se vrátím.“ Vzala chorobopis a rtg snímky a následovala Pearsona.  
Dveře se za ní zavřely a Vivianu poprvé zamrazil strach.  
Na chodbě se Lucy zeptala: „Co si o tom myslíte, Joe?“  
Pearson pomalu, zamyšleně odpověděl: „Může jít o nádor kosti.“  
„Zhoubný?“  
„Dost možná.“  
Došli k výtahu. Lucy řekla: „Ale jestli je zhoubný, budu muset amputovat nohu!“  
Pearson zdráhavě přikývl. Vypadal náhle sklesle a velice staře. „Ano,“ přisvědčil. „Celou dobu na to myslím.“

#### JEDENÁCTÁ KAPITOLA

Tryskový letoun značky Viscount se obrátil rovně po větru a poznenáhlu ztrácel výšku. Vysunul klapky a podvozek a

zařadil se na přistávací dráhu číslo jedna burlingtonského městského letiště. O'Donnell pozoroval jeho dosednutí z mezaninu pro čekající, právě pod kontrolní věží, a líně uvažoval, že letectví i medicína mají hodně společného. Obojí je produktem vědy; obojí mění život světa a ničí stará pojetí; obojí směřuje k neznámým obzorům, kde se jejich budoucnost rýsuje velmi mlhavě. Byla ovšem možná i jiná paralela.

Dnešnímu letectví působí ohromné potíže udržet krok s vlastními objevy; známý projektant letadel mu nedávno řekl: „Když letadlo začne létat, je už nemoderní!“

Medicína – filozofoval dál O'Donnell a zastínil si rukou oči proti zářivému odpolednímu slunci vrcholícího srpna je na tom prakticky stejně. Nemocnice, kliniky, ba sami lékaři nejsou schopni sledovat nejnovější pokroky. Ať se snaží jak chtějí, experimenty, vývoj, nové techniky je vždycky předbíhají – někdy o léta. Denně umírají lidé, ačkoliv lék, který by je mohl zachránit, je už vynalezen a dokonce je možná v omezené míře užíván. Ale vždy trvá určitou dobu, než se stane známým a než je přijat. Totéž platí o chirurgii. Jeden chirurg nebo určitý kolektiv vyvine novou techniku, která zachraňuje životy. Ale než jí lze užívat obecně, musí ji zvládnout mnoho dalších lékařů, kteří v ní musí nabýt patřičnou zručnost. Někdy je to opravdu zdoluhavý proces. Například srdeční chirurgie je poměrně mladá a zatím mimo dosah těch, kdo ji nejvíce potřebují. A ještě dlouho jen hrstka chirurgů bude natolik kvalifikovaná, že ji dokáže, respektive chce aplikovat.

S novými objevy se vždycky vynoří otázka: Je tohle dobré?

Je to moudrý vývoj? Každá změna neznamena pokrok.

Mnohokrát se v lékařství projevují nesprávné směry a teorie, které odporují faktům; často se vyskytují jednotlivci, kteří vzplanou pro novinku napůl z frajeřiny, oplývají nadšením, případně posedlostí a někdy bohužel strhnou i mnohé ostatní.

Někdy je těžké kormidlovat zlatou střední cestou mezi pokrokovostí a rozumnou opatrností. V nemocnici Three Counties, s její stranou konzervativní i pokrokovou, s dobrými lidmi v obou táborech, bylo pro člověka O'Donnellova postavení skutečným problémem rozpoznat, kdy, s kým a kam má zamířit.

Z myšlenek ho vyrušil viscount. Právě roloval a v řevu jeho motorů utonuly zvuky všech ostatních letadel. O'Donnell počkal, až motory utichly a cestující začali vystupovat.

Jakmile mezi nimi uviděl doktora Colemana, seběhl po schodech, aby mohl nového zástupce vedoucího patologie přivítat v hale pro odbavení cestujících po přiletu.

Davidu Colemanu překvapilo, když uviděl vysokého, do bronzova opáleného primáře chirurgie, jak mu jde zástupem čekajících naproti s napřaženou pravicí. O'Donnell ho pozdravil: „Jsem rád, že vás vidím. Joe Pearson nemohl přijít, tak jsme se dohodli, že se k prvnímu přivítání vypravím místo něho.“ O'Donnell nedokázal prozradit, že Joe Pearson prostě odmítl jít na letiště. A poněvadž Harry Tomaselli byl někde ve městě, musel se O'Donnell uvolnit a zajet na letiště sám.

Procházelí dusnou, lidmi nabitou halou a O'Donnell zpozoroval, že se Coleman rozhlíží. Měl dojem, že mladý muž rychle odhaduje okolí. Je-li to jeho zvykem – pak je to rozhodně chvályhodný zvyk, konstatoval. Zjev Davida Colemanu by obstál i v nejpřísnější kritice. Přesto, že absolvoval tříhodinovou cestu letadlem, nebyl jeho gabardénový oblek pomačkaný, pěšinka v pečlivě učešných vlasech byla dokonalá a tváře hladké, jako by se nedávno holil. Neměl klobouk, takže na svých jedenatřicet let vypadal mladě. Postavou byl štíhlejší než O'Donnell a jeho podlouhlý obličej s rozhodnou bradou měl hezké, výrazné rysy. Diplomátka pod paží podtrhovala odborné vzezření mladého vědce.

O'Donnell provedl Colemanu k zavazadlové přepážce. Vozík, naložený vrchovatě kufrů, nebyl dosud předán výdeji. Připojil se tedy k zástupu ostatních čekajících, kteří vystoupili ze stejného letadla.

O'Donnell poznamenal: „Tuto část cestování nemám vůbec rád.“

Coleman přikývl a slabě se usmál, jako by chtěl naznačit:

Nemrhejte energii na bezvýznamné řečičky!

Tohle je ale chladný patron, napadlo O'Donnella. Už při dřívějším setkání si povšiml jeho ocelově šedých očí a uvažoval, zda a jak je možno proniknout do jejich hloubky.

Coleman zůstal nehybně stát uprostřed proudu a rozhlížel se.

Jakoby na povel zamířila červená nosičova čapka přímo k němu, ostatní zcela ignorovala.

O deset minut později propletl O'Donnell svého buicka provozem u letiště a zamířil k městu. „Ubytovali jsme vás zatím v hotelu Roosevelt. Je pohodlný jako ostatní, ale klidnější. Předpokládám, že vám správce napsal o výstavbě našich bytůvek.“

„Ano, informoval mě,“ odvětil Coleman. „Chtěl bych si zařídit pokud možno brzo vlastní byt.“

„Těžkosti mít nebudete,“ ujistil ho O'Donnell a dodal:

„Snad byste si rád vzal na jeden či dva dny volno, abyste si zařídil s bytem vše potřebné – než začnete s prací v nemocnici!“

„Děkuji, není třeba. Mám v úmyslu nastoupit zítra ráno.“

Coleman se vyjádřil zdvořile, ale určitě. O'Donnell usoudil:

Tohle je muž, který se rozmyslí, a pak prostě oznámí své rozhodnutí. Nebude snadné ho od něčeho odradit. O'Donnellovi bezděky blesklo hlavou, jak asi budou Joe Pearson a David Coleman spolu vycházet. Při povrchním pozorování to vypadalo na srážky. Ovšem, předem se nic nedá předpovídat.

V nemocnici někdy uzavírají životní přátelství naprosto odlišní lidé.

Přibližovali se k městu a David Coleman, rozhlízející se po okolí, pocíťoval v očekávání příštích událostí skoro vzrušení.

Bylo u něho neobvyklé, protože jinak přijímal vše, s čím se setkával, zcela věcně. Ale bylo vcelku pochopitelné, vždyť nastupoval na své první stálé smluvní místo v nemocnici!

Utěšoval se: projev přizemní lidskosti není nic, zač by ses musel stydět, příteli. Vnitřně se při té tiché sebekritice

usmíval: vžitý způsob myšlení se skutečně těžko láme.

Uvažoval o O'Donnellovi, který seděl vedle něho za volantem. O primáři chirurgie v nemocnici Three Counties slyšel jen chválu. Jak je možné, že člověk jeho vzdělání a kvalifikace přijal místo v Burlingtonu? Byly jeho pohnutky také složité jako u něho – nebo měl docela jiné důvody? – Třeba se mu zde prostě líbilo. Coleman předpokládal, že záliby některých lidí mohou být velmi přímočaré a nekomplikované.

O'Donnell přidal plyn, aby mohl předjet traktor s vlekem, který se ploužil před nimi. „Rád bych vás upozornil na několik věcí,“ ozval se.

„Prosím,“ odpověděl zdvořile Coleman.

„V uplynulých letech jsme provedli v nemocnici Three Counties řadu změn.“ O'Donnell hovořil pomalu a slova volil velmi pečlivě. „Harry Tomaselli mě zpravitel o tom, že jste o některých slyšel – a že vás seznámil také s našimi plány.“

Coleman se usmál: „Ano. Slyšel jsem o nich.“

O'Donnell stiskl klakson a auto proti nim je minulo.

Pokračoval: „Také skutečnost, že jste byl přijat, je podstatnou změnou a její prosazení povede pochopitelně k dalším novotám, které budete chtít postupně zavádět podle svých představ.“

Coleman si připomněl stav patologického oddělení, jak je uviděl při své krátké návštěvě: „Ano,“ odpověděl, „určitě budu.“

O'Donnell se odmlčel. Potom ještě rozvážněji zdůraznil:

„Snažili jsme se vždycky provádět modernizaci mírumilovně.“

Někdy jsme museli ovšem i zabojovat. Já sám nepatřím k těm, kteří obětují zásadu, aby zachovali mír.“ Podíval se z boku na Colemana. „Aby bylo jasno!“

Coleman přikývl, ale neodpověděl. O'Donnell pokračoval:

„Přesto však vám doporučuji, abyste všude, kde to bude možné, postupoval uvážlivě.“ Usmál se. „Co budete moci, vyřídíte přesvědčováním, těžké zbraně si uchovejte pro bitvy, kde budou nezbytné!“

Coleman podotkl neutrálně: „Chápu.“ Nebyl si však jist, zda porozuměl všemu, co mu bylo řečeno. Pro správné posouzení by musel O'Donnella lépe znát. Nemýlil se v něm?

Nebyl primář chirurgie pokrytce? Nevaroval ho jako nováčka, aby příliš nerozhoupával čln? Nu, objeví asi rychle, že narazili na nepravého. David Coleman si umínil, že si byt v Burlingtonu nepronajme nadlouho.

O'Donnell zvažoval, zda bylo moudré, že řekl, co řekl.

Měli štěstí, že tohohle Davida Colemana získali, a nechtěl ho za žádnou cenu odradit hned na začátku. Ale nezapomínal na těžkosti s Joem Pearsonem a na jeho prokazatelný vliv na Eustace Swayna. Chtěl být maximálně loajální k Ordenu Brownovi, neboť předseda správní rady jej v minulosti velmi podporoval. Věděl, že Orden Brown chce a musí získat Swaynových čtvrt miliónu dolarů, které nemocnice opravdu potřebuje. Jestli bude nutné z těchto důvodů Joa Pearsona trochu usmířit, byl k tomu ochoten – samozřejmě, v rozumné míře.

Kde však končila nemocniční politika a kde začínala jeho lékařská zodpovědnost? Tyto otázky O'Donnella tížily; měl by přesně stanovit, kde vede demarkační čára mezi nimi.

Politizoval snad už i on sám? Musel si přiznat, že ano. Kdyby tomu tak nebylo, nikdy by neřekl doktoru Colemanovi to, co právě vyslovil. Moc korumpuje, pomyslel si, nikdo její síle neunikne, ať jde o kohokoliv. Uvažoval, zda má s Colemanem všechno kriticky podrobněji rozebrat, případně jej zasvětit do svých úmyslů, ale pak od toho upustil. Coleman byl přece jen nováček, uvědomil si O'Donnell naléhavě a dosud nepronikl pod hladinu jeho chladných šedivých očí.

Přijížděli do středu Burlingtonu, do jeho horkých a prašných ulic, v nichž se vzduch tetelil a černý povrch silnic měl žárem slunce. O'Donnell zahrnul buickem na příjezdovou cestu hotelu Roosevelt. Nosič otevřel dvířka vozu a začal vyndávat Colemanova zavazadla, složená na zadním sedadle.

O'Donnell se zeptal: „Chtěl byste, abych vás doprovodil a překontroloval, zda je vše zařízeno podle příkazů?“

Coleman, který mezitím vystoupil, zavrtěl hlavou: „Opravdu není třeba.“ Znovu pokojná, avšak rozhodná odmítavost.

O'Donnell se opřel o sedadlo. „Dobrá. Na shledanou zítra ráno! Hodně štěstí!“

„Děkuji vám!“

Nosič zaklapl dvířka a O'Donnell se zařadil do organizovaného proudu městské dopravy. Podíval se na hodinky. Byly dvě hodiny odpoledne. Rozhodl se, že pojedje napřed do vlastní ordinace a teprve potom do nemocnice.

Elizabeth Alexanderová seděla na kožené lavičce před laboratoří pro ambulantní pacienty v nemocnici Three Counties.

Udivovalo ji, že stěny chodby jsou vymalovány dvěma odstíny hnědé barvy místo světlejšími, jasnějšími tóny. Na nemocnici je tenhle kout hodně tmavý, světle žlutý nebo světle zelený by vypadal daleko příjemněji.

Elizabeth měla odjakživa ráda veselé barvy. Už jako malá žabka si ušila do svého pokoje první záclony z blankytně modrého kartounu potištěného hvězdičkami a měsíčky. Dnes by je považovala za špatně ušité, ale tehdy se jí zdály překrásné. Aby si mohla záclony pověsit, vloudila se tatínkovi do krámu a přiměla ho, aby jí vyhledal všechny věci, které potřebovala: tyč, seříznutou na správnou délku, kovové svorky, šroubky, šroubovák. Pamatovala si tatínka, jak usilovně pátral ve spouště zboží, které mívával vyrovnané do vysokých, nepřehledných a neurovnaných stohů, takže skoro vždycky musel pracně hledat, co zákazník žádal.

To bylo ještě v New Richmondu v Indianě, dva roky před tím, než tatínek zahynul při nehodě. Nebo tři roky? Nebyla si zcela jista, čas tak utíkal. Věděla však docela určitě, že šest měsíců před tatínkovou smrtí potkala poprvé Johna.

Jejich seznámení vlastně také souviselo s barvou. Byl jako gymnazista doma na prázdninách a přišel do krámu koupit červenou barvu. Elizabeth tehdy tatínkovi pomáhala v obchodě.

Vymluvila Johnovi jeho úmysl a prodala mu zelenou.

Nebo to bylo naopak? Všechno se jí pomíchalo!

V jednom se však nemýlila. Na první pohled se tehdy do Johna zamilovala. Proto ho asi tolik zdržovala v krámě a vnutila mu jinou barvu! Vzpomínky na uplynulou dobu jí znovu potvrdily, že nikdy nepochybovali o svých vzájemných citech. Zůstali si věrni i po Johnově přechodu ze střední školy do kolejí a vzali se za šest let po svém prvním setkání.

Kupodivu, ačkoliv žádný z nich neměl jmění a John studoval v kolejích jako stipendista, nikdo na ně nenaléhal, aby se svatbou počkali. Všichni, kdo je znali, přijali jejich sňatek jako přirozený a nevyhnutelný.

Mnoha lidem by jejich první společný rok mohl připadat svízelný. John a Elizabeth jej považovali za nádhernou a šťastnou dobu. V posledním roce zasnoubení absolvovala Elizabeth večerní školu pro sekretářky, takže v Indianopolis, kde John studoval v kolejích, živila ze svého platu stenografky oba.

Během tohoto prvního roku mnohokrát vážně diskutovali o otázce Johnovy budoucnosti – zda si má vytknout vysoký cíl a studovat na lékařské fakultě, anebo se spokojit kratším kursem pro získání kvalifikace laboranta. Elizabeth hlasovala pro vysokou školu, přesto, že by John ještě celou řadu let nevydělával. Byla ochotna po celou tu dobu sama pracovat.

John však váhal. Od dětství si přál studovat medicínu, prospěch v kolejích měl dobrý, ale poháněla ho netrpělivost přispívat k ekonomickému zabezpečení jejich manželství. Pak se ukázalo, že Elizabeth otěhotněla, a rázem bylo rozhodnuto.

John nedbal protestů své ženy a zapsal se do kursu pro laboranty; přestěhovali se do Chicaga.

Tam se jim narodila malá Pamela. O čtyři týdny později holčička zemřela na bronchitidu a pro Elizabeth se celý svět zhroutil. Přes svou vyrovnanost a rozumnost podlehla depresi a všechno pro ni ztratilo smysl. John dělal, co mohl; nikdy k ní nebyl laskavější a vlídnější, ale nic nepomáhalo.

Nemohla v Chicagu vydržet. Rozjela se k mamince do New Richmondu. Po týdenním pobytu doma zatoužila po Johnovi a vrátila se do Chicaga. Od toho okamžiku se přizpůsobovala pomalu, ale jistě normalitě běžného života. Šest týdnů před tím, než John graduoval, se přihlásilo k životu druhé dítě.

Bylo impulsem, který ji definitivně smířil s realitou. Nyní jí bylo dobře. Stará veselost se znovu probudila a radostné vzrušení při pomýšlení na dítě, které se mělo narodit, stále vzrůstalo.

V Burlingtonu si našli malý, pohodlný byt. Nájemné bylo rozumné. Z úspor, prozíravě nastrádaných, zaplatili základní podíl na nábytek a zbytek ceny chtěli bez přílišného uskovňování splácet z Johnova měsíčního platu. A tak se všechno vyvíjelo příznivě. Jen kdyby ta chodba neměla tak hroznou hnědou barvu – vrátila se Elizabeth do skutečnosti.

Dveře laboratoře pro ambulantní pacienty se otevřely a žena, která před chvílí seděla s Elizabeth v čekárně, odešla.

Za ní se objevila laborantka v bílém pracovním plášti.

Nahlédla do objednáčích lístku, který držela v ruce: „Paní Alexanderová?“

„To jsem já,“ vstala Elizabeth.

„Pojďte dál, prosím.“

Vešla za dívkou dovnitř.

„Posaďte se, paní Alexanderová, hned budeme hotovi!“

„Děkuji!“

Laborantka přečetla žádanku, vyplněnou doktorem Dornbergerem.

„Určení Rh faktoru a senzibility! Nic hrozného.“

Podějte mi, prosím, ruku! Zatněte pěst!“ Vzala Elizabethino zápěstí a potřela je antiseptikem, pak obratně utáhla gumové škrtidlo. Na podnose si vybrala injekční stříkačku a ze sterilního balíčku vyňala jehlu, kterou nasadila na stříkačku.

Rychle zvolila na Elizabethině paži žílu a jediným vpichem do ní ponořila jehlu; povytáhla píst. Odebrala 7 ccm krve a přitiskla čtvereček mulu na drobnou ranku. Celá procedura trvala méně než patnáct vteřin.

„Myslím, že tohle už jste párkrát dělala,“ prohodila Elizabeth s humorem.

Dívka se usmála: „Pársetkrát!“

Elizabeth přihlížela, jak laborantka označila zkumavku nálepkou se jménem a vstříkla do ní krevní vzorek, postavila ji do stojánku a oznámila: „Hotovo, paní Alexanderová,“

Elizabeth ukázala na zkumavku: „Copak se s ní stane?“

„Poslíček ji zaneše do sérologické laboratoře. Některý laborant provede test.“

Elizabeth napadlo, co kdyby ten někdo byl John.

Ustaraný, hluboce zamyšlený Mike Seddons seděl zcela sám v hale pro personál. Kdyby mu byl někdo před měsícem řekl, že bude tolik znepokojen kvůli dívce, kterou sotva zná, vynadal by mu bláznů. A přece celých osmačtyřicet hodin – od chvíle, kdy si přečetl v ošetřovně oddělení, kde Vivian ležela, její chorobopis – neustále rostly jeho starosti a rozčilení. Minulou noc skoro nespál. Několik hodin ležel, bděl a vytrvale převracel v mysli plný význam slov, napsaných v chorobopise rukou Lucy Graingerové: „Vivian Loburtonová – podezření na osteogenní sarkom – připravit na biopsii!“

Prvý pohled na Vivianu – tehdy při pitvě – znamenal pro něho jen objev velmi hezké sestry žákyně. Dokonce i při druhém setkání – před příhodou v parku – na ni myslel v podstatě jen v souvislosti s nadějí na zajímavou, vzrušující příležitost. Mike Seddons nikdy sám sebe neklamal ani co do slov, ani co do úmyslů.

Ani teď si nic nenamlouval.

Poprvé v životě poznal hlubokou, opravdovou lásku.

A poprvé ho pronásledoval dorážející, ničivý a neodbytný strach.

V té noci, kdy řekl V Vivianě, že se s ní chce oženit, neměl čas promyslet do důsledků, co tento slib znamená. Až do oné chvíle si vždy umíňoval, že se neožení, dokud si nevybuduje výnosnou praxi, dokud se nevybouří a dokud si finančně nezajistí budoucnost. Jakmile tehdy vyřkl ta slova, věděl, že jsou pravdivá.

Od té doby si je stokrát tiše opakoval a nepřál si vzít je zpět.

A teď tohle!

Na rozdíl od Viviany, která stále považovala malou bulku pod kolenem za něco, co je sice protivné, ale dá se vyléčit, Mike Seddons znal plný význam výrazu „suspektní osteogenní sarkom“. Potvrzení této diagnózy by znamenalo, že Vivian má virulentní, maligní nádor, který by mohl metastazovat – nebo možná už metastazoval – do kterékoliv části těla. Jestliže se neprovede rychlý operativní zákrok, jsou její naděje na přežití jednoho roku velmi malé, takřka nulové. Operace však znamená bezodkladnou amputaci nohy, aby se zabránilo rozšíření ničivých buněk, dřív než se dostanou příliš daleko od původního místa výskytu. Nadto statistiky uvádějí, že jen dvacet procent pacientů je po amputaci uchráněno dalších potíží. U zbytku se stav po operaci dále zhoršovala někdy žili jen několik měsíců.

Utěšoval se, že to přece nemusí být osteogenní sarkom!

Může se jednat o zcela neškodný kostní nádor. Naděje je stále nejméně padesátiprocentní; platí stejná pravděpodobnost jako při házení mincí: buď padne hlava nebo orel.

Uvědomil si nesmírnou závažnost výsledku biopsie – jak pro Vivianu, tak pro sebe – a úzkostí se až zpotil. Rozmýšlel, jestli by neměl zajít za Lucy Graingerovou a případ s ní prohodit.

Rozhodl se však, že počká. Určitě se mu podaří zjistit víc, jestliže se bude držet v pozadí. Kdyby svůj vztah k Vivianě přiznal, byly by mu některé zdroje informací zcela uzavřeny.

Aby šetřili jeho city, dali by si všichni pozor na jazyk. To nechtěl. Stůj co stůj chtěl znát pravdu!

Nebylo snadné rozmlouvat s Vivianou a nechávat si své myšlenky pro sebe. Minulého večera, když s ní seděl sám v nemocničním pokoji – druhá žena byla propuštěna a její lůžko bylo prozatím volné – škádčila ho, že vypadá ztrápeně.

Ozobávala vesele hrozny, které jí přinesl, a popichovala:

„Já vím, co tě sužuje. Máš strach, že ses připíchl a teď nebudeš moci tak snadno hopkat z postele do postele!“

„Já jsem náhodou nikdy z postele do postele nehopkal!“ odporoval uraženě a pokoušel se přizpůsobit jejímu bezstarostnému tónu. „Nepředstavuj si ostatně, že dvoření je snadné! To musíš pořádně zapracovat!“

„Se mnou jsi moc práce neměl!“

„Ty jsi něco úplně jiného! Nás dva svedl osud!“

Na chvíli zvažněla: „Ano. Já vím.“

Ale za vteřinu zazvonil její hlas opět rozmarností: „Ale stejně si, doktore Michaeli Seddonsi, doktore vši medicíny, nemyslete, že se z toho snadno vyvléknete! Nemám nejmenší úmysl nechat vás běžet – nikdy!“

Zlíbal ji za ta slova; tiskl ji k sobě s dojetím, jež sám u sebe neočekával. Otočila obličej a přitiskla rty k jeho uchu. Její vlasy, lehce se dotýkající jeho tváře, byly měkké a vonné.

Zašeptala mu: „A vůbec, doktore, vystříhejte se sester studentek, nemají žádnou morálku!“

„Vida, vida!“ odpověděl s veselostí, kterou necítil. Podržel ji kousek od sebe: „Pročpak mě nikdo nevaroval dřív?“

Měla na sobě tenký světle modrý župan, vpředu rozepjatý, pod ním nylonovou noční košilku stejné průsvitné modři. Najednou si uvědomil bez dechu, jak je mladá a krásná.

Vivian se podívala ke dveřím. Byly zavřené. Řekla: „Na ošetřovně mají dnes večer moc práce. Holky si mně stěžovaly. Nepřijdou sem přinejmenším celou hodinu.“

Chvilíčku na ni zaraženě hleděl. Pak se rozesmál, plný lásky a obdivu k její přímosti a prosté poctivosti. Namítl:

„Ty myslíš zde? Ted?“

„Proč ne?“

„Kdyby někdo přišel, vyhodí mě z nemocnice.“

„Tuhle jsi tolik starostí neměl,“ zašeptala. Špičky jejích prstů ho hladily po tváři. Impulsivně se k ní sklonil a políbil ji na šiji. Když jeho rty klouzaly níž, její dech se zrychlil a její prsty na jeho rameni se napjaly.

Pokoušení ho téměř zdolalo, ale přece jen zvítězil zdravý rozum. Objal ji pažemi a něžně zašeptal: „Až budeš mít tuhle zkoušku za sebou, Vivian, pak nám nikdo znenadání neotevře dveře, miláčku, a žádné hodiny nám nebudou odměřovat čas!“

To bylo včera. Dnes odpoledne provede Lucy Graingerová v operačním sále biopsii. Mike Seddons se podíval na hodinky.

Bylo půl třetí. Podle operačního plánu by měli začínat právě teď. Záleží na rychlosti patologie; odpověď by mohla přijít už zítra! A s horlivostí, která byla současně nesmyslná a upřímná, se v duchu modlil: „Panebože, prosím tě, ať je ten nádor benigní!“

Anesteziolog pokynul hlavou: „Jestliže jsi připravena, Lucy, můžeš začít.“

Doktorka Lucy Graingerová přistoupila k hlavám operačního stolu. Měla již na sobě plášť a navlečené rukavice.

Usmála se očima na Vivianu a pravila uklidňujícím hlasem:

„Biopsie nepotrvá dlouho a nebudete nic cítit!“

Vivian se pokusila důvěřivě se usmát. Věděla však, že se jí to moc nepovedlo. Možná také proto, že byla trochu omámená; uvědomovala si, že jí dali jakési sedativum a píchli jí lumbální injekci, takže necítila dolní polovinu těla.

Lucy kývla na asistenta. Zvedl Vivianinu levou nohu a Lucy odstranila roušky, rozložené kolem ní. Ráno, než Vivianu vezli na operační sál, jí nohu oholili, důkladně vykoupali a natřeli antiseptikem. Lucy nyní tuto proceduru zopakovala a podložila čerstvé sterilní roušky pod koleno i nad ně.

Na druhé straně držela instrumentářka připravené zelené prostěradlo. Přehodila je s Lucinou pomocí přes stůl tak, aby otvor v něm obnažoval toliko koleno. Narkotizér upevnil horní jeho část na kovovou tyč nad Vivianinou hlavou, takže většina prostoru sálu pro ni zmizela. Pohlédl na ni vlídně a chlácholil ji: „Uvolněte se, slečno Loburtonová, zákrok je možno skoro přirovnat k vytržení zubu, jenže s větším pohodlím pro vás!“

„Skalpel, prosím,“ Lucy natáhla ruku a instrumentářka do ní vložila nástroj. Břitem provedla Lucy právě pod kolenem asi čtyři centimetry dlouhý, pevný, rychlý řez. Vytryskla krev.

„Svorky.“ Připravená instrumentářka je podala a Lucy jimi sevřela dvě malé cévky. „Podvažte je, prosím!“ Lucy ustoupila, aby asistent mohl cévky podvázat.

„Provedeme incizi periosteem.“ Asistent přikývl a Lucy znovu použila skalpelu k řezu tlustou fibrózní tkání nad kostí.

„Připraveno pro pilku.“ Instrumentářka podala Lucy Strykerovu oscilační pilku. Další sestra nadzvedávala opatrně elektrickou šňůru, aby se nedotkla operačního stolu.

Lucy vysvětlovala a popisovala každý úkon, aby asistent mohl dobře sledovat postup operace: „Vezmeme klínovitý vzorek kosti,“ řekla. „Půl až tři čtvrti palce postačí.“

Zdvihla oči ke kontrolnímu rentgenovému snímku, promítnutému na plátno na stěně sálu. „Musíme mít samozřejmě jistotu, že jsme v nádoru a nebereme vzorek z normální kosti, kterou zevně vytlačil.“

Lucy zapnula pilku a použila ji dvakrát. Pokaždé jak se pilka zakousla do kosti, ozval se tichý, drnčivý zvuk. Vypjala ji a odložila. „Pinzetu.“

Opatrně uchopila vzorek a vložila jej do malé nádoby s Zenkerovým roztokem, kterou jí podala pomocná sestra.

Identifikovaný vzorek s pracovními poznámkami chirurga dopraví posel na patologii.

Anesteziolog se zeptal Viviany: „Jak je vám? Dobře?“

Přikývla.

S pochopením ji utěšoval: „Už to nebude dlouho trvat.“

Vzorek už je šťastně venku. Teď vám jen koleno sešijí!“

Lucy sešivala rovným stehem periosteum. V duchu si přála:

Kéž by sešitím všechno skončilo! Jak by se celá situace zjednodušila! Zatím však proběhla pouze zkušební etapa.

Další průběh bude záviset na Joeovi Pearsonovi a jeho posudku o vzorku, který mu pošle.

V souvislosti se jménem Joea Pearsona se jí vybavila novina, kterou se dozvěděla od Kenta O'Donnella: že dnes má do Burlingtonu přijet nový patolog. Doufala nejen kvůli O'Donnellovi, ale i z mnoha dalších důvodů, že jeho nástup nerozpoutá bouři.

Lucy oceňovala úsilí primáře chirurgie o nápravu nedostatků bez velkého pozdvižení; přitom bezpečně věděla, že O'Donnell by se nikdy nevyhýbal otevřené srážce, pokud by byla nezbytná. Uvědomila si, že opět přemýšlí o Kentovi O'Donnellovi. Bylo zvláštní, že v poslední době o něm tak často uvažuje. Přičítala to blízkosti pracovních zájmů; setkávali se na chirurgii skoro denně. Lucy přemítala, kdy ji asi pozve zase na večeři. Co kdyby ona sama uspořádala malou večeři ve svém bytě? Už dlouho měla v úmyslu pozvat pár známých a Kent O'Donnell by mohl být mezi nimi.

Lucy vyzvala asistenta, aby sešil podkožní tkáň. „Použijte přerušovaných stehů, tři by měly stačit.“ Pozorovala ho bedlivě. Byl sice pomalý, ale pečlivý. Někteří chirurgové v nemocnici nechali asistenty jen zřídka pracovat samostatně.

Lucy si však ještě dobře pamatovala, jak sama stávala mezi asistujícími a přála si toužebně, aby jí operatér dovolil alespoň zavazovat uzlíky.

Začínala před třinácti lety jako asistent ve všeobecné nemocnici v Montrealu. Dokončila tam i specializaci v ortopedii.

Mnohokrát si ověřila, jak velkou roli hraje při volbě chirurgické specializace náhoda. Často záleží právě na druhu případů, které mladý asistent pomáhá řešit. V předlékařském studiu na McGillově univerzitě a později na lékařské fakultě v Torontu se Lucy zajímala postupně o různá odvětví medicíny.

Ani v Montrealu si ještě nebyla jista, zda se bude specializovat nebo se rozhodne pro všeobecnou praxi. Pak náhodou pracovala po nějakou dobu pod vedením lékaře ortopěda, který byl v nemocnici obecně znám pod přezdívkou „Bručoun“.

V době, kdy ho Lucy poznala, mu bylo přes šedesát. Patřil k nejtvrdohlavějším lidem, jaké kdy poznala. Většina školících pracovišť má své primadony. Avšak v Bručounovi jako by se doslova soustředily zlovyky všech primadon. Pravidelně nadával se stejnoměrnou nestranností všem v nemocnici: asistentům, sekundářům, kolegům, pacientům. Na operačním sále býval vždy rozmrzelý a hulákal na sestry a asistenty jazykem, který si vypůjčil od opilců u barových pultů a od nádeníků v docích. Jestliže mu někdo podal špatný nástroj, hodil jej v normálních dnech rozrušeně po tom, kdo ho tak urazil; v tolerantnější náladě jím mrštil o zeď.

Přes všechny tyto scény byl Bručoun výborným operatérem.

Většinou prováděl korekce kostních deformit zmražených dětí. Jeho zázračné úspěchy ho proslavily široko daleko.

Nikdy a nikomu nepřizpůsobil své chování; i s dětmi, které léčil, jednal stejně drsně jako s dospělými. Bylo zajímavé, že děti se ho málokdy opravdu bály. Lucy často uvažovala, zda dětský instinkt není lepším barometrem odhadu lidských povah než soud dospělých.

O Lucině definitivním zaměření rozhodl právě Bručounův vliv. Viděla z první ruky, co všechno dokáže ortopedie, a chtěla se na těchto výbojích podílet. Zůstala v Montrealu tři léta jako asistent, spolupracovala co nejčastěji s Bručounem. Převzala od něho všechny zkušenosti a metody, jen chování ne. Bručoun nejednal s Lucy ohleduplněji než s ostatními, avšak ke konci svého pobytu se mohla jako první asistent pyšnit privilegiem, že na ni křičel daleko méně než na jiné lidi.

Od té doby dosáhla Lucy ve své praxi mnoha vlastních úspěchů. V Burlingtonu ji hojná doporučení ostatních lékařů činila jednou z nejzaměstnanějších členů lékařského kolektivu nemocnice Three Counties. Do Montrealu se rozjela jen jedinkrát, před dvěma lety, na Bručounův pohřeb. Lidé tvrdili, že měl největší pohřeb, jaký kdy město vidělo.

Prakticky každý, komu kdy starý ortopéd vynadal, se s ním přišel rozloučit do kostela a vyprovodit ho na poslední cestě.

Vrátila se do přítomnosti. Biopsie byla téměř dokončena.

Na Lucin pokyn začal asistent sešívát pokožku, rovněž přerušovanými stehy. Právě dokončoval poslední. Lucy se podívala na hodiny na stěně. Celý zásah trval třicet minut. Byly právě tři hodiny odpoledne.

Šestnáctiletý nemocniční poslíček vrazil za deset minut pět do sérologické laboratoře. Pískal, co mu dech stačil, a pohupoval se v bocích. Přicházel tak obvykle, protože dobře věděl, že svým halasným vstupem Bannistera rozzuří; byl s ním v trvalém válečném stavu. Jako vždy – účinek se bezprostředně dostavil. Starší technik vzhledl a vyštěkl:

„Povídám ti naposled! Přestaň dělat takový pekelný rámus, když sem jdeš!“

„Raduju se, že dnes vás vidím naposledy,“ odušil mládeneček nevzrušeně. „Abych vám řekl pravdu, vaše skuhráni mi pořádně lezlo na nervy.“ Zapískal novou melodii a zdvihl nad hlavu podnos s krevními vzorky, který donesl z laboratoře pro ambulantní pacienty: „Kampak račte chtít tu krvičku, pane Drakulo?“

John Alexander se usmál. Bannister nakvašeně odsekl:

„Moc dobře víš, kam patří, ty přemoudřelý spratku!“ Ukázal na volné místo na laboratorní lavici: „Tamhle!“

„Ano, velevážený pane kapitáne!“ přehnaným pohybem položil mladík podnos na vykázané místo a posměšně zasalutoval. Potom několikrát zakroužil pánví směrem k Bannisterovi a zamířil ke dveřím se zvučným popěvkem:

„Ó, dej mi útulek, kde viry jsou doma, kde bacilci a mikrobcí si spolu pěkně hrají, kde starého upíra krutá slova zasnívají a obsah kádinek smrdutých se zkoumá!“

Dveře za ním praskly a jeho hlas v chodbě zvolna odumíral.

Alexander se musil smát. „Nesmějte se provokacím toho klacka! Jenom ho podporujete!“ okřikl ho Bannister, zamířil k lavici, prohlížel si zkumavky s krevními vzorky a revidoval je současně podle přiloženého přehledu. Uprostřed se zarazil.

„Hej, tady je zkumavka, označená paní Alexanderová. Vaše žena?“

Alexander odložil pipetu, s kterou právě pracoval, a přistoupil k němu. „Pravděpodobně. Doktor Dornberger ji poslal na senzibilizační test.“ Vzal průvodní lístek a prohlédl si jej. „Ano, je to Elizabeth.“

„Má se otypovat Rh faktor a otestovat senzibilitu,“ poznamenal Bannister.

„Doktor Dornberger si chce být zřejmě jist. Elizabeth má totiž negativní Rh faktor.“ A po chvilce rozmyšlení dodal:

„A já mám Rh pozitivní.“

Rozvážně, s otcovským naděchem rozsáhlých znalostí Bannister komentoval: „Nó, většinou rozdíl Rh faktorů nepůsobí žádné potíže.“

„Ano! Já vím. Ale přesto, člověk chce mít radši jistotu.“

„Kdepak máme ten vzorek?“ Bannister vyhledal zkumavku označenou „Alexanderová E.“ a chvilku ji podržel v ruce.

„Chcete si provést zkoušku sám?“

„Rád bych. Jestli nebudete mít námitky.“

Bannister nikdy neodporoval, když šlo o přesun jeho práce na někoho jiného. „Jen si to klidně vezte,“ řekl. Pohlédl na hodiny a konstatoval: „Ačkoliv, dnes už je pozdě. Končíme.“

Vrátil zkumavku do stojánku a podal podnos Alexanderovi.

„Raději jej do rána uložte.“

Alexander převzal krevní vzorky a uložil je do laboratorní ledničky. Zavřel její dveře a zamyšleně zůstal stát.

„Carle, rád bych se vás na něco zeptal.“

Bannister uklízel. Uvykl si odcházet přesně v pět. Aniž obrátil hlavu, zeptal se: „Nač?“

„Na průběh senzibilizačních testů, jak je tu provádíme zkrátka, uvažoval jsem o nich.“

„A proč?“

Alexander pečlivě volil slova. Uvědomoval si od začátku, že jeho vzdělání by mohlo u lidí, jako je Bannister, vyvolat nevraživost. Snažil se vyjádřit svůj názor takovou formou, aby jej neurazil. „Všiml jsem si, že provádíme jen dva senzibilizační testy – jeden v solném a druhý v bílkovinném prostředí.“

„No a?“

„Totiž...“ začal Alexander ostýchavě, „není provádění jen těchto dvou testů... zastaralé?“

Bannister právě skončil íklid. Obešel prostřední stůl a utíral si ruce do papírového ručníku. Pak vyjel ostře:

„Nemohl byste mi vysvětlit proč?“

Alexander ignoroval výpad. Šlo o důležitou věc. Pronesl zvolna. „Většina laboratoří dnes provádí ještě třetí – nepřímý Coombsův test – po solném prostředí.“

„Jaký test?“

„Nepřímý Coombsův test!“

„Co to je?“

„To má být vtip?“ v okamžiku, kdy Alexander svou otázku vyhrkl, věděl, že se dopustil taktické chyby. Vyrázil slova impulsivně, v přesvědčení, že každý sérologický laboratorní technik musí znát nepřímý Coombsův test.

Starší technik se ohradil: „Jen se tak nevytahujte!“

Alexander se spěšně pokusil svůj přehmat napravit a odpověděl:

„Odpusťte, Carle, nechtěl jsem, aby to vyznělo tak...“

Bannister zmačkal papírový ručník a hodil ho do vzdáleného koše. „Jenže to tak vyznělo.“ Nahnul se útočně dopředu,

na jeho lysině se zaleskl odraz stropní žárovky. „Heleďte, mladíku, já vám něco poradím – pro vaše vlastní dobro.

Máte čerstvé vysvědčení ze školy, ale jedno vás tam nenaučili:

Že se vaše teorie dost dobře neprosadí v praxi!“

„Tohle není jen teorie, Carle,“ Alexander mluvil nesmírně vážně. Nešikovnost, již se před chvilkou dopustil, mu nepřípadala teď důležitá. „Je prokázáno, že některé protilátky v krvi těhotných žen nemohou být objeveny ani v solném, ani v bílkovinném prostředí!“

„A kolikrát se to stane?“ Bannister položil otázku samolibě, jako by předem znal na ni odpověď.

„Velmi zřídka.“

„No vidíte.“

„Jenže procento těchto případů je zase natolik vysoké, že se nesmí opomíjet!“ John Alexander naléhal, snažil se usilovně překonat Bannisterovu nechuť k novým poznatkům. „Je opravdu velice jednoduchý. Když se dokončí test v solném prostředí, vezme se tatáž zkumavka a...“

Bannister ho přerušil: „Ušetřte si přednášku až napodruhé!“

Vysoukal se z laboratorního pracovního pláště a sáhl po saku svého obleku na věšáku za dveřmi.

Alexanderovi bylo jasné, že jeho snaha je marná, ale přesto pokračoval: „Nedá mnoho práce. Vzal bych si jej na starost třeba sám. Je k němu zapotřebí jen Coombsovo sérum.

Pravda, další reagenty sice testy trochu prodražuje, ale...“

Na téhle půdě byl Bannister doma. Konečně porozuměl, oč se tady oba dohadují. „Ach ták,“ protáhl sarkasticky.

„Báječně byste se svým návrhem uspěl u Pearsona. To by jistě považoval za šťastnou trefu, když je to dražší!“

„Cožpak mi nerozumíte? Dosavadní testy nejsou zcela průkazné!“

Alexanderův hlas zněl napjatě, bezděky silil. „Ze dvou testů, které se zde provádějí, je možno obdržet negativní výsledek, a přece může být matčina krev senzibilizována, může být pro dítě nebezpečná. Takhle je možno novorozeně doslova zabít!“

„No a? Je to snad vaše věc?“ větší hrubosti se Bannister nemohl dopustit.

„Ale...“

„Žádné ale! Pearson o novinky, které stojí víc peněz, zaručeně nestojí!“ Bannister zaváhal, přestal být útočný.

Bylo za minutu pět a chtěl odejít přesně. „Koukejte, hochu!

Dejte si říct! My nejsme doktoři! Umoudřete se a nevymáhejte takovéhle hokuspokusy. Jsme pouzí laboratorní technici a pracujeme tak, jak nám je přikázáno!“

„Poslušnost snad neznamená, že musím přestat přemýšlet, či ano?“ Teď se dopálil Alexander. „Nechci nic mimořádného. U své ženy bych však rád provedl test jak v solném a bílkovinném prostředí, tak v Coombsově séru. Vás samozřejmě nezajímá, že tohle dítě je pro nás strašně důležité!“

Starší muž se ode dveří obrátil. Svitlo mu, co si předtím neuvědomoval. Tenhle chlapík bude působit potíže. A co horšího! Takoví lidé obyčejně zatáhnou do nepřijemných situací i další! V tom případě je nejlepší usnadnit čerstvému koštěti z koleje, aby se oběsilo na vlastní smyčce. Odpověděl žoviálně: „Inu, řekl jsem vám svůj názor. Když se vám má rada nelíbí, jděte přímo za Pearsonem. Oznamte mu, že nesouhlasíte se způsobem, jak se tu pracuje!“

Alexander se na staršího laboratorního technika zpřímá podíval. Pak klidně odvětil: „Asi to udělám!“

Bannister zkrčil rty: „Jen si poslužte. Ale pamatujte si já jsem vás varoval!“

Pohlédl naposled na hodiny a vyšel. John Alexander v laboratoři osaměl.

## DVANÁCTÁ KAPITOLA

Doktor David Coleman se zastavil před hlavním vchodem do nemocnice Three Counties a rozhlédl se. Bylo několik minut po osmé; ráno uprostřed srpna bylo teplé, s příslibem horkého, dusného dne. Před nemocnicí bylo ještě prázdné a klidno. Jedinými lidmi v dohledu byli vrátný, postřikující hadicí včerejší prach z prostoru před vrátnicí, a sestra středního věku, která právě vstoupila z autobusu na protější straně ulice. Coleman odhadoval, že křivka nemocničního provozu začne stoupat asi za hodinu.

Prohlížel si blok budov, které tvořily nemocnici Three Counties. Stavitelé nemocnice nemohli být v žádném případě obviněni z promarnění erárních peněz na estetické parádičky.

Architektura byla přísně účelná, fasádu z prostých cihel nekryla omítka. Celkový vzhled budovy určovaly konvenční čtyřúhelníky: stěny, dveře, okna. Jen poblíž hlavního vchodu byla uniformní koncepce pozměněna v místě, kde jednoduchý základní kámen hlásal: „Založeno Jeho Ctihodností starostou města Hugem Stoutingem. Duben 1918.“ David Coleman vystoupil po několika schodech ke vchodu. Napadlo ho: jaký člověk byl asi tento dávno zapomenutý hodnostář?

Carl Bannister právě třídil papíry na stole doktora Pearsona, když Coleman zaklepal a vstoupil do patologovy pracovny.

„Dobré ráno.“

Starší laboratorní technik vykulil překvapeně oči. Na návštěvníky bylo neobvykle brzo. Většina lidí v nemocnici věděla, že Joe Pearson málokdy přijíždívá před desátou, objevoval se spíš později.

„Dobré ráno,“ odpověděl na pozdrav nepříliš vřelě. Nemíval po ránu nikdy nejlepší náladu. Zeptal se: „Hledáte doktora Pearsona?“

„Do jisté míry ano. Začínám zde dnes pracovat.“ Zpozoroval Bannisterův údiv a dodal: „Jsem doktor Coleman.“

Účinek Colemanových slov se rovnal zapálení ohňostroje pod kvočnou. Bannister pustil papíry spěšně na stůl a svižně jej oběhl; lysině se mu třípytivě zaleskla. „Oh, odpusťte, pane doktore, vůbec jsem si to neuvědomil. Slyšel jsem, že dnes nastoupíte. Ale netušil jsem, že přijdete tak časně.“

„Doktor Pearson ví, že dnes nastupuji. Je přítomen?“ odpověděl Coleman odměřeně.

Bannister vypadal zaraženě: „Na něho je ještě tuze brzy.

Bude tu až tak za dvě hodiny.“ Obličej mu roztál v medovém úsměvu, vyjadřujícím důvěru muži k muži: Očekávám, že i ty budeš dodržovat stejnou pracovní dobu, jen co se tady trochu ohřeješ.

Coleman se rozhlédl a Bannister si uvědomil svou společenskou povinnost. Představil se: „Jsem Carl Bannister, pane doktore, starší laboratorní technik.“ S opatrnou kolegiálníitou dodal: „Budeme se asi často stýkat.“ Bannister nemíval ve zvyku připustit něčí nadřazenost.

„Ano. Asi budeme.“ Coleman zatím nevěděl, jak se mu tato vyhlídka zamlouvá. Podal však Bannisterovi ruku a rozhlédl se, kam by mohl pověsit svůj světlý plášť do deště, který měl přehozený přes ruku; ranní meteorologická předpověď totiž hlásila na odpoledne bouřkové přeháňky. Bannister pohotově přiskočil, ochoten posloužit.

„Dovolte, dovolte, já sám!“ Našel volné drátěné ramínko, pečlivě na něj plášť urovňal a odložil na stojan blízko dveří.

„Děkuji vám,“ řekl Coleman.

„Není zač, pane doktore. Nechtěl byste si zatím prohlédnout laboratoře?“

Coleman zaváhal. Snad by měl počkat na doktora Pearsona.

Ale dvě hodiny jsou příliš dlouhé na to, aby jen seděl a čekal.

Za tu dobu se dalo něco rozumného udělat. Stejně budou laboratoře jeho doménou – o co tedy jde? Prohodil: „Část laboratoří jsem viděl před několika týdny s doktorem Pearsonem. Jestliže však nejste příliš zaměstnán, prohlédl bych si je ještě jednou.“

„Prosím, samozřejmě. My tu máme vždycky práce nad hlavu, pane doktore. Ale velmi rád se vám věnuji. Opravdu, bude mi potěšením.“ Bannisterovo jednání bylo neuvěřitelně průhledné.

„Tudy, prosím.“ Bannister otevřel dveře sérologické laboratoře a ustoupil, aby Coleman mohl projít. John Alexander, který od včerejší rozepravy Bannistera neviděl, vzhledl od odstředivky, do níž právě vložil krevní vzorek.

„Pane doktore, tohle je John Alexander. Právě u nás nastoupil.“ Carl Bannister se rozechřival ve své roli průvodce.

Dodal bodě: „A má ještě stále mokro za ušima, protože se sotva vylíhl ze školy pro lékařské techniky, že, John?“

„Jak myslíte,“ odpověděl Alexander ztuha; těžce snášel Bannisterovu blahosklonnost, ale nechtěl být hrubý.

Coleman postoupil dopředu a podal mu ruku: „Jsem doktor Coleman.“

Stiskli si ruce a Alexander se se zájmem otázel: „Vy jste nový patolog, pane doktore?“

„Přesně tak,“ rozhlédl se Coleman. Tak jako při své poslední návštěvě i dnes zjistil, že bude třeba provést mnoho změn.

„Jen se račte podívat, pane doktore, na všechno, co je libo!“ pobízel Bannister vychloubavě.

„Děkuji!“ obrátil se Coleman k Alexanderovi a zeptal se:

„Na čem právě pracujete?“

„Na testu senzibilizace krve.“ Ukázal na odstředivku.

„Náhodou zkoumám vzorek krve své vlastní ženy.“

„Opravdu?“ Colemanovi se zdál mladý laboratorní technik daleko příjemnější než Bannister. Alespoň svým zjevem.

„Kdy čeká vaše žena dítě?“ otázel se.

„Asi za dva měsíce, pane doktore.“ Alexander zapjal odstředivku, natáhl se přes aparát a nastavil stopky. Coleman pozoroval, že všechny jeho pohyby byly ekonomické a rychlé.

Mladý muž pracoval manuálně neobyčejně plynule. Alexander pravil zdvořile: „Jste také ženat, pane doktore?“

„Ne,“ potřásl Coleman hlavou.

Postřehl, že mu Alexander hodlal položit další otázku, ale zarazil se.

„Chtěl jste se mě na něco zeptat?“

Chvilíčku bylo ticho. Pak se John Alexander rozhodl:

„Ano, pane doktore,“ odvětil, „rád bych.“

Ať už nesnáze vzniknou nebo ne, pomyslel si, uvedu své pochybnosti otevřeně. Včera večer po hádce s Bannisterem byl v pokušení záležitost zvláštního testu krevních vzorků přicházejících do laboratoře zapudit z mysli. Pamatoval si velice dobře, jak ho doktor Pearson posledně srazil, když si dovolil předložit svůj návrh. Napadlo ho, že by se s tímto novým lékařem dalo lépe jednat. I kdyby měl Alexanderovi za zlé jeho dotazy, nezdá se, že by vyvolal velkou scénu.

Rozhodl se tedy využít příležitosti. „Moje otázka se týká provádění zkoušek senzibilizace krve.“

Uvědomoval si, že Bannister stojí v pozadí, vrtí plešatou hlavou a nastavuje uši, aby mu z rozhovoru nic neušlo. Ted' vykročil rychle dopředu a mrzutě, útočně Alexandera usadil:

„Poslyšte, jestli chcete rozmazávat to, o čem jsme diskutovali včera večer, tak toho laskavě nechte!“

„O čempak jste mluvili?“ otázel se zvědavě Coleman.

Bannister otázku ignoroval a pokračoval dál v udílení lekce Alexanderovi. „Nedovolím, aby se pan doktor Coleman otravoval takovou hloupostí pět minut po svém nástupu! Zapomeňte na to! Rozumíte?“ Obrátil se ke Colemanovi a nasadil automaticky farizejský úsměv: „Má takové mouchy, pane doktore. Pojd'te, prosím, se mnou, provedu vás histologickým úsekem.“ Položil ruku na Colemanovu paži se zjevnou snahou vyjít s ním z místnosti.

Několik vteřin stál Coleman bez pohybu. Potom rozvážně sundal Bannisterovu ruku se svého rukávu a řekl klidně „Okamžik!“ Obrátil se k Alexanderovi: „Je to otázka medicínská? Týká se práce v laboratoři?“

Alexander se vědomě vyhnul Bannisterovu vražednému pohledu a odpověděl: „Ano!“

„Dobrá, povídejte!“

„Dohadovali jsme se kvůli testu senzibilizace krve mé ženy,“ začal Alexander. „Ona má faktor Rh negativní, já pozitivní.“

Coleman se usmál. „Nu, tento případ nastává u spousty lidí. Pokud test senzibilizace vykazuje negativní výsledky,

není to žádný problém.“

„Jenže, pane doktore, jde právě o ten test!“

„A co je s ním?“ Coleman byl v rozpacích. Nebylo mu jasné, co má mladý laboratorní technik na mysli.

Alexander pokračoval: „Mám za to, že bychom měli na všech preparátech provádět ještě nepřímý Coombsův test po solném a bílkovinném prostředí.“

„Samozřejmě!“

Nastalo ticho, které přerušil Alexander: „Pane doktore, vadilo by vám, kdybyste to opakoval?“

„Řekl jsem 'samozřejmě'. Nepřímé Coombsovy testy se musí vždy provést.“ Coleman stále ještě nechápal smysl debaty. Pro každou sérologickou laboratoř byla tato zkouška přece elementární, základní.

„Jenže tady se nepřímý Coombsův test neprovádí,“ Alexander vrhl triumfální pohled na Bannistera. „Senzibilizační testy provádíme pouze v solném a bílkovinném prostředí.“

Coombsova séra se vůbec nepoužívá.“

Zpočátku se Coleman domníval, že se Alexander mylí.

Mladý technik zde pracoval zřejmě velmi krátce; určitě se plete. Připomněl si však přesvědčivý tón, jímž bylo tvrzení proneseno. Zeptal se Bannistera: „Je to pravda?“

„Způsob, jakým provádíme testy, odpovídá instrukcím doktora Pearsona.“ Starší technik dával nepokrytě najevo, že jakákoliv diskuse je mrháním času.

„Doktor Pearson možná neví, že Rh testy provádíte jen v omezeném rozsahu.“

„Víte to velmi dobře.“ Tentokrát dal Bannister okatě najevo nevoli. S novými lidmi je to tak vždycky: nejsou v místě ještě ani pět minut už začínou dělat potíže. Snažil se být k novému lékaři příjemný a podívejme se, co slízl. No, jen počkejme, Joe Pearson brzy i tomuto zelenáči ukáže, zač je toho loket.

Bannister si velice přál, aby byl svědkem jeho pokoření.

Coleman ignoroval tón staršího laboratorního technika.

Ať chce či nechce, bude s ním muset nějakou dobu spolupracovat. Jenže spornou záležitost je nutno vyjasnit hned.

Pronesl: „Nerozumím vám! Jistě je vám známo, že určité protilátky v krvi těhotných žen nejsou zjistitelné ani v solném, ani v proteinovém prostředí, jsou však určitě zachyceny v Coombsově séru!“

Alexander se vmísil: „Tvrdil jsem totéž!“

Bannister neodpověděl. Coleman pokračoval: „S doktorem Pearsonem o tom promluvíme. Jsem si jist, že o tom nevěděl.“

„Co mám tedy provést s tímto vzorkem?“ zeptal se Alexander. „A co s ostatními?“

Coleman odpověděl pevně: „Provádějte testy samozřejmě ve všech prostředcích: v solném, bílkovinném i v Coombsově séru!“

„Nemáme v laboratoři Coombsovo sérum, pane doktore.“

Alexander byl rád, že s dotazem přece jen vyrukoval. Nový patolog se mu líbil. Možná, že provede na pracovišti i další změny. A pánbůhví, že je jich zapotřebí hodně.

„Tak nějaké opatření,“ Coleman byl vědomě bryskní. „Není ho nedostatek.“

„Laboratorní potřeby nemůžeme nakupovat jen tak, jak se komu zlíbí,“ namítl Bannister, „musíme vystavit požadavek.“

Tváří mu přelétl vítězoslavný úsměv. Aspoň tohle oba nováčci nevědí!

Coleman pečlivě ovládl své pocity. Bannistera bude nutno co možná brzy uzemnit. Rozhodně neměl v úmyslu trvale snášet jeho chování. První den se ovšem k tomu nehodí. Vládne, ale rozhodně nařídil: „Doneste mi formulář na požadavky.“

Mám za to, že jej mohu podepsat. K tomu jsem také zde.“

Starý technik chvíli uvažoval. Potom otevřel zásuvku, vyňal blok žádanek a podal jej Colemanovi.

„Tužku, prosím!“

Bannister mu ji váhavě podal a zdráhavě upozornil:

„Doktor Pearson objednává pro laboratoř všechno výhradně sám.“

Coleman načmáral požadavek a podepsal jej. S odměřeným, chladným úsměvem poznamenal: „Předpokládám, že tu budu mít poněkud větší odpovědnost, nežli je právo objednat králíčí sérum v hodnotě patnácti dolarů. Tady to máte!“ Vrátil Bannisterovi blok i tužku. Na druhé straně místnosti zazvonil telefon.

Bannister toho použil jako záminky, aby se mohl otočit zády. Jeho obličej zrudl zlostí a rozčilením. Přešel místností k telefonu, zavěšenému na stěně. Po krátkém poslechu vrátil sluchátko do vidlice. „Mám jít na ambulantní oddělení.“

Zamumláný vzkaz patřil Colemanovi.

Ten ho ledově vyzval: „Tak jen jděte.“

Coleman si uvědomil, že při řešení incidentu se neobvykle rozhněval. Co to bylo za pořádek, který dovoľoval laboratornímu technikovi takovou drzost? Neúplná zkušební metoda už sama o sobě znamenala dost vážný lapsus. Ale bylo nesnesitelné napravovat jej přes výhrady někoho, jako byl tenhle chlap Bannister. Jestli je všechno vedeno stejným stylem, pak je víc než pravděpodobné, že celá patologie je mnohem zanedbanější, než si zpočátku myslel.

Po Bannisterově odchodu si prohlížel sérologickou laboratoř důkladněji. Na první pohled bylo zřejmé opotřebované vybavení – zčásti už zastaralé. Viděl, jak je všechno v žalostném nepořádku a neladu. Stoly a lavice byly chaoticky zaplněny různými přístroji a zásobami. Všiml si hromady špinavého laboratorního skla a stohu zažloutlých filtračních papírů.

Zpozoroval, že na jednom díle pracovního stolu se začíná rozlézat houba. Alexander sledoval tuto inspekci stísněně z druhé strany laboratoře.

„Takhle vypadá laboratoř stále?“ zeptal se Coleman.

„Tuze uspořádaná není, že?“ Alexander se styděl, že ještě někdo další vidí místnost v tomto neutěšeném stavu. Nedokázal prozradit, že sám chtěl vše zreorganizovat, ale Bannister jeho nabídku striktně odmítl a přikázal mu, aby vše nechal, jak je.

„Užil bych trochu silnějších výrazů,“ Coleman přešel ukazovákem jednu z přihrádek poličky. Na zdviženém prstě ulpěla vrstva šedivého prachu. Znechucen si umíňoval: Toto všechno se musí bezpodmínečně změnit. Vzápětí sám sebe mímil: náprava může ještě počkat. Uvědomil si, že bude nutno být v jednání s lidmi opatrný; vlastní zkušenosti ho dostatečně poučily, že rychle lze postupovat pouze po určité mez. Těžko bude ovšem krotit vlastní přirozenou netrpělivost, zvláště když jde o nepořádek, jenž přímo bije do očí.

John Alexander celou dobu bedlivě Coleman sledoval.

Nový lékař mu připadal hned po příchodu s Bannisterem jaksi známý. Byl mladý, možná že nebyl o mnoho starší než on sám. Ale tento dojem nemohl vyvolat jen jeho věk. Ozval se nesměle: „Promiňte, pane doktore, ještě jednu otázku mám pocit, že jsme se již někde setkali.“

„To je možné,“ řekl Coleman lhostejně. I když mladého muže v uplynulé příhodě podpořil, nechtěl, aby nabyl dojem, že je mezi nimi jakési spojení. Pak mu připadla vlastní odmítavost trochu přehnaná a dodal: „Pracoval jsem jako sekundář v Bellevue, pak ve Walter Reed a nakonec v massachusettské všeobecné nemocnici.“

„Ne,“ potřásl Alexander hlavou. „To muselo být už dřív.“

Nebyl jste někdy v Indianě? V New Richmondu?“

„Ano,“ přisvědčil Coleman s probuzeným zájmem. „Narodil jsem se tam.“

John Alexander zazářil: „Měl jsem si vzpomenout... samozřejmě, podle jména! Váš tatínek byl... doktor Byron Coleman?“

„Vy jste ho znal?“ Od těch časů, kdy mu někdo připomněl otcovo jméno, uplynulo mnoho vody.

„Pocházím také z New Richmondu,“ přiznal se Alexander.

„A má žena také.“

„Skutečně?“ podivil se Coleman. „Znali jsme se tehdy?“

„Myslím, že ne. Já jsem vás však určitě několikrát viděl.“

Ve společenském životě New Richmondu byl John Alexander velmi vzdálen okruhu známých lékařova syna. Při tomto konstatování cinkly stopky u odstředivky. Alexander se odmlčel, vyndal zpracovaný krevní vzorek a pokračoval:

„Můj otec měl zeleninovou farmu. Bydlili jsme pár mil za městem. Ale mou ženu byste si možná pamatoval. Její otec měl ve městě krám s domácími potřebami. Jmenovala se zsvobodna Elizabeth Johnsonová.“

Coleman odpověděl zamyšleně: „Myslím, že si vzpomínám.“

Paměť ho mžikem vrátila do minulosti. „Nestalo se jí něco nějaká dopravní nehoda?“

„Ano,“ přitakal John Alexander. „Její otec zahynul při autohavárii na železničním přejezdu. Elizabeth jela s ním.“

„Pamatuji se, že jsem o tom neštěstí slyšel.“ David Coleman zalétl v duchu do dávných let, do ordinace venkovského lékaře, jenž s úspěchem vyléčil tolik nemocných těl; pro své vlastní neduhy však lék nenalezl. Odpověděl: „Byl jsem v té době v koleji, ale otec mi vše vyprávěl.“

„Elizabeth málem zemřela. Dostala však transfúzi krve a zachránili ji. Byl jsem tehdy poprvé v nemocnici. Týden jsem tam byl skoro od rána do večera.“ Alexander se odmlčel.

Potom rozradostněn svým objevem společného rodiště, řekl:

„Kdybyste měl někdy volný večer, doktore Coleman, má žena by určitě měla radost ze setkání s vámi. Máme malý byt...“ zaváhal, poněvadž si uvědomil skutečnost. Přesto, že oba dávno nežijí v New Richmondu, stále ještě strní mezi nimi bariéra společenské nerovnosti.

I Coleman ji pocítil. Rozum mu zablikal varování: vystříhej se přátelství a spojení s podřízenými – i s tak sympatickými, jako je tento. A hned lámal hrot eventuální námitky:

Nejde o snobství, je to jen věc nemocniční disciplíny a prostého rozumu. Nahlas vysvětlil: „Bohužel, budu v nejbližší době zcela časově zaneprázdněn. Uvidíme později!“

Jemu samému zněla výmluva hluše a falešně. Napadlo ho:

Mohl jsi odmítnout méně nápadně! A v duchu ještě poznamenal pod čáru: Nezměnil ses, příteli, vůbec ses nezměnil!

Harry Tomaselli si z celého srdce přál, aby se paní Straughanová vrátila do své kuchyně a zůstala tam. Ovládl se však: dobrá vedoucí dietní sestra, je jako drahocenná perla. A paní Straughanová je výborná, toho si byl vědom.

Někdy ho však napadalo, že Hilda Straughanová vůbec neuvažuje o nemocnici Three Counties globálně. Při rozmluvě s ní měl vždycky dojem, že srdcem nemocnice je kuchyně, k níž jsou připojena všechna ostatní méně důležitá zařízení. Uvědomoval si ovšem – neboť Harry Tomaselli byl velmi spravedlivý člověk – že tento přístup je častý u lidí, kteří svou práci berou opravdu vážně. I když toto pojetí nepovažoval za zcela správné, dával mu přednost před lajdáctvím a lhostejností. A pak, každý dobrý vedoucí se vždy neustupně hádá a tvrdošijně bojuje o to, co považuje pro své oddělení za nezbytné. A paní Straughanová byla bojovnice každým coulem.

Právě nyní seděla ve správcově kanceláři na židli, na niž se nemohla všechna její živá váha vtěsnat, a sváděla se vši urputností další bitvu.

„Pane T., nevím, jestli si uvědomujete, jak je situace vážná!“ Paní Straughanová užívala při oslovování svých známých zásadně jen iniciály jejich příjmení; i o svém manželovi mluvila jako o „panu S“.

„Uvědomuji,“ namítl Tomaselli.

„Myčky nádobí, které mám ještě stále v provozu, byly špatné už před pěti lety. Od té doby každý rok slibujete:

Příští rok dostanete nové! A kdepak mám své nové automaty?

Zjišťuji, že jste je odložili na další plánovací období. To tak nepůjde, pane T. Opravdu ne.“

Paní Straughanová vždycky užívala přivlastňovacího zájmena „můj“, když se jednalo o zařízení, jež spravovala.

Tomaselli jí vlastnický vztah nezazlíval. Nesouhlasil však s Hildou Straughanovou v tom, že neuznávala žádné jiné problémy než vlastní. Chystal se tedy k novému vysvětlování podstaty záležitosti, kterou obsáhle prodiskutovali před pouhými několika týdny.

„Paní Straughanová, myčky nádobí vám budou skutečně časem vyměněny. Víím, že máte v kuchyni těžkosti. Ale automaty jsou velké, drahé stroje. Uvědomte si, že jsme tentokrát zařadili do rozpočtu jen na instalaci vedení teplé vody částku skoro jedenáct tisíc dolarů!“

Paní Straughanová se naklonila nad stůl, přičemž její mohutné poprsí odsunulo rozložený pořadač. „Čím déle budete čekat, tím více to bude stát!“

„Bohužel, to víím také!“ Zvyšující se ceny všeho, co nemocnice kupovala, byly denním problémem Tomaselliho.

„Právě nyní je investiční rozpočet nemocnice opravdu velmi skoupý,“ dodal. „Částečný důvod je pochopitelně připravovaná přístavba nemocnice. Je to prostě otázka priority; v současné době musíme preferovat lékařská zařízení.“

„K čemu budou špičková lékařská zařízení, jestliže se naši pacienti nenajedí hygienicky z čistých talířů?“

„Paní Straughanová,“ namítl, „tak špatná zase situace není – to oba dobře vííme!“

„Jenže k nejhoršímu není daleko!“ Vedoucí dietní sestra se naklonila ještě víc a pořadač klouzal nebezpečně až k hraně stolu. Harry si vroucně přál, aby mu necpala poprsí na stůl.

Paní Straughanová důrazně pokračovala: „V poslední době se stává, že celá dávka nádobí vyjde z myčky stejně špinavá, jak do ní byla vložena. Provádíme kontrolu, seč nám síly stačí, ale při návalu v jídelně to není vždycky možné!“

„Pochopitelně,“ přisvědčil.

„Ale to není všechno, pane T. Bojím se infekce. Nedávno byla u několika zaměstnanců nemocnice zjištěna střevní chřipka. V takovém případě se obvykle svalí vina na vadnou stravu. Nepřekvapilo by mě, kdyby pravou příčinou onemocnění byly závady při umývání nádobí.“

„Takové tvrzení by bylo třeba jasně prokázat!“ Trpělivost Harryho Tomaselliho se povážlivě ztenčovala. Paní Straughanová si totiž vybrala pro svou návštěvu zvlášť přetížené dopoledne. Harry musel před odpoledním zasedáním správní rady vyřešit ještě několik velmi obtížných záležitostí. Aby rozhovor zkrátil, zeptal se: „Kdy provedla patologie u myček nádobí naposled bakteriální test?“

Hilda Straughanová uvažovala. „Mohla bych to přesně zjistit, ale i z paměti mohu říci, že před šesti měsíci.“

„Budeme muset požádat o nový. Pak budeme vědět, na čem jsme.“

„Tak dobře, pane T.“ Paní Straughanová pochopila, že dnes víc nedocílí. „Mám zavolat doktoru Pearsonovi?“

„Ne. Udělám to sám.“ Správce si rychle naškrábl poznámku.

Ušetřím Pearsonovi podobné řečnění, jaké jsem dnes absolvoval já, pomyslí si.

„Děkuji vám, pane T.“ Hlavní dietní sestra se zvedla a majestátně plula ke dveřím. Počkal, až odejde, a pečlivě posunul rozevřený pořadač do jeho původní polohy.

David Coleman se po obědě v jídelně vracel na patologii.

Procházel chodbami dolů do suterénu a přemýšlel o spolupráci s doktorem Josephem Pearsonem. Konstatoval, že prozatím byla neuspokojivá a neplodná.

Pearson byl – i když ne hned ze začátku – dost srdečný.

Při ranním setkání ho udiveně oslovil: „Vy jste tedy minil naprosto vážně, že začnete hned?“

„Nemělo smysl čekat,“ odpověděl Coleman zdvořile. „Než jste přišel, rozhlížel jsem se po laboratořích. Snad nebudete mít výhrady.“

„To je vaše právo,“ napůl zavrčel Pearson, jako by šlo o invazi, která se mu sice nelíbila, ale se kterou počítal.

Pak, jako by si uvědomil svou nevlídnost, dodal: Nuže, sluší se, abych vás přivítal.“

Podali si ruce a starý doktor rozhodl: „Nejdříve musíme odbourat nějakou zdrženou práci.“ Ukázal k nepořádně pohozenému stohu fasciklů s preparáty, obalů a volných listů na svém stole: „Potom bychom mohli rozhodnout, co budete dělat.“

Coleman seděl a neměl jiný úkol než pročítat si lékařský žurnál, zatímco se Pearson probíral papíry. Potom přišla nějaká dívka na diktát a nato doprovázel Pearsona k závěrečné poradě do místnosti vedle pitevny. Seděl s Pearsonem proti oběma sekundářům – McNeilovi a Seddonsovi a připadal si sám jako mladší sekundář. Nemohl téměř ničím přispět;

Pearson vedl poradu tak, že pro něj zbyla jen úloha přihlížejícího. Starý primář ho jako svého zástupce na celém oddělení vůbec nepředstavil.

Později šel s Pearsonem na oběd, kde ho Pearson představil několika lidem z lékařského kolektivu. Pak se přednosta patologie omluvil nějakou naléhavou prací a odešel od stolu.

Nyní tedy se Coleman vracel na patologii a rozmyšlel situaci, které, jak se zdá, bude muset čelit.

Předpokládal, že doktor Pearson projeví určitou mírou rezistenci. Z několika málo informací, které získal ve střípcích a které si poskládal v celkovou mozaiku, se dověděl, že Joe Pearson ve skutečnosti druhého patologa nechtěl; ovšem takové jednání přece jen neočekával.

Domníval se, že přinejmenším bude mít připravenou pracovní a stanoveny některé jasně definované úkoly. Nedoufal, že by hned převzal část hlavní odpovědnosti! Neměl námitky ani proti tomu, aby jej přednosta nějakou dobu kontroloval; uvědomoval si, že být na Pearsonově místě, byl by vůči nováčkovi také opatrný. Ale tohle zacházelo příliš daleko.

Jeho dopis, v němž žádal o stanovení rozsahu svých povinností, byl prostě ignorován. Zřejmě se tady domnívají, že bude trpně vyčkávat, až se doktoru Pearsonovi uráčí předat mu některé ze svých pravomocí a některé své pracovní

úkoly. Nu, je-li tomu tak, pak se tyhle domněnky budou muset změnit – a to brzo.

David Coleman znal kazy své povahy. Ale stejně dobře si byl vědom řady svých kladných hodnot. Mezi nejvýznamnější patřila hluboká znalost patologické anatomie a jeho schopnosti lékaře a patologa. Kent O'Donnell referoval o Colemanovi jako o vysoce kvalifikovaném pracovníkovi zcela oprávněně. Přes své mládí získal takovou kvalifikaci a takové zkušenosti, že mnoho praktických patologů by s ním stěží mohlo soutěžit. Nemusel vzhlížet k doktoru Josephu Pearsonovi s posvátnou bázní. I když mu byl ochoten – vzhledem k jeho věku a důstojnosti – poněkud ustupovat, nehodlal dopustit, aby s ním zacházel jako s nezkušeným začátečníkem.

Nadto ho k tomu vedla ještě jiná síla: cit, který ovládal všechny další úvahy, ať o charakteru, pokusech o toleranci či o čemkoliv jiném. Bylo to rozhodnutí být lékařem nekompromisním, charakterově čistým, čestným a přesným, pokud je exaktnost v medicíně možná. Ke každému, kdo to nedělal – a za léta své praxe v nemocnici jich viděl a poznal dost – ramenáčů, pletichářů, lenochů, neurvalých ctižádostivců – David Coleman pociťoval hněv a odpor.

Kdyby se ho někdo zeptal, z čeho tento cit vyvěrá, nedovedl by odpovědět. Nebyl sentimentální a medicínu si neoblíbil z nějakého přehnaného lidumilství. Určitý vliv – nepříliš velký – mohl na něj mít otec. Přiznával si, že podle dnešních kritérií otec byl v mezích všeobecné praxe průměrně dobrý lékař, nápadně se však lišili povahami. Starší Coleman byl srdečný člověk, který vycházel lidem vstříc a měl mnoho přátel; syn byl chladný, neproniknutelný a často povznesený.

Otec se svými pacienty žertoval a poskytoval jim svědomitě podle svých možností co nejlepší péči. Syn – už jako asistent – ještě před tím, než ho patologie odtrhla od pacientů – nikdy nežertoval, ale zato přesně, obratně a v pravý čas dával svým nemocným víc než nejlepší z ostatních. Nyní, když už dosáhl vysoké úrovně ve své specializaci, zkorigoval sice svůj vnější vztah k pacientům, ale svůj vnitřní přístup k nim nezměnil.

Ve chvílích upřímné sebekritiky se David Coleman domníval, že jeho jednání by bylo stejné, i kdyby pracoval v jiném povolání než v medicíně. Přiznával sám sobě, že exaktnost, kombinovaná s nesnášenlivostí vůči jakýmkoliv chybám a nedostatkům, je u něho sloučena s předsevzetím, že každý, komu slouží, má právo nárok na maximum jeho úsilí. Do jisté míry si tyto dvě vlastnosti poněkud odporovaly. Jejich symbiózu snad nejlépe kdysi vyjádřil jeho spolužák medik, který na večírku ironicky připil „Davidu Colemanovi, chlapíkovi s antiseptickým srdcem!“

Prošel chodbou v suterénu a vrátil se myšlenkami do přítomnosti. Instinkt mu napověděl, že se nevyhne otevřenému konfliktu.

Vešel do pracovny a našel Pearsona skloněného nad mikroskopem; otevřený fascikl preparátů ležel před ním. Primář vzhlédl: „Pojďte se podívat; zajímá mě váš názor.“ Uhnul stranou a pokynul Colemanovi, aby zaujal jeho místo.

„Jaký je klinický nález, prosím?“ Coleman vsunul první preparát do držáčku a upravil si binokulár.

„Jde o pacientku Lucy Graingerové. Lucy je ortopédka na naší chirurgii. Poznáte ji.“ Pearson nahlédl do poznámek.

„Nemocná je devatenáctiletá dívka, Vivian Loburtonová, žákyně naší ošetrovatelské školy. Pod levým kolenem se jí objevila malá bolestivá bulka. Bolest neustává. Rentgen ukázal nepravidelnost kosti. Preparáty jsou pořízeny z provedené biopsie.“

Ve fasciklu bylo osm preparátů. Coleman studoval jeden po druhém. Vytušil hned, proč se ho Pearson ptá na jeho mínění.

Případ byl mezní, rozhodnutí viselo na vlásku – tak bylo nesnadné. Nakonec prohlásil: „Podle mého názoru je nález benigní.“

„Myslím, že je maligní,“ odporoval Pearson klidně.

„Osteogenní sarkom.“

Coleman se vrátil beze slova k prvnímu preparátu. Zkoumal jej znovu trpělivě a pečlivě; totéž opakoval u ostatních sedmi. Už při prvním vyšetření uvažoval o možnosti osteogenního sarkomu, nyní to učinil opět. Při studiu červených a modrých skvrn transparent – které mohly být zkušenému patologovi směrodatným vodítkem – probíral všechna pro i proti. Všechny preparáty ukazovaly značný rozsah kostního novotvaru – osteoblastickou aktivitu s chrupavčitými ostrůvky.

Mohly být důsledkem předchozího úrazu. Způsobil úraz frakturu? Je nová tkáň výsledkem regenerace, vlastní snahy těla o zhojení? Jestliže tomu tak je, pak růst je určitě benigní...

Existují nějaké důkazy osteomyelitidy? I pod mikroskopem je možno se zmýlit; změnu kosti lze snadno považovat za smrtelný osteogenní sarkom. Ale ne! Nevyskytovaly se zde polymorfonukleární leukocyty, charakteristicky nalézané v kostní dřeni... nenastala tu invaze krevních cév do nádoru...

Takže nezbyvalo nic jiného nežli vrátit se k základnímu zkoumání osteoblastů – kostních novotvarů. A v takovém případě musí každý patolog vyřešit neúprosné dilema: jedná se o proliferační lézi, která je přirozeným procesem, jímž organismus usiluje o nápravu vzniklého poškození, nebo je to skutečně proliferace, jde o neoplazmu, a tedy o maligní proces? Maligní, nebo benigní? Je tak snadné dopustit se chyby! A přitom není možno podniknout nic jiného než zvážit důkazy a správně rozhodnout!

„Bohužel, nemohu s vámi souhlasit,“ odpověděl Pearsonovi zdvořile. „Stále si myslím, že tkáň je benigní.“

Starý patolog stál zamyšleně a zřejmě konfrontoval svůj názor s míněním mladšího kolegy. Po odmlce prohodil:

„Připouštíte však, že je zde dostatek prostoru pro pochybnosti – v obou směrech.“

„Ano, zajisté.“ Colemanovi nebylo nutno zdůrazňovat, kolika pochybnostmi je podmíněno rozhodnutí v podobných situacích. Patologie není exaktní věda, neexistují v ní matematické vzorce, které by prokázaly správnost či nesprávnost lékařovy diagnózy. Všechno, co se dá učinit, je úzkostlivě uvážený odhad; dá se definovat jako nacvičený. Coleman chápal Pearsonovu nerozhodnost. Na něm spočívala tíha odpovědnosti za výsledný rozsudek. Konečné rozhodování je nedílnou součástí patologovy práce, není možno se mu vyhnout.

Coleman dodal: „Máte-li ovšem pravdu, že jde o osteogenní sarkom, pak je nutná okamžitá amputace!“

„Vim!“ vyrazil Pearson vehementně, avšak bez antagonismu.

Vzdor nesmírné ledabylosti, kterou Coleman na oddělení pozoroval, byl Pearson tak zkušeným patologem, že jeho rozdílný názor nevyvracel. Oba totiž dobře věděli, jak jemné jsou premisy v jakékoliv diagnóze. Pearson začal chodit rozčileně po místnosti. Při obrátce zalátelel: „K čertu s těmito mezními případy! Nenávídím je! Kdykoliv se objeví, zuřím! Člověk má vynést ortel a přitom ví, jak snadno může chybit!“

„Cožpak většina patologických případů není taková?“ konstatoval Coleman klidně.

„Ale kdo jiný kromě nás si to uvědomuje? Kdo?“ Pearsonova odpověď byla prudká, téměř vášnivá, jako by mu mladý lékař sáhl na citlivý nerv. „Veřejnost určitě ne, to je jisté!“

Vidí patologa ve filmu, v televizi. Je pro ně vědcem v bílém plášti, který přistoupí k mikroskopu, mrkne do něj a suverénně prohodí: benigní! Nebo: maligní – jako by se nechumelilo.

Většina lidí si myslí, že když se podíváme támhle do toho – mávl rukou k mikroskopu, kterého předtím použili, „ukáže se nám obrázek, který doplní skládačku jako cihla díru ve zdi. Nemají ponětí, že někdy jsme od jistoty na hony daleko!“

David Coleman smýšlel často stejně, i když se nevyjadřoval tak výbušně. Starý patolog se musel svými úvahami trápit už dlouho. Koneckonců, tuto skutečnost mohl pochopit jedině jiný patolog. „Sám jste uvedl, že většinou máme přece jen pravdu!“ řekl mírně.

„Ano, máme,“ přitakal Pearson, který neklidně přecházel místností. Zastavil se, takže byli blízko sebe. „Ale co tehdy, když ji nemáme? Co například v tomto případě? Jestliže prohlásím, že jde o maligní nádor, musí Lucy Graingerová amputovat, jinou možnost nemá. A jestli pravdu nemám, ztratí devatenáctileté děvče pro nic za nic nohu! Avšak jestli jde o maligní proces a amputace se neprovede – zemře nejdéle do dvou let!“ Odmlčel se a trpce dodal: „Možná, že zemře i tak. Amputace neznamená vždy záchranu.“

Objevila se nová stránka Pearsonovy povahy, kterou Coleman nepředpokládal – schopnost hluboce citově pochopit situaci nemocného. To bylo konečně v pořádku. Pro patologa je naopak dobré, jestliže si často připomíná, že se nejedná jen o kousičky anonymní tkáně, ale o životy lidí, které jeho dobré či špatné rozhodnutí zásadně změní. Tato trvalá připomínka udržuje patologa bdělého a svědomitého; pochopitelně za předpokladu, že je dostatečně ve střehu a nedovolí citům, aby ovlivnily jeho vědecký úsudek. Ačkoliv Coleman byl o mnoho mladší, prožil často podobný souboj pochybností, jaký právě vyjádřil Pearson. Byl zvyklý ponechávat si je pro sebe, ale neobtěžovaly ho méně. Ve snaze usnadnit starému patologovi rozhodnutí poznamenal: „Jestli jde o maligní proces, není času nazbyt.“

„Vim.“ Pearson se znovu hluboce zadumal.

„Dovoluji si navrhnout, abychom porovnali některé minulé případy podobného druhu,“ podotkl Coleman, „se stejnými příznaky.“

Starý doktor potřásl hlavou: „Bezúčelné. Nemáme tolik času.“

Coleman diskrétně, ale naléhavě vytrvával: „Jistě bychom mohli podle rejstříkové kartotéky...“ odmlčel se.

„Nezavedli jsme ji.“ Věta byla pronesena tiše a Coleman se zprvu domníval, že špatně slyšel. Jako by jeho údiv předpokládal, Pearson pokračoval: „Mnohokrát jsem pomýšlel na její založení, ale nikdy k tomu nedošlo.“

Coleman nemohl uvěřit, že něco podobného může být pravda. „Míníte... že předchozí případy nemůžeme studovat?“

„Trvalo by nejméně týden, než bychom je vyhledali.“

Pearson tonul v rozpacích. „Podobných případů stejně není mnoho. A tolik času nemáme...“

Pearsonovo přiznání Davidem Colemanem hluboce otřásl.

Pro něho a pro všechny pathology, s nimiž dosud pracoval a které případně sám vedl, byla srovnávací kartotéka základní profesionální pomůckou. Byla zdrojem informací, zdrojem poučení, doplněním vlastních patologových znalostí a zkušeností, detektivem, který mohl poskytnout klíč k řešení, ujištění a oporu v okamžicích pochybnosti.

Ba, kartotéka znamenala více. Byla ukazatelem, že patologické oddělení pracuje efektivně, poskytuje dokonalé služby v přítomnosti a shromažďuje dokumentární materiál pro budoucnost. Byla zárukou, že zítřejší pacienti nemocnice budou moci těžit z toho, co poznali zdravotníci dnes. Zřízení srovnávací kartotéky bylo pro patologická oddělení nových nemocnic přednostním úkolem. Ve starších, zavedených ústředích existovaly kartotéky různých typů. Některé byly prosté a jednoduché, jiné komplikované a podrobné; poskytovaly nejen speciální výzkumné a statistické údaje, ale i informace o všední každodenní práci. Ať už byly takové či onaké, všechny sledovaly jediný společný cíl: sloužit ke srovnávání obdobných současných a v minulosti definovaných případů.

David Coleman měl pro skutečnost, že v nemocnici Three Counties tato kartotéka nebyla vůbec zavedena, jediné slovo: zločinná nedbalost!

Až do tohoto okamžiku, přes svůj dojem, že na patologickém oddělení nemocnice Three Counties jsou změny opravdu nezbytné, zdržel se jakéhokoliv osobního názoru na doktora Josepha Pearsona. Starý přednosta pracoval po dlouhou dobu sám a množství práce, kterou musel v nemocnici této velikosti zvládnout, nebylo pro jediného patologa nijak malé.

Neustálá časová tíseň mohla zdůvodňovat užívání nevhodných laboratorních postupů, které již zjistil; takové chyby nebylo sice možno prominout, ale daly se pochopit.

Pearson byl možná ve svém oboru na slovo vzatým odborníkem.

Ale David Coleman byl přesvědčen, že dobrá medicína a pružná administrativa mají jít ruku v ruce. Ale první z nich – v tomto případě patologie – je důležitější. Znal mnoho sněhobílých piteven, kde blýskavý chrom a efektivní papírové úřadování dostalo přednost a medicína byla na druhém místě. Zde mohl být poměr právě opačný – organizace ubohá, zato úroveň lékařské práce výborná. Proto dosud silně brzdil přirozenou tendenci odsoudit starého patologa za to, co dosud spatřil. Ale nyní už měl za nemožné něco si dále předstírat.

Doktor Joseph Pearson je lajďák a neschopný vedoucí.

Snažil se, aby odsouzení nebylo znát v jeho hlase; otázal se: „Co navrhuje?“

„Mohu udělat jen jedno!“

Pearson šel ke svému stolu a zvedl sluchátko telefonu.

Stiskl knoflík, označený 'vnitřní spoj.' Po chvíli promluvil do mikrofónu: „At' sem přijde Bannister.“

Položil sluchátko do vidlice a obrátil se ke Colemanovi.

„Existují dva muži, kteří jsou na tomto poli experty.

Chollingham v Bostonu a Earnhart v New Yorku.“

Coleman přikývl: „Ano, vím o nich.“

Vešel Bannister: „Potřebujete něco?“ Podíval se na Coleman a okatě ho ignoroval.

„Tu máte preparáty.“ Pearson zavřel fascikl a podal jej přes stůl Bannisterovi. „Pořídte z nich ještě dnes dvě sady.

Pošlete letecky expres – jako zvlášť důležitou zásilku – jednu sadu doktoru Chollinghamovi do Bostonu, druhou doktoru Earnhartovi do New Yorku. Připojte obvyklou žádost s podrobným zdůvodněním a přiložte popis případu. Požádejte oba o co nejrychlejší telegrafické sdělení jejich nálezů.“

„Dobře.“ Bannister vyšel z místnosti s fasciklem pod paží.

Coleman musel uznat, že alespoň tohle starý pán zvládl pohotově. Získat vyjádření dvou expertů byl dobrý nápad, bez ohledu nato, zda oddělení má nebo nemá srovnávací kartotéku.

„Odpověď bychom měli mít do dvou, nejdéle do tří dnů.

Zatím s Lucy Graingerovou promluví,“ přemítavě dodal Pearson. „Mnoho jí říkat nebudu.“ Upřel ostrý orlí zrak na Coleman: „Stačí, když jí povím, že máme mírné pochybnosti a očekáváme potvrzení své diagnózy zvenčí.“

TRINÁCTÁ KAPITOLA

Vivianu ta zvěst zarazila – poplašila – zdráhala se ji pochopit. Nemůže se přece jednat o ni! Doktorka Graingerová musí mluvit o někom jiném! Myšlenky ji letěly o závod:

Ano, jistě jde o omyl. Zaměnili chorobopisy! I takový přehmat se stává! Doktorka Graingerová je velmi zaměstnaná určitě se spletla! Jde o jinou pacientku...

Násilím zarazila překotný běh myšlenek – snažila se logicky uvažovat. Nejde o omyl. Vyčetla jasnou, nepochybnou pravdu z výrazu doktorky Graingerové a Mika Seddonse. Seděli každý z jedné strany lůžka, na němž napůl ležela, napůl seděla, s polštáři narovnanými za zády, a s účastí ji pozorovali.

Obrátila se k Lucy Graingerové: „Kdy budete znát výsledek... najisto?“

„Za dva dny. Doktor Pearson nám to poví. Buď tak či onak.“

„A on... dosud neví?“

„Zatím ne, Vivian,“ odpověděla Lucy. „Ještě neví. Nic neví s jistotou.“

„Oh, Miku!“ Vivian sáhla po jeho ruce.

Schoval její prstíky něžně do své dlaně. „Nezlobte se...“ hlesla Vivian, „...ale asi se rozbřečím.“

Mike Seddons položil chlácholivé paži kolem Vivianiných ramen a Lucy vstala. „Vrátím se později.“ Zeptala se Seddonse: „Zůstanete tu chvíli?“

„Ano.“

„Zdůrazněte Vivianě znovu, že zatím není nic rozhodnuto,“ připomněla Lucy. „Přeji si jen, aby byla připravena... pro ten případ, že...“

Přikývl; jeho rozčuchané zrzavé vlasy splihle sledovaly pohyb hlavy. „Chápu.“

Lucy vyšla na chodbu. Litovala ho. Ano, jsem si jista, že chápeš.

Včera odpoledne, když jí Joe Pearson tu zprávu telefonoval, nemohla se Lucy rozhodnout, zda má v tomto stadiu Vivianu informovat o možných následcích, nebo jestli má rozhovor s ní ještě odložit. Kdyby počkala a výrok patologů o výsledku biopsie by vyzněl na „benigní“, bylo by všechno v pořádku a Vivian by se nikdy nedozvěděla, jak temný stín se kolem ní přehnal. Naproti tomu, vyzní-li za dva dny posudek patologů na „maligní“, amputace se stane životně naléhavou.

Stihla by v takovém případě Vivianu včas připravit? Nebyl by psychický náraz příliš velký? Mladou dívkou, která netušila hrozící vážné nebezpečí, mohl otřást strašlivý šok. Než by se duševně smířila se závažnou operací, uplynula by řada dnů dnů, jejichž ztrátu si nesmějí dovolit.

Lucy brala v úvahu ještě něco dalšího. Skutečnost, že Joe Pearson žádal o další vyjádření zvenčí, byla sama o sobě důležitá. V případě benigní tkáně by byl výsledek ohlásil hned. Jestliže tak při jejich rozhovoru neučinil – i když se jednoznačnému vyjádření vyhnul – znamená to, že zhoubnost je přinejmenším silně pravděpodobná.

Právě proto se Lucy rozhodla, že bude Vivianu o situaci informovat hned. Kdyby pozdější nález vyzněl na „benigní“, prožila by sice zbytečně krutý strach, ale tato eventualita je vždy lepší než náhlá, neočekávaná rána při úplné nepřipravenosti nemocné.

Bezprostřední tíživost problému poněkud zmírnilo, že se na scéně objevil doktor Seddons. Minulý večer ji mladý sekundář navštívil a pověděl jí, že se chtějí s Vivianou vzít.

Připustil, že zpočátku chtěl zůstat v pozadí, avšak teď se rozhodl jinak. Lucy byla ráda, že přišel. Vivian nebude alespoň v kritických chvílích sama, je tu někdo, na koho se může spolehnout, o koho se může opřít a kdo ji může utěšit.

Dívka bude bezpochyby potřebovat spoustu láskyplné účasti. Lucy jí sice sdělila podezření na osteogenní sarkom se všemi jeho tragickými důsledky – co nejšetřněji. Ale sebejemnější forma nemůže nijak oslabit tvrdost rány. Lucy si uvědomila, že musí vyřídit další věc: vyrozumět o situaci dívčiny rodiče. Podívala se na útržek papíru, který svírala v ruce. Byla na něm adresa v Salem, Oregon, kterou si vypsala z rubriky „nejbližší příbuzní“ z Vivianina přijímacího listu. Dívka souhlasila, aby rodičům vše oznámila. Teď musí Lucy dokázat to nejsložitější: vysvětlit tragickou záležitost rodičům dálkovým telefonickým hovorem.

Předvídala, co může nastat. Vivian není plnoletá. Podle zákona musí rodiče dát svolení k amputaci. Kdyby se rodiče rozhodli přiletět z Oregonu ihned, mohla by písemný souhlas získat po jejich přiletu. Kdyby přijet nemohli, musí je přimět, aby jí okamžitě se souhlasem zatelegrafovali i plnou moc, kterou by použila v případě potřeby.

Lucy se podívala na hodinky. Na dnešní dopoledne má ve své ordinaci ve městě objednanou řadu pacientů. Raději zavolá teď, před odchodem z nemocnice Three Counties. Ve druhém poschodí vešla do nevelké nemocniční ordinace, kterou sdílela s Gilem Bartletttem. Byla o něco větší než skromná kajuta – tak malá, že jí jen zřídka užívali společně.

Teď byla téměř přeplněna, neboť se v ní bavili Bartlett a Kent O'Donnell.

Jakmile ji Kent O'Donnell uviděl, vstal: „Odpusť, Lucy, hned vypadnu. Tahle místnůstka určitě nebyla postavena pro tři.“

„Není třeba.“ Protáhla se mezi nimi a posadila se ke stolku. „Zařídím jen pár věcí a hned odejdu.“

„Měla bys zůstat,“ vous Gila Bartletta se natřásl v rytmu jeho slov. Jeho hlas měl škádlivý přízvuk. „Kent i já jsme dnes od rána naladěni filozoficky. Diskutujeme o budoucnosti chirurgie.“

„Mnoho lidí tvrdí, že chirurgie žádnou budoucnost nemá,“

Lucy přizpůsobila svůj tón Bartlettovu. Vytáhla zásuvku stolu a vyňala z ní několik klinických záznamů, které potřebovala pro jednu z návštěv ve své soukromé ordinaci.

„Říká se, že chirurgové jsou na vymření – za pár let prý budeme tak nemoderní jako dodo a šamani.“

Bartletta tento druh nahrávky nesmírně potěšil. „A kdo, ptám se, bude řezat a spravovat ta zpropadeně krvácející těla?“

„Řezání vůbec nebude!“ Lucy si vstrčila záznamy do aktovky. „Všechno obstará diagnostika. Medicína bude využívat přírodních sil proti poruchám, jež způsobila příroda.“

Prokáže se, že kořenem všech organických chorob je naše mentální kondice. Nejlepší prevencí proti rakovině bude psychiatrie a užitá psychologie vymytí pakostnicí!“ Zavřela zip aktovky a lehkým tónem dodala: „Pánové, jak snadno uhodnete, to jsou všechno citáty.“

„Já už se toho nemůžu dočkat,“ usmál se Kent O'Donnell.

V Lucině blízkosti mu bylo jako obvykle příjemně. Nebyl bláhový, dokonce směšný, když byl tak zdrženlivý ve chvíli, kdy se jejich vztah mohl stát intimnějším? Čeho se vlastně bál? Rozhodně se vynasnaží strávit s ní další společný večer a pak ať se stane, co se má stát. V přítomnosti Gila Bartletta nebylo ovšem vhodné smlouvat si schůzku.

„Pochybují, že se toho dožije někdo z nás!“ Lucy sotva dopověděla, když na jejím stolku zazvonil telefon. Zvedla jej a ohlásila se; předala sluchátko Gilu Bartlettovi. „Máš hovor.“

„Ano?“ broukl doktor Bartlett do telefonu.

„Doktor Bartlett?“ ubezpečoval se ženský hlas na druhém konci linky.

„U telefonu.“

„Zde je Rawsonová z pohotovosti. Mám vám vyřídit vzkaz od doktora Clifforda.“ Clifford byl starší sekundář na chirurgii.

„Co je?“

„Prosí vás, abyste přišel na pohotovost a pomohl mu, jestli můžete. U závor došlo k dopravnímu neštěstí; máme tu několik těžce raněných, včetně jednoho nebezpečného zranění hrudníku. To je právě případ, kde vás doktor Clifford prosí o pomoc.“

„Vyřídte mu, že přijdu hned.“ Bartlett odložil telefon.

„Odpusť, Lucy, dokončíme debatu jindy.“ Vykročil a ve dveřích v kvapu prohodil. „Jedno vám řeknu – myslím si, že nemusíme mít strach z nezaměstnanosti. Pokud se budou vyrábět den ze dne rychlejší a větší auta, bude na světě stále zapotřebí chirurgů!“

Vyšel a O'Donnell, který Lucy přátelsky zamával, ho následoval. Lucy osaměla; chvíli počkala, pak zvedla telefon, a jakmile se jí ozvala telefonní ústředna, ohlásila:

„Potřebuji dálkové spojení –“ sáhla po proužku papíru a pokračovala „jedná se o soukromý hovor na účet volaného, a to: Salem, Oregon, číslo...“

O'Donnell se proplétal chodbou plnou lidí se zkušeností danou dlouholetou praxí a zamířil rovnou do vlastní ordinace. Měl před sebou bohatý pracovní program. Asi za půl hodiny půjde operovat; později se zúčastní schůze výkonného výboru a potom se musí věnovat řadě pacientů ve své soukromé ordinaci ve městě; program se mu protáhne do pozdního večera.

Při chůzi zalétly jeho myšlenky opět k Lucy Graingerové.

Těch několik minut, co byl v její přítomnosti, ho přimělo k novým úvahám o nich obou, leč znovu se do nich vplížily staré pochybnosti, že pro trvalý citový vztah mají příliš mnoho společných pracovních zájmů.

Proč v poslední době tolik o Lucy přemýšlí? Proč vůbec přemýšlí o ženách? Asi proto, že kolem čtyřicítky se mužů obvykle zmocňuje nepokoj. Usmál se sám pro sebe, neboť si uvědomil častá období, kdy mu příležitostně milostné aféry, ať toho či onoho druhu, připadaly zcela přirozené. Nyní měly jenom delší pauzy. A byl také samozřejmě daleko diskrétnější než za svých mladých let.

Od Lucy mu přeskočily myšlenky k Denise Quantzové.

Po večeru, kdy se setkali na večeři v domě Eustace Swayna a kdy ho pozvala k návštěvě, potvrdil svou účast na konferenci chirurgů v New Yorku. Uvědomil si, že konference je už příští týden. Jestli se chce s paní Quantzovou setkat, měl by zahájit nezbytné společenské přípravy.

Po příchodu do ordinace mu zbývalo do první operace dvacet minut. Poněvadž vždy jednal podle zásady, že nejlépe je realizovat nápady hned, zvedl telefonní sluchátko.

Slyšel, jak ústředna zjišťuje číslo na newyorských informacích, pak vyzvánějící tón a klapnutí. Nějaký hlas pravil: „Byt paní Quantzové.“

„Paní Denisa Quantzová má dálkový hovor!“ oznámila telefonistka v Burlingtonu.

„Paní Quantzová není doma.“

„Kde ji mohu zastihnout?“ rituál telefonního styku probíhal podle zvyklostí.

„Paní Quantzová je v Burlingtonu, stát Pensylvánie. Přejete si telefonní číslo?“

„Buďte tak laskav,“ odpověděla burlingtonská operátorka.

„Číslo je Hunter 6-5735.“

„Děkuji vám, New Yorku.“ Opět klapnutí a dívka v centrále se otázala: „Volající, zapsal jste si číslo?“

„Ano, děkuji vám,“ řekl O'Donnell a zavěsil.

Přítáhl si burlingtonský telefonní seznam a listoval tak dlouho, až našel: Swayne, Eustace R. Jak očekával, číslo souhlasilo s tím, které se právě dozvěděl.

Zvedl znovu sluchátko a vytočil je.

Ozval se mužský hlas: „Sídlo pana Eustace Swayna.“

„Rád bych mluvil s paní Quantzovou.“

„Okamžik, prosím.“

Chvilí bylo ticho. Potom: „Tady je Quantzová.“

O'Donnell skoro zapomněl, že má tak přitažlivý hlas.

Jeho mírná zastřenost dodávala půvab i nejprostším slovům.

„Nevím, jestli si ještě vzpomenete,“ pronesl, „tady je Kent O'Donnell.“

„Ovšem! Doktore O'Donnelle, to je hezké, že jste se ozval!“

Představil si ji u telefonu; jemné, tmavé vlasy jí splývají na ramena. „Právě jsem vás volal do New Yorku. Dali mi vaše číslo sem.“

„Přiletěla jsem včera,“ vysvětlovala Denisa Quantzová.

„Otec chytil nějakou bronchitidu. Rozhodla jsem se, že mu budu pár dnů dělat společnost.“

„Doufám, že to není nic vážného?“ zeptal se zdvořile.

„Opravdu ne,“ zasmála se. „Víte, tatínek je tělesně odolný jako mezek, ale také tak tvrdohlavý!“

Pomyslel si: Tomu docela věřím. Nahlas řekl: „Chtěl jsem vás pozvat, abyste se mnou v New Yorku povečeřela. Budu tam pravděpodobně příští týden.“

„Souhlasím.“ Odpověď byla okamžitá a určitá. „Do té doby budu zpět.“

„Nemohli bychom se setkat dřív?“ zareagoval impulsivně.

„Nebudete mít v Burlingtonu některý večer volný?“

Po chvilkovém zaváhání odpověděla: „Jedině dnes.“

O'Donnell rychle uvažoval. Návštěvy v ordinaci mu budou trvat nejméně do sedmi večer. Jestli se nestane nic nepředvídaného...

Denisa Quantzová přerušila jeho propočty: „Oh, počkat!“

Zapomněla jsem. Dnes s otcem večeří doktor Pearson. Budu muset zůstat doma.“ A dodala: „Nechtěl byste se k nám připojit?“

V duchu se zasmál. Joe Pearson by byl překvapen, kdyby se tam s ním setkal. Instinkt ho však varoval, že by to nevedlo k ničemu dobrému. „Děkuji za pozvání,“ odmítl, „ale raději setkání poněkud odložíme!“

„Oh, škoda.“ Její hlas zněl zklamaně; pak se rozradostnil:

„Ale mohli bychom se sejít po večeři, jestli se vám to hodí.“

Otec a doktor Pearson se docela určitě dají do šachů a potom stejně vůbec nevnímají okolí!“

„Báječný nápad!“ souhlasil potěšeně. „Kdy budete volná?“

„Doufám, že v půl desáté!“

„Mám se pro vás zastavit?“

„Ušetříme čas, sejďme se ve městě. Povězte mi, kde.“

Chvilku přemítal, pak navrhl: „Regency Club?“

„Dobře. O půl desáté tedy. Na shledanou!“

O'Donnell pokládal sluchátko s příjemným pocitem očekávání.

Podíval se na hodinky. Bude si muset pospíšet, aby byl včas na operačním sále.

Hra, kterou Eustace Swayne a doktor Joseph Pearson začali po večeři, trvala již čtyřicet minut. Oba staří muži seděli proti sobě u nízkého hracího stolu z růžového dřeva v oné dřevem obkládané knihovně, kde před třemi týdny O'Donnell a Swayne svedli slovní souboj. V místnosti hořely jen dvě lampy – jedna visela na prosté šňůře se stínítkem nad stolem a druhá – rokoková – zářila u dveří do haly.

Tváře obou mužů se stápěly ve stínu; světlo dopadalo přímo na vykládanou šachovnici uprostřed stolu. Jen když se jeden či druhý naklonil dopředu, aby posunul figurku, vyznačilo světlo lampy ostřeji jeho rysy.

Nemluvili; hluboké ticho v místnosti ovíjelo jako vatovaný plášť bukové ušáky z doby Ludvíka XV., v nichž seděli. Eustace Swayne se opřel dozadu. V prstech držel lehce sklenici z rubínového křišťálu s brandy a přehlížel situaci na šachovnici.

Naposled táhl doktor Joseph Pearson. Před pár minutami jemně pohýčkal v prstech bílou dámu z překrásně vyřezávané indické slonoviny a posunul figurku o jediné pole dopředu.

Eustace Swayne odložil sklenku brandy, vybral si pěšce na nejzazším pravém křídle a přemístil jej o dvě pole dopředu.

Drsným hlasem protrhl ticho: „Slyšel jsem, že v nemocnici došlo k nějakým změnám?“

S hlavou mimo okruh světla studoval Joe Pearson chvíli šachovnici. Promyslel možnosti, naklonil se a posunul pěšce na svém levém křídle o jedno pole, čímž čelil spoluhráčově výhodě. Teprve pak zamumlal jediné slovo: „Ano.“

A opět ticho, klid, jako by se čas zastavil. Starý obchodní magnát se zavrtěl v křesle. „Souhlasíte s těmi změnami?“

Sklonil hlavu nad šachovnici a sklouzl svým střelcem po diagonále o dvě pole doprava. Podíval se šibalsky přes stůl do polotmy proti sobě. Jeho výraz naznačoval: Zkus můj výpad zarazit!

Tentokrát Joe Pearson odpověděl dřív, než se dotkl figurky. „Ne docela.“ Zůstal ve stínu – studoval gambit druhého a rozvažoval, jakou alternativu má zvolit. Potom zvolna, téměř něžně, posunul svou věž o jedno pole doleva, takže dominovala volné linii.

Eustace Swayne čekal. Uplynula minuta, druhá, třetí.

Konečně se jeho ruka natáhla po vlastní věži a nasadila ji do téhož otevřeného sloupce jako odpověď na soupeřovu výzvu. Podotkl přitom: „Budete-li chtít, máte v budoucnu možnost veta.“

„Oh, jakého veta?“ Otázka byla pronesena klidně, avšak akce, která ji doprovázela, byla rychlá. Pearson zvedl koně vedle dámy a postavil jej skokem do středu šachovnice.

Swayne studoval rozestavení figur a vážil sílu vlastní pozice.

„Přislíbil jsem Ordenu Brownovi – a vašemu primáři chirurgie –“ poznamenal, „že dám čtvrt miliónu dolarů na přístavbu nemocnice.“ Při posledních slovech odpověděl na Pearsonův tah svým: postavil koně na pole vedle dobře umístěného koně svého protivníka.

Tentokrát bylo mlčení dlouhé. Konečně patolog uchopil svého střelce, táhl jím přes celou šachovnici a sebral soupeřova pěšce. „Šach,“ hlásil klidně. Teprve pak dodal: „To je spousta peněz.“

„Položil jsem však podmínku.“ Swayne – nyní v obraně táhl králem o jedno pole doprava. „Šek dám jen tehdy, jestliže zůstanete ve své funkci a budete řídit své oddělení v nemocnici podle vlastních představ tak dlouho, jak budete chtít.“

Tentokrát se Joe Pearson k tomu neměl. Zadumaně hleděl do šera za hlavou druhého muže. Pak řekl prostě: „Dojal jste mne.“ Jeho oči se vrátily k šachovnici. Po chvíli zvedl svého koně a přesunul ho na pole, kde přímo ohrožoval stísněného Swaynova černého krále.

Eustace Swayne bedlivě tuto akci pozoroval. Ale dřív než potáhl svou vlastní figurkou, sáhl po karafě s brandy a nalil Pearsonovi i sobě. Postavil karafu na její místo a prohlásil:

„Svět patří odvážnému mládí,“ odmlčel se, „a troufám si tvrdit, že mu vždycky patřil. Ovšem, rozmyslné stáří soustředí do svých rukou moc... a umí jí používat.“ Se zářícíma očima se naklonil nad stůl a pěšcem před svým králem vzal a zneškodnil obtížného koně.

Pearson si zamyšleně palcem a ukazováčkem mnul bradu.

Uchopil bílou dámu, posunul ji o šest polí níž ve volném slupci a likvidoval jí postoupivšího černého pěšce. „Orden Brown... a O'Donnell... o vaší podmínce vědí?“

„Dal jsem jim svůj úmysl jasně najevo.“ Starý milionář zvedl černého střelce na královském křídle a vzal jím protivníkova střelce chránícího bílého krále.

Joe Pearson se náhle zasmál. Nebylo možno uhodnout, zda ho tak pobavila hra nebo rozhovor. Hbitě postavil dámu vedle černého krále a tiše oznámil: „Mat!“

Eustace Swayne přijal porážku s obdivem. Přikývl, jako by chtěl zdůraznit správnost vlastního úsudku.

„Joe,“ konstatoval, „vy jste přece jen chlapík!“

Hudba dohrála; dvojice, které tančily na parketu malého, ale velmi moderně a přepychově zařízeného klubu – jednoho z mála, které v Burlingtonu existovaly – se začaly vracet ke svým stolům.

„Povězte mi, na co jste myslil?“ otázala se Denisa Qaantzová.

Usmála se na Kenta O'Donnella přes stůl s černou horní deskou, který je odděloval.

„Upřímně řečeno, myslil jsem si, jak příjemné by bylo tento večer si zopakovat.“

Nadzedla poněkud sklenku se zbytkem koktajlu Old Fashioned. „Na více podobných nápadů!“

„Na to přijíjím rád.“ Dopil svou skotskou se sodovkou a kývl na číšníka, aby doplnil číšky. „Zatančíme si?“ Začala opět hrát hudba.

„Ráda.“ Vstala a vykročila napůl obrácena k němu; následoval ji k malému, tlumeně osvětlenému parketu. Napráhl k ní paže a ona do nich vklouzla. Při tanci ji k sobě těsně vinul. O'Donnell nebyl nikdy vynikající tanečník.

Medicína mu neposkytovala příliš času, aby se mohl v tomto umění zdokonalit. Avšak Denisa Quantzová přizpůsobila všechny své pohyby jeho vedení. Minuty mýjely a on cítil blízko svého těla její – vysoké, štíhlé, poddávající se poslušně rytmu melodie i jeho vlastním krokům. Její vlasy mu jemně přelétly tvář a přinesly s sebou závan stejné vůně, kterou si zapamatoval od prvního setkání.

Pětičlenný nevtíravý orchestr, s nástroji pečlivě vyladěnými pro intimní poslech, hrál populární píseň, oblíbenou před několika lety:

Hleď, jak pyramidy vroubí Nil, jak žár slunce ostrov v tropech pil, vzpomeň, milá, všech těch krásných chvil, kdy jsi byla má!

Na okamžik jej ovládl pocit, že se ocitl mimo čas a prostor, v jakémsi vakuu, izolován, daleko od medicíny, od nemocnice Three Counties a ode všech věcí, mezi nimiž dennodenně žil.

Hudba se rozehrála svižnějším tempem a musel se sám vysmát své sentimentalitě.

Při tanci se Denisy zeptal: „Býváte tu často – myslím v Burlingtonu?“

„Ani ne,“ odpověděla. „Příležitostně přijedu za otcem.  
Víte, já Burlington nemám ráda.“ Usmála se. „Doufám, že jsem se nedotkla vašeho místního patriotismu.“  
„Ne,“ řekl, „nejsem jím nijak zatížen. Ale vy jste se zde přece narodila?“ Dodal: „Mohu vám říkat Deniso?“  
„Samozřejmě. Nebudme formální.“ Podívala se na něj zpřímá a usmála se. Potom teprve mu odpověděla na otázku:  
„Ano, narodila jsem se zde,“ přitakala, „chodila jsem do zdejší školy a tady byl můj domov. Dokud žila maminka.“  
„Proč tedy nyní – New York?“  
„Jsem Newyorčanka srdcem. Kromě toho – žil tam můj muž – ještě žije.“ Poprvé se zmínila o svém manželství, lehce a mimochodem. „Po rozchodu s ním se mi odtamtud nechtělo odejít. Žádné jiné město není takové.“  
„Ano,“ souhlasil, „něco na tom je.“ Uvědomil si, jak je ta žena krásná. Měla dokonalé chování, nebylo v ní nic vyumělkovaného, což jen málokdy se daří mladším ženám.  
Přitom ani v nejmenším nepostrádala ženskost – spíše naopak.  
Kentovi O'Donnellovi se zdálo – ve chvíli, kdy ji držel v náručí a cítil, jak jejich těla se dotýkají v souladu s rytmem – nesmírně žádoucí. Usuzoval, že musí být velmi smyslná.  
Násilím převedl myšlenky jinam; byly přinejmenším předčasné.  
Prohlížel si šaty, jež měla na sobě. Byly zářivě šarlatové, s bohatým dekorem. Přiléhaly těsně k postavě, ramena ponechávaly obnažená a sukně se teprve od boků rozšiřovala.  
Působily nápadně a současně rafinovaně jednoduše – a musely být velmi drahé.  
Poprvé si toho večera uvědomil závažnou okolnost: Denisa je očividně velmi bohatá. Přijeli k Regency Clubu téměř současně. Zaparkoval svůj vůz a došel ke vchodu nočního klubu ve chvíli, kdy přijel nablýskaný cadillac.  
Uniformovaný šofér vyběhl, aby otevřel Denise zadní dvířka. Pozdravila se s O'Donnellem a otočila se k řidiči, který taktně ustoupil do pozadí. „Děkuji vám, Tome. Nemusíte pro mne jezdit!“  
Doktor O'Donnell bude tak laskav a doveze mě domů.“  
„Jak si přejete, madame,“ odpověděl zdvořile šofér a dodal směrem k O'Donnellovi: „Dobrou noc, pane!“ a odjel.  
O'Donnell si pochopitelně vzápětí uvědomil, že dcera Eustace Swayna bude zřejmě jeho dědičkou. Toto zjištění ho ovšem nijak neohromilo; jeho vlastní příjem zaručoval víc než pohodlný život. Nicméně skutečně bohatá žena byla v jeho osobních zkušenostech něco zcela nového. A znovu se přistihl, že v duchu srovnává Denisu Quantzovou s Lucy Graingerovou.  
Orchesir zakončil skromným crescendem vybrané melodie.  
O'Donnell a Denisa chvilku tleskali a pak opustili taneční parket. Vzal ji lehce pod paži a vedl ji mezi stolků k jejich místu. Číšník je čekal; odstrčil jim židle a nalil nápoje, které O'Donnell objednal.  
Denisa uskla ze svého čerstvého Old Fashioned a navrhla:  
„Stále jsme mluvili o mně. Teď mi povězte něco o sobě.“  
Nalil do své skotské více sodovky; dával přednost hodně zředěnému nápoji, což většinu číšníků upřímně děsilo. „Můj život je příliš všední.“  
„Jsem pozorný posluchač, Kente,“ prohlásila Denisa a v duchu současně svého společníka hodnotila. To je muž opravdový muž! Oči se vpíjely do jeho vysoké postavy, širokých ramen, mužného obličej. Hádala, jestli se pokusí dnes večer ji políbit a co bude následovat později. Usoudila, že v doktoru Kentu O'Donnellovi nachází zajímavé možnosti.  
O'Donnell ji vypravoval o nemocnici Three Counties, o své práci, o tom, co chce v budoucnu podnikat. Vyptávala se ho na minulost, na jeho zkušenosti, na lidi, které poznal a stále obdivovala hloubku jeho myšlenek a citů, které pronikaly všechno, o čem mluvil.  
Znovu si zatančili a číšník donesl nové nápoje; hovořili a tančili; vrchní je obsloužil; pořadí se opakovalo. Denisa se rozpovídala o svém sňatku před osmnácti lety, o manželství, které trvalo deset let. Její manžel byl tehdy právní zástupce obchodní společnosti a měl dost rozsáhlou klientelu. Narodila se jim dvojčata: Alex a Philipa; děti nyní žily podle dohody s Denisou; za několik týdnů jim bude sedmnáct.  
„Můj muž je člověk naprosto rozumový; je nablédni, že jsme se nemohli shodnout a promarnili jsme spoustu času, než jsme k tomuto objektivnímu závěru dospěli,“ zakončila vyprávění.  
„Vidáte s s ním?“  
„Oh, velmi často. Ve společnosti. Ve městě. Někdy spolu obědváme. Geoffrey je jinak velmi příjemný. Určitě by se vám líbil.“  
Jejich rozhovor zdůvěrněl. Aniž by čekal na příkaz, číšník před ně postavil nové čísky. O'Donnell se otázel na rozvod. Byly by snad nějaké potíže?  
„Ani ne,“ připustila. „Geoffrey je ochoten dát se se mnou rozvést, ale trvá na tom, abych mu poskytla důkaz. Víte, ve státě New York se musí prokázat cizoložství. Doposud jsem mu nedokázala vyhovět.“  
„Váš manžel se nechtěl nikdy znovu oženit?“  
Zdála se překvapena. „Geoffrey? Nedovedu si představit, že by ho napadlo něco podobného. A pak, ten je ženat se zákoníkem.“  
„Chápu.“  
Denisa otáčela v prstech stopkou pohárku. „Geoffrey vždycky považoval postel za nejpříhodnější místo pro studium úředních spisů,“ zašeptala důvěrně. O'Donnell pochopil z jemné narážky, na čem její manželství vlastně ztroskotalo.  
Poznámka ho vzrušila.  
U jeho lokte stanul vrchní. „Promiňte, pane – bar za několik minut zavírá. Budete si ještě přát nápoje?“  
O'Donnell překvapeně pohlédl na hodinky. Byla téměř jedna hodina po půlnoci. Ani se nezdálo, že už jsou spolu tři a půl hodiny. Podíval se na Denisu. Zavrtěla hlavou.

„Děkuji. Už ne,“ řekl číšníkovi a zaplatil účet, který mu podal. Dopili své nápoje a připravovali se k odchodu. Vrchní se rozloučil spokojeným přáním dobré noci – spropitné bylo královské. O'Donnell měl příjemný pocit pohodlí a pohody. Čekal ve foyeru na Denisu, zatímco vrátný šel na parkoviště pro jeho vůz. Po příchodu ho vzala pod paži. „Je skoro škoda, že odcházíme. Měli jsme si přece jen dát ještě jednu sklenku.“

Zaváhal a zkusmo prohodil. „Mohli bychom se zastavit u mne. Jedeme kolem a mám dobře zásobený bar.“

Na okamžik dostal strach, že jednal nemoudře. Zdálo se mu; že narazil na náhlý chlad, náznak nemilého překvapení. Pak to pominulo. Souhlasila docela prostě: „Proč ne?“

Jeho buick stál před vchodem s dvířky otevřenými a předoucím motorem. Přes město řídil opatrně, jel pomaleji než jindy, vědom si skutečnosti, že dosti pil. Byla teplá noc, spustil okénka auta. Z druhé strany předního sedadla ho opět ovanula jemná vůně, kterou již znal. U domu zaparkoval vůz na ulici a v hale vstoupili do výtahu.

Namíchal nápoje a přinesl je do pokoje; podal Denise číšku. Stála u otevřeného okna obývacího pokoje a dívala se dolů na zářící světla Burlingtonu. Řeka, protékající městem, oddělovala oba břehy temnou stuhou.

Stanul vedle ní a omlouval se: „Už strašně dlouho jsem nemíchal Old Fashioned. Snad nebude příliš sladký.“

Usrkla ze sklenice. Pronesla tiše, chraptivě: „Je opravdu výborný. Jako skoro všechno u vás, Kente.“

Jejich oči se setkaly. Sáhl po její sklenice. Odložil ji a Denisa přistoupila k němu něžně, nenuceně. Políbili se a jeho paže se ovinuly těsně kolem ní.

V místnosti za nimi pronikavě, naléhavě zařinčel telefon.

Nebylo možno ten zvuk přeslechnout.

Denisa se mu jemně vyvinula. „Myslím, že byste jej měl vzít, milý.“ Dotkla se hebce jeho čela svými rty.

Jak přecházel pokoj, viděl, že sbírá kabelku, přehoz a rukavičky. Bylo zřejmé, že večer skončil. Téměř zlostně zvedl telefon, stroze se ohlásil a poslouchal. Hněv jej rázem přešel.

Volal asistent nemocnice, který měl noční službu. U jednoho z O'Donnellových pacientů se objevilo velmi vážné zhoršení stavu. Položil dvě stručné otázky a nařídil: „V pořádku.“

Přijedu hned. Zavolejte zatím na transfúzní stanici a připravte vše k transfúzi.“ Přerušil spojení a v novém hovoru požádal nočního vrátného, aby zavolal taxi pro Denisu.

ČTRNÁCTÁ KAPITOLA

Většinu večerů v týdnu chodíval doktor Joseph Pearson velmi brzy spát. Ve dnech, kdy s Eustacem Swaynem hrával šach, dostal se do postele dosti pozdě a nebylo divu, že druhý den byl mnohem unavenější a nervóznější než obvykle. Včerejší společné posezení se projevilo stejně.

Prokousával se dopoledne objednávkami laboratorních potřeb; tento úkol nenáviděl normálně a dnes tím víc. Náhle popuzeně zavrčel a jeden z požadavků odložil. Naškrábal několik dalších podpisů a pak vzal následující tiskopis z hromádky. Tentokrát nejenže zavrčel, ale dokonce se škaredě zamračil. Každý, kdo ho dobře znal, by zaregistroval nebezpečí – doktor Pearson se chystal k výbuchu.

Ten nastal při zaváhání nad třetím formulářem. Vztekle odhodil propisovačku, shrábl všechny papíry do nepořádné hromady a vykročil ke dveřím. Jako bouře se hnal do sérologické laboratoře a hledal Bannistera. Našel ho v koutě, jak připravuje kultivaci stolice.

„Nechte všeho a pojďte sem!“ Pearson hodil celý stoh papírů na stůl uprostřed místnosti. Několik listů spadlo na podlahu a John Alexander se shýbl, aby je sebral. Podvědomě cítil úlevu, že předmětem hněvu doktora Pearsona je Bannister a ne on sám.

„Co se děje?“ Bannister se pomalu přiblížil. Byl už tak zvyklý na Pearsonovy výstupy, že na něj působily opačně činily ho chladnějším.

„Hned vám povím, co se děje! Všechny tyhle požadavky jsou vrchol marnotratnosti!“ Pearson teď mluvil mírněji, jako by jeho špatná nálada jen buhlala, místo aby vřela.

„Máte snad dojem, že tu vedeme kliniku Mayo?“

„Musíme mít přece chemikálie, ne?“

Doktor Pearson otázku ignoroval. „Někdy si myslím, že ty chemikálie polykáte. A kromě toho, nařídil jsem vám, abyste ke všemu, co je mimořádné, připojil vysvětlení, k čemu to chcete!“

„Asi jsem zapomněl,“ rezignovaně odpověděl Bannister.

„Ejhle! Tak si hezky začněte vzpomínat!“ Pearson vytáhl požadavek, ležící nahoře na hromádce. „K čemu je kysličník vápenatý? Nikdy jsme jej nepoužívali!“

Na Bannisterově obličeji se objevil výraz škodolibosti.

„O ten jste mě přece požádal vy sám! Copak ho nepotřebujete pro svou zahradu?“ Starší laboratorní technik narážel na tichou dohodu, o níž oba věděli, přestože o ní nemluvíli.

Joe Pearson jako jeden z předních členů společnosti pro pěstění růží v okrese spotřebovával značné množství nemocničních zásob chemikálií vhodných k prohojování půdy.

Drzá poznámka ho uvedla do rozpaků. „Oh... hmhm... dobrá... tak jej nechme.“ Odložil formulář a vytáhl druhý.

„A co tenhle? Nač potřebujeme znenadání Coombsovo sérum? Kdo je objednal?“

„Doktor Coleman,“ odpověděl Bannister pohotově. Na tento okamžik netrpělivě čekal. Johna Alexandra se zmocnila neblahá předtucha.

„Kdy?“ vypálil Pearson ostře.

„Včera. Doktor Coleman přece požadavek podepsal!“

Bannister ukázal na tiskopis a dodal mstivě: „Na místě, kde se obvykle podepisujete vy!“

Pearson se podíval na příslušný řádek. Signatury si předtím nevšiml. Zeptal se Bannistera: „Víte, proč je chce?“

Starší technik uvolnil kolečka pomsty a chtěl se teď bavit jako divák z rozehrané scény. „Tak jen směle!“ pobídl Johna Alexandera. „Povězte, nač!“

Pln rozpaků začal John Alexander vysvětlovat: „Je ho zapotřebí na provedení zkoušky senzibilizace krve, pane doktore. U mé žehy. Doktor Dornberger ji doporučil.“

„Nač Coombsovo sérum?“

„K provedení nepřímého Coombsova testu, pane!“

„To mi fekněte – je snad vaše žena něco extra?“ Pearsonův hlas řezal sarkasmem. „Jsou snad zkoušky ve fyziologickém roztoku a v proteinu špatné? Tento test provádíme u všech pacientek!“

Alexander nervózně polkl. Bylo ticho. Pearson ho ledově vybidl: „Čekám na odpověď!“

„Ano, pane.“ Alexander zaváhal, pak však vyhrkl: „Navrhl jsem doktoru Colemanovi... a on souhlasil... že by bylo spolehlivější provést po obou zkouškách, které děláme nepřímý...“

„Tak vy jste tedy navrhl doktoru Colemanovi, že?“ Tón otázky jasně naznačoval, co bude následovat. Alexander vycíťoval blízkost pohromy, avšak zamotával se dál.

„Ano, pane doktore. Některé protilátky totiž nemohou být objeveny po testu v solném a v bílkovinném prostředí, takže další test...“

„Mlčte!“ zarazil ho Pearson hlasitě, drsně, brutálně.

Udeřil přitom rukou tvrdě do hromady formulářů a na stůl pod nimi. V laboratoři se rozhostilo ticho.

Starý doktor těžce dýchal a upíral hněvivý pohled na Alexandera. Potom spustil hrubě: „S vámi je velká potíž jste příliš namyšlený na pár nabífených moudrostí, které jste posbíral ve škole pro lékařské technology!“

Pearsonovými slovy pronikla hořkost – hořkost vůči všem mladým, kteří proti němu brojili a chtěli ho připravit o absolutní, nepopiratelnou autoritu. V lepší náladě a jindy by možná postupoval tolerantněji. V této chvíli však, v tomto rozpoložení, se zřejmě rozhodl jednou provždy ukázat tomuto nafoukanému nováčkovi, kde je jeho místo.

„Poslyšte! A dejte dobrý pozor! Upozornil jsem vás už jednou – a víckrát to nebudu opakovat!“ Promluvila Autorita, šéf oddělení s všemocnou rukou, který ujasňoval podřízenému, že od této chvíle nebude už žádné varování, ale jen akce.

S obličejem blízko Alexanderova Pearson odsekával: „Já jsem vedoucí tohoto oddělení! Jestli vy či někdo jiný máte nějaké návrhy, rozhodnu o nich pouze já! Rozumíte?“

„Ano, pane.“ Alexander si toužebně přál, aby kázání skončilo. Věděl, že udělal poslední návrh. Jestliže tohle sklízí za iniciativu, bude od nynějška konat svou práci jako robot a své myšlenky si nechá pro sebe. Ať se starají jiní – ale necht' za to nesou také zodpovědnost.

Pearson však ještě neskončil: „Nepřeji si, abyste něco prováděl za mými zády!“ přikázal. „A neschovávejte se za doktora Colemana, protože je tu nový!“

Alexander se ještě jednou vzchopil: „Neschovávám se...“

A já povídám, že ano! A žádám vás, abyste se přestal vymlouvat!“ Starý primář se hněvivě rozkřikl, oči mu jiskřily a svaly v obličeji pracovaly.

Alexander stál mlčky – zdrcen.

Pearson zachmuřeně mladého muže pozoroval. Jako by byl spokojen, že dosáhl svého, znovu se rozhovořil: „A teď vám ještě něco vysvětlím!“ Jeho tón nebyl sice srdečný, ale pozbyl předchozí drsnost. „Krevní testy – to jest testy v solném a v bílkovinném prostředí – nám poskytují všechny informace, které potřebujeme. Dovoluji si připomenout, že jsem náhodou graduovaný patolog a jsem si plně vědom, co mluvím.“

Pochopil jste?“

Alexander poslušně přisvědčil: „Ano, pane.“

„No vidíte. Abych vás ujistil o své dobré vůli,“ Pearsonův hlas se zmínil, vyzníval skoro jako nabídka příměří „a poněvadž máte enormní zájem na tom, aby test byl správný, provedu ho sám. Hned teď. Kde máte ten krevní vzorek?“

„V ledničce,“ vmísil se Bannister.

„Podejte mi jej.“

Bannister přecházel laboratoř a v duchu se mrzel, že scéna nevyústila tak, jak si přál. Pravda, ten kluk Alexander potřeboval trochu zpražit a srazit hřebínek, ale starý byl na něho až příliš tvrdý. Bannister si spíš přál, aby se část té bouřky strhla nad hlavou toho pořouchlého mladého doktůrka.

Ale možná, že si to starý schovává na později. Vybral vzorek krve, označený, 'Paní E. Alexanderová', a zavřel dveře ledničky.

Bannister podal Pearsonovi vzorek, z něhož už byla odstraněna krevní sraženina. Přitom si všiml, že osudný požadavek, kvůli němuž došlo k výbuchu, spadl na zem. Shýbl se a zvedl jej.

„Co s ním mám udělat?“ otázal se Pearsona.

Starý patolog si právě vybíral dvě čisté zkumavky a aspiroval do každé dávku krevního séra. Aniž vzhlédl, zeptal se podrážděně: „S čím?“

„S tím požadavkem – na Coombsovo sérum?“

„Nebudeme je potřebovat. Roztrhejte jej,“ rozhodl Pearson, který prohlížel nálepkou na malé lahvičce, jež obsahovala Rh-pozitivní buňky. Šlo o přípravek výrobní chemické společnosti a roztok se používal jako reagentie pro zkoušky krve s negativním Rh faktorem.

Bannister poněkud zaváhal. I když měl ke Colemanovi výhrady, věděl, že takový postup se dotýká lékařské etikety.

„Měl byste o tom doktora Colemana zpravit,“ poznamenal.

„Nebo chcete, abych mu to vyřídil?“

Pearson zápolil s korkem v lahvičce. Zahučel netrpělivě:

„Ne, povím mu to sám!“

Bannister pokrčil rameny. Upozornil! Jestliže vzniknou nějaké potíže, neponese za ně zodpovědnost. Roztrhal tedy formulář požadavku a útržky vhodil do odpadkového koše.

Roger McNeil, sekundář na patologii, věděl, že ať bude ve svém oboru pracovat jakkoliv dlouho, nikdy nebude dost otrlý při pitvě dětí. Právě jednu dokončil; rudě zející otevřené tělíčko čtyřletého hošíka leželo před ním nehybně na pitevním stole. Jako vždy pohled na ně McNeila rozlitoštil. Dnešní noc určitě probděl! Neustále se mu bude vybavovat obraz pitevniny, kdykoliv si uvědomí – a uvědomí si to zcela nevyhnutelně – jak zbytečná a marná byla tato smrt.

Vzhlédl; Mike Seddons ho upřeně pozoroval. Sekundář z chirurgie pravil rozhořčeně: „Chudáček malý!“ A trpce dodal: „Jak dovedou být lidé hloupí!“

McNeil se zeptal: „Je tu ještě policie?“

Seddons přikývl: „Ano, i ostatní.“

„Zavolej, prosím tě, Pearsona.“

„Dobrá.“ V kabinetě u pitevniny byl telefon. Seddons k němu odešel.

McNeil dumal, jestli není zbabělé vyhýbat se vlastní odpovědnosti. Ale o tomto případě by měl být šéf určitě informován. Ať sám rozhodne, kdo oznámí výsledek pitvy.

Seddons se vrátil od telefonu: „Zastihl jsem Pearsona na sérologii. Přejde hned.“

Oba mladí muži mlčky čekali. Konečně uslyšeli Pearsonovy šouravé kroky a primář vešel. Prohlédl si tělíčko a McNeil mu poreferoval o podrobnostech případu. Před několika hodinami bylo děcko před svým domovem sraženo autem.

Vezli je do nemocnice sanitkou, ale při převozu zemřelo.

Koroner, kterého vyrozuměli, nařídil pitvu. McNeil Pearsonovi oznámil, co zjistil.

Starý lékař se otázel: „A to je vše?“ Vypadal ohromeně.

McNeil odpověděl. „Ano, to je příčina smrti. Nic víc.“

Pearson přistoupil blíže ke stolu, ale zarazil se. Znal McNeila dost dobře a věděl, že se nedopustil chyby. Ozval se:

„Potom tedy tam museli stát – a se založenýma rukama koukat!“

„Nejspíš nikdo nevěděl, co se děje!“ řekl Seddons.

Pearson pomalu přikývl. Seddons si přál číst myšlenky starého muže. Pearson se otázel: „Kolik let bylo tomu dítěti?“

„Čtyři,“ odpověděl McNeil. „Roztomilé děcko.“

Všichni se podívali mimovolně na pitevní stůl s tichou postavičkou. Očka byla zavřená, světlé, kadeřavé vlásky shrnuty s čilka, pod nímž již byl odstraněn mozek. Pearson zakroutil hlavou a zamířil ke dveřím. Přes rameno prohodil:

„Tak dobře. Jdu nahoru a uvědomím je o nález.“

Tři muži, sedící v nemocniční hovorně, svorně zvedli oči ke vstupujícímu Pearsonovi. Jeden z nich byl uniformovaný strážník městské policie, blízko něho seděl vysoký muž, jehož oči byly do ruda uplakané. Třetí návštěvník – sklíčený, sedící o samotě v nejvzdálenějším koutě – byl malý mužík s myším obličejem a řídkým vousem.

Pearson se představil. Strážník srazil paty: „Jmenuji se Stevens, pane. Pátý okrsek.“ Vyňal blok a tužku.

„Byl jste přítomen nehodě?“ zeptal se Pearson.

„Přišel jsem hned po ní.“ Ukázal na vysokého muže:

„To je otec hošíka. A tamhleten pán řídil vůz.“

Muž s myším obličejem vyskočil. „Vyběhl rovnou – rovnou od rohu toho domu,“ vysvětloval prosebně Pearsonovi. „Nejsem bezohledný řidič. Sám mám děti. Nejel jsem rychle.“

Zastavil jsem téměř na místě, když se to stalo!“

„A já tvrdím, že jste zatracený lhář!“ vybuchl otec hlasem zaškrceným rozhořčením a rozčilením. „Vy jste ho zabil a půjdete za to do vězení!“

„Moment, prosím,“ zasáhl Pearson. Nastalo ticho. Ostatní ho pozorovali. Pokynul strážníkovi s připraveným blokem:

„Koroner dostane podrobnou písemnou zprávu. Výsledek vám však mohu předběžně oznámit ihned.“ Odmlčel se.

„Pitva ukázala, že smrt dítěte nezavinil řidič.“

Strážník vypadal rozpačitě. Otec vykřikl: „Ale vždyť jsem u toho byl! Povídám vám...“

„Přál bych si, abych vám mohl oznámit něco jiného,“ pravil Pearson, „ale bohužel nemohu. Naráz srazil chlapce na zem,“ oslovil otce, „a lehký otřes mu způsobil bezvědomí.“

Přitom utrpěl také lehkou zlomeninu nosní kosti, zdůrazňuji, skutečně lehkou, která naneštěstí silně krvácela.“ Pearson se obrátil ke strážníkovi: „Předpokládám, že jste nechali hochu po pádu ležet na zádech?“

Strážník přisvědčil: „Ano, pane. Nechali. Nechtěli jsme s ním hýbat, dokud nepřijede sanitka.“

„Jak dlouho trvalo, než přijela?“

„Odhaduji, že asi za deset minut.“

Pearson němě přikyvoval. Doba byla víc než dostatečná; už pět minut by bylo stačilo! „Právě poloha vleže byla pravou příčinou smrti,“ vysvětlil mužům. „Krev ze zlomeniny nosu tekla hošíkovi do dýchacích cest, nemohl dýchat a tak krev vnikla až do plic. Zemřel na asfyxii – zadusil se.“

Otcův obličej zrcadlil hrůzu, nedůvěru. Zasténal: „Myslíte... kdybychom ho obrátili na břicho...“

Pearson zvedl výmluvným gestem ruce. „Bohužel! Nerad vám to sděluji. Ale musím říci pravdu. Zranění vašeho hošíka bylo zcela nevýznamné.“

Strážník řekl: „Takže náraz auta...“

„Podle mého mínění musel být velice slabý, což ovšem nemohu tvrdit s naprostou jistotou.“ Pearson pokynul řidiči s myším obličejem, který přistoupil blíže k němu. „Mám za to, že tento pán mluví pravdu, jestliže tvrdí, že jeho vůz jel zvolna.“

„Matko boží,“ zvolal otec zmučeným, beznadějným hlasem. Zavzlykal a zakryl si dlaněmi obličej. Muž s myším obličejem si dodal odvahy, vzal ho za loket a dovedl ho k sedátku; podpíral ho kolem ramen. Oči měl zalité slzami. Strážníkův obličej zbělel jako plátno. Řekl zlomeně: „Pane doktore, byl jsem na místě nehody až do příjezdu záchranky. Byl bych mohl hošíka obrátit... jenže já jsem tohle nevěděl!“ „Nemáte si co vyčítat!“ Ale policista neslyšel. Pokračoval v úplném ohromení: „Absolvoval jsem kurs první pomoci! Dostal jsem za něj odznak! A celou tu dobu nás učili: Nikdy raněným nehýbejte! Ať se děje cokoli, jen jím nehýbejte!“ „Vím“ Pearson položil chlácholivě ruku na strážníkovu rameno. Potom dodal pomalu: „Naneštěstí platí i výjimky z tohoto pravidla – jednou z nich je případ, kdy krvácí do úst a do dýchacího ústrojí.“

V přízemní chodbě, kudy šel na oběd, spatřil David Coleman Pearsona ve chvíli, kdy se vynořil z hovorny. Zprvu měl Coleman dojem, že je starému primáři špatně. Byl tak do sebe zahloubán, že nevnímal okolí. Pak si přece jen Colemana všiml a vykročil k němu. Mladší patolog se zastavil.

„Eh... ano... doktore Coleman... Chtěl jsem vám něco povědět...“ Coleman pochopil, že Pearson z nějakého důvodu jen těžko uspořádává své myšlenky. Stařec nepřítomně natáhl ruku a sevřel klopou Colemanova bílého pracovního pláště. Ruce se mu nervózně chvěly. Coleman opatrně uvolnil plášť z jeho ruky.

„Oč se jedná, doktore Pearstone?“

„Bylo to... bylo to... něco s laboratoří.“ Pearson potřásl hlavou. „No, nevybavím si to hned... Snad si vzpomenu později.“ Už se obracel k odchodu, když mu zřejmě něco napadlo. „Ujměte se pitevny. Zítří začnete. Dohlížejte tam na všechno. Dbejte, aby odváděli dobrou práci.“

„Jistě. Velmi rád.“ David Coleman měl o provádění pitev zcela určité představy a uvítal příležitost k jejich uskutečnění. Snad by šéfovi mohl navrhnout ještě něco dalšího. Nadhodil:

„Mohl bych s vámi promluvit o laboratoři?“

„O laboratoři?“ Myšlenky starého lékaře stále ještě bloudily někde jinde.

„Jistě si vzpomenete, že jsem vám ve svém dopise navrhoval, abyste byl tak laskav a svěřil mi určitou část laboratoří.“ Diskutovat o této záležitosti v této době a nadto na chodbě bylo dost nezvyklé, ale Coleman cítil, že podobná možnost se nemusí tak brzo vyskytnout.

„Ano... ano... vzpomínám si... o něčem se mluvilo.“

Pearson pozoroval skupinku tří lidí, kteří odcházeli chodbou ven: strážníka a malého muže, kteří z obou stran podpírali vyššího muže.

„Myslel jsem, že bych mohl začít na sérologii,“ pokračoval Coleman. „Chtěl bych provést kontrolu některých pracovních postupů – to jest, chtěl bych obnovit standardní laboratorní kontroly.“

„Cože? Co jste říkal?“

Opětovné opakování Colemana roznmrzelo. „Žádal jsem vás, abych mohl provést kontrolu laboratorních postupů na sérologii.“

„Ale ano, ano... v pořádku...“ přitakal Pearson nepřítomně.

Díval se neustále za skupinkou, která kráčela chodbou k východu, a ani nepostřehl, že i Coleman odešel.

Elizabeth Alexanderová měla dnes šťastný den. V jídelně nemocnice Three Counties – při začátku oběda – si spokojeně uvědomila, že je jí řadu dní velmi dobře, dnes dopoledne přímo skvěle. Dítě, jež nosila, bylo tak živé a čilé, že stále cítila slabě jeho pohyby. Právě se vrátila z obchodního domu, kde při šarvátce koupěchtivých žen vítězně ukořistila nějaké veselé látky pro jejich byt, včetně jedné pro drobnou ložničku, kterou připravovala dítěti. Nyní se v jídelně setkala s Johnem.

Poprvé měli jíst společně v nemocnici. Podle nepsaného zákona se mohli rodinní příslušníci zaměstnanců nemocnice stravovat v její jídelně. John se to dozvěděl před několika dny.

Přidali se tedy před pár minutami k frontě strážníků.

Elizabeth si vzala polévku, rohlík, pečené jehněčí s bramborami a kapustou, salát, sýrový koláč a mléko. John zažertoval:

„Nemáš náhodou málo?“ Elizabeth si tedy ještě přidala řízek celeru, a než se dala do jídla, poznamenala: „Náš drobeček je strašně hladový!“

John se zasmál. Ještě cestou na lunch se cítil po burácivém výstupu s Pearsonem pokořený a zdeprimovaný.

Elizabethina nakažlivě dobrá nálada však způsobila, že alespoň pro tuto chvíli ze sebe setřásl všechnu tíhu.

Koneckonců, od nynějška si bude dávat pozor na každý krok a nebude už mít v laboratoři žádné potíže. Doktor Pearson provedl osobně senzibilizační test Elizabetiny krve jak v solném, tak v bílkovinném prostředí a oznámil mu negativní výsledky. „Pokud se týká krve vaší ženy,“ prohlásil, „nemusíte se ničeho bát!“ Ve srovnání s předchozím hromováním byl skoro laskavý.

John si připomněl závažnou skutečnost: doktor Pearson je přece patolog, kdežto on ne. Možná, že šéf má pravdu; snad opravdu přikládá příliš mnoho důležitosti některým věcem, kterým se naučil ve škole. Copak není všeobecně známo, že studentům se cpe do hlavy spousta teorie, kterou jakživ v praxi neuplatní? Bůhví, dumal, že i na vysokých školách a v kolejích se přednáší hodně předmětů, k nimž se student po vykonání klasifikační zkoušky už nikdy nevrátí. Neexistuje tu analogie? Nebere školní teorii o potřebě třetího testu senzibility příliš vážně, zatímco doktor Pearson na základě svých praktických zkušeností ví, že není nutná?

Cože to povídal doktor Pearson, když prováděl test? „Kdybychom měnili naše laboratorní metody pokaždé, když někdo vyrukuje s něčím novým, nebylo by nikdy konce reorganizací. V medicíně se objevují novinky denně. Ale v nemocnici je můžeme aplikovat teprve tehdy, když jsou dokonale ověřeny a projeví se jako skutečně hodnotné. U nás se jedná o lidské životy a nemůžeme si dovolit s nimi riskantně hazardovat!“

Ačkoliv si neuměl vysvětlit, jak by třetí test krevní senzibilizace mohl ohrozit něčí život, smířil se s faktem, že doktor Pearson má k novotám tento zdrženlivý přístup. John věděl z vlastní četby, že je jich dost a že všechny nejsou dobré.

Naproti tomu doktor Coleman se vyslovil o nutnosti třetího testu senzibilizace zcela jednoznačně. Je však podstatně mladší než doktor Pearson; určitě nemá ještě tolik zkušeností...

„Vychladne ti polévka!“ přerušila Elizabeth jeho zadumání.

„Nad čím tak usilovně přemýšlíš?“

„Jen tak, miláčku.“ Rozhodl se všechno pustit z mysli.

Elizabeth měla šestý smysl, jímž vždy vytušila jeho potíže.

„Už jsem se tě minulý týden chtěl zeptat, kolik vážíš?“

„Váha je v pořádku,“ odpověděla Elizabeth vesele. „Doktor Dornberger říká, že musím dobře jíst.“ Dojedla polévku a hladově se dala do jehněčího.

John Alexander vzhledl a uviděl, že se k nim blíží doktor Coleman. Nový patolog mířil ke stolu, kde obvykle sedávali lékaři. Alexander se impulsivně zvedl ze židle a zvolal:

„Doktore Coleman!“

David Coleman se rozhlédl: „Ano?“

„Doktore, rád bych vás seznámil se svou ženou.“ Coleman došel k jejich stolu a John ho představil: „Elizabeth, drahoušku, tohle je doktor Coleman!“

„Dobrý den, paní Alexanderová,“ pozdravil Coleman, který držel v rukou podnos s jídlem, jež si vybral u pultu.

John Alexander trochu neobratně dodal: „Pamatuješ se, drahoušku? Zmiňoval jsem se ti, že doktor pochází také z New Richmondu.“

„Jistěže se pamatuji,“ odvětila Elizabeth a usměvavě se otočila ke Colemanovi: „Jsem ráda, že opět vidím krajana.“

„Že jste chodíval nakupovat do obchodu mého otce?“

„Ano, několikrát.“ Teď si ji jasně představil, veselé, nohaté děvče, jež šplhávalo po žebříčku ve staromódním, přecpaném krámku a shledávalo v policích zboží, které bylo ve zmatku někam založeno. Ani se od těch dob příliš nezměnila. „Mám dojem, že jste mi kdysi prodala nějakou šňůru na prádlo,“ prohodil.

„Víte, že si na ten nákup dokonce vzpomínám? Byla dobrá?“ odpověděla s humorem.

Coleman tonul v rozpacích. „Bohužel, musím prozradit, že se moc brzo přetrhla.“

Elizabeth se zasmála. „Kdybyste ji přinesl zpět, maminka by vám ji vyměnila. Dosud vede tatínkův obchůdek. Jenže ten je teď ještě ve větším chaosu, než býval.“ Její veselost byla nakažlivá. Coleman se pousmál.

John Alexander odstrčil u stolu volnou židli. „Nechcete si k nám sednout, pane doktore?“ Coleman na okamžik zaváhal.

UVědomil si však, že by bylo neotesaností odmítnout. „Proč ne?“ souhlasil. Položil na stůl svůj podnos, na němž byl spartánský lunch – malý ovocný salát a sklenka mléka, a posadil se. Pohlédl na Elizabeth a zavzpomínal: „Jestli se dobře pamatuji, tak tehdy, kdy jsem vás znával, jste nosila copánky!“

„Ano,“ přisvědčila bezprostředně a nenuceně. „Také rovnátka na zubech. Ale z obojího už jsem vyrostla.“

Davidu Colemanovi se mladá žena líbila. Dnešní setkání způsobilo, že se na chvíli vrátil do dávné minulosti.

Připomněl si léta, kdy jako hoch spokojeně žil v Indianě, kdy jezdíval domů na letní prázdniny a navštěvoval s otcem v jeho staré otlučené chevroletce pacienty. Rozhovořil se:

„Od doby, co jsem byl naposled v New Richmondu, uplynula celá věčnost. Jak jistě víte, tatínek zemřel a maminka se přestěhovala na západ. Takže neexistuje nic, co by mě tam táhlo.“ Vrátil se do současnosti. „Raději mi povězte,“ otázal se Elizabeth, „jak se vám líbí manželství s mužem od medicíny?“

John Alexander vpadl: „Kdepak od medicíny! Má jen technologa!“ Reagoval takto, aniž věděl proč. Možná, že to byla odezva na lekci, kterou dnes dostal. Ještě před chvilkou rozvažoval, zda má Colemana informovat o incidentu v laboratoři. Rozhodl se však, že o všem pomlčí. Přineslo mu už dost potíží, že se doktora Colemana otevřeně otázal na jeho názor. Raději nechá věcem volný průběh.

„Technologii neshazujte,“ protestoval Coleman, „je opravdu důležitá!“

Elizabeth vysvětlovala: „Neshazuje ji. Ale hrozně si přál být lékařem.“

Coleman se k němu obrátil: „Opravdu?“

Alexander si přál, aby Elizabeth raději nic neprozrazovala.

Připustil váhavě: „Měl jsem takové nápady. Někakou dobu.“

Coleman nabral na vidličku trochu svého ovocného salátu.

„Proč jste tedy nešel na lékařskou fakultu?“

„Z obvyklých důvodů – nejvíc finančních. Neměl jsem peníze a chtěl jsem brzy vydělávat.“

Mezi dvěma sousty Coleman poznamenal: „Ještě stále není pozdě. Kolik je vám let?“

Elizabeth odpověděla za Johna: „Bude mu třiačtyřicet. Za dva měsíce.“

„Panečku, to je stáří,“ zasmál se Coleman a dodal: „Máte pořád spoustu času!“

„Ano, vím,“ přisvědčil John Alexander pomalu, zamyšleně, jako by předem věděl, že jeho vlastní argumenty jsou málo přesvědčivé. „Hlavní potíž je v tom, že studium by pro nás znamenalo velký finanční boj – právě v době, kdy se začínáme usazovat. A pak – čekáme maličké...“ nedokončil větu.

Coleman uchopil svou sklenku mléka a zhluboka se napil.

Potom řekl: „Medicínu studovalo před vámi mnoho lidí, přesto, že měli dítě. A přesto, že měli finanční problémy.“ „Přesně totéž mu tvrdím já!“ vmísila se Elizabeth důrazně a naklonila se nad stůl: „Jsem hrozně ráda, že to uslyší ještě od někoho jiného!“

Coleman si otřel ústa ubrouskem a odložil jej. Podíval se upřeně na Alexandera. Jeho první dojem o mladém technologovi byl tedy správný. Zdá se inteligentní a svědomitý; o svou práci se skutečně zajímal – onehdy to docela zřejmě prokázal. „Víte, co si myslím, John?“ rozhovořil se.

„Jestliže po studiu toužíte a nejdete na lékařskou fakultu, dokud máte šanci – může se stát, že toho budete do konce života litovat!“

Alexander sklopil oči a nepřítomně si hrál s nožem a vidličkou.

„A je dosud nedostatek lékařů na patologii?“ zeptala se Elizabeth.

„Jistě,“ odvětil Coleman přesvědčivě. „Na patologii víc než kdekoli jinde.“

„Proč?“

„Protože v medicíně je nezbytný soustavný výzkum jednak proto, aby se dosahovalo dalšího pokroku, a za druhé, aby se zaplnily vznikající mezery.“

„Co myslíte tím – zaplňovat vznikající mezery?“ zeptala se Elizabeth se zájmem.

David Coleman si uvědomil, že mluví bez zábran, volněji než obvykle. Vyjadřoval hlasitě úvahy, které si většinou nechával pro sebe, skryté ve vlastní mysli. Společnost těchto dvou mladých lidí ho osvěžovala; po době strávené s doktorem Pearsonem bylo příjemné pobýt s někým mladším. Na Elizabethinu otázku odpověděl: „Medicína se do jisté míry podobá válce. Stejně jako v boji dochází v ní k mnohým bitvám.“

Jakmile k ní dojde, lidé, nebo chcete-li, doktoři, se vrhnou na novou frontu. A za sebou nechají spoustu mezer ve znalostech, které je třeba vyplnit.“

„Jejich vyplnění – je úkolem patologů?“ otázala se znovu Elizabeth.

„Nejen jejich, nýbrž lékařů ze všech odvětví medicíny.“

Někdy má však patologie víc příležitostí.“ Coleman chvíli přemýšlel a pokračoval: „Nadto tu existuje ještě něco jiného.“

Veškerý výzkum ve zdravotnictví se podobá budování zdi.

Někdo položí základy znalostí, další k nim přidá cihlu zpřesnění a po něm někdo kvádr rozvoje a zeď postupně roste. konečně přijde někdo, kdo stavbu dokončí,“ usmál se.

„Ovšem, takových, kteří objeví něco docela nového, takových je málo, všem není dáno být Flemingem nebo Salkem. Nejlepší, co může patolog udělat, je přispět svou skromnou hřívnou ve své vlastní vědní oblasti a ve svém vlastním čase k celkovému lékařskému pokroku. Alespoň by to tak měl dělat.“

John Alexander zaujatě poslouchal. „Budete zde řešit rovněž výzkumné úkoly?“ zeptal se dychtivě.

„Doufám.“

„Jaký problém?“

Coleman zaváhal. Raději by o tom nemluvil. Jestliže se ovšem už tolik rozhovořil, pak troška navíc nic neznamena.

„Za prvé bych chtěl zkoumat lipomy – to jest benigní nádory tukové tkáně. Ví se o nich velmi málo.“ Rozehřát předmětem hovoru nevědomky pozbyl svou chladnou rezervovanost.

„Víte, že existují lidé, kteří mohou zemřít hladem, přesto, že v jejich těle bují tukové nádory? Rád bych tedy...“ náhle se odmlčel. „Paní Alexanderová, je vám špatně?“

Elizabeth zalapala po vzduchu a skryla obličej v dlaních.

Potom sňala ruce s tváře a potřásla hlavou, jako by jí chtěla ulehčit.

„Elizabeth! Co je s tebou?“ John Alexander rozčileně vyskočil ze židle. Vykročil směrem k manželce.

„Už... už je dobře,“ pokynula mu Elizabeth, aby se vrátil.

„Všechno se se mnou zhouplo... na okamžik... taková chvílka prudké bolesti... a pak mi bylo trochu mdlo. Už je mi líp.“

Napila se vody. Řekla pravdu. Nevinnost přešla. Před minutou ji však pronikla bolest ostrá jako horké jehly, tam, uvnitř, kde se hýbalo dítě, a hlava se jí roztočila, takže jídelna plula kolem ní v oblacích.

„Stalo se vám už něco podobného?“ zeptal se Coleman.

Zavrtěla hlavou. „Ne.“

„Opravdu, drahoušku?“ naléhal John úzkostným hlasem.

Elizabeth natáhla přes stůl paži a položila ruku na jeho.

„Neboj se! Na příchod malého je moc brzo. Ještě si počkáme – dobré dva měsíce!“

„Ale i když se vám nic podobného dosud nepříhodilo,“ radil Coleman vážně, „měla byste zavolat svému porodníkovi a informovat ho, co se stalo. Jistě by si vás raději přešetřil.“

„Poslechnu,“ usmála se hřejivě, „slibuji.“

Elizabeth svůj slib myslila opravdově. Ale potom, jak odcházela z budovy nemocnice, připadalo jí hloupé obtěžovat doktora Dornbergera takovou ojedinělou příhodou, která přišla a odezněla tak rychle. Bude-li se opakovat, určitě bude dost času o všem mu povědět. Rozhodla se počkat.

PATNÁCTÁ KAPITOLA

„Co je nového?“ zeptala se Vivian, sedící na pojezdovém křesle, doktorky Lucy Graingerové, která právě vešla do jejího nemocničního pokoje. Od biopsie uplynuly čtyři dny; tři dny, co Pearson poslal vzorky do New Yorku a do Bostonu.

Lucy zavrtěla hlavou. „Zatím nic, Vivian; hned jak se něco dozvím, povím vám to.“

„Kdy... kdy se to dozvíte... najisto?“

„Asi dnes,“ odpověděla Lucy váhavě. Nechtěla dát najevo, že i jí působí zdržení starost. Včera večer mluvila znovu s Joem Pearsonem; ubezpečil ji, že nepřijdou-li posudky do dnešního poledne, zatelefonuje oběma poradcům a bude je

urgovat. Všichni trpěli čekáním, i Vivianini rodiče, kteří přijeli včera z Oregonu do Burlingtonu.

Lucy sňala obvaz s Vivianina kolena; jizva po biopsii se pěkně hojila: „Vím, že je to pro vás těžké,“ povzbuzovala ji Lucy při převazu. „Pokuste se co nejvíc myslit na jiné věci!“

Dívka se pousmála: „Není to snadné.“

Při odchodu prohodila Lucy ode dveří: „Snad vám v tom pomůže návštěva. Jedna přišla opravdu časně!“ Otevřela dveře a pokynula někomu za nimi. Sotva Lucy odešla, vpadl dovnitř Mike Seddons.

Měl na sobě bělostný plášť a kalhoty. „Ukradl jsem deset minut,“ hlásil, „jsou jen a jen tvoje!“

Křepce přistoupil k Vivianinu křeslu a políbil ji. Na okamžik zavřela oči a těsně se k němu přitiskla. Zabořil ruce do jejích vlasů a chápavě zaseptal: „To čekání je hrozné, vid’?“

„Oh, Miku, kdybych jen věděla, co se vlastně bude dít! Snad bych se ani tolik netrápila! Takhle jen hádám... nevím...“

Mírně se odtáhl a zadíval se jí do tváře. „Vivian, drahoušku, moc bych si přál, abych mohl něco – aspoň něco málo udělat!“

„Už jsi toho udělal spoustu,“ usmála se Vivian. „Už jen to, že tě mám – a že jsi u mě. Nevím, co bych si bez tebe počala...“ Odmlčela se, neboť Mike napřáhl ruku a položil jí kategoricky na ústa ukazováček.

„Tak dost! Já tu přece musím být! Vše bylo předurčeno... ke všemu došlo kosmickou shodou!“ Zazubil se na ni svým širokým, zářivým úsměvem. Maskoval jím vlastní nejistotu, neboť tušil stejně jako Lucy, co znamená odklad konečného výroku patologie.

Dokázal Vivianu rozesmát. „Nesmysl!“ zvolala. „kdybych tenkrát na tu pitvu nepřišla, byla by tě klovlá některá jiná spolužačka...“

„No, no, no,“ potřásl hlavou. „Mohlo by to tak vypadat, leč svému osudu zřejmě neunikneš! Již v době, kdy naši pra-pra-předkové ještě skákali z větve na větev a drbali se v podpaží, naše geny k sobě letěly prашnými písky Času, Života a Štěstí!“ Mluvil, jen aby mluvil – co mu slina na jazyk přinesla; hlavně že slova splnila svůj účel.

„Viš, Miku,“ prohlásila Vivian, „ty umíš tak báječně plácát páte přes deváté! A já tě mám tolik ráda!“

„To tedy chápu!“ políbil ji znovu a prohodil: „Zdá se, že se líbím i tvé mamince.“

Přitiskla si ruku na ústa: „Vidíš, vidíš, co se mnou provádíš!“

Na to jsem se tě chtěla zeptat ze všeho nejdřív! Bylo všechno v pořádku – když jste včera odtud odešli?“

„To víš, že ano! Doprovodil jsem tvé rodiče do hotelu.“

Chvilí jsme poseděli a povídali si. Maminka toho moc nenamluví, ale otec mě trochu zkoumal! Zřejmě se snažil zjistit, co je to za odvážlivce, který se chce oženit s jeho krásnou dcerou!“

Vivian rozzářeně vyhrkla: „Dnes mu to pojím!“

„Co mu povíš?“

„Oh, já vlastně ani nevím!“ Natáhla ruce a vzala Seddonsa za obě uši; obracela mu hlavu ze strany na stranu a pozorně si jej prohlížela. „Mohla bych třeba říct: Na celém světě nemá nikdo tak nádherně zrzavé vlasy jako on! A k tomu věčně rozcuchané! Ale můžeš je prohrábnout prsty a jsou velice jemné!“ Na důkaz vjela do nich všemi deseti.

„No, to nám ohromně pomůže! Bez toho není žádné manželství dokonalé. A co ještě?“

„Nic! Leda to, že není žádný krasavec. Ale má srdce ze zlata a bude báječný chirurg.“

Seddons se naoko zamračil: „Nemohla bys laskavě ten přívlastek rozvinout na 'výjimečně' báječný?“

„Mohla, kdyby...“

„Co kdyby?“

„Kdybys mi dal honem ještě jednu hubičku!“

Lucy Graingerová zaklepala zlehka na dveře kanceláře primáře chirurgie ve druhém poschodí a vstoupila.

Kent O'Donnell vzhlédl od zpráv, které právě četl, a zvolal:

„Vítám tě, Lucy! Posad se a odpočiň si trochu!“

„Hrozně ráda si chvíli oddychnu!“ Lucy sklouzla do velké kožené lenošky proti O'Donnellovu stolu.

„Hned zrána za mnou přišel pan Loburton,“ rozhovořil se O'Donnell, obešel stůl a posadil se neformálně na jeho nejbližší roh. „Zakouříš si?“ nabídl Lucy cigaretu z otevřeného zlatého pouzdra zdobeného reliéfem.

„Děkuji!“ přijala. „Je to Vivianin otec.“ Lucy si dala zapálit O'Donnellovým zapalovačem a zhluboka vdechla kouř. Byl chladný, osvěžující. Pokračovala: „Její rodiče přijeli včera. Pochopitelně mají starost a o mně nic nevědí.“

Proto jsem jim navrhla, aby si pan Loburton promluvil s tebou.“

„Poslechl tě,“ potvrdil O'Donnell. „Ujistil jsem pana Loburtona, že podle mého mínění je jeho dcera v nejlepších rukou a že ti důvěřuji víc než kterémukoliv jinému lékaři v naší nemocnici. Mohu ti říci, že ho to značně uklidnilo.“

„Děkuji ti,“ Lucy byla O'Donnellovi hluboce vděčna za jeho pochvalu.

Primář chirurgie se usmál: „Neděkuj, je to naprosto spravedlivá chvála.“ Odmlčel se: „Lucy, jak to s tou dívkou vypadá? Je její stav vážný?“

Několika větami shrnula vývoj případu, svou teoretickou diagnózu a výsledek biopsie.

O'Donnell přikývl. Pak se zeptal: „Máš nějaké problémy s patologií? Provedl Joe Pearson bez prodlení všechna nutná vyšetření?“

Lucy mu řekla, proč došlo ke zdržení. Krátce uvažoval a pak řekl: „Ano, myslím, že to je rozumný postup. Tentokrát si nemůžeme naříkat. Ale přiměj Joea, aby ti sdělil rozhodnutí nejpozději dnes!“

„Zařídím to.“ Lucy se podívala na hodinky. „Po obědě zajdu znova za Joem. Očekává rozhodující výsledky expertizy během dopoledne.“

O'Donnell se zachmuřil: „Pokud je vůbec možno v takovém případě něco definitivně rozhodnout!“ Dodal: „Chudák děvče! Kolik je jí vlastně let?“

„Devatenáct.“ Lucy pozorovala Kentův obličej. Její oči vnímaly, jak se na něm zrcadlí jeho myšlenky, porozumění, celé jeho nitro. Je velkorysý, uvažovala, má to prostě v sobě.

Proto jí slova, která před chvílí řekl o jejích schopnostech, připadala vřelejší, významnější. Náhle, téměř výbušně, jako zázrakem si Lucy uvědomila, co si v posledních několika měsících vytrvale zapírala: že tohoto muže hluboce a vroucně miluje. Dlouho se úporně bránila jasnému doznání, snad z podvědomého strachu před zklamáním. Teď už se dál bránit nemohla, ať už to dopadne jak chce. Na chvíli ji to pomýšlení skoro oslabilo a obávala se, že ji její tvář prozradí.

Z úvah ji vytrhla O'Donnellova omluva. „Bohužel, Lucy, nemohu se ti dlouho věnovat! Mám den nabitý k prasknutí! Jenže takové jsou skoro všechny, víd?“ usmál se.

Srdce se jí roztlouklo rychleji, ovládlo ji vzrušení, a tak vstala a zamířila ke dveřím. Když jí je O'Donnell otvíral, položil paži kolem jejích ramen. Bylo to kamarádkské, neúmyslné gesto, velmi časté i u jiných jejích kolegů. Ale od Kenta a v této chvíli ji téměř elektrizovalo, vzalo jí dech a zmátlo ji.

O'Donnell ji vybidl: „Dej mi vědět, Lucy, kdyby se vyskytly nějaké problémy. Jestli nebudeš mít námitky, navštívil bych dnes tvou pacientku.“

S úsilím potlačila rozechvění a odpověděla: „Bude určitě ráda a já také.“ Za dveřmi Lucy na okamžik zavřela oči, aby získala ztracenou rovnováhu.

Dlouhé čekání na Vivianinu diagnózu Mika Seddonse hluboce skličovalo: Obvykle býval družný, snadno se sblížoval, za normálních okolností patřil k nejživějším duchům nemocničního štábu. Jakmile se v křídle sekundářů vyskytla hlučná, povykující skupina, nikoho nepřekvapovalo, že Mike je jejím středem. V uplynulých dnech se však většinou vyhýbal společnosti ostatních; tížilo jej vědomí, co pro něho i pro Vivianu může znamenat nepříznivý posudek patologie.

Jeho city k Vivianě neochladly, naopak, zesílily. Doufal, že to poznali i Vivianini rodiče, když s nimi po prvním setkání v nemocnici strávil celý večer. Bylo pochopitelné, že všichni, pan i paní Loburtonovi, Vivian i on sám, byli zpočátku trochu nespí, rozhovor byl kusý a chvílemi formální. Setkání Loburtonových s budoucím zetěm bylo z hlediska bezprostředního problému Vivianina zdraví zřejmě jen druhořadou záležitostí, ačkoliv za jiných okolností by je jistě považovali za důležité. Mike Seddons vycítil, že ho přijali do rodiny, protože na nic jiného nebyl čas.

Po návratu do hotelu, kde Loburtonovi bydlili, si krátce promluvili o něm a o Vivianě. Henry Loburton, pro jehož robustní postavu byla čalouněná židle v obývacím pokoji hotelového apartmá malá, se Mika Seddonse zeptal na jeho plány do budoucnosti; Seddons měl silný dojem, že se dotazoval víc ze zdvořilosti než z opravdového zájmu. Uvedl, že až skončí pobyt v nemocnici Three Counties, otevře si chirurgickou praxi ve Filadelfii. Loburtonovi souhlasně přikýkli a dál téma nerozebírali.

Proti sňatku neměli výhrady. „Vivian vždycky věděla, co chce,“ poznamenal pan Loburton. „Stejně tomu bylo, když se rozhodla být ošetřovatelkou. Měli jsme o tom své pochybnosti, ale nedala si říct.“

„Snad vám nebude vadit, že se Vivian vdá už v devatenácti,“ prohodil Mike Seddons. Angela Loburtonová se v té chvíli poprvé usmála. „Stěží bychom mohli něco namítat,“ řekla. „Víte, mně bylo sedmnáct, když jsem utekla z domova a vdala se!“ Usmála se na svého muže. „Neměli jsme žádné peníze, víd, ale nikdy jsme nelitovali!“

Seddons řekl s úsměvem: „No, tohle budeme mít společné – v každém případě, dokud se mi nerozběhne praxe!“

Takové bylo Mikovo setkání s Loburtonovými včera večer.

Dnes ráno, po návštěvě u Viviany, z nějakého důvodu pocítil úlevu a bylo mu lehký. Deprese trvala příliš dlouho a stísněnost musela zákonitě vystřídát jasnější nálada. Ať byla příčina jakákoliv, pronikalo ho radostné přesvědčení, že vše dobře dopadne. Byl si tím jist i teď, v pitevně, když asistoval Rogerovi McNeilovi při pitvě starší ženy, která zemřela v nemocnici v noci. Začal vyprávět McNeilovi anekdoty. Sypal jednu za druhou ze své nepřeberné zásoby, jež založila jeho pověst šprýmaře.

Uprostřed posledního vtipu se odmlčel a zeptal se McNeila:

„Nemáš cigaretu?“

Sekundář ukázal hlavou ke stěně. Právě rozřezával ženino srdce.

Seddons přešel místnost, našel cigarety v saku McNeilova obleku a zapálil si. Když se vrátil, pokračoval: „A ona řekla funebrákovi: Děkuji vám, že jste to udělal, i když to muselo být obtížné! A on ji ujistil: Doopravdy to nic nebylo! Vždyť jsem jim jen vyměnil hlavy!“

McNeil neodolal a v pochmurné pitevně se nahlas rozesmál. Ve smích nepostřehl, že se otevřely dveře a vstoupil David Coleman.

„Doktore Seddonsi, odložil byste laskavě cigaretu?“ zazněl místností jeho klidný hlas.

Mike Seddons se ohlédl a pozdravil přivětivě: „Dobré ráno, doktore Colemaně. Odpusťte, nevěděl jsem vás!“

„Odložte cigaretu, doktore Seddonsi!“ Colemanův hlas zastudil ledem a oči měl ocelové.

Seddons na něj nechápavě hleděl a rozpačitě prohodil:

„Ano... prosím... jistě...“ Chtěl položit cigaretu na pitevní stůl, na němž ležela mrtvá.

„Tam ne!“ Colemanova slova šlehla jako rána bičem, sekundář strnul. V němém tichu přešel pitevnu, našel popelník a cigaretu v něm zamáčkł.

„Doktore McNeile!“

„Prosím, doktore Colemaně?“ ozval se váhavě Roger McNeil.

„Byl byste tak laskav a zakryl mrtvé obličej?“

Zahanbený McNeil uhodl, nač Coleman myslí, a sáhl po roušce. Byla už použitá a plná krvavých skvrn. Coleman přikázal tise, ale naléhavě: „Čistou, prosím! A totéž platí pro genitálie!“

McNeil kývl na Seddonse, který spěšně podal dvě čisté roušky. Jednou McNeil pečlivě zakryl obličej, druhou vnější

genitálie mrtvé.

Oba sekundáři přešlapovali rozpačitě proti Colemanovi, tušili, co bude následovat.

„Pánové, zdá se, že vám musím něco připomenout!“

David Coleman mluvil stále tiše; od svého příchodu nezvýšil hlas. A přece z něho jasně zněla autorita. „Každá sekce se provádí se souhlasem rodiny zesnulého. Jinak bychom pitvat nesměli. Předpokládám, že toto je vám jasné!“

„Uplyně,“ řekl Seddons a McNeil přikývl.

„Aspoň něco.“ Coleman pohlédl ke stolu, potom na oba mladé muže. „Cílem pitev je pokrok v medicíně. Rodina zemřelého nám svěřuje jeho tělo v důvěře, že s ním budeme zacházet ohleduplně, s úctou a důstojně.“ Odmíchl se; místnost ztěžkla tichem. McNeil a Seddons stáli bez dechu, beze slova.

„A tak s ním také budeme zacházet, pánové,“ zdůraznil Coleman. „Ohleduplně, s úctou a důstojně!“ Pokračoval:

„Při všech autopsiích budou obličej a genitálie mrtvých zahaleny a v místnosti se nebude kouřit! Pokud jde o vaše chování a zvláště o vyprávění vtípů – Mike Seddons se zarděl až po kořínky vlasů – „věřím, že si sami vyberete, co je správné!“

Coleman se podíval z jednoho na druhého. „Děkuji vám, pánové. Pokračujte, prosím!“ Pokynul a odešel.

Několik vteřin nepadlo ani slovo. Nakonec Mike Seddons povzdechl: „Ten nám ale umyl hlavu!“

McNeil kajíně přisvědčil: „Právně, člověče! Nemyslíš?“

Hned, jak si to budeme moci dovolit, koupím si vysavač, rozhodla se Elizabeth Alexanderová. Staromódní smeták na koberce, jímž se oháněla, posbíral sice prach a smetl z povrchu, ale na víc nestačil. Několikrát jím vši silou přejela bēhoun a kriticky hodnotila výsledek. Nebyl nejlepší, ale prozatím se s ním musí spokojit. Večer o tom promluví s Johnem. Vysavače nebyly koneckonců tak drahé a jednu splátku měsíčně by jejich rozpočet ještě unesl. Potíž je v tom, že by potřebovali do domácnosti tolik věcí! Jak rozhodnout, co mají pořídit ze všeho nejdřív?

John měl do jisté míry pravdu, rozvažovala dále při práci.

Moc dobře se mluví o tom, že je nutno přinášet oběti a uskrovnit se, aby mohl jít studovat na lékařskou fakultu.

Kdyby k tomu ale opravdu došlo, hospodařilo by se velice těžko s omezeným příjmem, protože si mezitím zvykli na určitou životní úroveň. Johnův nynější plat jim sice nedovoluje žít na vysoké noze, ale žijí pohodlně a mohou si dokonce dopřát tu a tam malý přepych, který pro ně byl před několika měsíci nedosažitelný. Dokázali by se vzdát bez lítosti těch drobných požitků? Elizabeth byla přesvědčena, že ano, ale bylo by to svízelné. Samotné studium medicíny by znamenalo nejméně čtyři roky zápasů; potom další léta ve funkci asistenta, sekundáře, než by John dosáhl specializace. Stojí to za to? Nemají se raději spokojit šťastným dneškem? Nemají přijmout svůj skromný úděl, takový, jaký žijí právě teď a právě zde?

Bylo by to rozumné, že? A přece si Elizabeth nebyla jista.

Měla vytrvat a naléhat, aby John směřoval výš? Měl jít studovat za každou cenu? Doktor Coleman si zřejmě myslel, že by měl. Jak to řekl Johnovi? Jestliže po studiu toužíte a nejdete na lékařskou fakultu, dokud máte šanci, může se stát, že toho budete do konce života litovat. Jeho slova na Elizabeth silně zapůsobila a domnívala se, že i na Johna.

Teď, když na ně vzpomínala, připadala jí ještě významnější.

Zamračila se; měli by si večer znovu promluvit i o tomhle.

Kdyby si byla jista, že má John do studia chuť, snad by ho přiměla k rozhodnutí. Nebylo by to poprvé, kdy by Elizabeth prosadila svou ve věci, týkající se obou.

Elizabeth uklidila smeták a začala utírat prach. Zapudila vážné myšlenky a při práci si propěvovala. Bylo krásné ráno.

Oknem proudilo do malého, ale pohodlného obývacího pokoje teplé srpnové slunce, v jehož světle záclony, které včera večer ušila a pověsila, vypadaly ještě hezčí. Elizabeth se zastavila uprostřed pokoje u stolu a přerovnávala květiny ve váze.

Odnese dva zvadlé květy do odpadkového koše a vracela se právě z kuchyně, když ji přepadla bolest. Přišla náhle, bez varování, jako stravující oheň a byla mnohem, mnohem horší než včera v nemocniční jídelně. Elizabeth se svezla na židli, zatajila dech a skousla ret, aby nekřičela nahlas.

Bolest rychle odezněla, vrátila se však, dokonce daleko prudší.

Přicházela a odcházela v úporném cyklu. Náhle jí svitlo, co znamená to opakování. Bezděky vydechla: „Oh ne, ne!“

S další vlnou bolesti si Elizabeth uvědomila, že musí jednat rychle. Telefonní číslo nemocnice bylo poznačeno v bloku vedle aparátu. Jenže přístroj na druhém konci místnosti jí připadal najednou nesmírně vzdálený. Využila času mezi dvěma náporů bolesti, opřela se o stůl, zvedla se ze židle a ploužila se k aparátu. Vytočila číslo; ozvala se jí ústředna.

Vydechla jen: „Doktora Dornbergera, prosím! Rychle!“

Za malou chvíli se jí ozval: „Tady je... Alexanderová,“ vypravila ze sebe, „myslím... že začínám... rodit.“

David Coleman zaklepal na dveře kanceláře doktora Pearsona a vešel. Patolog seděl za stolem, Carl Bannister stál vedle něho. Obličej vedoucího technika byl napjatý, stříhl se pohlédnout směrem, kde stál Coleman.

„Volal jste mě?“ Coleman se dostavil po výzvě místního rozhlasu, která ho zastihla na chirurgii při vyšetřování zmrazeného vzorku tkáně.

„Ano,“ Pearson se choval chladně a formálně. „Doktore Colemaně, člen našeho kolektivu – Carl Bannister – si na vás stěžoval.“

„Ale?“ Coleman zdvihl obočí. Bannister se stále upřeně díval před sebe.

Pearson pokračoval: „Pohádali jste se?“

„Nebyla to doslova hádka,“ řekl Coleman věcně a nevzrušeně.

„Co to tedy bylo?“ v tónu hlasu starého pána se neomylně ozývala kyselost.

Coleman řekl vyrovnaně: „Upřímně řečeno, nehodlal jsem vás tou věcí obtěžovat. Poněvadž si však pan Bannister pospíšíl s informací, bylo by vhodné, abyste slyšel i ode mne, jak se vše zběhlo.“

„Pokud vás to nebude příliš namáhat!“

Coleman přehlédln sarkasmus a pokračoval: „Včera odpoledne jsem oznámil oběma technikům na sérologii, že budu příležitostně provádět kontroly laboratorní práce. Dnes časně ráno jsem takovou kontrolu provedl.“ Coleman pohlédl na Bannistera. „Převzal jsem nový vzorek krve před dodáním do sérologické laboratoře. Rozdělil jsem jej na dva díly. Druhý díl jsem připsal jako další položku na seznam materiálů pro samostatnou zkoušku. Při kontrole jsem shledal, že pan Bannister uvedl dva rozdílné výsledky vyšetření, ačkoliv měly být samozřejmě identické.“ Po chvilce dodal:

O podrobnostech se můžete přesvědčit v laboratorním protokolu.“

Pearson potřásl hlavou. Vstal ze židle, odvrátil se a přemýšlel. Coleman byl zvědav, co bude následovat. Měl pevnou půdu pod nohama. Jeho postup odpovídal praxi ve všech dobře vedených nemocničních laboratořích. Znamená ochranu nemocných a je pojistkou proti nedbalosti. Svědomití technici přijímají takové kontroly bez výhrad jako součást své práce.

Coleman nadto striktně dodržel konvenci, protože včera Bannistera i Alexandra předem na eventuální kontroly upozornil.

Pearson se náhle prudce obrátil a vybafl na Bannistera:

„Co mi k tomu můžeš říct?“

„Nesnáším špehování!“ odpověď byla plná zášti a zněla útočně. „Nikdy jsem tak nepracoval a nehodlám se to učit ani teď!“

„Zatracený blázne!“ houkl Pearson. „Dopustíš se školácky hloupé chyby, a když jsi přistižen, přijdeš si jako idiot ještě stěžovat ke mně!“ Odmíchl se, rty sevřené, těžce dýchal.

Coleman cítil, že část šéfovy zlosti pramení z nutnosti stát při něm, i když je mu to krajně proti mysli. Pearson se postavil proti Bannisterovi a zavrčel: „Co jsi očekával, že udělám?“

Že ti poklepu na rameno a udělím ti medaili?“

Svaly v Bannisterově obličeji se chvěly. Nenacházel odpověď.

Pearson si ho zamračene měřil a zdálo se, že znovu vybuchne: ovládl se však, otočil se na podpatku a ukázal rukou ke dveřím: „Vypadni, povídám, vypadni!“

Beze slova, tvář zkřivenou zlostí, vyrazil Bannister ven; nepodíval se vlevo ani vpravo a práskl za sebou dveřmi.

Pearson se stejně prudce otočil ke Colemanovi: „Co jste tím u čerta sledoval?“

David Coleman viděl, jak mu v očích vře vztek. Pochopil, že scéna s Bannisterem byla pouhým nevýznamným střetnutím.

Rozhodl se, že se nedá vyprovokovat, a mírně odpověděl:

„Nerozumím vám, doktore Pearstone!“

„Rozumíte mi sakramentsky dobře! Provádíte si laboratorní kontroly – bez mého dovolení!“

Coleman se chladně zeptal: „Potřebuji skutečně vaše povolení – k takové samozřejmosti?“

Pearson udeřil pěstí do stolu: „Kdykoliv si budu přát laboratorní kontrolu – nařídím ji!“

„Pokud vás to zajímá,“ odpověděl Coleman stále klidně, „pak jsem náhodou vaše povolení měl. Včera jsem vám zdvořile oznámil, že hodlám na sérologii provádět standardní laboratorní kontroly a vy jste souhlasil!“

Pearson řekl podezřívavě: „Nevzpomínám si.“

„Ujist'uji vás, že jsme o tom mluvili. Nemám ve zvyku něco si vymýšlet.“ David Coleman cítil, jak se ho zmocňuje hněv; těžko skrýval pohrdání neschopným starcem. Dodal: „Mohu jen připomenout, že jste byl v onu chvíli zaujat jinou záležitostí.“

Částečně Pearstone přesvědčil. Starý doktor zabrumlal:

„Dobrá, věřím vám, když to tvrdíte. Ale naposled jste jednal na vlastní pěst! Rozumíte?“

Coleman vycíťoval, že nastal kritický okamžik, jak pro Pearstone, tak pro něho. Ledově se zeptal. „Byl byste tak laskav a sdělil mi, jakou odpovědnost mám v tomhle oddělení?“

„Takovou odpovědnost, jakou vám přiznám!“

„Bohužel, tento výrok mě neuspokojuje.“

„Neuspokojuje vás?“ Pearson stál přímo před mladým lékařem, hlavu nakloněnou dopředu. „Mne neuspokojuje řada věcí!“

„Například?“ David Coleman neměl nejmenší úmysl dát se zastrašit. Jestli se mají vyložit karty, prosím, beze všeho a hned!

„Doslechl jsem se, že jste v pitevně stanovil jakási pravidla!“

„Požádal jste mě, abych si jí vzal na starost!“

„Uložil jsem vám, abyste dohlížel na sekce a ne abyste zaváděl nová nařízení. Zakázal jste mimo jiné kouření. Platí snad váš zákaz i pro mne?“

„Záleží na vás, doktore Pearstone!“

„To bych řekl, že záleží na mně!“ Hněv doktora Pearstone rostl s klidem mladšího muže. „Dejte pozor a poslouchajte mě dobře! Vážený pane, můžete mít sebekrásnější kvalifikaci, ale zdaleka jste se dosud všechno nenaučil – a zatím tohle oddělení vedu já! A co víc, z mnoha pádných důvodů zůstanu ve své funkci ještě hezky dlouho! Takže máte čas, abyste se rozhodl – jestli se vám nelíbí, jak patologii řídím, víte zajisté, co můžete udělat!“

Dříve než mohl Coleman odpovědět, zaklepal někdo na dveře. Pearson netrpělivě zvolal: „Ano!“

Vešla sekretářka a vrhla zvědavý pohled z jednoho na druhého. Hlas starého patologa bylo zřejmě jasně slyšet venku v chodbě. Děvče se omlouvalo. „Promiňte, že ruším, doktore Pearstone. Mám pro vás dva telegramy. Právě došly.“

Pearson vzal hnědé obálky, které mu dívka podávala.

Odešla a Coleman se chystal k odpovědi. Pearson ho rozhodným gestem zarazil. Otvíral palcem první telegram:

„Budou to odpovědi na dotazy ve věci té dívky – pacientky Lucy Graingerové.“ Z jeho hlasu se vytratil bouřlivý tón, jímž hřměl ještě před chvilkou. Dodal: „Dali si na čas.“

Zájem Davida Colemana se okamžitě probudil. Mlčky přijal Pearsonův náznak, že jejich hádka může být přerušena.

Posudky expertů byly důležitější. Sotva Pearson otevřel první obálku, zazvonil ostře telefon. S mrzutým zaklením odložil obě zásilky a zvedl sluchátko.

„Ano?“

„Tady je porodnické oddělení, doktore Pearstone. Volá vás doktor Dornberger. Okamžik, prosím, předám!“

Chvilku bylo ticho. Pak se ozval naléhavý Dornbergerův hlas. „Joe, co se to děje na patologii?“ Nečekal na vysvětlení a pokračoval: „Měli jste vyšetřit krevní vzorek ženy tvého technika – paní Alexanderové! Právě ji k nám veze sanitka.

Jde o předčasný porod! Nemám dosud zprávu o výsledku senzibilizačního testu! Pošli mi ji urychleně!“

„Jistě, Charlie!“ Pearson vhodil sluchátko do vidlice a přitáhl si stoh papírů na podnose, označeném „K podpisu“.

Začal se v něm přehrabovat; přitom si všiml obou obálek s telegramy a chvatně je přisunul Colemanovi. „Otevřete je!

A podívejte se, co píší!“

Pearson listoval ve formulářích. Poprvé ve spěchu správný přehlédl, podruhé jej našel. Zvedl znovu sluchátko, vytočil číslo klapky a bryskně požádal: „Pošlete mi Bannistera!“

Zavěsil a naškrábal svůj podpis na nalezený protokol.

„Volal jste mě?“ Bannisterův tón i výraz zřetelně naznačovaly, že ještě nepřekonal hněv nad pokáráním.

„Samozřejmě že jsem tě volal!“ Pearson mu podal zprávu.

„Zanes to rychle doktoru Dornbergerovi na porodnické oddělení!

Manželka Johna Alexandera má potíže. Předčasně rodí.“

Bannisterův výraz se okamžitě změnil. „Víš to ten hoch?

Je právě dole...“

Pearson ho netrpělivě přerušil: „Utíkej, povídám! Poklusem!“

Bannister popadl formulář a vyběhl z kanceláře.

David Coleman vnímal jen matně, co se děje kolem něho.

Podrobnosti mu zcela unikaly. Soustředil se výhradně na obsah obou telegramů, jež svíral otevřené v ruce.

Pearson se k němu otočil a zeptal se: „Tak co, ztratí to děvče nohu nebo ne? Vyjadřují se oba zcela jednoznačně?“

Coleman si pomyslel: Zde patologie začíná a končí; na tomto rozhraní si musíme uvědomit, jak málo ve skutečnosti známe; tohle je mez vědění, octli jsme se na břehu neprobádaných, temných, vířivých vod neznámého. Odpověděl tiše: „Ano.“

Oba se vyjadřují zcela jednoznačně. Doktor Chollingham z Bostonu oznamuje: Vzorek je jasně maligní. Doktor Earnhart z New Yorku tvrdí: Tkáň je benigní, ani stopy malignity.“

Zavládlo ticho. Konečně Pearson zadržlým hlasem poznamenal:

„Dva nejlepší odborníci v zemi! Jeden hlasuje pro, druhý proti!“ Podíval se na Colemana a v jeho hlase zazněla ironie bez nejmenšího nepřátelství: „Tak, milý kamaráde! Lucy Graingerová očekává odpověď dnes! Je nutno stanovit jasnou diagnózu!“

Pokusil se o úsměv: „Máte chuť zahrát si na pánaboha?“

ŠESTNÁCTÁ KAPITOLA

Policista řídící dopravu na křižovatce ulic Main a Liberty uslyšel sirénu sanitky ve chvíli, kdy byla vzdálena ještě aspoň šest bloků. Opustil své stanoviště a s přehledem, kterého nabyl za dlouhá léta služby, usměrňoval proud aut tak, aby se jeden pruh vozovky uvolnil. Zvuk sirény zesílil a blikající světlo houkačky si prodíralo cestu směrem ke křižovatce; policista nadul tváře a dvakrát ostře zapískal na píšťalku.

Zdvíženou rukou zastavil všechny provoz v kolmých příčných proudech a autoritativním zamáváním povolil řidiči záchranky projet na červenou. Chodci, obracející zvědavé hlavy k vozu, zahlédli v prchavém zákmitu zbledlý obličej mladé ženy.

Elizabeth si jen nejasně uvědomovala průběh cesty živými městskými ulicemi. Jeli rychle a budovy i lidé venku tvořili zmatený kaleidoskop, který se v okénku vedle její hlavy bleskově měnil. Chvilkami, když jedna vlna bolesti odezněla a druhá ještě nepřišla, vnímala řidičovu hlavu a jeho ramena; pozorovala jeho velké ruce, jak otáčejí volantem hned vlevo, hned vpravo, jak bravurně využívají mezer v proudech vozidel. Jenže pak se bolest zase vrátila a nedokázala pozorovat vůbec nic, jen křičela a snažila se něčeho držet.

„Chytněte se mě za zápěstí! A stiskněte je! Pořádně je stiskněte!“ chlácholil ji druhý člen posádky, sklánějící se nad ní. Na jeho tvářích a energické bradě se ježilo strniště neoholených vousů a Elizabeth měla matný dojem, že ji tak utěšuje její tatínek. Ale otec byl přece mrtev? Copak nezahynul na železničním přejezdu? Anebo je jen zraněn a je s ní tady a vezou je oba dva někam, kde je budou ošetřovat?

Po chvíli se jí v hlavě vyjasnilo a věděla, že to není tatínek, ale docela cizí člověk, jemuž ve svých mukách poznačila zápěstí rudými stopami zarytých nehtů.

Než ji zchvátila další vlna bolesti, pohládla litostivě škrábance na jeho ruce – jen zcela lehce, na víc jí síly nestačily.

Muž potřásl hlavou: „Toho si nevšímejte! Jen se držte, když vám to uleví. Hned tam budeme. Starý Joe, co sedí za volantem, je ten nejlepší šofér, který kdy v tomhle městě řídil sanitku.“ Opět ji projelo ostří bolesti, krutější než předtím; týralo ji ve stále kratších intervalech. Připadalo jí, jako by se jí rozestupovala pánev; největší trýzeň ji drásala v zádech, mučivá síla jí rozlévala před očima rudý, žlutý a purpurový žár. Začala nehty hlouběji do zdravotnickových rukou a

vykřikla.

„Myslíte, že je dítě na cestě?“ zeptal se jí s povzbudivým úsměvem sanitář, když bolest utichla.

Dokázala přikývnout a vydechnout: „Myslím.. že ano.“

„Dobrá.“ Vyprostil ruce ze sevření jejích prstů. „Držte se chvíli tohohle.“ Vsunul jí do rukou pevně svinutý ručník, odhrnul pokrývku, kterou byla zakryta, a uvolňoval jí šaty.

Promlouval přitom tiše, konejšivě: „Uděláme to nejlepší, co umíme, když bude třeba. Nebylo by to první miminko, které přišlo na svět v našem vozečku. Víte, mladá paní, já už jsem dědeček, takže znám, co a jak je potřebí.“ Jeho poslední slova přehlušilo zasténání; úpěla znovu a znovu, jak ji ze zad zalévala oslepující, vševládnoucí, drtící a neustávající vzvednutá agónie utrpení. „Prosím!“ Uchopila opět mužova zápěstí a zabořila do nich nehty, až se na něm objevily drobné krvavé obloučky. Sanitář otočil hlavu k řidiči a zvolal: „Kde jsme, Joe?“

„Právě jsme projeli křižovatku Main a Liberty.“ Velké ruce otočily volantem ostře doprava. „Byl tam prima policajt, zastavil všechnu dopravu. Ušetřil nám dobrou minutu.“

Zatáčka doleva. Naklonil hlavu dozadu. „Už jsi zase porodním dědečkem?“

„Ještě ne, Joe, ale moc do toho nechybí.“

Oppětný pohyb volantem – prudká zatáčka doprava. Řidičův hlas naléhal: „Budeme na místě co by dup, hochu, pokus se zadržet toho nedočkavce ještě o minutu!“

V horečnatých strastech si Elizabeth vytrvale uvědomovala jediné: „Moje maličké se narodí příliš brzo! Umře mi!

Ó Bože, ať neumře! Neber mi je! Vzal jsi mi už jedno!“

Na porodnickém oddělení čekal umytý doktor Dornberger v bílém plášti. Vyšel z umývárny do rušné vnitřní haly, která oddělovala laboratoře od porodního sálu, a rozhlížel se.

Skleněnou přepážkou své kanceláře ho uviděla paní Yeo, hlavní sestra; vstala a vyšla za ním. Držela podložku, na níž byl svorkou připnut tiskopis.

„Nesu vám zprávu o výsledku senzibilizačního testu vaší pacientky, pane doktore. Právě ji poslali z patologie,“ oznámila. Naklonila podložku tak, aby mohl číst, aniž se jí dotkl.

„Právě včas!“ komentoval proti svému obyčejí téměř mrzutě. Po přečtení dodal spokojeněji: „Vida, senzibilizace negativní. Nuže, nebudeme mít problémy! Jsou všichni připraveni?“

„Ano, pane doktore!“ Paní Yeo se usmála. Jako tolerantní žena uznávala, že každý muž, včetně jejího manžela, má právo být tu a tam nabručený.

„Inkubátor?“

„Je připraven.“

Dornberger se pátravě rozhlédl; vtom otevřela jedna ze sester dveře do vnější haly a sanitářka vsunula dovnitř inkubátor značky Isolette. Jednou rukou držela jeho rukojeť, druhou opatrně zvedala nad podlahu přírodní kabel a tázavě pohlédla na paní Yeo.

„Do čísla dvě, prosím.“

Sanitářka přikývla a vjela s inkubátorem do dalších létacích dveří. V okamžiku, kdy se za ní dveře zavřely, vyběhla z kanceláře úřednice:

„Mohu vyrušit, paní Yeo?“

„Prosím?“

„Právě volali z pohotovosti.“ Sekretářka se obrátila k Dornbergerovi: „Pane doktore, vaši pacientku již přivezli a jedou právě výtahem nahoru. Posádka vozu hlásí, že porod dost pokročil.“

Před nemocničním vozítkem, na nějž ji přenesli z vozu první pomoci, kráčel mladý asistent, který Elizabeth po příjezdu přijal. Šel beze spěchu, rovnoměrným krokem a s rozvahou, metodicky uvolňoval cestu mezi skupinami lidí ve frekventované přízemní chodbě. „Pohotovost... pohotovost, prosím.“ Tichá, věčná výzva okamžitě účinkovala. Chodci se zastavovali, skupinky uhýbaly ke stěně a rozestupovaly se před malým průvodem, který tvořili asistent, vozík a sestra, jež jej tlačila. Chlapec, obsluhující výtah na konci chodby, je uviděl a vyklidil zdviž:

„Až příští kabinou, prosím. Tato je určena pro pohotovost.“

Pasažéři poslušně vyšli na chodbu a vozík vjel dovnitř.

Hladce běžící, zdánlivě bez námahy fungující mechanismus nemocnice úspěšně přijal dalšího pacienta.

Něco z profesionálního klidu zapůsobilo i na Elizabeth.

Přesto, že bolest už vůbec nepřestávala a nadto cítila hrozný tlak v děloze, snášela všechno lépe. Zjistila, že když skousne spodní ret a vši silou uchopí lem pokrývky, dokáže potlačit výkřik. Začalo poslední stadium porodu. Přesto, že nechtěla, začala rodit a dítě se neodbytně dralo na svět.

Konečně byli ve výtahu, jehož dveře se klouzavě zavřely.

Sestra se nad ní naklonila a vzala ji za ruku. „Už jen pár minut a bude po trápení!“ Hned nato uviděla Elizabeth v otevřených dveřích čekajícího, připraveného doktora Dornbergera.

Jako by se bylo mohlo stát, že poprvé četl telegramy chybně, doktor Pearson je vzal znovu do ruky. Přečetl je a odložil jeden po druhém na stůl. „Maligní! Benigní! A žádný nepochybuje. Jsme znovu tam, kde jsme začali.“

„Ne tak docela,“ podotkl David Coleman. „Ztratili jsme téměř tři dny.“

„Já vím! Já vím!“ Doktor Pearson tloukl zaťatou pěstí do dlaně druhé ruky a nejistota ho ovíjela jako plášť. „Je-li tkáň maligní, musí být noha amputována velmi rychle; jinak bude pozdě.“ Obrátil se tváří ke Colemanovi: „Ale té dívce je devatenáct! Kdyby jí bylo padesát, řekl bych maligní a neuhnul bych ani o vlas: Ale devatenáct! A může se stát, že jí

vezmou nohu docela zbytečně!“

Přes své kritické výhrady k Pearsonovi, přes své přesvědčení, že osudná tkáň je benigní a ne maligní, Coleman cítil, že jeho sympatie k Pearsonovi vzrostly. Odpovědnost v tomto případě spočívala úplně na primáři. Bylo zcela pochopitelné, že má starost. Šlo o nesmírně závažný ortel. Prohodil zkusmo:

„Stanovení takové diagnózy vyžaduje skutečně mnoho odvahy.“

Pearson vzplanul, jako by Coleman přiložil zápalku k otevřenému ohni: „Neplácejte mi tady svá vysokoškolská klišé!

Tohle dělám víc než třicet let!“ Díval se na Colemana, jeho oči metaly blesky, hněv se vracel. Vtom zazvonil telefon:

„Ano?“ Pearson promluvil do sluchátka úsečně, jakmile však uslyšel hlas volajícího, jeho výraz změkl. Odpověděl:

„Dobře, Lucy! Přijďte, prosím vás, raději dolů. Počkám na vás.“ Odložil telefon a zůstal stát s očima upřenými na neurčitý bod uprostřed stolu. Se sklopenou hlavou řekl Colemanovi: „Přijde Lucy Graingerová. Jestli chcete, zůstaňte.“

Jako by neslyšel, řekl Coleman zamyšleně: „Mohla by nám pomoci ještě jedna věc: usnadnila by možná rozhodnutí.“

„Co?“ šukbl Pearson hlavou.

„První rentgenový snímek byl pořízen před několika dny.“

Colemanova slova, se hrnula v souladu s rytmem jeho myšlenek.

„Jestli jde o nádor a jeho růst pokračuje, další snímek by měl prokázat změnu!“

Pearson sáhl beze slova po telefonu. Ozvalo se klapnutí.

„Dejte mi doktora Bella na radiologii.“ Čekal na spojení a s podivem hleděl na Colemana. Pak zakryl dlaní mikrofon a řekl s brumlavým uznáním: „Tohle se vám povedlo; myslí vám to... celou tu dobu!“

V místnosti, kterou nemocniční personál trefně nazýval „potítkem nastávajících otců“, zamáčkl John Alexander v popelníku zpola vykouřenou cigaretu. Vstal z čalouněné, kůží potažené židle, na níž seděl už půldruhé hodiny. Při každém otevření dveří z venkovní chodby nedočkavě vzhlédl.

Vždycky však šlo o zprávu pro někoho jiného, takže z pěti mužů, kteří se začali „potit“ před devadesvti minutami zároveň s ním, zbýval jen on a ještě jeden muž.

Přistoupil k velkým oknům vedoucím na přední nádvoří a zadíval se přes další budovy na průmyslové centrum Burlingtonu. Ulice a střechy se leskly vlhkostí. V napjatém čekání vůbec nezpozoroval, že sprchlo. Okolí nemocnice teď vypadalo zvlášť ošklivě, sešle a uboze; střechy rozlehlých činžáků i nevelkých domků se kupily až k továrnám a vysokým komínům na obou březích řeky. Dole na ulici před průčelím nemocnice uviděl skupinu dětí; vyběhla z aleje a čvachtala se v kalužích vody, které déšť zanechal na hrbolatých chodnících.

Přitom uviděl, jak jeden z větších hochů nastavil nohu malému dítěti, které se opozdilo. Holčička, snad čtyř nebo pětiletá, klopýtla a spadla po hlavě do jednoho z největších blátivých jezírek; kalná voda se rozstříkla kolem ní. Vstala s pláčem, stírala si s obličejů špinavé šmouhy a pokoušela se drobnými ručkami vymáčet vodu ze zamazaných mokrých šatiček. Ostatní se také zastavili, obklopili ji v kruhu, tančili a podle výrazů prozpěvovali cosi posměšného.

„Fakani!“ zazněl po jeho boku znechucený hlas a John si teprve nyní všiml, že jeho spolutrpitele stojí u okna vedle něho.

Muž byl vysoký a tenký jako tužka; propadlé tváře působily vychrtle a zoufale potřebovaly oholit. Byl asi o dvacet let starší než John, měl na sobě manšestrové sako poseté skvrnami a pod ním zašpiněné montérky. Čísel z něho pach oleje a zvětralého piva; zamořoval celou místnost.

„Fakani! Povídám! Všichni sou stejný!“ Odvrátil se od okna a přehraboval se v kapsách. Konečně vytáhl papírky a tabák a začal si kroutit cigaretu. Podíval se pronikavě na Johna a zeptal se: „Čekáte první?“

„Ne. Už druhé. Jenže první zemřelo.“

„Taky sme vo jedno přišli. Mezi čtvrtým a pátým! Ale taky dobře!“ Znovu prohledával kapsy. „Nemáte sirky?“ zeptal se.

John vytáhl zapalovač a připálil mu. Otázal se: „Takže toto bude vaše šesté?“

„Kdepak! Vosmý!“ Hubeňour zadýmal několikrát z cigarety. „Řek bych, že vosum je skoro moc.“ A dodal zostra:

„Vy ste je chtěli?“

„Jestli jsme chtěli dítě?“

„Jo.“

„Chtěli. Samozřejmě,“ přitakal John překvapeně.

„My sme jakživ nechťeli. Leda to první – a to by mně vrchovatě stačilo!“

„Proč jich tedy máte osm?“ vyhrkl John bezděky. Konverzace jej takřka hypnotizovala.

„To by vám mohla vysvětlit spíš má stará – tý se věčně zapalujou gatě. Jak jí dáte dvě piva a párkrát se s ní votočíte na tancovačce, musí to mít zrovna na místě, tak je nedočkavá.“

Vyzábly muž vyfoukl oblak kouře a pak řekl nevzrušeně:

„Každý naše děcko bylo udělaný na divným místě. Nakupovali sme třeba u Macyho a milovali sme se v suterénu v komoře na smetáky. Vodtud' je naše čtvrtý. Jó, správně, máme je vod Macyho, ale ze suterénu a bez slevy.“

John by se byl málem hlasitě rozesmál, ale uvědomil si, proč tu je, a zarazil se. Prohodil jen: „Přeju vám, aby všechno u vás bylo v pořádku – i tentokrát.“

Vychrtlík řekl zachmuřeně: „U nás je dycky všechno v pořádku, to sou ty trable.“ Vrátil se na druhý konec místnosti a zahloubal se do novin.

John osaměl a podíval se na hodinky. Od jeho příchodu sem uplynula již hodina a tři čtvrti. Jistě mu už něco brzo povědí! Byl by si tolik přál vidět Elizabeth, než ji odvezli na porodní sál, ale všechno se zběhlo tak rychle, že na nic nezbyl čas. Carl Bannister mu přišel ohlásit, co se stalo, do nemocniční kuchyně. Doktor Pearson mu uložil, aby vzal kultury z talířů, které prošly kuchyňskými myčkami; John se domyslel, že je podezření, že stroje jsou nehygienické.

Jakmile mu Bannister řekl o Elizabeth, všeho nechal a běžel na pohotovost; doufal, že ji tam ještě zastihne. Jenže mezitím ji dopravili na porodnické oddělení. Šel tedy rovnou sem a čeká.

Konečně se otevřely dveře. Objevil se doktor Dornberger.

John se marně pokoušel číst v jeho tváři. Lékař se zeptal:

„Vy jste John Alexander?“

„Ano, pane.“ Ačkoliv viděl starého porodníka v nemocnici již víckrát, mluvil s ním poprvé.

„Vaše žena bude v pořádku,“ doktor Dornberger neztrácel čas úvodními formalitami.

John pocítil obrovskou úlevu. „A co dítě?“ zeptal se.

Dornberger odpověděl pokojně: „Máte hošíka. Je nedonošený a musím vám říci, John – že je velmi slabý.“

„Bude žít?“ Sotva otázku vyslovil, uvědomil si, jak strašně mu záleží na odpovědi.

Dornberger vyňal dýmku a začal ji plnit tabákem. „Ponevadž se narodil předčasně,“ řekl otevřeně, „nejsou jeho šance tak dobré jako u normálního donošeného dítěte.“

John tupě piikývl. Nemohl ze sebe vypravit ani slovo, všechna mu připadala prázdná.

Porodník se odmlčel, schovávaje míšek s tabákem. Stejně klidným, obezřetným tónem vysvětloval: „Podle mého soudu jsou vašemu dítěti třicet dva týdny; narodilo se o osm týdnů dřív.“ Soucitně dodal: „John, tak brzo není žádné dítě dokonale připraveno pro život!“

„Rozumím! Vím, že ne!“ John si stěží uvědomoval, co mluví. Myslí na Elizabeth a na novorozeně, které pro oba tolik znamená.

Doktor Dornberger si sirkou zapaloval dýmku. Několikrát z ní zabafal a pravil: „Porodní váha vašeho hošíka je asi kilo šedesát. Každé dítě, jehož porodní váha je menší než dva a půl kilogramu, se dnes považuje za nedonošené.“

„Je mi to jasné.“

„Je samozřejmě v inkubátoru. Uděláme přirozeně vše, co je v našich silách, aby žil.“

John se zpřímá podíval na porodníka: „Takže je naděje!“

„Naděje vždycky zůstává, synu,“ řekl vlídně Dornberger.

„Nemáme-li nic jiného, máme alespoň naději.“

Po chvíli ticha se John zeptal. „Mohu navštívit svou ženu?“

„Zajisté,“ přisvědčil Dornberger. „Zavedu vás na oddělení.“

Když vycházeli z „potítky“, hleděl vysoký, vychrtlý muž na Johna s úctou.

Vivian tušila, že se děje něco mimořádného. Zcela neočekávaně přišla do jejího pokoje jedna ze sester oddělení a oznámila jí, že pojedou hned na radiologii. S pomocí sestry-žákyně ji položila na vozík a teď ji vezla chodbami, jimiž sama před tak krátkou dobou čiperně pobíhala. Cesta nemocnicí jí připadala neskutečná, jako ve strašidelném snu, podivná, jako všechno, co ji potkalo. Na chvíli Vivianu opustil strach, jako by jí na tom, co se stane, již nezáleželo, protože je to nevyhnutelné a nedá se to změnit. Uvažovala, jestli tenhle pocit není formou deprese, jestli se nevzdává naděje. Věděla již, že dnešek může přinést rozhodnutí, jehož se hrozila, že může přinést rozsudek, který ji zmrazí, připraví o svobodu pohybu, oloupí ji v jediném okamžiku o všechno, co dosud považovala za samozřejmé. Při té poslední myšlence ztratila klid, zmocnil se jí strach a přála si horoucně, aby byl u ní Mike.

Lucy Graingerová čekala na vozík u vchodu na radiologické oddělení. „Rozhodli jsme se pořídit další rentgenový snímek, Vivian,“ řekla. „Nebude to trvat dlouho.“ Obrátila se k muži v bílém plášti vedle sebe a představila jí ho:

„Doktor Bell.“

„Nazdar, Vivian,“ usmál se na ni nejen ústy, ale i očima za skly v obroučkách z rohoviny. „Dejte mi, prosím, chorobopis!“ požádal sestru. Studoval jej, rychle obracel stránky a Vivian se zatím rozhlížela. Byli v malé čekárně se zasklenou ošetrovnou v jednom rohu. U stěny seděli další pacienti, dva muži v pyžamech a nemocničních županech na pojízdných židlích, žena a muž ve vycházkovém oděvu; on měl zápěstí v sádře. Ti dva byli buď ambulantní pacienti, nebo je sem poslali z pohotovosti. Chlapík se sádrou vypadal stísněně. Ve zdravé ruce třímал formulář, opatroval jej jako drahocenný pas, nutný k tomu, aby mu bylo dovoleno do tohoto cizího prostředí vstoupit a zase z něho rychle zmizet.

Bell dočetl chorobopis a vrátil jej sestře. „Joe Pearson mi telefonoval,“ řekl Lucy. „Je mi jasné, že potřebujete kontrolní snímky dané oblasti, aby bylo možno zjistit eventuální změny ve vzhledu kostí!“

„Přesně tak,“ přijícvla Lucy. „Joe se domnívá, že se třeba...“ zaváhala, vědoma si toho, že Vivian slyší její slova, „že se třeba za uplynulou dobu něco projevilo.“

„Je to možné!“ Bell přešel k ošetrovně a letmo načmáral požadavek na rentgenový snímek. Úřednice za psacím stolem se zeptal: „Kterí rentgenoví laboranti jsou volní?“

Podívala se na rozvrh: „Buď Jana nebo pan Firban.“

Myslím, že Firban bude nejvhodnější. Byla byste tak hodná a našla ho?“ Když se vraceli k vozíku, obrátil se k Lucy: „Firban je jeden z našich nejlepších laborantů a potřebujeme opravdu dokonalý snímek.“ Usmál se na Vivianu: „Doktor Pearson mě požádal, abych se vám osobně věnoval, což rád činím. Pojdete do laboratoře!“

Bell pomohl sestře zavést vozík z čekárny do další, větší místnosti s velkým rentgenovým stolem, s aparátem, posunujícím se na kolejničce pod stropem. V sousedním malém oddělení viděla Vivian za tlustou skleněnou stěnou elektronický kontrolní panel. V patách za nimi vstoupil do místnosti menší, mladistvě vyhlížející muž, s vlasy zastřiženými na ježka, v bílém pracovním plášti. Jeho pohyby byly hbité, ekonomické; byl zvyklý vykonávat úkony rychle a s minimem spotřebované energie. Podíval se na Vivianu a obrátil se k Bellovi.

„Co si přejete, doktore Belle?“

„Carle, byl bych rád, kdybyste se tohoto snímkování ujal vy sám. Znáte se s doktorkou Graingerovou? To je náš Carl

Firban,“ řekl Lucy.

„Myslím, že jsme se ještě nesetkali,“ podala mu Lucy ruku a laborant ji silně stiskl.

„Těší mě, že vás poznávám, paní doktorko.“

„A tu je naše pacientka, Vivian Loburtonová.“ Bell se usmál na dívku na vozíku. „Je to naše sestra – žákyně. Proto o ni pochopitelně pečujeme co nejlépe.“

„Nazdar, Vivian,“ Firbanův hlas byl stejně bryskní jako všechny jeho ostatní akce. Sklopil rentgenový stůl ze svislé polohy do vodorovné a řekl vesele: „Zvlášť ceněným zákazníkům nabízíme výběr – buď panoráma nebo kinemaskop všechno v báječně šedi a černi.“ Podíval se na požadavek, který před něho položil Bell. „Tak tedy levé koleno. Něco speciálního, pane doktore?“

„Potřebujeme velmi kvalitní snímek, pohled zepředu, ze strany a tomografické vyšetření kolena.“ Bell se odmlčel a chvíli rozvažoval. „Chtěl bych pět nebo šest snímků.“

A snímky v těchto projekcích ze zdravé končetiny.“

„Hodily by se snímky čtrnáctkrát sedmáct včetně horní části tibie a fibuly?“

Bell přemýšlela přikývl: „To je výborný nápad, Carle.“

Obrátil se k Lucy s poznámkou: „Je-li to osteomyelitis, pak by mohlo dojít k periosteální reakci na lýtkových kostech.“

„V pořádku, pane doktore. Za půl hodiny budu hotov.“

Naznačil zdvořile, aby odešli; Firban pracoval raději o samotě. Radiolog poslechl.

„Dáme si kávu a za půl hodiny se vrátíme.“ Bell s úsměvem ujistil Vivianu: „Jste v dobrých rukou.“ Otevřel dveře, dal Lucy přednost a vyšel vzápětí za ní.

„Ták – a dáme se hezky do práce.“ Laborant pokynul sestře, zvedli Vivianu a položili ji na rentgenový stůl. Po relativním pohodlí na vozíku cítila pod zády nepříjemně tvrdý a neuhýbavý ebenově černý stůl.

„Je to nepohodlné, co?“ Firban posunul Vivianu pečlivě do polohy, jakou potřeboval pro expozici levého kolena.

Dívka mlčky přikývla a laborant pokračoval v hovoru „Člověk zvykne všemu. Můžu říct, že jsem na tom stole spal, když jsem měl noční službu a zrovna po mně nikdo nic nechtěl.“

Pokynul sestře, aby počkala za skleněnou přepážkou.

Vivian pozorovala, jak laborant navyklými pohyby koná přípravu ke snímkování. Hbitě vyňal kazetu z kontejneru zabudovaného ve stěně a vložil ji na podnos pod rentgenovým stolem. Podnos umístil přesně pod Vivianino koleno. Pak pomocí automatického mechanismu, visícího ze stropu na silném elektrickém kabelu, manévroval s těžkou rentgenovou aparaturou na kolejnici přímo nad koleno. Šipka na kalibrované stupnici ukazovala máličko přes metr.

Vivianě připadala tato místnost téměř nezemská, odlišná od jiných nemocničních zařízení. Lesknoucí se černá a chromovaná aparatura vypadala obudně, jak pomalu, se silným bzučením klouzala po kolejnici. Toto místo působilo dojmem vědy a neutrality, bylo vzdálené medicíně asi tak jako strojovna v útrobách velké lodi sluncem zalité palubě. A přece právě tyto hrozné, těžkopádně vyhlížející přístroje provádějí pro medicínu mnoho vpravdě detektivního pátrání. Nápad ji skoro vylekal. To vše bylo strašně neosobní, tak málo lidí u těchto přístrojů! Cokoliv rentgen objeví, všechno uvede odborná zpráva bez osobního zaujetí, bez radosti, bez smutku a bez lítosti. Dobré – špatné – všechno jedno. Snímkovácí kamera ji připadala jako neúprosné, chladné oko soudce.

Jaký bude rozsudek? Bude to naděje... či dokonce osvobození... nebo ortel, proti němuž není odvolání? Znovu si přála, aby tu byl Mike; zavolá ho, jen co se vrátí do svého pokoje.

Laborant skončil přípravu. „Věřím, že snímky budou dobré.“

Naposled vše zkontroloval: „Upozorním vás, až bude zapotřebí, abyste se nehýbala. A nebojte se! Rentgen je jediné místo v nemocnici, kde se můžete bezpečně spolehnout, že to nebolí!“

Odešel za tlustou skleněnou přepážku, která chránila rentgenové laboranty před ozářením. Koutkem oka Vivian zahlédla, jak podle kontrolního schématu zapíná různá tlačítka.

Firban zatím u řídicího panelu přemítal. „Hezké děvče.“

Jen bych rád věděl, co jí je. Zřejmě jde o něco vážného. Jinak by si ji Bell tolik nehleděl. Šéf se obvykle zajímá o pacienty, až jsou filmy hotovy.“ Firban provedl křížovou kontrolu; nebylo jeho zvykem ponechávat něco náhodě. Parametry byly v pořádku – osmdesát čtyři kilovolt, dvě stě miliampérů, expozice patnáct setin vteřiny. Stiskl knoflík, který uvedl do rotačního pohybu anodu snímkovácí kamery. Pak zavolal důvěrně známou výzvu: „Nehýbejte se! Ležte klidně!“, stiskl palcem druhý knoflík a věděl, že to, co nyní vidí osmotické oko rentgenové kamery, bude zaznamenáno na snímku tak, aby jej lékaři mohli vyhodnotit.

Technická laboratoř radiologického oddělení byla zatemněna staženými žaluziemi. Doktor Bell a doktorka Graingerová čekali. Za několik minut budou filmy, které pořídil Firban, připraveny ke srovnání se snímky z doby před biopsií. Laborant vložil negativy do automatické vyvolávačky a v jejím nitru rázem začalo bzučet jako v mohutném úlu.

Vyvolané filmy vypadávaly jeden za druhým otvorem na přední straně přístroje.

Sotva se hotový film objevil, upevnil jej Bell svorkou na prohlížečku, osvětlenou zezadu neónovými zářivkami. V druhé prohlížečce, umístěné nad první, byly již připraveny dřívější snímky.

„Povedly se?“ v laborantově otázce zazněla stopa radostné pýchy.

„Jsou to výborné snímky, Carle.“ Bellova odpověď byla reflexivní; sledoval již napjatě nové filmy a srovnával korespondující oblasti v obou sadách snímků. Aby pomohl proudu vlastních myšlenek a aby Lucy mohla sledovat vyhodnocování, ukazoval jí špičkou tužky jednotlivá významná místa.

Po probrání obou souborů se Lucy zeptala: „Vidíš nějaký rozdíl? Já nevidím nic!“

Radiolog potřásl hlavou. „Je tady malá periosteální reakce.“

Ukázal špičkou tužky na jemný rozdíl ve dvou bodech šedivého stínování. „Jde pravděpodobně o důsledek biopsie,

kteřou jsi provedla. Jinak se neprojevily žádné rozhodující změny.“ Bell sundal své tlusté brýle a protřel si pravé oko. Téměř se omlouval. „Je mi líto, Lucy, ale musím rozhodnutí přehrát zpět patologii. Řekneš to sama Joeovi Pearsonovi, nebo ho mám informovat já?“ Začal vyndávat oba soubory snímků z prohlížeček a seřazovat je. „Sdělím mu to,“ pravila Lucy zamyšleně. „Půjdu mu to povědět hned.“

## SEDMNÁCTÁ KAPITOLA

Staniční sestra Wildingová zasunula neposlušný pramínek šedivých vlasů pod naškrobený čepeček a kráčela svižně před Johnem Alexanderem chodbou porodnického oddělení ve čtvrtém poschodi nemocnice. U pátých dveří se zastavila, otevřela a nahlédla dovnitř. „Paní Alexanderová,“ oznámila vesele, „máte návštěvu,“ a uvedla Johna do malého polosoukromého pokoje.

„Johnny, miláčku,“ vztáhla Elizabeth k němu paže a trochu sebou cukla, protože pohyb ji přinutil změnit polohu na lůžku. Přistoupil a něžně ji políbil. Přitáhla jej k sobě.

Vnímal teplotu jejího těla přes tuhou, čistou, drsnou nemocniční košili. Její vlasy voněly směsí potu a éteru; vůně se zdála pozůstatkem něčeho, co Elizabeth prožila kdesi daleko, kde s ní nemohl být a odkud se vrátila se stopou odcizení.

Vycíťoval, že odloučení vyvolalo u obou rozpaky a že nějakou dobu potrvá, než se opět najdou a sblíží. Elizabeth se jemně vyvinula z jeho objetí.

„Vypadám asi hrozně.“

„Vypadáš krásně,“ ujistil ji.

„Nemohla jsem si s sebou nic vzít, neměla jsem čas.“

Kriticky pohlédla na beztvaré nemocniční prádlo, které měla na sobě. „Ani noční košili – ani rtěnku!“

„Já vím,“ přitakal chápavě.

„Napišu ti seznam. Vid', že mi ty věci přineseš?“

Sestra Wildingová zatáhla závěs, aby byli odděleni od druhého lůžka v pokojíku.

„Tak. Teď máte aspoň trochu soukromí.“ Vzala sklenku, stojící na nočním stolku vedle Elizabetina lůžka, a naplnila ji ze džbánu vychlazenou vodou. „Pane Alexandere, za chvíli si pro vás přijdu a půjdeme se podívat na vašeho chlapečka.“

„Děkuji vám.“ Oba se na vycházející sestru vděčně usmáli.

Sotva se dveře zavřely, Elizabeth obrátila tvář k Johnovi.

Její výraz byl napjatý, oči hleděly pátravě.

„Johnny, drahý, řekni mi to! Jakou naději má naše dítě?“

„Viš, miláčku...“ zaváhal.

Přikryla svou dlaní Johnovu ruku. „Johnny, chci znát pravdu! Sestry mluví tak vyhýbavě! Musíš mi to říct!“ Hlas se jí chvěl. Neměla daleko k slzám.

„Může to dopadnout dobře i špatně,“ odpověděl tiše.

Opatrně volil slova. „Mluvil jsem s doktorem Dornbergerem.“

Myslí, že šance jsou asi napůl. Dítě může žít, ale...“ John se odmlčel a nedokončil větu.

Elizabetina hlava klesla dozadu na polštáře. S očima upřenýma ke stropu zašeptala: „Ve skutečnosti – moc naděje není, vid'?“

John chvíli zvažoval účinek slov, jimiž by měl odpovědět.

Co kdyby dítě zemřelo? Nebylo by lépe připravit se na to?

Nač podporovat Elizabetiny naděje? Co kdyby byly za pár dnů kruté zničeny? „Je... hrozně maličký, viš?“ vysvětloval laskavě. „Narodil se o dva měsíce dřív. Kdyby došlo k nějaké infekci... dokonce i té nejmenší... nemá moc sil.“

„Děkuji ti!“ Elizabeth ztichla. Nedívala se na něho, jen pevně tiskla jeho ruku. Po tvářích jí kanuly slzy a i John cítil, jak mu oči vlhnou.

Snažil se mít pevný hlas, když ji utěšoval: „Elizabeth, miláčku... i kdyby došlo k nejhoršímu... jsme ještě mladí.“

Máme před sebou celý život!“

„Já... vím.“ Slova bylo stěží slyšet. Objal ji pažemi.

Přitulil její hlavu ke své hrudi a slyšel, jak naříká mezi vzlyky: „Ale dvě děti... takhle...“ Zvedla hlavu v zoufalém pláči:

„To není spravedlivé!“

Hrdlo se mu sevřelo. „Je těžké si to představit,“ zašeptal.

„Ale... máme jeden druhého.“

Konejšil ji, až vzlyky zesláblly a Elizabeth se vzchopila.

„Kapesník,“ hlesla. John jej vyňal z kapsy a podal ji jej.

„Už jsem v pořádku,“ utřela si oči. „Jen... někdy...“

„Když ti to pomůže, drahoušku... zaplač si! Kolikrát chceš!“ řekl měkce.

Pokusila se o úsměv a vrátila mu kapesník. „Chudáčku, pěkně jsem ti jej zřídila.“ Tón jejího hlasu se změnil.

„Johnny... jak jsem tady ležela... přemýšlela jsem.“

„O čem?“

„Chtěla bych, abys šel studovat medicínu!“

„Ale drahoušku, tohle jsme už spolu probrali...“ protestoval.

„Ne,“ zarazila ho Elizabeth. V dosud slabém hlase zazněla rozhodnost. „Vždycky jsem si přála, abys studoval, a nyní ti to řekl i doktor Coleman.“

„Dovedeš si představit, kolik by to stálo?“

„Dovedu! Půjdu zase do zaměstnání!“

„Zapomínáš na dítě!“ namítl láskyplně.

Rázem ztichla. Potom se nesměle ozvala: „A když je ztratíme?“

Dveře pokojíku se bezhlučně otevřely a vešla sestra Wildingová. Povšimla si Elizabetiných zarudlých víček a diskrétně se podívala jinam. „Nuže, pane Alexandere, mohli bychom se jít podívat na hošíka!“ vyzvala Johna.

Doktor Dornberger opustil Johna Alexandera na oddělení rodiček a zamířil na novorozenecké oddělení.

Novorozenecké oddělení se nacházelo na konci dlouhé, světlé chodby, vymalované veselými pastelovými barvami.

Bylo umístěno v části nemocnice renovované před dvěma lety a svědčilo o nových názorových směrech na prostor a světlo.

Jak se k oddělení přibližoval, doktor Dornberger slyšel jako vždy křik novorozěnat, který zněl různými tóny široké zvukové stupnice: někdy z plna hrdla, jindy lítostivě a bolestně, až po pokusy o fistuli. Víc ze zvyku než úmyslně se zastavil a pohlédl dovnitř silným skleněným panelem, který ze tří stran clonil hlavní část novorozeneckého oddělení. Viděl, že provoz běží jako obvykle hladce. Klouzal očima po vyrovnaných řadách obsazených postýlek.

Tohle jsou normální, zdraví jedinci, pomyslel si, kteří si úspěšně vybojovali svou existenci a za několik dnů vyjdou ven, do čekajícího světa. Jejich cílem bude domov, škola, celý život, soutěž o slávu, majetek a moc. Jedni okusí úspěchu a druhí utrpí porážku; nepostihne-li je nešťastná náhoda, budou se radovat z mládí, přijmou střední věk a smutné stáří. Silným budou vyráběny výkonnější a elegantnější automobily, jim budou sloužit křídla letadel při stále rychlejších cestách do větších dálek; rozmaru a choutkám jedněch se budou snažit nabídkou zboží na trhu vyhovět jiní. Budou čelit neznámé budoucnosti, většina s pochybnostmi, mnozí budou stateční, někteří zbabělí. Několik jich prorazí bariéry vesmíru a jiní, s darem jazyka, dokáží svými projevy pohnout své bližní k hněvu či zoufalství. Skoro všichni za nějakých dvacet let dosáhnou fyzické dospělosti a uposlechnou – aniž by je kdy hluboce rozebírali – volání odvěkého přírodního zákona o zachování lidského rodu. Z jejich semene vzklíčí nový život, jaký začínají – vrníci a blinkající – sami nyní zde.

V této chvíli ovšem leželi zde na postýlkách sami vítězové, kteří se branou porodu prodrali do života. První a největší překážka byla zdolána – ostatní bitvy je teprve čekají.

Na velkou halu navazovala další, s menším novorozeneckým oddělením. Tady, v tichu, rozdělení, každý ve svém inkubátoru, dýchali předčasně narození, ti, jejichž start do života se nepovedl, jejichž existence byla nejistá a kteří svůj první zápas dosud nevyhráli. Sem nyní doktor Dornberger vstoupil.

Prohlédl nejnonější přírůstek – droboučkový kousek nejistého člověčenství – potřásl pochybovačně hlavou a stiskl rty. Metodicky, jak bylo jeho zvykem, napsal pečlivě instrukce, podle nichž se o dítě pečovalo.

Doktor Dornberger odešel zadními dveřmi a vzápětí uvedla sestra Wildingová předním vchodem Johna Alexandera.

Jako všichni návštěvníci na oddělení nedonošených dětí i oni měli na sobě sterilní pláště a masky, přesto, že je od klimatizovaného prostoru s kontrolovanou vlhkostí oddělovala skleněná přepážka. Zastavili se; sestra Wildingová se naklonila a zatřukala na sklo. Mladá sestra za ním vzhledla a zamířila k nim s otázkou v očích nad maskou.

„Dítě Alexander!“ Wildingová zesílila hlas, aby jí bylo rozumět, a ukázala na Johna. Dívka uvnitř přikývla a pokynula jim, aby ji sledovali. Šli souběžně s ní podél skleněné stěny a zůstali stát, když ukázala na jeden z dvanácti inkubátorů; obrátila jej tak, aby viděli dovnitř.

„Můj bože! Ten je malinký!“ zvolal zděšeně John.

„Nu, moc velký není!“ pravila soucítěně sestra Wildingová.

S očima rozšířenýma úžasem John vyhrkl: „Nikdy jsem neviděl něco tak... neuvěřitelně malého.“

Stál a pohlížel do inkubátoru. Byl tohle vůbec člověk?

Tohle drobounké, sevrklé tělíčko, podobné opičce, a jen o maličko větší než jeho dvě dlaně?

Dítě leželo úplně tiše, s očkami zavřenýma a jen sotva znatelný pravidelný pohyb hrudníčku svědčil o tom, že dýchá. Přestože inkubátor byl určen pro nejmenší děti, malé, bezmocné tělíčko se v něm téměř ztrácelo. Bylo podivuhodné, že v takové vtělené křehkosti vůbec existoval život.

Mladá sestra vyšla před přepážku. Wildingová se zeptala:

„Jaká byla porodní váha?“

„Necelých kilo šedesát,“ odpověděla a obrátila se k Johnovi.

„Pane Alexandere, víte, oč jde a jak budeme o dítě pečovat?“

Zavrtěl hlavou. Nemohl ani na okamžik odvrátit oči od drobounkého děcka.

Mladá sestra řekla prakticky: „Mnohé tatínky podrobná informace uklidní.“

John přikývl: „Prosím, buďte tak hodná a povězte mi to taky.“

Sestra ukázala na inkubátor: „Teplota uvnitř je stabilizována na třiceti a půl stupních Celsia. Ke vzduchu se přidává asi čtyřicet procent kyslíku. Kyslík usnadňuje dítěti dýchání.“

Jeho plíce jsou totiž ještě příliš malé, víte? Když se narodil, nebyly ještě vyvinuty.“

„Chápu.“ Očima sledoval opět slabý pulsující pohyb hrudníčku. Dokud nepatrný tlukot trvá, blesklo mu hlavou, znamená to, že malé srdíčko ještě bije, znamená to, že nitka života se dosud nepřetrhla.

„Váš hošík není dost silný, aby mohl sám sát,“ pokračovala sestra, „takže bude dostávat výživu trubičkou. Vidíte ji?“

Ukázala na plastickou dutou hadičku, která vedla shora do úst dítěte. „Je zavedena přímo do jeho žaludku. Dostane každé půldruhé hodiny dextrózu a vodu.“

John se váhavě zeptal: „Viděla jste mnoho takových případů?“

„Dost,“ přikývla vážně sestra a odmlčela se, neboť vytušila, jaká otázka bude následovat. Teprve teď John objevil, že je drobná a půvabná, že jí sluší rudé vlasy, schované pečlivě pod čepečkem. A přesto, že je překvapivě mladá – stěží je jí dvacet – vyzařuje z ní profesionální kompetence.

„Myslíte, že bude žít?“ podíval se znovu skleněným panelem.

„Těžko předvídat.“ Čelo mladé sestry se zkrabatilo vráskami.

Cítil, že se snaží odpovědět poctivě, že nechce jeho naději ničit ani příliš podporovat. „Někteří přežijí, jiní ne.

Některé děti mají vůli žít. Přímou bojují o život.“

„A můj... bojuje?“ zeptal se.

„Zatím je příliš brzy, aby se to dalo poznat,“ odpověděla obezřetně. „Ale chybějících osm týdnů je hodně.“ Dodala:

„Bude to tvrdý boj.“

Znovu upjal pohled k tomu stvořeníčku. A tu jej poprvé napadlo: Tohle je můj syn, můj vlastní syn, část mého života.

Zalila ho nesmírná láska ke křehkému uzlíčku, který svádí svůj osamělý boj uvnitř vyhrátého boxu inkubátoru. Z pošetilého popudu by byl rád na něj zavolal sklem: „Nejsi sám, synečku! Přišel jsem ti pomoci!“ Byl by rád objal inkubátor a pověděl mu: „Zde máš mé ruce, vezmi si je, znásobí tvou sílu! Tu jsou moje plíce, jsou ochotny za tebe dýchat! Jen se nevzdávej, synáčku, nevzdávej se! Je toho tolik, co bychom mohli dělat spolu – jen chtěj žít! Poslechni mě, vydrž! Jsem tvůj táta a mám tě rád!“

Ucítil ruku sestry Wildingové na své paži. „Půjdem už!“ vybídla ho laskavě.

Přikývl, neschopen slova. Zvolna odcházel, a než vyšli ze dveří, ohlédl se.

Lucy Graingerová zaklepala a vešla do kanceláře na patologii. Joe Pearson seděl za svým stolem. David Coleman, obrácen zády ke dveřím, studoval na druhém konci místnosti svazek zpráv. Otočil se, když Lucy vešla.

„Přinesla jsem nové rentgenové snímky Viviany Loburtonové,“ oznámila Lucy.

„Projevilo se něco?“ okamžitě se zajímal Pearson. Odsunul stoh papíru a vstal.

„Bohužel, velmi málo.“ Lucy přistoupila k prohlížečce rentgenových snímků na stěně kanceláře a oba mužové ji následovali. Coleman se natáhl a stiskl vypínač. Neónové zářivky uvnitř prohlížečky zablikaly.

Prohlíželi po dvou srovnávaných snímků. Lucy ukazovala, jako předtím doktor Bell na radiologii, oblast periosteální reakce, kterou vyvolala biopsie. Jinak se neprojevily žádné změny, referovala.

Pearson si chvíli zamyšleně třel bradu palcem a ukazováčkem.

Podíval se na Coleman a prohodil: „Takže váš nápad nepomohl!“

„Zřejmě ne!“ Colemanův hlas byl věcný. Rozděloval je vzájemně odlišný názor na povahu nádoru. Uvažoval, jak starý pán zareaguje.

„Přesto stál pokus za to!“ I nejobyčejnější Pearsonovo uznání vyznělo obvykle jako zabručení. Coleman uhodl, že mluví jen proto, aby získal čas a neprozradil svou nerozhodnost.

Starý pán se obrátil k Lucy a poznamenal téměř sardonicky:

„Radiologie tedy případ odpálkovala!“

„Myslím, že je tomu tak!“ odpověděla klidně.

„A přenechávají rozhodnutí mně a patologii?“

„Ano, Joe,“ řekla vážně a vyčkávavě.

Nejméně deset vteřin vládlo mlčení, než Pearson opět promluvil. Prohlásil jasně a s jistotou: „Má diagnóza zní: vaše pacientka má zhoubný nádor – osteogenní sarkom!“

Lucin pohled se setkal s jeho. „Je to konečná diagnóza?“ zeptala se.

„Naprosto konečná.“ V patologově hlasu nezazněl ani náznak nejistoty či váhání. „Byl jsem si tím jist od začátku,“ pokračoval, „myslil jsem však, že nové vyšetření –“ ukázal na rentgenové snímky – „poskytne bezvýhradné potvrzení.“

„Dobrá,“ přikývla Lucy na souhlas. V duchu již přemítala, co je nutné okamžitě zařídit.

Pearson se střízlivě zeptal: „Kdy budete amputovat?“

„Předpokládám, že zítra ráno.“ Lucy si vzala filmy a zamířila ke dveřím. Utkvěla pohledem na Colemanovi a dodala:

„Musím jít oznámit děvčeti, co je čeká!“ Zachmuřila se a posteskla si: „Bude to opravdu těžká chvíle!“

Jakmile se za ní dveře zavřely, Pearson se obrátil ke Colemanovi. Právil s překvapující zdvořilostí: „Někdo musel rozhodnout. Neptal jsem se vás už na vaše mínění, protože jsem nemohl připustit, aby poznala, že jsou tu jakési pochybnosti.“

Kdyby Lucy Graingerová tušila, že si nejsme jisti, musela by to sdělit nejen dívce, ale i jejím rodičům. Jakmile by to uslyšeli, usilovali by o oddálení operace. Lidé to vždycky dělají – a nelze jim to mít za zlé.“ Odměl se a dodal: „Vám však nemusím vysvětlovat, co může znamenat zdržení u osteogenního sarkomu!“

Coleman přikývl. Neměl nejmenší úmysl přit se s Pearsonem o právu rozhodovat. Jak starý pán zdůraznil, někdo rozhodnout musel! Uvažoval, zda je zítřejší amputace nutná.

Dozvěděl se to samozřejmě s nezvratnou jistotou! Až bude amputovaný úd dodán patologii, ukáže sekce, zda diagnóza o zhoubnosti nádoru byla správná nebo ne. Zjištění eventuelní chyby by pak ovšem pacientovi již nepomohlo: chirurgie zná sice mnoho způsobů, jak účinně amputovat nohy a ruce, ale bohužel dosud nemá spolehlivé metody, jak je transplantovat zpět.

Odpolední letadlo z Burlingtonu přistálo na letišti La Guardia pár minut po čtvrté hodině a odtud odjel Kent O'Donnell taxíkem na Manhattan. Cestou do města se opřel pohodlně o opěradlo sedadla; po mnoha dnech poprvé odpočíval. V newyorských taxících se vždycky pokoušel odpočívat, neboť zjistil, že pozorování pouličního ruchu či sledování jízdy vyvolává u něho nervové napětí. Dávno poznal, že jediným správným stanoviskem k tomuto úkazu je fatalismus: smířte se s pohromou, a když k ní nakonec nedojde, blahopřejete si k neobyčejnému štěstí.

Potřeboval si oddechnout, neboť v posledním týdnu pracoval na plné obrátky, jak v nemocnici, tak ve vlastní ordinaci.

Prodloužil si konzultační hodiny a v nemocnici Three Counties provedl řadu operací navíc, jen aby se mohl na čtyři dny vzdálit. Nadto Předsedal před dvěma dny mimořádné schůzi lékařů, na níž podle podkladů připravených Harrym Tomasellim oznámil předpokládanou výši podílů – jak lékařů, tak i ostatního personálu – na připravované přístavbu nemocnice.

Oznámení vyvolalo sice spoustu nářků, ale věřil, že hned začnou docházet nejen hotové peníze, ale i písemné záruky peněžních darů.

I když byl zaujat těmito myšlenkami, vnímal O'Donnell okénky automobilu mimovolně život New Yorku a známou hranatou konturu nebe nad středem města v Manhattanu, ke kterému se už blížili. Přejeli most Queensborough; teplé odpolední slunce vrhalo do zelených pruhů trávníků zlatá kopí svých paprsků. Hluboko dole se uprostřed šedivé East River rozkládal ostrov Welfare, na němž se chmurně usadila charitní městská nemocnice. Zkonstatoval, že New York se mu jeví při každé návštěvě ošklivější, jeho nepořádek a špína nápadnější nežli předešle. Ačkoliv nebyl newyorským občanem, zvykal si rychle na tuto skutečnost jako na důvěrně známé pohodlí, jímž město vítá starého známého z cest s přesvědčením, že mu promine ošumělé, zchátralé vybavení.

V duchu se usmál a hned si vytkl kacířské, nelékařské úvahy, jaké brzdí úsilí o kontrolu čistoty ovzduší a o odstraňování brlohů. Ano, sentimentalita a pohodlnost jsou výbornými pomocníky všech odpůrců pokroku!

Přejeli most a Šedesátou ulici zamířili k Madison Square, drkotali kolem jednoho bloku a obrátili západně na Padesátou devátou. Na Sedmé avenui u Central Parku se zařadili do levého proudu vozidel a zastavili u hotelu Park Sheraton, který byl o čtyři bloky dál.

Po vyřízení formalit v recepci se odebral do svého pokoje, osprchoval se a převlékl. Vybalil zavazadlo a zahloubal se do programu konference na kterou do New Yorku přijel.

Vybral si tři zajímavé přednášky: dvě o operacích na otevřeném srdci a třetí o náhradě chorobně změněných úseků tepen štěpy. první z nich byla až v jedenáct hodin příštího dne, takže měl dostatek volného času. Podíval se na hodinky. Nebylo ještě sedm – do schůzky s Denisou zbývala více než hodina.

Sjel výtahem dolů a prošel foyerem do Pyramid Lounge.

Byla právě doba koktajlů a místnost se pomalu zaplňovala lidmi, kteří se zde zastavili před večerí nebo před návštěvou divadla. Většina jich jako on nebyla z New Yorku. Vrchní číšník ho uvedl k neobsazenému stolku. Jak procházeli uličkou, všiml si přitažlivé ženy, jež seděla sama a prohlížela si ho s neskrývaným zájmem. Nebyla to pro něho nová zkušenost, v minulosti vedly podobné náhody někdy k velmi zajímavým výsledkům. Dnes večer měl ovšem jiné plány.

Kent si objednal whisky se sodovkou, a když mu číšník nápoj přinesl, pomalu jej popíjel s myšlenkami lině rozptýlenými.

Takové chvíle byly pro něho v Burlingtonu velmi vzácné.

Proto bylo někdy skutečně nutné na několik dnů odjet, odpoutání zostřovalo smysl pro nové perspektivy, přispělo mnohdy k poznání, že skutečnosti, které se považují v domácím prostředí za velmi důležité, jsou zcela podřadné při pohledu z dálky.

Právě nedávno si uvědomil, že jeho silná angažovanost ve všech záležitostech nemocnice vyvádí jeho myšlení poněkud z rovnováhy. Rozhlédl se. Od chvíle, kdy přišel, se sálek dosti zaplnil; číšníci kvapně roznášeli nápoje, které míchovali tři barmani; několik skupin, které předtím pozoroval, již odešlo. Uvažoval, kolik z těchto lidí – třeba onen muž a dívka u vedlejšího stolu nebo číšník u dveří či právě odcházející čtveřice – kdy slyšelo o nemocnici Three Counties. A kdyby o ní i věděli, zajímalo by je, co se v ní děje? Jemu byly záležitosti nemocnice smyslem života. Je to zdravý symptom? Je to z profesionálního hlediska i dobré? O'Donnell nikdy nedůvěřoval fanatikům; měli obvykle sklon k posedlosti a jejich úsudek byl porušen nadšením pro věc. Ocítl se v nebezpečí, že i on se stane takovým nadšencem?

Třeba případ Joea Pearsona! Sváděla jej při řešení tohoto problému jeho vlastní zaujatost? Byl přece přesvědčen o tom, že pro dobro nemocnice je nutné přijmout dalšího patologa!

Projevoval se u něho sklon k neobjektivní kritice starého pána?

Zveličoval snad jeho organizační slabosti – i když si byl vědom, že žádné oddělení není bez chyb – nad jejich skutečné rozměry? Před nedávnem chtěl skoro požádat Pearsona, aby odešel do penze. Byl to znak nevyváženého úsudku, odsuzoval ukvapeně starého kolegu jen proto, že sám je o nějaká léta mladší? To bylo ovšem předtím, než dal Eustace Swayne najevo, že jeho dar čtvrtiny miliónu dolarů závisí na tom, zůstane-li Joe Pearson vedoucím patologie, a tentýž Swayne úmyslně dosud svůj dar nepotvrdil! O'Donnell cítil, že tyto úvahy, ať se zdály jakkoliv důležité, ani v nejmenším neovlivnily spravedlivost jeho úsudku. Joe Pearson mohl být nemocnici Three Counties pravděpodobně ještě dlouho užitečný, jeho mnohaleté zkušenosti byly drahocenné. Opravdu, uzavřel své úvahy, člověku se lépe přemýšlí, jakmile se dostane pryč – i kdyžby si měl k poklidným úvahám najít koktajlový bar.

Číšník se zastavil u jeho stolu: „Přejete si, pane, další whisky?“

O'Donnell potřásl hlavou: „Ne, děkuji.“

Muž mu vyhotovil účtenku. O'Donnell ji doplnil o částku spropitného a podepsal ji pro hotelovou účtárnu.

Bylo sedm hodin třicet minut, když vycházel z hotelu. Měl ještě dost času a šel tedy pěšky po Padesáté páté ulici až k Páté avenui. Tam zastavil taxík a uvedl Denisinu adresu. Řidič zastavil blízko Osmdesáté šesté ulice, před nájemním domem z šedivého kamene. O'Donnell zaplatil taxikáři a vystoupil.

V hale ho uctivě pozdravil uniformovaný vrátný. Zeptal se ho na jméno a nahlédl do svých záznamů: „Paní Quantzová mi uložila, abych vám vyřídil, že máte laskavě vyjet nahoru, pane.“ Ukázal směrem k výtahu, u něhož čekal stejně uniformovaný chlapec. „Až do dvacátého patra, pane, je to nadstavba. Zavolám paní Quantzově, že jste na cestě.“

Ve dvacátém poschodí se dveře výtahu tiše otevřely do prostorné haly, jejíž podlaha byla pokryta kobercem. Téměř přes celou jednu stěnu visel gobelín s loveckou scénou.

Naproti zdviží právě otevíral sluha dvoukřídlové vyřezávané dubové dveře. „Dobrý večer, pane,“ pozdravil. „Paní

Quantzová mě požádala, abych vás uvedl dál. Za chvíli přijde.“

Prošli vnitřní halou do obývacího pokoje, který byl téměř tak veliký jako celý jeho byt v Burlingtonu. Jeho interiér byl laděn v béžových, hnědých a korálových odstínech; souprava pohodlných křesel s ořechovými odkládacími stolky zvala k posezení; jejich teplá tmavá hněd' příjemně kontrastovala s bledě béžovou barvou tapet. Pokoj sousedil celou jednou stěnou s dlážděnou terasou, na níž se rozlévaly poslední paprsky zapadajícího slunce.

„Mohu vám donést nějaký nápoj, pane?“ zeptal se sluha.

„Ne, děkuji, počkám na paní Quantzovou,“ odpověděl.

„Nemusíte,“ zazněl Denisin hlas. Přistoupila k němu a vzala ho za obě ruce. „Milý Kente, jsem opravdu ráda, že vás zase vidím.“

Několik vteřin se na ni díval. Potom odpověděl: „I já jsem rád.“ A dodal pravdivě: „Až do této chvíle jsem si ani neuvedomil, jak moc jsem rád.“

Denisa se usmála, naklonila se a vdechla mu na tvář políbení. O'Donnella se zmocnilo prudké přání vzít ji do náruče – ovládl se však.

Byla krásnější, než jakou si ji vybavoval ve vzpomínkách, a byla tak usměvavě zářivá, že to bralo dech. Měla na sobě krátké večerní šaty z černé krajkoviny na podkladě z černého hedvábí s bohatou sukni. Krajkou na ramenou jemně prosvítala bílá plet'. U pasu měla připnutou jedinou rudou růži.

Pustila jednu jeho ruku a za druhou ho vedla na terasu.

Sluha, který předtím přinesl na stříbrném podnose sklenice a koktajlový šejkr, se nyní diskrétně vzdálil.

„Martini je už namixované,“ poznamenala Denisa a podívala se tázavě na O'Donnella. „Ale kdybyste si přál něco jiného?“

„Martini je výborné.“

Denisa naplnila dvě sklenky a jednu mu podala. Usmívala se a její oči hřály. „Jednočlenný výbor vás vítá v New Yorku,“ pravila měkce.

Vychutnával své martini; bylo chladné a suché. „Srdečné díky výboru,“ poděkoval.

Na kratičký moment se její oči střetly s jeho pohledem.

Zavěsila se do něho a vedla ho k nízkému sloupkovému zábradlí terasy.

„Jak se daří vašemu otci, Deniso?“ otázal se O'Donnell.

„Děkuji, dobře. Jako pravý konzervativce se všemu tvrdošíjně brání. Ale jeho zdravotní stav je uspokojivý. Asi nás všechny přežije!“ Dodala: „Mám ho moc ráda.“

Dívali se dolů. Nastal již soumrak, teplý, medový soumrak pozdního léta a pod nimi začala blikat světla New Yorku.

Z ulic doléhal nahoru vytrvalý, pronikavý hukot večerní dopravní špičky; zdůrazňovaný burácivým bručením dieselových motorů autobusů a troubením netrpělivých klaksonů.

Za vozovkou se okraj Central Parku ponořoval do stínu, jen rozptýlené lampy označovaly cesty, které jej protkávaly.

Vzadu se mlhavě rýsovaly západní ulice, vedoucí k řece Hudsonu. Světla lodí rozhozená po hladině byla pojitkem mezi temnotou a vzdáleným svitem pobřeží New Jersey. Nad nimi se klenul most George Washingtona, záplava světla na něm vytvářela řetěz bílých, jasných korálek. Reflektory vozů čtaly dole souvislé zářící linky, vybihající přes most z města.

O'Donnella napadlo: Lidé se vrací domů.

Zvedl se tichý, teplý vánek; uvědomil si Denisinu blízkost.

„Je to nádherná, že?“ prohodila tiše. „I když je známo, že pod těmi světly se skrývá mnoho špatného a ošklivého, celek je překrásný. Dívám se odtud ráda, zvláště večer.“

„Uvažovala jste někdy o návratu zpět – do Burlingtonu?“ zeptal se.

„Žít tam?“

„Ano.“

„Člověk se nikdy doopravdy nemůže vrátit,“ rozhovořila se Denisa. „To je jedna z mála věcí, které jsem pochopila.

Neuvažuji ovšem jen o návratu do Burlingtonu, ale zahrnuji do toho všechno ostatní, čas, lidi, místa. Je možné sice přijet na návštěvu, obnovit známost, ale nikdy už to není jako poprvé, neboť jsme se mezitím příliš vzdálili – a prostředím jen procházíme, nepatříme k němu.“ Odmlčela se. „A já teď patřím sem. Nikdy bych nedokázala opustit New York. Zní to moc nadnesené?“

„Ne. Zní to velice moudře,“ řekl.

Položila mu ruku na paži: „Vypijme ještě jeden koktajl,“ navrhla, „a pak mě můžete odvézt na večeři.“

Odjeli do příjemně zařízeného nočního klubu Maisonnnette na Páté avenui. Povečeřeli, zatančili si a vrátili se ke svému stolu. „Jak dlouho budete v New Yorku?“ zeptala se Denisa.

„Jen tři dny,“ odpověděl.

Naklonila hlavu: „Proč tak krátce?“

„Jsem pracující člověk,“ usmál se. „Očekávají mě moji pacienti a v nemocnici se mi jistě nahromadí spousta práce.“

„Budu vás hodně postrádat,“ prohodila Denisa.

Chvilí přemýšlel, než k ní obrátil obličej.

„Víte zajisté, že nejsem ženatý?“ zeptal se bez úvodu.

„Ano,“ přikývla vážně.

„Je mně dvaadvacet,“ pokračoval. „Za tak dlouhou dobu si osamělý člověk vytvoří určité návyky a osvojí si způsob života, který těžko dokáže změnit a který někdo druhý stěžej přijme bez výhrady.“ Odmlčel se. „Pokouším se vám vysvětlit, že život se mnou by nebyl snadný.“

Denisa položila svou ruku na jeho: „Kente, miláčku, mohu si něco ujasnit?“ Její rty zvlínil nepatrný úsměv. „Není to

náhodou nabídka sňatku?“

O'Donnell se zešířila usmál; uvědomil si, že se chová absurdně, překypuje radostí jako nezletilý chlapec. „Ted', když jste to vyslovila, myslím si, že je,“ řekl.

Než Denisa odpověděla, bylo chvíli ticho, a když promluvila, poznal, že získává čas. „Velice mi to lichotí, ale nepřichází váš návrh trochu zprudka? Vždyť se sotva známe!“

„Miluji vás, Deniso,“ vyznal prostě.

Dívala se na něho zkoumavě. „I já vás mám ráda,“ přiznala. Pak dodala pečlivě volenými slovy: „Všechno ve mně volá, abych vaši nabídku přijala, můj nejdražší, a uchopila vás oběma chtivými rukama. Současně však mě drží na uzdě rozum. Dopustíme-li se jedné chyby, musíme být velice obezřetní, abychom ji neudělali podruhé.“

„Ano, to chápu,“ souhlasil.

„Nikdy jsem nesouhlasila s všeobecným názorem, že je možné partnery rychle střídát a změny přijímat tak snadno, jako by to byla pilulka pro trávení. To je jeden z důvodů, proč jsem vůbec nepožádala o rozvod,“ řekla.

„Bylo by to obtížné?“

„Nebylo. Klidně bych mohla jet do Nevady nebo do jiného podobného místa, kde by se vše dalo lehce zařídit.

Ale – je tu něco jiného: vy jste v Burlingtonu – já v New Yorku.“

„Váš názor, Deniso, že byste nechtěla žít v Burlingtonu, byl míněn zcela vážně?“ otázal se opatrně.

„Ano. Docela vážně,“ odpověděla po krátké rozvaze. „Nemohla bych tam trvale žít – nikdy. Nechci nic předstírat, Kente. Znáš se příliš dobře.“

Objevil se číšník s kávou a doplnil jejich šálky. O'Donnell poznamenal: „Začíná mi vadit, že nejsme sami!“

„Pojďme tedy pryč!“ navrhla Denisa.

Zavolal vrchního a zaplatil účet. Pomohl Denise do pláště.

Vrátný jim zavolal taxi a O'Donnell uvedl Denisinu adresu na Páté avenui. Když se usadili na zadním sedadle, ozvala se Denisa: „Položím vám jednu velmi sobeckou otázku, Kenteb uvažoval jste někdy o tom, že byste se přestěhoval do New Yorku?“

„Ano,“ odpověděl, „přemýšlím o tom právě teď.“

Mlčeli a Kent přemýšlel, ještě když vstoupili do domu a jeli nahoru výtahem. Od chvíle, kdy se ho Denisa zeptala, J se tázal sám sebe: Proč bych nemohl odejít do New Yorku?

Jsou zde krásné nemocnice; je tu lékařské centrum. Získat zaměstnání by nebylo obtížné. Dokonce i otevření vlastní ordinace by bylo poměrně snadné; jeho pověst i přátelé, jež měl v New Yorku, by ho doporučovali. Zkoumal se. Co mě vlastně drží v Burlingtonu? Patřím tam? Ted' a navždycky?

Není na čase, abych usiloval o změnu, o nové prostředí?

Neoženil jsem se přece s nemocnicí Three Counties; nejsem nepostradatelný. Leccos bych určitě postrádal – budovatelský rozmach, tvůrčí činnost a lidi, s nimiž spolupracuji. Nelze popřít, že jsem v nemocnici Three Counties vykonal mnoho.

New York znamená Denisu. Vynahradil by mi život s ní, co bych ztratil?

Ve dvacátém poschodí odemkla Denisa dveře svého bytu.

Sluha, který O'Donnella zvečera uvedl, zřejmě již odešel.

Zamířili oba k terase. Denisa se zeptala: „Kente, mohu vám připravit nějaký nápoj?“

„Snad později,“ odvětil a napřáhl k ní paže. Vklouzla do jeho náruče bez zdráhání a jejich rty se setkaly. Byl to dlouhý polibek. Jeho paže se kolem ní sevřely; cítil, že její tělo mu odpovídá. Pak se zlehka vyprostila.

Napůl odvrácená podotkla: „Měli bychom si ujasnit mnoho věcí.“ Její hlas zněl ustaraně.

„Opravdu?“ zapochyboval.

„Nevíte toho o mně strašně moc,“ začala vysvětlovat.

„Za prvé, hrozně ráda si všechno přivlastňuji. Věděl jste to?“

„To nezní tak hrozně,“ odpověděl.

„Kdybychom se vzali,“ pokračovala, „musel byste mi náležet úplně, nejen zčásti. Nemohu si v tom pomoci.

Nedokázala bych se o vás dělit s nikým. Ani s nemocnicí!“

Zasmál se. „Mohli bychom zvolit kompromis. I jiní lidé to tak dělají.“

Obrátila se k němu: „Tvrdíte to tak přesvědčivě, že bych vám málem uvěřila.“ Denisa se odmlčela. „Vrátíte se do New Yorku – brzy?“

„Ano.“

„Jak brzy?“

„Kdykoliv mě zavoláte,“ odpověděl.

Téměř instinktivně se k němu přitulila a znovu se políbili, i tentokrát s rostoucí vášní. Náhle za jejich zády vrzly dveře a do obývacího pokoje prošlehlo světlo. Denisa se od něho odtrhla. O chvíli později vešla na terasu malá osůbka v pyžamu. Zazněl jemný hlásek. „Přece jsem se nemýlila, že slyším někoho mluvit!“

„A já jsem si byla jista, že spíš,“ odvětila Denisa. „To je doktor O'Donnell.“ Pak představila dívku O'Donnellovi:

„Má dcera Philippa.“ Dodala láskyplně: „Jedna polovina mých nemožných dvojčat.“

Dívka zdvihla k O'Donnellovi oči s neskrývanou zvědavostí.

„Dobrý večer, už jsem o vás slyšela.“

O'Donnell si vzpomněl na Denisinu poznámku, že oběma jejím dětem je sedmáct. Dívka se zdála na svůj věk malá, začínala se teprve rozvíjet. Pohybovala se však půvabně a gestikulací věrně napodobovala matku.

„Dobrý večer, Philippo,“ omlouval se, „je mi líto, že jsme vás vyrušili.“

„Nespala jsem – četla jsem.“ Dívka shlédla na knihhu, kterou držela v ruce. „Herricka. Četl jste ho snad?“

„Ne,“ odpověděl O'Donnell. „Po pravdě řečeno, jako medik jsem neměl mnoho času na poezii a musím přiznat, že později jsem se k veršům už vůbec nedostal!“

Philippa pozvedla knihu a otevřela ji: „Je tady něco pro tebe, mami!“ S citem pro slovo, výrazně, s plynulou lehkostí recitovala:

Věz, krásný vždy je žití běh, kdy hřeje krev i mládí, kdo zmarní jej, ten hůře všech, ba nejhůř čas svůj zradí.

Tož zjara ber, když můžeš brát, věk k svatbě než se ztratí; kdo tehdy chce se upejpat, lítostí navždy platí!

„Děkuji, chápu,“ pokynula hlavou Denisa. Obrátila se k O'Donnellovi. „Kente, moje děti mě věčně nutí, abych se znovu provdala.“

„Vždyť chceme pro tebe to nejlepší,“ přerušila ji Philippa.

Odložila knihu.

„Dělají to pod heslem praktičnosti,“ pokračovala Denisa.

„Ve skutečnosti jsou oba strašně sentimentální.“ Obrátila se k Philippě. „Co kdybych si vzala doktora O'Donnella?“

„Požádal tě o ruku?“ opáčila Philippa promptně. Nečekala na odpověď a zvolala: „Samozřejmě, ber!“

„To záleží na mnoha věcech, drahoušku,“ brzdila ji Denisa. „Nejnáléhavější z nich by byl pochopitelně rozvod.“

„Oh, tohle! Tatínek byl vždycky tak nerozumný, že chtěl, abys to udělala ty! Proč byste vlastně čekali?“ Otevřeně pohlédla na O'Donnella. „Proč byste nemohli prostě začít spolu žít? Důkazy k rozvodu by byly očividné a ty bys, maminko, nemusela jezdit do nějakého hrozného místa, jako je Reno.“

Denisa si posteskla: „Někdy mám vážné pochybnosti o ceně pokrokové výchovy. Tak – a teď už dost!“ Přistoupila k Philippě. „Dobrou noc, drahoušku!“

„Ale mami!“ namítla dívka. „Nejsi trochu předpotopní?“

„Dobrou noc, drahoušku,“ opakovala Denisa pevně.

Philippa se otočila k O'Donnellovi. „Jak je vidět, musím vyklidit pole.“

„Jsem rád, že jsem vás poznal, Philippo!“

Dívka k němu přistoupila. Bez afektovanosti pravila:

„Budete-li mým otčím, bylo by asi správné, abych vám dala puslu!“

„Proč ne? Zkusme to!“ odpověděl.

Sklonil se a dívka jej políbila na rty; poodstoupila. Tváří jí prolétl prchavý úsměv. „Jste sekáč! – Mami, dělej, jak rozumíš, ale tohle si neodrad!“ varovala Denisu.

„Philippo!“ napomenutí v Denisině hlase bylo důrazné.

Philippa se zasmála a políbila matku. Zamávala, zvedla svou knihu básní a odešla.

O'Donnell se opřel o zeď terasy a zasmál se. Jeho staromládenectví v Burlingtonu mu připadalo neuvěřitelně prázdné a nudné a vyhlídka na život s Denisou v New Yorku se stávala každou vteřinou přitažlivější.

## OSMNÁCTÁ KAPITOLA

Amputace Vivianiny levé nohy začala přesně v osm hodin třicet minut ráno. Dochvilnost byla zásadou, na níž doktor O'Donnell trval od chvíle, kdy se stal primářem chirurgie v nemocnici Three Counties; většina chirurgů se jí podřídila.

Operace nebyla složitá a Lucy Graingerová nepředpokládala, že by se vyskytly problémy, které by přesahovaly obvyklou rutinu.

Rozhodla se, že odejme úd hodně vysoko, o hezký kus nad kolenem, v horní části stehna. Zpočátku uvažovala o odnětí nohy až v kyčli, protože tím se zvětšovala naděje, že zabráni postupu zhoubného procesu od kolena. Nevýhodou by však bylo pozdější obtížné přizpůsobení protézy nevhodnému pahýlu. Proto zvolila kompromisní řešení, aby část stehna zůstala zachována.

Stanovila si předem, kde provede první řez, aby sval vhodně překryl pahýl kosti. Celý postup amputace si naplánovala při večerní vizitě, zatímco Vivian byla přesvědčena, že jde o normální vyšetření.

Provedla je, až když pověděla Vivianě, co ji čeká. Byla to smutná, napjatá chvíle; dívka přijala zprávu zprvu sesuchýma očima, statečně; pak se však zhroutila, přitulila se k Lucy a jen bezútěšné vzlyky prozrazovaly, že ztratila všechny zbytky naděje. Lucy sama, i když si za léta praxe zvykla brát tragédie klinicky a bez emocí, cítila nezvyklé dojetí.

Pozdější rozhovor s rodiči a další s doktorem Seddonsem byl sice méně osobní, ale neméně obtížný. Lucy předpokládala, že asi nikdy nepozbude soucit s vlastními pacienty, jak se to dařilo jiným kolegům, a musela se přiznat, že její na odiv stavěná objektivita je jen nevyhnutelnou pózou. Ovšem v operačním sále nebyla objektivita pózou; to bylo místo, které ji nutně vyžadovalo; a Lucy teď cítila, že je chladná, bez jakýchkoliv osobních pocitů, připravená ke všem bezprostředním chirurgickým zákrokům.

Narkotizér v hlavách operačního stolu oznámil, že je hotov.

Dnes Lucy asistoval jeden ze sekundářů nemocnice; již několik minut držel nohu, jež měla být amputována, ve zvednuté poloze, aby se odkrvila. Lucy nasadila vysoko na stehně pneumatické škrtidlo a ponechala je prozatím volné.

Instrumentářka jí bez vyzvání podala přes stůl nůžky.

Lucy začala snímat obvazy, jimiž byla noha kryta od chvilky, kdy ji večer oholili a preparovali hexachlorfenem. Obvazy spadly na zem a pomocná sestra je odklidila.

Lucy se podívala na hodiny. Noha byla zvednuta v téměř vertikální poloze už pět minut a svalstvo zbledlo. Sekundář vystřídal jednu ruku druhou a Lucy se zeptala: „Strnula vám?“

Usmál se na ni pod svou maskou: „Hodinu bych ji držet nechtěl!“

Anesteziolog přešel k škrtidlu a tázvě pohlédl na Lucy.

Přikývla: „Ano, prosím.“ Narkotizér začal do něho pumpovat vzduch, aby v noze přerušil krevní oběh, a když skončil, sekundář položil nohu zase do horizontální polohy na operační stůl. Společně s instrumentářkou zakryli Vivianino tělo sterilní zelenou rouškou tak, že zůstala odhalená jen ta část nohy, jež měla být operována. Lucy začala s konečnou aseptikou a natírala operační pole alkoholovým zefiranem.

Dnes přišli do operačního sálu na stáž dva medicové z lékařské fakulty. Lucy jim pokynula, aby přistoupili blíž.

Instrumentářka jí podala skalpel a Lucy jej přiložila tak, aby ostří spočívalo v pravém úhlu ke svalstvu stehna. Při práci hovořila:

„Všimněte si, že okraje laloků naznačím nejprve škrábnutím.

Usnadním si tak jejich orientaci v operačním poli.“

Zařízla do stehna hlouběji, až se odhalila fascie bezprostředně pod pokožkou s vrstvou žlutavé tukové tkáně. „Je důležité nechat přední lalok delší než zadní, aby linie stehů byla posunuta dozadu. Tím se zajistí, aby jizva neprobíhala přímo středem pahýlu. Kdyby totiž byla jizva situována do jeho středu, mohla by pak při zatížení protézou velice bolet.“

Sval byl již hluboko rozříznut, linie obou laloků byla určena řinoucí se krví. Přední a zadní lalok vypadaly jako dva podolky košile, jeden dlouhý, druhý krátký, které mají být později přiloženy k sobě a na okrajích úhledně sešity.

Lucy pracovala skalpelem krátkými, ostrými pohyby, odhrnovala prořatý sval směrem nahoru a odhalovala krvavě rudou hmotu spodnější vrstvy.

„Hák, prosím!“ Instrumentářka jí podala nástroj a Lucy jej umístila tak, aby držel uvolněné rozříznuté maso odděleně od další spodní vrstvy. Dala znamení sekundáři, aby držel hák v této poloze; rychle jí vyhověl a Lucy sama preparovala hlubší vrstvy čtyřhlavého svalu.

„Brzy obnažíme hlavní cévy. Vidíte, nejdřív stehenní tepnu.“ Když je Lucy ukazovala, oba medicové se dychtivě natáhli dopředu. Pokračovala klidně a doprovázela každý zásah slovem „Cévy uvolníme co nejvýše, aby se daly natáhnout a podvázat tak, aby se mohly do pahýlu dobře stáhnout.“ Jehla, kterou jí instrumentářka podala, v Luciných prstech jen tančila. Podvázala velké cévy pro jistotu dvakrát, aby nejen byly, ale i zůstaly dokonale uzavřené; každý pozdější krevní výron v této oblasti by byl pro pacientku katastrofální. Natáhla ruku, uchopila nůžky a oddělila hlavní arterie, vedoucí do dolní části údů. První neodvolatelný krok k amputaci byl proveden.

Stejný postup rychle následoval u ostatních arterií a žil.

Po hlubším prořiznutí svalu Lucy dosáhla k paralelně běžícímu nervu a obnažila jej. Její ruka v rukavici jej zkoumavě přejela; Vivianino tělo se na operačním stole prudce pohnulo a pohledy všech se upřely na narkotizéra v hlavách stolu. Pokývl s ujištěním: „Pacientka je dobře uspaná, bez problémů.“

Jedna jeho ruka spočívala na Vivianině tváři; byla bledá, její dech však byl pravidelný a hluboký. Dívčiny oči byly otevřené, ale nic neviděly. S hlavou zakloněnou dozadu, bez nejmenší výchytky vlevo či vpravo, ležela Vivian s očima přetékajícíma vlastními slzami, které prolévala v bezvědomí.

„U nervu zopakujeme stejný postup jako u žil a cév; vytáhneme jej, co nejvýš podvážeme, odřízneme a umožníme retrakci.“ Lucy mluvila téměř automaticky, slova sledovala spontánní pohyby rukou; měla výborné pedagogické vlohy.

Klidně pokračovala: „Mezi chirurgy se vždy velmi diskutuje o nejlepším způsobu, jak při amputaci naložit s konci nervů.

Předmětem dohadů je přirozeně zamezení pozdější bolesti v pahýlu.“ Obratně uvázala uzlík a pokynula sekundáři, aby odštíhl přesahující konec. „Bylo vyzkoušeno několik metod – injekce alkoholu, spálení konce nervu elektrickou jehlou a jiné. Způsob, kterého jsem užila dnes, je stále nejjednodušší a nejužívanější.“

Lucy pohlédla k hodinám na stěně operačního sálu. Ukazovaly devět hodin patnáct minut – od začátku operace uplynulo čtyřicet pět minut. Obrátila oči k anesteziologovi.

„Stále vše v pořádku?“

Narkotizér přikývl: „Lepší to ani být nemůže, Lucy. Dívka je zdravá jako ryba. A vůbec – amputujete nohu správně pacientce?“ zažertoval bodře.

„Ano, bohužel!“

Lucy nesnášela šprýmy na operačním sále, ani vtipy o pacientech, ležících na operačním stole, ačkoliv věděla, že mnozí chirurgové vtipkují od prvního řezu až do skončení operace. Domnívala se, že záleží na osobním názoru. Buď se jakousi frivolitou snažili zakrýt hlubší city, nebo je vůbec neměli. Raději změnila téma. Zařízla skalpel do svalu na zadní ploše stehna a zeptala se anesteziologa: „Jak se daří vaší rodině?“ Odmlčela se a použila dalšího háku k odhrnutí masa, uvolněného novým řezem.

„Všichni v pořádku. Příští týden se stěhujeme do nového domu.“

„Vážně? Kampak?“ Sekundáře požádala: „Hák trochu výš, prosím. Snažte se jej držet vzadu, pěkně, tak aby nepřekážel.“

„Na Somerset Heights. Je to nové sídliště na severním konci města.“

Svaly na zadní části stehna byly téměř uvolněny. Lucy prohodila: „O tom sídlišti už jsem slyšela. Myslím, že se tam

vaší ženě bude líbit.“

Konečně se ukázala kost, celý řez zel velký, rudý.

Anesteziolog odpověděl: „Je v sedmém nebi, kupuje koberce, vyměňuje záclony, a bůhví co všechno; má to jen jeden háček.“

Luciny prsty odstraňovaly svaly okolo kosti. Znovu upozornila mediky: „Všimněte si, že je odstraňuji natolik, aby se kost dala oddělit co nejvýš a aby potom bylo možno její konec zcela překrýt svalstvem!“

Sekundáři působilo potíže uhýbající svalstvo, které odtahoval dvěma háky. Pomohla mu upravit jejich pozici a on zabručel: „Příště si opatřím ještě třetí ruku.“

„Pilku, prosím.“

Instrumentářka byla připravena a vložila hbitě rukověť kostní pilky do Luciny napřažené dlaně. Lucy se zeptala narkotizéra: „Jaký háček?“

Umístila ostří pilky na kosti co nejvýš a začala jí pohybovat krátkými, stejnoměrnými tahy. Zazněl skřípavý, pronikavý zvuk, jak se zuby zakusovaly do nitra kosti. Anesteziolog odpověděl: „Jak to všechno zaplatím!“

Lucy se usmála: „Budeme vás muset víc zaměstnávat, naplánovat víc operací.“ Pilka se zařizla již do poloviny kosti; byla tvrdá, neboť mladé kosti jsou vždy houževnaté. Náhle ji napadlo: Tato chvíle je tak tragická – a my si tu povídáme o obyčejných věcech, docela klidně, málem humorně. Za pár vteřin, za kratičký okamžik bude noha amputována a mladá dívka – o málo víc než dítě – ztratí navždy kus smavého života.

Už nikdy nebude volně běhat jako ostatní lidé, nebude tančit, plavat, nebude jezdit na koni, nikdy nebude bez zábran milovat.

Něco z toho eventuálně dokáže, něco jen s námahou či s mechanickou pomocí; ale nikdy žádná činnost nebude bezstarostná, svobodná či veselá jako v plnosti mládí a s nedotčeným tělem. V tom právě spočívalo jádro hrůzy, že přišla příliš brzy.

Lucy se odmlčela. Její citlivé prsty signalizovaly, že řez pilkou je téměř hotov. Zaznělo zadrnčení, následované ostrým prasknutím, zbývající tenký díl kosti se vahou téměř odděleného údu ulomil. Amputovaná noha padala na stůl.

Lucy – poprvé hlasitě – zvolala: „Chytněte ji! Rychle!“

Varování přišlo pozdě. Sekundář sice natáhl ruku, ale minul se, a noha sklouzla z operačního stolu na podlahu.

Sekundář zapomněl, že by porušil svou sterilitu, a sehnul se, aby ji zvedl. „Nechte ji tam!“ poručila ostře Lucy.

Rozpačitě se napřímil.

Pomocná sestra nohu zvedla, zabalila ji do gázy a do papíru. Později, s dalšími balíčky, obsahujícími jiné chirurgické vzorky, bude po poslovi doručena na patologii.

„Podržte pahýl nad stolem, prosím,“ pokynula Lucy sekundáři, který ji rychle obešel, aby mohl příkaz splnit.

Instrumentářka podala Lucy připravený pilník, aby mohla obrousit ostré, drsné hrany řezu a lomu kosti. „Nikdy nezapomeňte kost začistit,“ vysvětlovala studentům, „ujistěte se, že netrčí ani nejdrobnější jehličky; opomenete-li se přesvědčit, zarostou do masa a jsou později zdrojem nesmírné bolesti!“ Nevzhlédla, jen se zeptala: „Jak jsme na tom s časem?“

Narkotizér odpověděl: „Uplynulo sedmdesát minut.“

Lucy vrátila pilník. „Dobře, začneme šít.“ Konec operace se blížil a Lucy pomyslela s povděkem na kávu, která na ni čeká v lékařském pokoji za halou.

Po celou dobu, kdy byla Vivian operována, se Mike Seddons doslova potil. Doprovodil manžele Loburtonovy, kteří hodlali po operaci zůstat nějaký čas v Burlingtonu, do jedné z malých čekáren, vyhrazených pro příbuzné chirurgických pacientů. Předtím, časně ráno, sotva se nemocnice probudila, setkal se s Vivianinými rodiči u hlavního vchodu a zavedl je za Vivianou. Mluvili málo, Vivian už byla po podaných sedativech ospalá a stěž si uvědomila jejich přítomnost. Za několik minut po jejich příchodu ji odvezli na operační sál.

V zátíší skromně zařízeném nepohodlnými, koženkou potaženými židlemi a natřenými stolkami, se všichni tři marně pokoušeli o nejvšednější konverzaci. Henry Loburton, vysoký a robustně stavěný, s řidnoucími ocelově šedivými vlasy, s vrásčitým obličejem, který ošlehala léta strávená na čerstvém vzduchu, stál u okna a díval se dolů na ulici. Mike Seddons mohl předpovědět, že po chvilce se Vivianin otec od okna odvrátí a posadí se na jednu z koženkových židliček, nevydrží však na ní sedět a zase zamíří k oknu. Stárnoucí muž si počínal týmž způsobem již více než hodinu. Byl to projev jeho těžkopádné nervozity. Seddons si úpěnlivě přál, aby Loburton aspoň trochu změnil svůj stereotyp; aby se buď pohyboval rychleji nebo změnil časový interval mezi oběma pozicemi.

Naproti tomu Vivianina matka byla úplně zticha. Od chvíle, kdy sem přišli, se skoro ani nepohnula. Vybrala si židli s rovným opěradlem; dala jí přednost přede všemi, které vypadaly pohodlněji. Seděla na ní zpřímá, způsobem, který prozrazoval vědomou sebekázeň. Už nějakou dobu se Angela Loburtonová dívala rovnou před sebe, jakoby do nekonečna, s rukama půvabně složenými v klíně. Dnes byla bledší než obvykle; její vysedlé lícni kosti, zdůrazňující přirozenou důstojnost a rovnováhu, byly stejně výrazné jako jindy. Byla ženou křehkou, ale současně nezničitelnou.

Od prvního setkání před několika málo dny Mike Seddons o paní Loburtonové mnohokrát uvažoval. Její city, její strach o Vivianu se navenek projevovaly mnohem méně než u jejího manžela; a přece, jak dny ubíhaly, Seddons cítil, že byly stejně hluboké, ne-li hlubší. Vytušil, že přes vnější robustnost Vivianina otce má její matka daleko silnější povahu než on; ona byla skálou, o níž se po celá léta jejich manželství opíral.

Seddons se mnohokrát přistihl při úvaze, jaký vztah by se v budoucnu vyvinul mezi ním a Vivianou. Kdo z nich by se nakonec projevil jako rozhodnější, vytrvalejší? Byl si vědom, že neexistují dva úplně stejní jedinci, nejen co do síly charakteru, ale i co do schopnosti být vůdčí osobností nebo dokonce co do síly a intenzity milování. Ba, že nezáleží ani na rozdílnosti pohlaví; ženy mají často statečnějšího ducha a srdce než muži; vnější chlapáctví bývá často jen hluchou

pózou zakrývající vnitřní slabost.

Je Vivian silnější než on? Má lepší charakter, větší odvalu?

Včera v noci ho napadla ta otázka, a dosud se jí nemohl zbavit. Šel ji navštívit; znal už rozhodnutí o amputaci a byl si vědom, že i Vivian vše ví. Nenašel ji v slzách, ale usměvavou:

„Požil sem Miku, miláčku,“ řekla, „a nekoukej tak zachmuřeně.“

Doktorka Graingerová mi všechno pověděla a já jsem si svoje odplakala. Teď je smutek skoro pryč – a určitě bude pryč do rána!“

Při těch slovech cítil, že jeho láska k ní se prohlubuje, objal ji a vášnivě zlíbal. Pročechrala mu zamilovaně vlasy, zaklonila jeho hlavu a podívala se mu zpřímá do očí:

„Budu mít jen jednu nohu, Miku,“ řekla, „jen jednu na celý zbytek života. Nebudu už ta dívka, kterou jsi nedávno poznal, se kterou jsi chodil, ani ta, jak mě znáš teď.“

Pochopím, jestliže se budeš chtít se mnou rozejít.“

„Nemluv tak!“ odpověděl důrazně.

„Proč?“ zvolala. „Bojíš se o tom mluvit?“

„Ne!“ Protestoval sice hlasitě a pevně, ale uvědomoval si, že lže. Báł se – báł se, právě tak jako věděl, že Vivian ani teď, ani nikdy potom se bát nebude!

Teď viděl, jak je Vivian své matce podobná; předpokládal, že se jí podobá i charakterem. Z obou vyzařovala neomylně vnitřní síla. Hodí se on sám svou povahou k Vivianě? Poprvé hluboce zapochyboval.

Pan Loburton porušil svůj stereotyp. Zastavil se na půl cestě mezi oknem a židlí. „Michaeli,“ oslovil ho, „už to trvá hodinu a půl. Bude už brzy konec?“

Také Vivianina matka se na něho dívala. Kývl hlavou.

„Už bude. Doktorka Graingerová slíbila, že sem přijde hned jak bude hotova.“ Odměl se a dodal: „Dozvíme se to – velice brzy.“

## DEVATENÁCTÁ KAPITOLA

Doktor Dornberger vsunul krytými bočními otvory do inkubátoru obě ruce a pečlivě vyšetřoval Alexanderovo dítě.

Od jeho narození uplynuly tři a půl dne, skutečnost, kterou by za normálních okolností bylo možno považovat za slibnou.

Ale počaly se čím dál víc projevovat symptomy, které Dornberger považoval za znepokojivé.

Vyšetřoval nesmírně dlouho a potom zůstal zamyšleně stát; vážil v mysli zjištěné výsledky, konfrontoval je se svými dlouholetými zkušenostmi a s nespočetnými případy, které během své praxe řešil. Nakonec mu rozum potvrdil, co jeho instinkt napovídal: naděje byla velmi slabá. „Víte,“ pronesl zvolna, „myslil jsem si nějakou dobu, že to ten drobek přece jen dokáže.“

Mladá sestra, která měla právě službu u nedonošenců náhodou táž sestra, se kterou se John Alexander setkal před několika dny – se na Dornbergera vyčkávavě podívala. „Děch dítěte byl zcela pravidelný, teprve před hodinou zeslábl. Proto jsem vás zavolala.“

Oči nad maskou sestry-žákyně, která se zájmem sledovala rozhovor z druhé strany inkubátoru, přeskakovaly z Dornbergera na sestru a zpět.

„Ne, nedýchá dobře,“ potvrdil Dornberger. Pokračoval v hlasitém přemýšlení a pokoušel se sám sebe ubezpečit, že nic neopomenul. „Je zažloutlejší víc, než by měl být, a na nožkách má otoky! Podívejte se ještě jednou, jaký byl krevní obraz?“

Sloužící sestra rozevřela chorobopis. „Čtyři milióny devět set tisíc červených krvinek. Sedm nukleovaných červených krvinek na sto bílých.“

Nastalo opět ticho. Obě sestry pozorovaly, jak Dornberger tuto informaci rozebírá. Vypadá to na přílišnou anémii, přemýšlel. Ačkoliv to může být i přehnaná poporodní reakce normálního typu. „Kdyby nebylo výsledku toho testu senzibilizace, sestro,“ poznamenal nahlas, „tvrdil bych, že dítě má erytroblastózu.“

Sestra překvapeně zamrkala. „Ano, pane doktore,“ vyhrkla a nápadně rychle se odmlčela.

„Ano, vypadá to tak!“ pokynul k chorobopisu. „Pro jistotu mi ještě jednou ukažte laboratorní nález – původní nález matčiny krve.“

Ošetřovatelka obrátila v chorobopisu několik stránek, našla patřičný list a vytáhla jej z chorobopisu. Byla to zpráva, kterou doktor Pearson podepsal po výměně názorů s Davidem Colemanem. Dornberger ji pečlivě prostudoval a vrátil ji sestře.

„Nic naplat, je naprosto jednoznačná. Senzibilizace negativní.“

Je určitá, samozřejmě; ale kdesi v pozadí jeho myšlení trčela neodbytná pochybnost: Co když je zpráva chybná?

Nemožné, ubezpečoval se, patologické oddělení by se nikdy nedopustilo takového omylu. Rozhodl se nakonec, že po vizitě zajde dolů a s Joem Pearsonem si promluví.

Sestru ve službě Dornberger požádal: „V tomto okamžiku nemůžeme nic dalšího dělat. Zavolejte mě, prosím, při jakémkoliv změně.“

„Ano, pane doktore.“

Dornberger odešel a sestra-žákyně se zeptala: „Co říkal doktor o té – erytro...“ škobrtla o neznámé slovo.

„Erytroblastóza je krevní onemocnění novorozenců. Objevuje se někdy v případech, kdy matka má negativní a otec pozitivní Rh faktor.“ Mladá zrzavá sestra odpověděla na otázku opatrně, ale jistě, jak bylo jejím zvykem. Žákyně u ní rády praktikovaly; dokončila studium před rokem a několika měsíci, graduovala jako premiantka a měla pověst jedné z nejschopnějších sester na oddělení. Žákyně to věděla a bez ostychu se jí vyptávala dál.

„Já jsem si myslila, že v takových případech se dítěti hned po porodu vyměňuje všechna krev!“  
„Ta se provádí jen v některých případech,“ pokračovala sloužící sestra trpělivě. „Záleží totiž na výsledku zkoušky senzibilizace matčiny krve. Jestliže je zkouška pozitivní, ví se předem, že se dítě narodí s erytroblastózou a hned po narození musí být u něho provedena výměnná transfúze. Při negativní laboratorní zprávě není nutná.“ Sestra se odmlčela a zamyšleně – napůl pro sebe – dodala: „Právě proto jsou tyhle příznaky tak podivné!“

Od hádky před několika dny, kterou rozpoutala otázka laboratorních kontrol, si starý patolog činnosti Davida Colemana v sérologické laboratoři nevšiml. Coleman neměl tušení, co jeho mlčení znamená; jestli dosáhl svého cíle a má tedy sérologii na starosti, nebo zda Pearson znovu později zaútočí.

I když zatím tápal v nejistotě, chodil mladší patolog denně do laboratoře a pravidelně kontroloval prováděné práce. Výsledkem jeho snah byla formulace řady námětů na změny v laboratorních postupech; několik menších dokonce v posledních dvou dnech provedl.

Mezi ním a starším laboratorním technikem Carlem Bannisterem vládlo napětí, které se rovnalo ozbrojenému příměří. Naproti tomu John Alexander otevřeně vítal, že Coleman soustředil svou pozornost na laboratoř, a sám podal za minulé dva dny několik zlepšovacích námětů, s nimiž Coleman souhlasil.

Alexander se totiž vrátil do práce hned po tom, co jeho ženu odvezli do nemocnice, přes brumlavou, ale laskavou Pearsonovu nabídku, aby si vzal volno. Coleman slyšel, jak Alexander odmítá: „Děkuji vám, pane doktore, ale nechci; jestli nebudu v práci, budu příliš přemýšlet a nic tím nenapravím.“ Pearson přikývl a řekl, že si Alexander může dělat, jak chce a kdykoliv bude chtít, může z laboratoře odejít nahoru navštívit ženu a dítě.

David Coleman otevřel dveře sérologické laboratoře a vstoupil.

Našel Johna Alexandra u středního laboratorního stolu, s hlavou skloněnou nad mikroskopem; proti němu stála žena v bílém plášti, s mohutným poprsím. Coleman si matně vzpomínal, že ji už několikrát při svých pochůzkách nemocnicí potkal.

Alexander právě říkal: „Myslím, že byste se snad měla zeptat doktora Pearsona nebo doktora Colemana. Podám jim zprávu.“

„Jakou zprávu?“ zeptal se věcně doktor Coleman a obě hlavy se k němu obrátily.

Žena promluvila první: „Oh,“ zpytavě si ho prohlédla, „vy jste doktor Coleman?“

„Uhodla jste.“

„Hilda Straughanová.“ Podala mu ruku a dodala: „Hlavní dietní sestra.“

„Těší mě.“ Jak mu potřásala rukou, všiml si fascinován, že její mohutné poprsí se pohybuje současně s paží – vlnivým, valivým pohybem připomínajícím velrybu. Odvrátil oči a zeptal se: „Máte nějaký problém, v němž bychom vám mohli pomoci?“ Věděl z vlastní zkušenosti, že patologové a dietetici obvykle těsně spolupracují v otázkách hygieny výživy.

„V posledních pár týdnech se projevil poměrně veliký počet průjmů,“ oznámila a hned upřesnila: „Většinou u nemocničního personálu.“

Coleman se zasmál. „Jmenujte mi nemocnici, kde se tu a tam nestane totéž!“

„Oh, já vím,“ paní Straughanová naznačila tónem nesouhlas s projevenou lehkovážností. „Jestli je však důvodem strava – a obvykle tomu tak je – snažím se v rámci možností najít příčinu; jediné tak zabráním tomu, aby se to neopakovalo!“

Žena promluvila tak vážně, že David Coleman na ni pohlédl s respektem. „Máte nějaké konkrétní podezření?“ otázal se zdvořile.

„Zajisté! Podezřívám své myčky nádobí, doktore C.“

Colemana její způsob oslovení zarazil. Vzpamatoval se však a zeptal se: „Ale – a pročpak?“ Koutkem oka zahlédl, jak do místnosti vešel Bannister. Oba laboranti naslouchali rozhovoru.

Hlavní dietní sestra pokračovala: „Podle mého je systém mých bojlerů s horkou vodou naprosto nevyhovující!“

Styl jejího vyjadřování nutil Colemana k úsměvu, ale přemohl se a otázal se: „Už někdo na závadu poukázal?“

„Já, a velmi důrazně, doktore C.“ Paní Straughanovou debata o výkonnosti umývacích automatů náležitě rozehrála.

„Při mnoha příležitostech jsem informovala správce, pana Tomaselliho,“ uvedla; „při poslední diskusi jsem ho přinutila, aby požádal doktora Pearsona o provedení nových laboratorních testů na myčkách nádobí.“

„Výborně,“ Coleman se obrátil k Johnovi Alexanderovi.

„Provedl jste ty testy?“

„Ano, pane doktore.“

„Co jste zjistil?“

„Voda není dost teplá.“ Alexander nahlédl do desek, v nichž měl několik listů poznámek. „Provedl jsem u každé myčky tři testy v různých denních dobách. Rozsah teploty byl třiačtyřicet až čtyřiapadesát stupňů Celsia.“

„Vidíte?“ dietní sestra zvedla výmluvně ruce.

„Máte pravdu,“ přikývl Coleman. „Teplota je opravdu nízká.“

„Ale to není vše, pane doktore.“ John Alexander odložil desky a vzal s laboratorního stolu mikroskopický preparát.

„Obávám se, že jsem našel plynotvorné bakterie, a to na talířích, které prošly myčkami.“

„Ukažte – podívám se!“ Coleman vzal preparát a položil jej pod mikroskop. Přizpůsobil si okulár a uviděl hned charakteristické červíkovité bakterie. Napřimil se.

Paní Straughanová se zeptala: „Co tam je? Co to znamená?“

Coleman řekl starostlivě: „Jsou tam – jasně, jsou to plynotvorné bakterie. Normálně by je horká voda zničila, ale při současném stavu automatů se dostávají na čisté talíře.“

„Jsou nebezpečné?“

Obezřetně uvažoval. „Ano a ne. Pravděpodobně způsobují průjmy, o kterých jste mluvila. Ale jejich výskyt sám o sobě není tak důležitý. Mohl by se ovšem stát nebezpečným, kdybychom měli v nemocnici nějakého bacilonosiče.“

„Bacilonosiče?“

Coleman začal vysvětlovat. „Zkrátka, člověka, který přenáší v těle bacily, aniž by se na něm projevovaly klinické příznaky nemoci. Bacilonosičem může být zdravá, normální osoba. Bývá jich ve větším kolektivu více, než byste předpokládala.“

„Je mi to jasné,“ řekla paní Straughanová vážně.

Coleman se obrátil k oběma laborantům. „Předpokládám, že provádíme pravidelně laboratorní vyšetření všech zaměstnanců, kteří v nemocnici přicházejí do styku s přípravou nebo roznášením potravy?“ zeptal se.

Bannister odpověděl: „Oh, samozřejmě. Na tyhle věci je doktor Pearson jako ras.“

„Dodržují se lhůty?“

„Jó.“ Starší laborant chvíli uvažoval a pak dodal: „Ale zdá se mi, že teď jsme je nějakou dobu nedělali.“

„Kdy naposled?“ Coleman se zeptal klidně, nepříkládal otázce hlubší význam.

„Moment, podívám se do přehledu.“ Bannister přešel na druhý konec místnosti.

David Coleman zvažoval všechny zjištěné skutečnosti.

Jestli jsou automatické myčky nádobí neúčinné – a to zřejmě jsou – musí se nepochybně a okamžitě něco stát! Pokud se ovšem kontroly soustavně a pečlivě provádějí u všech zaměstnanců z okruhu stravování – což se podle Bannistera děje není zatím důvod pro poplach. Lhostejnost by ovšem nebyla na místě. Nařídil Johnu Alexanderovi: „Informujte o všem co nejdříve doktora Pearsona!“

„Jistě, pane doktore.“ Alexander si přitáhl k sobě své poznámky.

Bannister na druhé straně místnosti zvedl hlavu od záznamníku, který si rozevřel na vytažené desce registračky, a zvolal:

„Dvacátého čtvrtého února!“

Coleman překvapeně vykřikl: „Února?“

„Správně!“

„Skoro před šesti měsíci!“ obrátil se k hlavní dietní sestře.

„Doufám, že fluktuace kuchyňského personálu není příliš velká!“

„Bohužel, právě že je!“ paní Straughanová potřásla důrazně hlavou. „Od února jsme přijali spoustu nových lidí, doktore C.“

Stále pochybující Coleman se znovu otázel Bannistera:

„Jste si tím datem jist?“

„Poslední kontrola byla v únoru,“ odsekl sebevědomý Bannister naježeně. Byl blažený, že takhle mohl mladého vševědoucího doktora usadit. „Zkontrolujte si zápis sám, když chcete!“ dodal.

Coleman ignoroval jeho vyzývavost a zeptal se: „A co se stalo s novými zaměstnanci, kteří byli od té doby přijati?“

„Nic už tady není,“ pokrčil rameny Bannister. „Jestliže nám personální oddělení nepošle lidi k vyšetření, tak ani nevíme, že nějakí noví zaměstnanci existují.“ Jeho přístup k záležitosti byl zcela lhostejný, skoro pohrdavý.

V Colemanovi začala pomalu kypět zlost. Potlačil ji a pravil klidně dietní sestře: „Budete muset zjistit, kdo z nových lidí k nám nebyl poslán.“ Svítalo mu, že někde došlo k hrubé chybě.

Paní Straughanovou napadlo totéž: „Provedu! Hned!“

Děkuji vám, doktore C.!“ Odcházela z laboratoře a při každém kroku se její mohutné poprsí zahoupalo.

Chvíli bylo ticho. Coleman vycítil, že Bannister je v úzkých.

Jejich oči se setkaly. Otázal se ledově: „Nepřipadalo vám divné, že jste celého půl roku nevyšetřovali nikoho z kuchyňského personálu?“

„Nó...“ zabreptal Bannister, jehož předchozí sebedůvěra se vypařila, „...dříve nebo později bych si toho asi všiml.“

Coleman si ho znechuceně změnil. „Spíš bych řekl, že později! Zvláště kdybyste musel trochu přemýšlet!“ pronesl hněvivě. U dveří se zastavil. „Budu u doktora Pearsona.“

Z obličejů vedoucího laboranta vyprchala všechna barva.

Stál a hleděl na dveře, jimiž Coleman vyšel. Jeho rty zformovaly slova – trpké přiznání porážky: „Ten toho ví, co?“

Všecko zná z knížek! Kdejakou pitominu!“

Bannistera zavalilo poznání nezdaru a pádu. Jeho vlastní, důvěrně známý svět – svět, který považoval za nedotknutelný, takže nepodnikal nikdy nic k jeho ochraně – se hroutil. Rodil se nový řád a v něm nebylo pro něho místo – vinou jeho nedostatků. Octl se najednou mimo a se splaským hřebínkem byl jen slabou, směšnou figurkou, která propásla svůj čas.

Když Coleman vešel, Joe Pearson vzhlédl od svého stolu.

Bez úvodu mladší patolog oznámil: „John Alexander zjistil plynotvorné bakterie na čistých talířích, které prošly kuchyňskými umývacími automaty.“

Pearsona jeho sdělení nepřekvapilo. „Vedení teplé vody nestojí zanic,“ odpověděl mrzutě.

„Vím.“ David Coleman se pokusil potlačit ve svém hlase sarkasmus, ale bez úspěchu. „Pokoušel se s tím někdo něco podniknout?“

Starý pán se na něj zpytavě zadíval. Prohodil s překvapujícím klidem: „Myslíte si asi, že to u nás děláme dost mizerně!“

„Abych řekl pravdu – tedy ano.“ Colemanovy rty se sevřely. Uvažoval, jak dlouho budou moci oni dva

spolupracovat v takové atmosféře.

Pearson trhnutím vytáhl spodní zásuvku psacího stolu a začal se prohrabávat ve svazcích a v papírech; při hledání hovořil. Mluvil s podivnou směsí lítosti a hněvu. „Podívejte se, vy zelenáci, mladíku plný vznešených ideálů! Přijdete si sem, náhodou ve chvíli, kdy máme novou administrativní správu, kdy po hubených letech má nemocnice poněkud víc finančních prostředků! A hned odsuzujete všechno špatné; hned předpokládáte, že nikdo nikdy nepomyslel na nápravu! Podle vás – nikdo se nepokusil!“ Našel, co hledal, a hodil na stůl silný svazek listin.

„Nic takového jsem neřekl!“ slova byla vyřčena prudce, téměř obranně.

Pearson k němu svazek přistrčil: „Zde máte průklepy dopisů, které se týkají přívodu teplé vody pro kuchyni. Dáte-li si tu námahu a pročtete je, zjistíte, že po léta usiluji o nový rozvod teplé vody!“ Pearsonův hlas zesílil. Vyzývavě naléhal: „Tak jen do toho! Podívejte se!“

Coleman rozevřel svazek, přečetl si nejhorší kopii, obrátil list, a další, přemítal o několik stránek níž. Okamžitě si uvědomil, že se dopustil velké křivdy. Kopie obsahovaly Pearsonovo odsouzení dosavadní hygieny nemocniční kuchyně, stupňovaly požadavek nápravy čím dál silnějšími výrazy, silnějšími, než by kdy užil on sám. Korespondence trvala již několik let.

„Nuže?“ Pearson ho při čtení pozoroval.

Coleman reagoval bez váhání: „Lituji. Omlouvám se.

V tomto případě určitě.“

„Nic se nestalo.“ Pearson mávl lhostejně rukou, a když slova dozněla, dodal: „Chcete říci, že jde ještě o něco jiného?“

Coleman klidně referoval: „Při zjištění závadnosti myček jsem zároveň objevil, že více než šest měsíců nebyl kuchyňský personál podroben zdravotně laboratornímu vyšetření!“

„Proč?“ Otázka z úst starého patologa téměř vybuchla.

„Zřejmě proto, že osobní oddělení nové zaměstnance k vyšetření neposlalo. Hlavní dietní sestra právě zjišťuje, jak se to mohlo stát.“

„Domníváte se, že i my máme podíl na té nedbalosti? Že se na patologii nikdo nestaral, proč žádná vyšetření nežadají?“

„Bohužel, opravdu se nikdo nestaral!“

„Zatracený Bannister! To je vážná chyba.“ Pearson byl okamžitě ve střehu; nedávné nepřátelství ke Colemanovi bylo zapomenuto.

„Myslel jsem, že byste chtěl o všem vědět,“ poznamenal klidně Coleman.

Pearson zvedl sluchátko telefonu. Po chvilce požádal:

„Dejte mi správce.“

Následující rozhovor byl stručný a věcný. Sotva skončil, Pearson sluchátko odložil a vstal. „Tomaselli je na cestě k nám,“ oznámil Colemanovi, „setkáme se s ním v laboratoři.“

V laboratoři trvala kontrola toho, co zjistil David Coleman, jen několik minut. John Alexander zrekapituloval své poznámky Pearsonovi a Harrymu Tomasellimu, kteří pozorně poslouchali. Pearson prohlédl preparáty. Právě se vztyčoval nad mikroskopem, když do laboratoře vešla hlavní dietní sestra. Správce se k ní obrátil: „Co jste zjistila?“

„Neuvěřitelnou pravdu,“ potřásla paní Straughanová pohoršeně hlavou. „Na začátku roku byla do personálního oddělení přijata nová úřednice, doktore P. A nikdo ji nepoučil, že u všech pracovníků, kteří přijdou do styku s potravou, se musí provadět laboratorní testy! To je důvod, proč na ně nikoho neposílali!“

Tomaselli se zeptal: „Jak dlouho tedy nebyla laboratorní vyšetření prováděna?“

„Přibližně šest a půl měsíce.“

Coleman pozoroval zamračeného Carla Bannistera, který stál – zdánlivě zaměstnán – opodál jejich skupiny a sledoval napjatě všechno, o čem byla řeč.

Správce se otázal Pearsona: „Co navrhuje?“

„Nejdříve musíme provést vyšetření všech nových zaměstnanců, tak rychle, jak jen je možno.“ Starý patolog byl tentokrát pohotový a bryskní. „Potom znovu vyšetříme i všechny ostatní. Jedná se o kultury ze stolice, skia plic a vyšetření všech osob. Do akce musí být zahrnuti všichni pracovníci v kuchyni a každý, kdo je jakkoliv zapojen do stravovacího procesu.“

„Paní Straughanová, připravíte přehled těch lidí?“ požádal Tomaselli. „Obrát' se na personální oddělení, aby vám dalo všechny potřebné podklady.“

„Ano, pane T. Hned se pustím do práce.“ Vyplula z laboratoře.

„Navrhujete ještě něco jiného?“ Tomaselli se znovu pozorně obrátil k Pearsonovi.

„Je třeba instalovat nový ohříváč vody k umývacím automátům.

Bud'to jej pořádně spravte, nebo ještě lépe, okamžitě vyhoďte a nahraďte novým.“ Pearsonův hlas se rozehrával.

„O tohle marně oroduji několik let!“

„Vím,“ přikývl Tomaselli. „Zdědil jsem svazek vašich návrhů a jsou v seznamu nutných zákroků. Svízel je, že jsme měli tolik velikých výdajů.“ Dupal: „Rád bych věděl, kolik nás bude tahle nutná renovace stát.“

Pearson hněvivě a popuzeně vyrazil: „Copak vím? Nejsem instalatér!“

„V instalatérství se poněkud vyznám, třeba bych mohl pomoci.“ Při těch tiše pronesených slovech se všichni obrátili. Prohodil je doktor Dornberger, s rukama jako vždy zaměstnanýma dýmku. Přišel do laboratoře nikým nepozorován.

Uviděl Harryho Tomaselliho a zeptal se: „Ruším poradu?“

„Ne. Už jsme hotovi,“ broukl mrzutě Pearson.

Dornberger viděl, že John Alexander na něm visí očima.

„Před chvílkou jsem byl u vašeho malého,“ pronesl zvolna.

„Bohužel se mu nedaří příliš dobře.“

„Je nějaká naděje, pane doktore?“ Alexander položil otázku kupodivu klidně. Ostatní se otočili, jejich výrazy změkly. Bannister odložil pipetu a přistoupil blíž.

„Obávám se, že ne velká,“ pronesl Dornberger váhavě.

Nastalo ticho. Jako by si na něco vzpomněl, obrátil Dornberger hlavu k Pearsonovi. „Joe, předpokládám, že o výsledku senzibilizačního testu u paní Alexanderové nemůže být pochyb?“

„Pochyb?“

„Nemohl být nesprávný?“

Pearson zavrtěl hlavou. „Ani v nejmenším, Charlie. Já jsem totiž provedl test sám – a velmi pečlivě. Proč se ptáš?“ dodal zvědavě.

„Jen tak, pro kontrolu,“ Dornberger zabafal z dýmky.

„Ráno bych byl přísahal, že symptomy u dítěte ukazují na erytroblastózu. Zřejmě jsem měl jen – dojem.“

„Nejvýš nepravděpodobné!“ zdůraznil Pearson.

Dornberger přitakal: „Ano. I já jsem došel k tomuto názoru.“

Opět zavládlo ticho a oči všech se upřely na Alexandra.

David Coleman se snažil jejich pozornost od něho odvrátit; jen aby mu usnadnil situaci a téměř bez uvažování navázal na Dornbergera: „Dřív docházívало k pochybnostem o senzibilizačních testech v laboratořích, kde užívali jen metod se solným a bílkovinným prostředím. Při jejich užití může dojít v několika málo pozitivních případech i k negativnímu výsledku. Dnes ovšem máme velmi dobrou dvojitou kontrolu nepřímým Coombsovým testem.“ Domluvil a vzápětí si uvědomil, že změnu v zavedené metodice vynutil v této laboratoři teprve po svém nástupu. Nechtěl do Pearsona rýpat, upřímně si přál, aby si starý muž poznámky nevšímal.

Vzájemných třenic bylo tak dost, nebylo nutné bezdůvodně je rozmnožovat.

„Ale doktore Coleman...“ vyhrkl Alexander s vyděšenými očima a třesoucí se bradou.

„No? Copak je?“ Coleman byl v rozpacích. Nic z toho, co uvedl, nemohlo přece Alexandra znepokojit!

„My jsme nepřímý Coombsův test neprovedli!“

Přesto, že mu byl Alexander sympatický, jeho prohlášení Colemanu rozmrzelo. Chtěl se kvůli Pearsonovi vyhnout rozmazávání této záležitosti. Teď neměl na vybranou. „Ale ano, prováděl se,“ opravil ho okamžitě. „Vzpomínám si jasně, že jsem vám podepisoval požadavek na Coombsovo sérum!“

Alexander na něho upíral zoufalé, prosebné oči. Řekl:

„Doktor Pearson však rozhodl, že Coombsův test není nutný, všechno zůstalo při starém, test se provedl jen v solném a bílkovinném prostředí!“

Colemanovi trvalo několik vteřin, než pochopil, o čem jde.

Harry Tomaselli, který nechápal podstatu problému, je zvědavě sledoval. Dornbergerova pozornost se okamžitě znásobila.

Pearson vypadal rozpačitě. „Chtěl jsem vás tehdy informovat... ale zůstalo při úmyslu – zapomněl jsem,“ omlouval se stísněně Colemanovi.

Možek Davida Colemanu začal pracovat s ledově chladnou jasností. Před další debatou si chtěl ověřit ještě jednu skutečnost. „Rozuměl jsem vám správně?“ zeptal se Alexandra.

„Nepřímý Coombsův test nebyl proveden?“

Alexander přikývl a doktor Dornberger se prudce vmísil do hovoru. „Počkejte – okamžik! Potřebuji rychle pravdu!

Myslíte, že senzibilizační test krve matky – paní Alexanderové – mohl být přece jen pozitivní?“

„Samozřejmě že mohl!“ Coleman už na nic nedbal, vybuchl a jeho hlas se zvyšoval. „Salinové a proteinové zkoušky sice postačují v řadě případů, ale ne ve všech! Každý, kdo sleduje moderní hematologii, je si toho dobře vědom!“ Podíval se úkosem na Pearsona, který se ani nehýbal, Dornbergerovi pak řekl: „A proto jsem nařídil, aby se provedl nepřímý Coombsův test!“

Správce, který se stále snažil vystihnout, jaký je lékařský význam toho problému, se vmísil: „Když jste ten test nařídil, proč se neuskutečnil?“

Coleman se na patě otočil k Bannisterovi. Jeho oči byly nelítostné: „Co se stalo s podepsaným požadavkem na Coombsovo sérum?“ Poněvadž technik zaváhal, dodal přísně: „Nuže?“

Bannister se roztrásl. Skoro mu nebylo rozumět, když přiznal: „Roztrhal jsem jej!“

Dornberger se nevěřicně zeptal: „Vy jste roztrhal požadavek, který podepsal lékař – a ani jste mu o tom neřekl?“

Coleman bezohledně pokračoval v dotazech: „Na čí rozkaz jste jej roztrhal?“

Bannister zabodl pohled do podlahy. „Na rozkaz doktora Pearsona,“ pronesl váhavě.

Dornberger bleskově shrnul: „Dítě tedy má erytroblastózu.“

Všechny symptomy ji prokazují,“ řekl Colemanovi.

„Provedete výměnnou transfúzi?“ otázal se Coleman.

„Aby byla úspěšná, musela by být provedena bezprostředně po porodu,“ řekl Dornberger hořce. „Ale třeba máme ještě šanci – i s takovým zpožděním.“ Pohlédl na mladého patologa, jako by za těchto okolností mohl důvěřovat jen jeho úsudku. „Musím mít jistotu. Dítě nemá sil nazbyt.“

„Musíme okamžitě provést na krvi dítěte Coombsův test!“ rychle a odpovědně rozhodl Coleman. Rozhovor probíhal jen mezi ním a porodníkem; Pearson stál tiše, omráčen tím, co se tak rychle zběhlo. Coleman spustil na Bannistera:

„Máme vůbec na oddělení nějaké Coombsovo sérum?“

Laborant polkl naprázdno: „Ne.“

Správce se rozjasnilo, tohle patří do jeho oblasti. „Kde je můžeme dostat?“ zasáhl.

„Už není čas na shánění,“ potřásl Coleman hlavou.  
„Musíme dát provést test někde jinde, kde k tomu mají potřebné vybavení.“  
„Univerzita je bude mít, její laboratoře jsou rozsáhlejší než naše.“ Harry Tomaselli skočil k telefonu. Požádal ústřednu:  
„Dejte mi, prosím, univerzitní nemocnici. Rychle!“  
Obrátil se k ostatním. „Kdo tam vede patologii?“  
„Doktor Franz!“ odpověděl Dornberger.  
„Prosím doktora Franze,“ požádal Tomaselli. „Kdo s ním promluví?“  
„Dejte mi ho,“ sáhl Coleman po sluchátku. Ostatní poslouchali, jak říká: „Doktor Franz? Tady je doktor Coleman, patolog nemocnice Three Counties. Můžete pro nás provést v naléhavém případě Coombsův test?“ Po malé chvilce, kdy Coleman naslouchal, přitakal: „Ano, pošleme vzorek okamžitě.“  
Děkuji vám, kolego. Na shledanou!“ Obrátil se do místnosti: „Potřebujeme rychle vzorek krve dítěte!“  
„Pomohu vám, pane doktore,“ nabídl se Bannister, který mezitím připravil na podnos potřebné pomůcky a držel jej v rukou.

Coleman ho chtěl v prvním okamžiku odmítnout, ale když spatřil něnou žádost v jeho očích, po krátkém zaváhání souhlasil: „Dobrá. Pojděte!“

Vycházeli z místnosti a správce za nimi zavolal: „Zajistím pomoc dopravní policie, aby auto mělo volnou cestu!“

„Mohl bych jít s nimi?“ požádal John Alexander.

„Samozřejmě!“ Správce už tiskl znovu k uchu sluchátko.

Požádal: „Městskou policii.“ Alexanderovi nakázal: „Běžte s krevním vzorkem ke vchodu na pohotovost! Bude tam čekat policejní vůz!“

„Ano, pane!“ Alexander vyrazil ven.

„Tady je správce nemocnice Three Counties,“ promluvil Tomaselli do telefonu. „Potřebuji policejní vůz k převezení krevního vzorku do univerzitní nemocnice. Jde o nesmírně naléhavý případ.“ Chvilí mlčky poslouchal. „Ano. Naši lidé budou čekat u vchodu na pohotovost.“ Pověsil sluchátko a prohlásil: „Dohlédnu, aby všechno klaplo!“ Odkvapil a Pearson s Dornbergerem osaměli.

V posledních několika okamžicích proběhlo v porocíníkově mysli mnoho úvah. Za dlouhou dobu lékařské praxe mu pochopitelně jeho malí pacienti také někdy umřeli; někdy byla jejich smrt přímo osudová. Ale vždycky o jejich život někdy až zuřivě – bojoval do poslední minuty, nikdy se nevzdával. Ve všech případech, jak úspěšných, tak prohraných mohl si však po pravdě říct, že vždycky se zachoval čestně, kladl si nejvyšší měřítka, nic neponechal náhodě, neustále rozšiřoval své vědomosti. Spousta kolegů, které znal, nebyla tak úzkostlivá. Ale nikdy – pokud se Charles Dornberger pamatoval a svědomitě zpytoval – neztratil pacienta svou neznalostí nebo nedbalostí!

Až do této chvíle.

Nyní, téměř na konci své lékařské dráhy, měl být podílníkem smutné, trpké žně neschopnosti muže, který byl – což bylo nejhorší – jeho přítelem.

„Joe,“ pronesl, „chtěl bych ti něco říci.“

Pearson sklesl na laboratorní stoličku, obličej bezbarvý, oči vyhaslé. Pomalu vzhlédl k Dornbergerovi.

„Joe, Alexanderovo dítě bylo sice nedonošené – ale bylo normální. Hned po porodu se dala provést výměnná transfúze.“

Dornberger se odmlčel. Potom pokračoval a v jeho hlase se odrážela bouře citů. „Joe, byli jsme po dlouhá léta přáteli, mnohdy jsem tě i kryl. Pomáhal jsem ti vybojovávat tvé bitvy. Ale tentokrát, jestli Alexanderovo dítě zemře – bůh mi pomoz – obžaluji tě před lékařskou radou – a nic tě nezachrání!“

DVACÁTÁ KAPITOLA

„Proboha, co tam tak dlouho dělají? Proč nezavolají?“

Prsty doktora Pearsona vybubňovaly na stole nervózní staccato. Od chvíle, kdy odebrali vzorek krve Alexanderovu dítěti a zavezli jej do univerzitní nemocnice, uplynula hodina a patnáct minut. Starý patolog a David Coleman seděli sami v kanceláři.

„Volal jsem doktora Franze již dvakrát,“ řekl tiše Coleman.

„Slíbil, že zavolá okamžitě, jakmile budou mít výsledek.“

Pearson tupě přikývl. Zeptal se: „A kde je ten hoch Alexander?“

„Policejní vůz ho dovezl zpět. Je u své ženy.“ Potom Coleman váhavě připomenul. „Než se dočkáme – nebylo by dobré spojit se s personálním oddělením kvůli té situaci v kuchyni, abychom se přesvědčili, jestli rozběhli akci se zaměstnanci?“

Pearson zavrtěl hlavou: „Později – až se vyřeší jedno.“

Nemohu se soustředit na nic jiného, dokud se tohle nenapraví,“ přiznal se.

Od rána, které proběhlo v laboratoři jako výbuch sopky, měl David Coleman teprve nyní volnou chvíli uvažovat o Pearsonovi a o tom, co asi stařec cítí. O správnosti Colemanova názoru na senzibilizační testy nebylo sporu.

Pearsonovo mlčení bylo tichým připuštěním skutečnosti, že mladší kolega je lépe informován než on sám, přinejmenším v této oblasti. Coleman si uvědomil: tahle situace musí být pro něho nesmírně trpká. Poprvé pocítil sympatie k starému lékaři.

Pearson přestal bubňovat a udeřil rukou tvrdě do stolu.

„Hrome,“ zvolal, „proč nevolají?“

„Přišly nějaké zprávy z patologie?“ zeptal se doktor Dornberger sestry, která vešla; čekal převlečený, s vydrhnutýma rukama, v malém operačním sále, který patřil k porodnickému oddělení.

Dívka zavrtěla hlavou: „Ne, pane doktore.“

„Jak jste pokročili s přípravami?“

Sestra naplnila dva termofory horkou vodou a vsunula je pod prostěradla na malém operačním stole, jehož se užívalo pro operace kojenců. „Za několik minut jsme hotovi!“ odpověděla.

K Dornbergerovi se připojil asistent a zeptal se: „Zamýšlíte provést výměnnou transfúzi, i když nebudete mít výsledek Coombsova testu?“

„Ano,“ odpověděl Dornberger. „Ztratili jsme už příliš mnoho času – nechci promarnit další.“ Po krátké úvaze pokračoval: „Anémie u dítěte pokročila natolik, že výměnná transfúze je oprávněna i bez testu.“

„Pane doktore, víte, že pupeční pahýl dítěte je krátký?“ připomněla sestra.

„Ano, vím,“ přikývl doktor Dornberger a asistentovi vysvětlil:

„Jestliže předem víme, že se bude provádět výměnná transfúze, ponecháváme po porodu delší pahýl pupeční šňůry. Je vhodným bodem pro napojení. Bohužel, v tomto případě jsme o nutnosti výměnné transfúze nevěděli, takže pupeční šňůra byla celá odříznuta.“

„Jak budete postupovat?“ zpovídal ho asistent.

„Použiji místní anestézi a provedu řez právě nad pupeční žilou.“ Dornberger se obrátil k sestře s dotazem: „Je krev ohřátá?“

„Ano, pane doktore,“ přisvědčila.

Dornberger upozornil asistenta: „Je důležité, aby krev měla stejnou teplotu jako přijímající tělíčko, jinak se zvětšuje nebezpečí šoku.“

Dornberger si podvědomě uvědomoval, že mluví, nejen aby poučil asistenta, ale zároveň aby se sám odreagoval.

Hovor mu přinejmenším nedovoloval příliš hluboce přemýšlet; a on momentálně nechtěl hluboce přemýšlet. Od výstupu na patologii, po němž Pearson opustil, ho pronásledovala úzkost a výčitky svědomí. Sama skutečnost, že po technické stránce ho nikdo nemohl obviňovat, mu připadala zanedbatelná. Jeho malý pacient byl ohrožen a mohl zemřít pro hrubou nedbalost – a celkovou odpovědnost nesl on sám.

Chtěl pokračovat ve svém vysvětlování, ale náhle se zarazil.

Bylo mu nevolno. Měl pocit slabosti, v hlavě mu bušilo a místnost se s ním zhoupla. Zavřel na vteřinu oči. Otevřel je.

Všechno bylo v pořádku. Věci byly opět na svých místech, slabost skoro pominula. Ale když shlédl dolů na své ruce, spatřil, že se chvějí. Pokusil se třes potlačit – marně.

Právě přivázeli inkubátor s Alexanderovým synem, když uslyšel asistentovu otázku: „Doktore Dornbergere – je vám dobře?“

Měl již na jazyku odpověď „Ano.“ Jestliže ji vysloví, věděl, že může pokračovat v přípravách, utajit svou nevolnost, o níž nikdo neví, jen on. Mohl by díky své dlouholeté zkušenosti, svému operátorskému umění i pohotovosti úsudku i za pět minut dvanáct zachránit nejen dítě, ale do jisté míry své svědomí a integritu.

Zároveň si vybavil, co po léta říkával a věřil – o stárnoucích šéfech, kteří lpí na své moci příliš dlouho; svůj výrok, že bude umět včas odejít; své předsevzetí, že nikdy nebude řešit případ, kde by mu vlastní schopnosti nestačovaly. Mysl mu všechno zopakovala, když znovu pohlédl na své ruce, jež se nepřestávaly chvět.

„Ne,“ pravil nahlas. „Není mi dobře.“ Odmlčel se a poprvé nemohl skrýt hluboké vzrušení, které mu ztěžovalo ovládnout hlas. „Byli byste tak hodní a zavolali doktora O'Donnella? Oznamte mu, že nemohu operovat a že bych byl rád, kdyby mě zastoupil,“ požádal.

V této chvíli se doktor Charles Dornberger ve svém srdci rozhodl odejít na odpočinek.

Telefon zazvonil a Pearson zvedl sluchátko z vidlice.

„Ano?“ Odmlčel se. „Tady doktor Pearson.“ Poslouchal.

„Velmi dobře. Děkuji.“

Aniž by odložil sluchátko, sklapl vidlici a hned ji pustil, aby dostal další spojení. Ozvalo se klapnutí, ohlásila se telefonistka a Pearson požádal: „Dejte mi doktora Dornbergera.“

Volá doktor Pearson.“

Ozval se nějaký hlas a doktor Pearson přikázal: „Vyřídte doktoru Dornbergerovi, že se právě ohlásila univerzitní nemocnice. Krevní test Alexanderova syna je pozitivní. Dítě má erytroblastózu.“

Odložil sluchátko. Zdvihl oči a střetl se s Colemanovým upřeným pohledem.

Doktor O'Donnell se ubíral přízemím nemocnice na neurologii.

Dohovořil si tam konzultaci, potřeboval prodiskutovat případ částečné paralýzy jednoho ze svých pacientů.

Vrátil se z New Yorku včera večer a dnes byl první den v nemocnici Three Counties. Byl po své cestě svěží a rozjařený; změna prostředí – říkal si – je něco, co tu a tam potřebuje každý lékař. Někdy se může denní kontakt s medicínou a nemocemi stát deprimující, po nějaké době unaví, aniž si toho je člověk vědom. V širším smyslu byla změna pro jeho mysl osvěžující a podnětná. Od setkání s Denisou v New Yorku se mu stále víc a víc vtírala myšlenka na ukončení působnosti v nemocnici Three Counties a odchod z Burlingtonu. Neustále o problému přemítal, probíral jej a argumenty, které mluvily ve prospěch tohoto řešení, se mu zdály pokaždé přesvědčivější.

Byl si vědom, že vážky jeho rozhodování silně ovlivňují city k Denise, neboť až do jejich posledního setkání ho nikdy nenapadlo opustit Burlington. Je snad něco špatného v tom, že zvolí pro výkon svého povolání takové místo, které mu přinese i osobní štěstí? rozumoval sám v sobě. Tímto rozhodnutím přece neopouští medicínu! Mění jen pracoviště. I na

novém může uplatnit své nejlepší schopnosti. Konečně, lidský život zahrnuje mnoho složek; bez lásky, kterou konečně našel, by byl zbytek života ošizený, bezcenný. Lásky by jej mohla učinit člověkem lepším, cílevědomějším, oddanějším, protože jeho život by se naplnil. Vzpomínal na Denisu s rostoucím vzrušením a očekáváním.

„Doktor O'Donnell! Doktor O'Donnell!“

Zvuk jeho jména, vyvolávaného ústavním rozhlasem, ho přivedl zpět do skutečnosti. Zastavil se a zapátral po nejbližším telefonu, aby se mohl přihlásit na ústředně. Uviděl aparát v zasklené budce o pár metrů dál; vešel, ohlásil se a o chvílečku později mu vyřídili Dornbergerův vzkaz. Reagoval na něj okamžitě: změnil směr a vydal se k výtahu, který ho vyvezl do čtvrtého poschodí na porodnické oddělení.

Zatímco se Kent O'Donnell důkladně umýval, Dornberger stál vedle něho, popsal mu, co se dosud stalo, a vysvětlil mu, proč se na něho obrátil. Dornberger nedramatizoval, ale také nic nezakrýval. Referoval o události v patologické laboratoři a o všem, co předcházelo, přesně a bez emocí. Jen v jednom či dvou bodech ho O'Donnell přerušil ostrou otázkou; jinak pozorně poslouchal a jeho obličej se při pokračujícím Dornbergerovu líčení čím dál víc zachmuřoval.

O'Donnellův předchozí pocit povznesení zmizel; byl neuvěřitelně rychle zastíněn zprávou o nedbalosti a ignoranci, za kterou byl velmi reálně odpovědný a jež může zmařit život pacienta této nemocnice. Hořce si vytýkal: měl jsem Joea Pearsona vyhodit, důvodů k tomu bylo dost a dost! Ale kdepak! Váhal jsem, odkládal, politikařil a přesvědčoval sám sebe, že jedním rozumně; zatím jsem celý ten čas s medicínou kramařil. Osušil si sterilním ručníkem ruce. Dal si navléci rukavice, jež měla sestra připravené. „Hotovo,“ oznámil Dornbergerovi, „začneme.“

O'Donnell vstoupil do malého operačního sálku a zkontroloval přípravy. S prováděním výměnné transfúze byl velmi dobře obeznámen; právě proto jej Dornberger zavolał, poněvadž mu bylo známo, že O'Donnell úzce spolupracoval s primáři pediatrie a porodnického oddělení jiných nemocnic, a systém, který vypracovali, zavedl i v nemocnici Three Counties.

Vzali drobounké, křehké tělíčko Alexanderova dítěte z inkubátoru a položili je na vyhřátý operační stůl. Aby se chlapeček nemohl hýbat, zabezpečili jej sestra s asistentem plenkami, složenými do užších pruhů; ovinuli jimi každou ruku a nohu a zavíracími špendlíky připevnili pásky k rouškám na stole.

O'Donnell si všiml, že hošík leží velmi apaticky a jen nepatrně reaguje na vnější podněty. U tak malinkého robátka to nebylo příliš nadějně znamení.

Sestra rozložila sterilní roušku a přehodila ji přes dítě; nechala odhalenou jen jeho hlavičku a pupíček, který se ještě hojil tam, kde po porodu oddělili pupeční šňůru.

Provedli místní umrtvení. Instrumentářka podala O'Donnellovi klíšťky, kterými odstranil gázový obvaz a začal si připravovat operační pole. Asistent si vzal chorobopis a tužku. „Budete zapisovat skóre?“ zeptal se O'Donnell.

„Ano, pane.“

O'Donnellovi polichotil uctivý tón; za jiných okolností by se sám pro sebe určitě pousmál. Sekundáři a asistenti, kteří jsou zaměstnanci nemocnice, bývají notoricky nezávislá cháska, která bleskově vyčihne nedostatky starších lékařů; být někým z nich spontánně osloven titulem „pane“ znamená skoro něco jako pasování na rytíře.

Před několika minutami vklouzly do sálku dvě sestry-žákyně; podle obecného zvyku výuky začal O'Donnell popisovat postup své práce.

„Výměnná transfúze – jak snad již víte –“ O'Donnell pohlédl na obě sestry-žákyně, „je ve skutečnosti proplachovací proces. Dítěti odejmeme část krve a nahradíme ji odpovídajícím množstvím krve dárce. Procedura se stále opakuje, až je veškerá původní, nezděravá krev vyměněna!“

Sestra převrátila láhev s krevní konzervou na stojanu nad stolem dnem vzhůru. O'Donnell pokračoval: „Krevní banka pečlivě porovnala pacientovu a dárcovu krev, aby bylo zaručeno, že se obě bez obtíží spojí. Přitom si musíme být jisti, že jsme doplnili přesně totéž množství krve, jaké bylo odebráno.“

Proto se zapisuje exaktní skóre.“ Ukázal na tabulku, kterou držel asistent.

„Teplota třicet devět celých jedna,“ hlásila instrumentářka.

O'Donnell požádal: „Skalpel, prosím,“ a natáhl ruku.

Použil nástroje velice jemně; odstranil zaschlý zbytek pupečníku a obnažil živou tkáň. Odložil skalpel a potichu nařídil: „Hemostat!“

Asistent se naklonil, aby lépe viděl. O'Donnell vysvětloval:

„Izoloval jsem pupeční věnu. Nyní z ní odstraním sraženinu.“

Otevřel dlaň a sestra mu do ní vložila klíšťky. Chuchvaleček krve byl miniaturní, stěží viditelný a O'Donnell jej vytáhl s úzkostlivou šetrností. Operace nedonošeného nemluvnátka se podobá opravě maličké panenky. Jaká je naděje na úspěch, uvažoval O'Donnell, může hošík přežít? Obvykle jsou vyhlídky slibné, dokonce dobré. Ale tentokrát, kdy se zákrok o několik dnů opozdil, byly předpoklady jeho účinnosti drasticky sníženy. Podíval se na obličejíček děčka. Kupodivu, nebyl ošklivý, jaký nedonošenci často mívají; byl dokonce skoro hezký, s pevnou linií brady s náznakem latentní síly.

Na okamžik dovolil svým myšlenkám zabloudit, což bylo u něho nezvyklé, a pomyslel si: Hanba osudu, že ti dovolil narodit se a hned ti nachystal takové překážky!

Instrumentářka mu podávala katétr z plastické hmoty, na němž byla nasazena jehla. Jím měla proudit odebíraná i dodávaná krev. O'Donnell jej uchopil a s velkou ohleduplností zasunul jehlu do pupeční žíly. „Zkontrolujte tlak ve větě, prosím,“ přikázal.

Držel katétr ve svislé poloze a sestra změřila výšku sloupce krve připraveným přístrojem. „Šedesát milimetrů,“ známla.

Asistent údaj zapsal.

Druhá hadička z plastiku vedla ke krevní konzervě na stojanu. Třetí směřovala do jedné z obou nádob z Monelova kovu dole pod stolem. O'Donnell všechny tři hadičky spojil do třicestného kohoutku dvacetimilimetrové injekční

stříkačky.

Otočil kohoutek o devadesát stupňů. „Začnu odebírat krev,“ oznámil.

Citlivými prsty povytáhl píst stříkačky směrem k sobě.

Tento okamžik je při výměnné transfúzi vždycky kritický; jakmile krev neprotéká volně, je nutno katétr vyměnit a všechny přípravy zopakovat od začátku. O'Donnell postřehl, že Dornberger, který stál za ním, zatajil dech a naklonil se. Ale krev začala volně a hladce protékat katétrem do stříkačky.

O'Donnell upozornil: „Všimněte si, že odsávám krev velice opatrně a pomalu; v tomto případě budou také jednotlivé dávky malé, vzhledem k tomu, že dítě je tak maličké.

U donošeného nemluvněte bych patrně odebíral naráz dvacet mililitrů; odeberu toliko deset, abych se pokud možno vyhnul změnám krevního tlaku.“

Asistent zapsal do tabulky: odebráno 10 ml.

O'Donnell opět otočil kohoutkem na stříkačce a rychle stiskl píst. Odebraná krev vystříkla do odpadové kovové nádoby.

Otočil zpět kohoutkem, nasál krev dárce a nesmírně něžně a zvolna ji vstříkoval do žíly dítěte.

Asistent zaznamenal: dodáno 10 ml.

S úzkostlivou šetrností O'Donnell pokračoval. Každé odebrání a dodání – postupně a obezřetně prováděné – trvalo plných pět minut. Zdlouhavost procesu sváděla ke spěchu, zvláště v tak kritickém případě, jako byl tento. O'Donnell si však byl vědom, že právě ukvapenosti se musí za každou cenu vyvarovat. Malému tělíčku na stole zbývalo tak málo odolnosti! Jakýkoliv šok, k němuž by došlo, by byl osudovou pohromou.

Asi po pětadvaceti minutách od začátku operace se hošík pohnul a zaplakal.

Byl to slabounký, jako nitka tenounký pláč; křehký, bázlivý protest, který utichl, sotva začal. Ale byl signálem života a všem přítomným se oči nad maskami usmály, jako by se naděje aspoň o píd' přiblížila!

O'Donnell nebyl z těch, kteří křičí hop, dokud nepřeskočí.

Nicméně prohodil přes rameno k Dornbergerovi: „Vypadá to, že se na nás zlobí. Mohlo by to být dobré znamení.“

Dornberger také pookřál. Nahlédl do asistentova přehledu a potom, vědom si toho, že není hlavním operátorem, zkusmo navrhl: „Co myslíte, trochu kalciumglukonátu?“

„Ano.“ O'Donnell vyšrouboval válec injekční stříkačky a nahradil jej desetikubickým s roztokem kalciumglukonátu, který mu sestra podala. Vstříkl jeden kubický centimetr a zbytek vrátil. Nasadil původní válec, který mu sestra mezitím nad druhou kovovou nádobou propláchla.

O'Donnell vycítil, že napětí v sále se zmírilo. Začal uvažovat, jestli se dítě přece jen neprobojuje. Viděl už ty nejpodivuhodnější obraty, dávno se naučil, že nic není nemožné; v medicíně balancuje výsledek na ostří nože, přiklání se stejně často ve prospěch operátora jako proti němu.

„Výborně,“ prohodil, „pokračujme.“

Odebral deset mililitrů. Nahradil deset. Odebral deset.

Nahradil deset. Dalších deset. A opět deset. A znovu a znovu.

Padesát minut po začátku operace však sestra upozornila:

„Pacientova teplota klesla, doktore. Je třicet čtyři celé devět.“

Nařídil rychle: „Zkontrolujte krevní tlak.“

Naměřili třicet pět. To byla příliš nízká hodnota.

„Nedýchá dobře,“ přidal se asistent. „Barva se zhoršuje.“

O'Donnell přikázal: „Kontrolujte tep!“ a sestře nařídil:

„Kyslík!“

Sáhla po kyslíkové masce a podržela ji nad obličejem chlapečka. Za chvilíčku zasyčel puštěný kyslík.

„Puls se značně zpomalil,“ hlásil asistent.

„Teplota klesla na třicet tři celé devět,“ připojila se sestra.

Sekundář poslechl stetoskopem, pak vzhlédl: „Dech nepravidelný!“ Za chvilku dodal: „Přestal dýchat.“

O'Donnell popadl stetoskop a poslechl sám. Slyšel srdce bít, ale slabounce. Ostře uložil: „Coramin, jeden kubík.“

Asistent se odvrátil, aby splnil příkaz. O'Donnell zvedl roušku přikrývající tělíčko děčka a začal s umělým dýcháním.

Sekundář připravil bleskově injekci.

„Přímo do srdce,“ ordinoval O'Donnell, „je to naše jediná naděje.“

V kanceláři na patologii byl doktor David Coleman čím dál nepokojnější. Zůstal s Pearsonem a čekali spolu od chvíle, kdy jim telefonicky oznámili výsledek krevního testu. Mezi nimi ležely rozložené nahromaděné zprávy, ale práce jim nešla od ruky, byli myšlenkami jinde. Uplynula už hodina a neměli sebestmíň zprávičku.

Před patnácti minutami se Coleman zdvihl a prohodil jen tak nazdařbůh: „Půjdu se podívat, jestli není něco nového v laboratoři.“

Starý pán se na něho podíval pokornými očima: „Nezůstal byste raději tady?“ požádal téměř úpěnlivě.

Coleman překvapeně odpověděl: „Zajisté! Jak si přejete!“

Oba se pohroužili do svých ležster, aby nějak vyplnili čas.

I pro Davida Colemana bylo čekání těžké. Byl stejně napjat jako Pearson, který svou úzkost vůbec neskrýval.

Coleman sám si poprvé přiznal, jak velice je na případě zainteresován. Neuspokojila ho skutečnost, že měl pravdu a Pearson se mýlil v otázce krevního testu. Kvůli Alexanderovi si z celého srdce přál, aby jejich synek zůstal naživu.

Intenzita vlastního citu jej skoro poplašila. Bylo neobvyklé, že se ho něco tak hluboce dotklo. Připomenul si, že si Johna Alexandra oblíbil hned při prvním setkání v nemocnici Three Counties; nadto se při setkání s jeho ženou

ukázalo, že všichni tři pocházejí ze stejného městečka, a přirozeně mezi nimi vzniklo nevyslovené, ale opravdové přátelství.

Čas se nekonečně vlekl, každá následující minuta byla delší než předcházející. Aby se mu myšlenky ustavičně nerozbíhaly, snažil se David Coleman soustředit na nějaký problém. Vyzkoušený recept vždy pomohl, když musel nečinně čekat. Rozhodl se probrat nějaké jevy Alexanderova případu. Začal rozvažovat první bod: skutečnost, že Coombsův test krve dítěte se projevil jako pozitivní, je dokladem, že matka má faktorem Rh senzibilizovanou krev. Přemýšlel, jak k tomu mohlo dojít.

Matka, Elizabeth Alexanderová, mohla například být senzibilizována během prvního těhotenství. David Coleman kriticky analyzoval možnosti. Jejich první dítě nemuselo být postiženo, i když zemřelo – nač vlastně zemřelo? Vždyť mu to přece řekli! Ano, na bronchitidu. Zpravidla se stává, že účinek senzibilizace se projeví až ve druhém těhotenství.

Jinou alternativou bylo, že Elizabeth Alexanderová mohla někdy dostat transfúzi krve s pozitivním Rh faktorem. Zarazil se: z šera jeho paměti vystoupila neodbytná, nezformovaná připomínka a nedefinovatelný pocit, že se blíží závažnému závěru, který momentálně nemůže rozlousknout. Zamračeně se soustředil. Náhle mu do mozaiky zapadly poslední kaménky.

Nad čím tak usilovně přemýšlel, vyvstalo živě, ostře zaměřené. Vzpomínka se mu vyjasnila. Transfúze! No ovšem!

Neštěstí v New Richmondu! Havárie na železničním přejezdu, kde byl Elizabetin otec zabit, ona sama zraněna, ale uzdravila-se.

Znovu se zahloubal. Usilovně vzpomínal, co mu John Alexander řekl o Elizabeth. Slova se mu přesně vybavila:

Elizabeth málem zemřela. Dostala však transfúzi krve a zachránili ji. Byl jsem tehdy poprvé v nemocnici. Prožil jsem tam s ní skoro celý týden.

Pochopitelně po tak dlouhé době se nic nedá prokázat, ale snažil se rigorózně zvážit všechno, co se tehdy asi stalo.

Existence Rh faktoru se v lékařství stala známou až ve čtyřicátých letech, přemítal; trvalo téměř dalších deset let, než byly zkoušky na Rh faktor obecně přijaty ve všech nemocnicích a všemi lékaři. V tomto desetiletí existovala samozřejmě spousta míst, kde se aplikovala krevní transfúze bez křížové zkoušky na Rh; New Richmond byl pravděpodobně jedním z nich. Čas odpovídal. Havárie, při níž Elizabeth málem zemřela, se stala v roce tisíc devět set čtyřicet devět. Vzpomněl si, že mu o ní otec vypravoval.

Otec! blesko mu hlavou. Jeho otec, doktor Byron Coleman, byl přece ošetřujícím lékařem Elizabetiny rodiny, on pravděpodobně naordinoval transfúzi pro Elizabeth Alexanderovou, tehdy Johnsonovou. Jedna určitě nestačila a krev pocházela nepochybně od několika dárců; náhoda, že některá dávka mohla mít faktor Rh pozitivní, byla skoro nevyhnutelná. To byla tedy osudová chvíle, při níž byla krev senzibilizována.

Byl si tím nyní jist. Tehdy se důsledky samozřejmě neprojevily. Ani se projevit nemohly. Její krev si však vytvořila protilátky; zůstaly nezjistitelně skryty a teprve teď, po devíti letech, povstaly v hrozivém zákeřném útoku, aby zničily její dítě.

Nikdo by přirozeně nemohl vinit jeho otce, ani v případě, kdyby tento předpoklad byl správný. Předepsal transfúzi v dobré víře, v rámci lékařských norem své doby. Pravda, Rh faktor byl už znám a v některých místech byly již dokonce křížové zkoušky zavedeny. Jenže nesmírně zaměstnaný praktický lékař stěží mohl vědět o všech novinkách! Nebo mohl?

Mnoho lékařů – včetně praktických – pozorně sledovalo nové obzory, které se otevíraly moderní diferenciací krve do skupin.

Usilovali o co nejrychlejší zavedení nových poznatků do praxe. Je ale možné – rozvažoval David Coleman – že tito průkopníci byli většinou mladí lidé. Jeho otec začínal tehdy už stárnout; pracoval nejen namáhavě, ale každý den také příliš dlouho, takže mu nezbývalo mnoho času na čtení a ke studiu. Byla to však přiměřená omluva? Přijal by takovou omluvu od někoho jiného? Nebo měl dvojí loket – a pro posuzování svého zemřelého otce, své vlastní krve, používal shovívavější měřítko? Toto pomyšlení ho trápilo. Pociťoval zahanbeně, že osobní loajalita narušuje jeho nejniternější, posvátné zásady. Kdyby raději nepromýšlel vše do nejzazších důsledků! Vznikly v něm jen bolestné pochybnosti.

Absolutní jistotu nezískal – vlastně v ničem.

Pearson se na něho podíval. Zeptal se: „Jak dlouho už operace trvá?“

Coleman se podíval na hodinky a odpověděl: „O něco víc než hodinu.“

„Zavolám jim,“ Pearson netrpělivě sáhl po telefonu. Ale zaváhal a stáhl ruku zpět: „Ne,“ hlesl, „raději ne.“

Johnovi Alexanderovi míjel v sérologické laboratoři čas rovněž pomalu. Před hodinou se vrátil z návštěvy u Elizabeth a marně se snažil přimět se k práci. Bylo mu jasné, že jeho mozek ani neví, co dělají jeho ruce, a tak raději přestal, než aby riskoval chyby. Teď vzal do ruky zkumavku a chystal se zase k práci. Ale opodál stojící Bannister k němu přistoupil a vzal mu ji z prstů.

Podíval se na požadavek pod zkumavkou a přívětivě se nabídl: „Já tu zkoušku udělám.“

John protestoval, ale chabě. Bannister mu odpovídal:

„Poslechni, chlapče, nech toho! Nechceš jít raději nahoru za svou ženou?“

„Děkuji mnohokrát, ale zůstanu tady. Doktor Coleman mi slíbil, že mi sdělí, jakmile... přijde a řekne mi.“

Alexanderův pohled znovu zabloudil k hodinám na stěně. Zaškrčeným hlasem ze sebe vypravil: „Teď už to přece nemůže dlouho trvat!“

Bannister se odvrátil: „Ne,“ odušil, „myslím že ne.“

Elizabeth Alexanderová byla v pokoji sama. Ležela tiše, hlavu položenou na polštářích, oči otevřené, když vešla sestra Wildingová. „Je něco nového?“ zeptala se Elizabeth.

Stará šedovlasá sestra zavrtěla hlavou. „Povím vám hned, jak se něco dozvím.“ Postavila sklenku oranžády, kterou přinesla, na Elizabetin stolek a navrhla: „Jestli chcete, zůstanu chvíli s vámi.“

„Ano, buďte tak hodná.“ Elizabeth se slabě usmála. Sestra Wildingová si přitáhla židli blízko k lůžku a posadila se.

Ulevilo se jí, že si na chvíli natáhne nohy a odpočine si; v poslední době jí začínaly nohy moc bolet a přiznávala si, že kvůli nim bude asi muset jít do penze, ať chce nebo nechce.

No, má pocit, že je téměř připravena odejít.

Moc si přála, aby mohla těmto dvěma mladým lidem nějak prospět. Od začátku se jí líbili, oba dva, jak žena, tak i muž ji připadali skoro jako děti. Při ošetřování této mladé matky, která pravděpodobně ztratí své druhé dítě, měla dojem, jako by ošetřovala svou dceru; tolik si kdysi přála mít holčičku a nikdy ji neměla. Nebyla to pošetilá myšlenka? Po všech letech ošetřovatelství se nakonec stane sentimentální! Otázala se Elizabeth: „O čempak jste přemýšlela, než jsem přišla?“

„Myslila jsem na děti, baculaté, batolivé drobký, jak lezou na trávníku v odpoledním slunci,“ rozpovídala se Elizabeth zasněně. „Připomínala jsem si Indianu a léto, a sebe jako malou žabku. Už tehdy jsem toužila mít kupu capartů, představovala jsem si, jak budu sedět na okraji trávníku, kde si budou hrát a válet se – jako kdysi já...“

„S dětmi je potíže,“ povzddechla si Wildingová. „Obvykle se všechno vyvine jinak, než by si člověk přál. Víte, já mám syna! Už je dospělý.“

„O tom jsem nevěděla,“ podivila se Elizabeth.

„Abyste rozuměla,“ pokračovala Wildingová, „Adam je opravdu moc hezký a hodný mladík, námořní důstojník.

A vidíte – oženil se před pár měsíci a ani mi to předem neoznámil! Po sňatku mi jen napsal.“

Soucenné Elizabeth napadlo, jak to musí bolet, porodit syna, a až dospěje, dostat od něho jen dopis, v němž sděluje, že se oženil.

„Nikdy jsem neměla pocit, že se navzájem opravdu známe,“ posteskla si Wildingová, „možná mou vinou. Rozvedla jsem se a nemohla jsem mu nikdy dát pravý domov.“

„Jistě ho ale navštívíte?“ pravila povzbudivě Elizabeth, „a přijdou vnoučata!“

„Napřemýšlela jsem se o tom až až,“ odpověděla Wildingová.

„Vždycky jsem si myslela, jaká to bude zábava, až budu mít vnoučata, budu žít někde poblíž nich a po večerech je budu chodit hlídat... a všechno ostatní... však to znáte.“

„A – nebudete?“ otázala se Elizabeth.

Wildingová zakroutila hlavou. „Bojím se, že kdybych se za nimi vydala, jako bych jela na návštěvu k cizím lidem.

A kromě toho by nebyly návštěvy časté. Víte, syn je posádkou na Havaji. Minulý týden tam odjeli.“ S mateřskou oddaností dodala: „Chtěl mi přivést svou ženu ukázat. Jenže v poslední minutě do toho něco přišlo, a nemohli přijet.“

Nastalo ticho. Po chvíli Wildingová povzddechla: „No, budu muset jít...“ Ztěžka vstala na odpočaté nohy a ode dveří poznamenala: „Osvězte se džusem, paní Alexanderová. Až se něco dozvím, hned vám přijdu říct.“

Kent O'Donnell se potil. Instrumentářka se naklonila a utřela mu čelo. Celých pět minut prováděl umělé dýchání a útlounké tělíčko v jeho ruce na všechnu jeho snahu neodpovídalo. Jeho palce spočívaly na hrudičku a prsty objímaly hošíkova záda. Dítě bylo drobounké; O'Donnellovy ruce byly pro ně příliš velké, takže se překrývaly; musel tisknout opatrně, neboť jen o vlásek silnější tlak by křečounkou kostru porušil. Znovu a znovu jemně stlačoval a uvolňoval hrudiček, aby pohyb pomohl syčícímu kyslíku přivolat dech a přimět unavená plíčka k činnosti.

O'Donnell chtěl, aby hošík žil. Jestli umře – pak je jasné, že nemocnice Three Counties – jeho nemocnice – selhala ve své hlavní funkci: poskytnout dokonalou péči slabým a nemocným. Tomuto nemluvnátku se nedostalo správné péče. Dostalo nejbídnější, zatímco potřebovalo nejlepší.

Nedbalost zvítězila nad zkušeností. Usilovně se snažil špičkami svých prstů vpravit do toho tichounce ťukajícího srdíčka své odhodlání a svůj zápal. Tys nás potřeboval, drobečku, vyčítal si v duchu, a my jsme tě zklamali. Zkoušel jsi naši slabost, a my jsme podlehli. Prosím tě, pokus se ještě jednou. Společně s námi. Většinou pracujeme lépe než tentokrát. Neposuzuj nás podle jednoho nezdaru. V tomto světě je mnoho nevšímavosti a nesmyslnosti, mnoho předsudků a zaslepenosti. My jsme ti je předvedli v hojně míře. Ale je i spousta jiných hodnot. Dobrých, vroucích, pro které stojí za to žít. Tak dýchej! Je to tak jednoduché – ale důležité! O'Donnellovy ruce se přitiskly znovu k hrudičku, stiskly... uvolnily... stiskly... uvolnily... stiskly...

Uplynulo dalších pět minut. Asistent pozorně naslouchal stetoskopem. Napřimil se. Upřeně pohlédl do O'Donnellových očí. Zavrtěl hlavou. O'Donnellovy ruce sklesly. Bylo zbytečné pokračovat.

Obrátil se k Dornbergerovi a řekl tiše: „Bohužel – je konec.“

Jejich pohledy se setkaly a oba muži si rozuměli beze slov.

O'Donnell cítil, že se ho zmocnil prudký hněv. Strhl masku, čapku i gumové rukavice a hodil je na zem.

Zraky všech na něm visely. Sevřel rty do tenké, vzteklé čáry a pravil Dornbergerovi: „Tak – a jdeme. Kdyby mě někdo hledal – jsem u doktora Pearsona,“ oznámil drsně asistentovi.

DVACÁTÁ PRVÁ KAPITOLA

V kanceláři na patologii ostře zazněl telefon; Pearson po něm natáhl ruku. Byl bleďý a zjevně nervózní. Nedokončil pohyb a vyzval Colemana: „Vezměte jej vy!“

David Coleman přešel místností k telefonu, který zazvonil netrpělivě podruhé. Ohlásil se: „U telefonu doktor Coleman.“

Poslouchal s nehybnou tváří. „Děkuji vám,“ pronesl a zavěsil.

Podíval se na Pearsona. „Dítě právě zemřelo,“ pravil tiše.

Druhý muž neřekl nic. Sklopil oči. Schoulený ve své židli, vrásčitý, zvadlý obličej napůl ve stínu, s nehybným tělem, vypadal staře a poraženě.

Coleman se taktně ozval: „Půjdu do laboratoře. Někdo to musí oznámit Johnovi.“

Nedostal odpověď. Coleman odešel z kanceláře. Pearson zůstal sedět, beze slova, bez pohybu, s nevidoucima očima, ponořen v myšlenkách, které znal jen on sám.

Sotva David Coleman vstoupil, Carl Bannister z laboratoře odešel. John Alexander seděl na stoličce před jednou z lavic postavených u zdi, takže měl nástěnné hodiny na dohled.

Nepokusil se obrátit, když se k němu Coleman pomalu přibližoval; při každém kroku kůže jeho bot zlehka vrzala.

Nastalo ticho; pak Alexander, aniž se otočil, zašeptal:

„Je... po všem?“

Coleman neodpověděl, jen natáhl ruku a položil ji mladému muži na rameno.

Alexander se tiše otázel: „Zemřel, že?“

„Ano, Johne,“ odpověděl účastně Coleman, „zemřel. Je mi to moc líto.“

Spustil ruku s Alexanderova ramene; ten se pomalu obrátil.

Obličej mladého muže byl napjatý, hrnuly se po něm slzy.

Vypravil ze sebe zadržnutým hlasem: „Ale proč, doktore Coleman? Proč?“

Coleman tápal po slovech, která by dokázala utěšit: „Váš malíček byl nedonošený, Johne; jeho šance nebyly tuze dobré... ani kdyby se nestalo to ostatní.“

Alexander upřel na něho oči a řekl: „Ale mohl žít!“

Měl pravdu. Vyhýbavost zde nebyla na místě. „Ano,“ potvrdil Coleman, „mohl žít.“

John Alexander vstal. Měl obličej blízko Colemanova, očima ho zpytoval a otázel se: „Jak se to mohlo stát... v nemocnici... kde je tolik lékařů?“

„Johne,“ odtušil Coleman, „v této chvíli vám neumím odpovědět,“ dodal tiše. „Nedovedu odpovědět ani sám sobě.“

Alexander tupě přikývl. Vytáhl kapesník a osušil si oči.

„Děkuji vám, že jste mi to přišel říct,“ pravil klidněji.

„Musím teď jít za Elizabeth.“

Kent O'Donnell s Dornbergerem šli nemocničními chodbami bez jediného slova. Stoupající hněv a zklamání Kenta zalily jako vlna, když hleděl na mrtvé dítě, sevřely jeho rty zarputilým mlčením. Prošli chodbami a sestupovali po schodech, aby se vyhnuli pomalým výtahům; O'Donnell si trpce vyčítal liknavost v řešení záležitosti Joea Pearsona a patologie v nemocnici Three Counties. Uvědomoval si, že nebezpečných signálů bylo dost. Varovali ho Rufus i Reubens; sám se přesvědčil, že stárnoucí Pearson nestačí; jeho odpovědnost při rostoucím množství práce byla nad jeho síly v rušné, rozvíjející se nemocnici. Ale ne! On, Kent O'Donnell, doktor veškerého lékařství, člen Královské britské chirurgické společ. nosti, člen Americké společnosti chirurgů, primář chirurgie, předseda lékařské ústavní rady (uctivě smekněte před tímto jedinečným, velkým mužem! Necht' dlouho, vítězně, šťastně a slavně nad námi vládne – Bůh chraň O'Donnella!), byl příliš zaměstnán sám sebou, než aby použil pevnosti a tvrdosti, ke které ho jeho funkce opravňovala! Nechtěl se střetnout s nepříjemnostmi, jež by svým jednáním vyvolal. Hledal raději kompromis, předstíral si, že všechno je v pořádku tam, kde zkušenost a bdělý instinkt ho upozorňovaly na bláhosť nadějí, že se vše vyřeší samo. Kde byl po celou tu dobu? On, velký lékař? Byl zatažen do nemocniční politiky! Podněcován Ordenem Brownem podkuřoval Eustaci Swaynovi! Spoléhal se, že nečinnost, připuštění současného stavu, ponechání Swaynova přítele Joea Pearsona v čele důležitého oddělení zajistí nemocnici na přístavbu milostivý dar starého milionáře ve výši čtvrt miliónu dolarů! Snil o říši, v níž by byl králem!

Ano – nemocnice mohla ty peníze dostat – ale také nemusela.

Avšak ať je dostane nebo ne – přinejmenším jedna cena už byla zaplacená. Nahore, v malém operačním sále – uvědomil si hoře – leží potvrzení, malé mrtvé tělíčko. Došli k Pearsonovým dveřím a O'Donnellův hněv opadl; jeho místo zaujal smutek. Zaklepal, spolu s Dornbergerem vstoupili.

Joe Pearson seděl přesně tak, jak jej Coleman opustil.

Vzhlédl, ale nepokusil se vstát.

Dornberger promluvil první. Mluvil tlumeně, nenapadl ho, jako by chtěl navodit tón i atmosféru, která by posloužila starému příteli. Právil: „Dítě zemřelo, Joe. Předpokládám, že už to víš.“

Pearson pomalu řekl: „Ano.“

„Pověděl jsem doktoru O'Donnellovi o všem, co se stalo.“

Dornbergerův hlas se třásl. „Lituji, Joe. Nemohl jsem nic jiného dělat.“

Pearsonovy ruce se pohnuly drobným, bezmocným gestem.

Nebylo v něm ani stopy po jeho staré útočnosti. Právil bezvýrazně: „V pořádku.“

O'Donnell přizpůsobil tón svého hlasu Dornbergerovi a zeptal se: „Chtěl bys k tornu něco říci, Joe?“

Pearson dvakrát zavrtěl hlavou.

Joe, kdyby se jednalo jen o...“ O'Donnell hledal vhodný výraz a žádný mu nenapadal. „Všichni se dopouštíme chyb.

Možná, že bych...“ Takhle nechtěl mluvit. Přiměl svůj hlas, aby se nechvěl, a prohlásil pevně: „Ale je toho celá řada, Joe. Kdybych musel přednést zprávu lékařské radě, dovedeš si jistě představit, jak by se na to dívali. Méně bolestné pro tebe i pro nás by bylo, kdybys doručil správci nemocnice svou rezignaci do zítřka do deseti hodin dopoledne.“

Pearson se podíval na O'Donnella: „V deset,“ řekl těžce, „ji budeš mít!“

Nastalo ticho. O'Donnell se otočil k odchodu, ale vrátil se. „Joe, je mi to líto. Ale pochop, že nemohu nic jiného

udělat.“

„Vím,“ zašeptal Pearson a tupě kývl.

„Samozřejmě – jde o odchod do penze. Zasloužíš si ji, za těch dvaatřicet let.“ O'Donnell věděl, že jsou to prázdná slova, hned když je vyřkl.

Poprvé od chvíle, kdy vešli, kmitlo Pearsonovým obličejem oživení. Podíval se na O'Donnella a odpověděl s mírně sarkastickým úsměvem: „Díky!“

Dvaatřicet let! O'Donnell se zastyděl: Panebože! Vždyť jsou to skoro veškerá léta, po která může člověk pracovat!

A takový konec! Chtěl říci něco, co by všem tuto chvíli usnadnilo, snažil se najít věty, které by ocenily všechno dobré, co Joe Pearson vykonal – a bylo toho dost a dost. Ještě uvažoval, když vstoupil Harry Tomaselli.

Správce vešel tak kvapně, že ani nezaklepal. Podíval se na Pearsona, potom na Dornbergera a O'Donnella. „Kente,“ vyhrkl, „jsem rád, že jsi zde!“

Dříve než mohl O'Donnell promluvit, Tomaselli se otočil k Pearsonovi. „Joe,“ požádal, „prosím vás, pojďte se mnou hned do mé kanceláře! Za hodinu se u mne sejde havarijní komise. Potřebuji však napřed všechno prodiskutovat s vámi!“

O'Donnell se ostře zeptal: „Havarijní komise? Kvůli čemu?“

Tomaselli se otočil. Jeho výraz byl vážný, oči ustarané.

„V nemocnici se objevil tyfus,“ oznámil. „Doktor Chandler referoval o dvou případech, další čtyři jsou podezřelé.

Propuká nám epidemie a my musíme okamžitě objevit její zdroj!“

Elizabeth zdvihla hlavu, když John vešel. Zavřel za sebou a zůstal chvíli stát, opřen zády o dveře.

Nemusel nic říkat. Upírali na sebe oči, přetékající zármutkem, prosbou a nesmírnou láskou.

Rozevřela náručí. Objali se.

„Johnny! Johnny! Milý můj!“ Víc nedokázala zašeptat.

Tiše se rozplakala.

Chvilí ji k sobě John pevně tiskl, potom se mírně odtáhl a osušoval jí oči kapesníkem, který už zvlhl jeho slzami, prolitými dole v laboratoři.

Když se trochu uklidnili, pravil John tiše: „Elizabeth, drahoušku, rád bych s tvým souhlasem něco podnikl.“

„Ať chceš cokoliv, Johnny, uslyšíš jen ano!“

„Splnil bych vlastně tvé přání. Teď to chci i já. Zítra si napíšu o přihlášku. Pokusím se o přijetí na lékařskou fakultu!“

Mike Seddons vstal ze židle a chodil rozhořčeně po malém nemocničním pokoji. „Máš směšné vrtchohy!“ horlil.

„Absurdní!“

Zbytečné! A já prostě nechci!“

„Vyhov mi, drahoušku! Prosím!“ Vivian se na posteli otočila tak, aby mu viděla do obličeje.

„Ale nedělám to kvůli tobě, Vivian! Je to od tebe ztraceně bláhový a hloupý nápad, máš ho z nějakého sentimentálního románu čtvrtého řádu!“

„Miku, miláčku, ani nevíš, jak moc se mi líbíš, když se zlobíš! Ohromně ti to sluší, zrzounku!“ Usmála se na něj oddaně a poprvé odpoutala své myšlenky od přítomnosti.

„Slib mi něco!“

„Co?“ stále se hněval a jeho odpověď byla úsečná.

„Slib mi, že až se vezmeme, někdy se naoko – ale pořádně rozzlobíš, abychom se mohli spolu pohašetit; budeme pak z toho mít zábavu, až se budeme smířovat!“

„To je stejně nesmyslný nápad jako ten první,“ namítl uraženě. „A vůbec, jaký má smysl plánovat, co budeme dělat, až se vezmeme, když chceš, abych za tebou nechodil?“

„Jen týden, Miku! Jen jediný týden – nic víc!“

„Ne!“

„Poslechni mě, miláčku,“ naléhala. „Pojď si ke mně sednout a vyslechni mě, prosím!“

Zaváhal, potom se neochotně usadil na židli vedle postele.

Vivian položila hlavu dozadu na polštáře a tvář se obrátila k němu. Usmála se a vztáhla k němu ruku. Uchopil ji něžně a jeho hněv se rozplynul jako pára. Zůstala jen matná, znepokojivá pochybnost.

Vivian měla čtvrtý den po operaci; zotavovala se dobře.

Pahýl jejího stehna se úspěšně hojil; pochopitelně, trpěla místními bolestmi a podléhala nevyhnutelné lítosti, ale veliká, vše překrývající agónie prvních dvou dnů pominula; včera přestala doktorka Graingerová s jejím svolením a vědomím ordinovat injekce demerolu, který pomáhal tlumit bolest v nejhorším období. Jen jedno Vivianu udivovalo a překvapovalo, něco, co vůbec nepředpokládala. Šlapka nohy, kterou jí amputovali a kterou už přece neměla, ji svrběla se zlomyslnou vytrvalostí. Bylo k zbláznění, že se na ní nemohla poškrabat. Při prvním zasvědění se automaticky snažila chodidlem druhé nohy podrbat. Napadlo jí dokonce, že snad k amputaci vůbec nedošlo. Teprve když ji doktorka Graingerová ujistila, že tento jev je docela normální, že jej zakouší většina lidí, jimž je některý úd amputován, uvědomila si, jak iluzorní byla její naděje. Ale i tak byl tento pocit hrozně protivný a Vivian doufala, že brzy zmizí.

Zotavovala se velmi dobře i psychicky. Od okamžiku, kdy rozhodnutí o nevyhnutelné operaci přijala s prostou odvahou, která tolik u Mika Seddonse zapůsobila, její nálada vydržela.

Dostavovaly se ovšem i chvíle černého zoufalství; přicházely, když byla sama, a dvakrát, když se v noci probudila a celá nemocnice byla tichá a tajemná, ležela a potichu plakala pro všechno, co ztratila. Většinou však zapudila takové nálady a vrozená síla jí pomohla povznést se nad ně.

Lucy Graingerová to všechno věděla a byla jí vděčná; usnadňovalo jí to její vlastní úkol kontrolovat léčebný proces. I tak však věděla, že opravdová zkouška Vivianiných citů a jejího ducha teprve přijde. Nastane, až pomine první šok a na Vivianu postupně dolehnou skutečné důsledky amputace, až se projeví její reálný, bezprostřední vliv na dívčinu budoucnost. Tento okamžik může přijít za šest měsíců, možná dokonce za rok; nevyhnutelně nastane dříve či později a Lucy bylo jasné, že Vivian projde hlubokou temnotou beznaděje, než se probojuje k úplnému přijetí svého neštěstí. To ji čekalo ve vzdálené budoucnosti; v přítomnosti se jevila krátkodobá prognóza jako přiměřeně dobrá.

Lucy samozřejmě věděla – a byla si jista, že i Vivian je informována o možnosti, že osteogenní sarkom, který rozpoznal doktor Pearson, metastazoval už před amputací a plíživě zahájil svou zhoubnou činnost v kterémkoliv místě Vivianina těla. V tom případě by mohla jak nemocnice Three Counties, tak celá medicína vůbec pravděpodobně udělat jen velmi málo kromě dočasné úlevy. Později však bude dost času vypožarovat, jaká bude pravda. Teď bylo vzhledem k pacientce nejlepší a nejmoudřejší zdůrazňovat, že před ní leží ničím neohraničená budoucnost, a pomoci jí aktivně se tomuto předpokladu přizpůsobit.

Začátek Vivianiny rekonvalescence se začal dnes projevovat i v jejím vzhledu. Poprvé od operace se nalíčila a nanasla trochu barvy na tváře. Časně ráno přišla za ní maminka a upravila jí vlasy do slušivého účesu a nyní, v téže košilce, v níž před několika dny málem přivedla Mika do varu, vypadala mladistvě a líbezně jako dřív.

Jakmile ji Mike vzal za ruku, řekla: „Copak nechápeš, Miku, že si chci být jista – nejen kvůli sobě, ale i kvůli tobě?“

„V čem potřebuješ mít jistotu?“ líce Mika Seddonse zrudly.

„Že mne opravdu miluješ,“ řekla klidně.

„Samozřejmě že tě miluji!“ prohlásil vášnivě. „Copak jsem tě za celou dobu, za celou půlhodinu nepřesvědčil?“

Neřekl jsem ti, že chci, abychom se vzali, jak jsme se domluvili před...“ zaváhal „...před operací? Vždyť i tvá matka a otec jsou pro. Oni mě přijali – a ty mě nechceš!“

„Oh, já tě chci, Miku! Vděčně a ráda! Jenže při každém pomyšlení, co s námi bude, si uvědomuji, že není všechno úplně stejné jako dřív; aspoň – na zlomek vteřiny se jí hlásek zachvěl – „ne pro mne.“

„Ale proč?“

„Miku, prosím tě! Vyslechni mě! Slíbil jsi, že mě vyslechneš!“ zaprosila.

„Dobře, pokračuj,“ přivolił netrpělivě.

„Miku, namítej, co chceš, já už nejsem totéž děvče, které ti padlo do oka, když jsme se potkali poprvé. A nikdy už nebudu!“ Pokračovala dál, mírně, důrazně. „Proto si musím být jista – jista tím, že mě miluješ takovou, jaká jsem teď, a ne takovou, jakou jsem bývala. Drahoušku, pochop, jestliže máme spolu žít až do smrti, nesnesla bych pomyšlení – později a vůbec nikdy – že sis mě vzal... ze soucitu. Ne, nepřerušuj mě, poslouvej! Vím, myslíš, že tomu tak není. Možná že ne.“

Doufám, že ne! Celým srdcem si to přeji. Ale Miku, ty jsi tak laskavý a ušlechtilý... mohl bys prosadit svatbu z toho důvodu – a vůbec by sis pravou pohnutku nepřipustil!“

„Chceš mi namluvit, že nevím, co dělám?“ vyjel na ni.

Vivian odpověděla otázkou: „Kdo z nás ví?“

„Já své důvody znám!“ vzal její ruce do svých a přitulil obličej těsně k jejímu. „Vím, že tě miluji – celou, nebo po částech, včera, dnes, zítra. Chci si tě vzít. Nemám sebemenší pochybnosti. Neberu si tě ze soucitu. A nechci čekat ani o den déle, než je nutno!“

„Splň mi tedy tohle jediné přání – právě proto, že mě máš rád. Odejdi, a i když budeš v nemocnici, vydrž a nechod' za mnou jeden celý týden – rovných sedm dní.“ Vivian se na něj zpřímá podívala a pokračovala: „V té době si všechno promysli – mou situaci – naši situaci. Jaký by byl náš společný život! Co by pro tebe znamenalo soužití s ženou, která je zmračená. Uvaž všechno, co bychom spolu sdílet nemohli a co bychom mohli prožívat společně, jak by to ovlivnilo naše děti a jejich prostřednictvím i tebe. Tohle všechno, Miku, rozvaž! Až budeš hotov, vrať se a řekneš mi, jestli tvá jistota trvá. Slibuji, že se tě potom už nikdy nezeptám. Jen sedm dní – miláčku – sedm dní z obou našich životů! Týden není tak dlouhý.“

„Zatraceně!“ vyhrkl, „ty jsi ale tvrdohlavá!“

„Já vím,“ usmála se na něj, „tak to tedy uděláš?“

„Uber – snesu čtyři dny – víc ne!“

Vivian potřásla hlavou: „Šest, ne méně!“

„Domluvm se tedy na pěti, stejně bude skoro po tvém!“ navrhl. Zaváhala a Mike dodal: „To je má nejvýhodnější nabídka.“

Vivian se rozesmála, poprvé od operace. „Tak dobře. Pět dnů od této chvíle!“

„K čertu!“ zvolal Mike. „Ona si řekne – od této chvíle!“

Nejdříve za deset minut – ale napřed chci dostat zálohu! Pro chlapíka s horkou krví, jako jsem já, bude pět dnů celá věčnost!“

Přistoupil těsně k pelesti lůžka, sklonil se nad Vivianou a políbil ji. Polibek byl dlouhý, vášnivý a současně něžný.

Konečně Vivian odtrhla rty od jeho úst. Vzdychla si a pohnula se, aby si našla na lůžku pohodlnější polohu.

„Copak?“ zpytavě se zeptal Mike. „Bolí tě něco?“

Vivian zavrtěla hlavou. „Ani ne.“ Potom se otázala:

„Miku, kam dali mou nohu – víš, tu amputovanou?“

Otázka ho poplašila. Odpověděl až za chvíli: „Nejspíš na patologii, do lednice. Proč se ptáš?“

Vivian nabrala zhluboka dech a pomaličku vydechla.

„Miku, miláčku,“ požádala, „prosím tě, běž dolů a poškrab mě tam na šlapce!“

Zasedací síň byla přeplněna. Zpráva o schůzi havarijní komise se rozšířila nemocnicí bleskově; byli vyrozuměni i lékaři, kteří právě neměli službu a byli toho dne ve svých soukromých ordinacích nebo doma. Stejnou rychlostí se rozšířily i pověsti o pádu Joea Pearsona a o jeho brzkém odchodu; byly tématem mnoha šeptaných diskusí, které rázem zmlkly, jakmile se objevil Pearson se správcem a s Davidem Colemanem.

Kent O'Donnell seděl v čele dlouhého ořechového stolu.

Rozhlédl se a uviděl většinu známých tváří. Gil Bartlett, s vousem poletujícím nahoru a dolů, debatoval s Rogerem Hiltonem, mladým chirurgem, který přišel do nemocnice Three Counties před jedním nebo dvěma měsíci. John McEwan, specialista chorob ušních, nošních a krčních, ohnivě diskutoval s Bim Bamem-Bellem a tlustým Lewisem Toynbeem, internistou. Bill Rufus s vázankou, která ho svou zářivou zelení a žlutí výrazně odlišovala od jeho okolí, se právě usazoval do druhé řady křesel. Hned vpředu seděl doktor Harvey Chandler, přednosta interní kliniky a šéflékař nemocnice, který nahlížel do svých rukopisných poznámek. Byla přítomna celá řada zaměstnanců nemocnice.

O'Donnell si všiml McNeila, sekundáře na patologii. Na zvláštní žádost se schůze zúčastnila i paní Straughanová, hlavní dietetička, která se usadila vedle správce. Blízko ní stál Ernie Reubens a zdálo se, že zaujatě studuje její mocné, chvějivé poprsí. Chyběla zde však známá postava Charlieho Dornbergera, který již oznámil své rozhodnutí okamžitě odejít do penze.

O'Donnell pohlédl ke dveřím a uviděl vcházet Lucy Graingerovou. Zachytila jeho pohled a pousmála se. Lucy mu připomněla jeho osobní rozhodnutí o vlastní budoucnosti, které chtěl uskutečnit, jakmile bude zvládnut tento problém.

Náhle si uvědomil, že od dnešního rána si ani jednou nevzpomněl na Denisu. Uspěchaný život nemocnice potlačil všechny vzpomínky na ni a byl si jist, že v nejbližších dnech se bude podobná situace určitě opakovat. O'Donnella napadlo, jak by se asi tvářila Denisa, kdyby věděla, že co do pořadí se ocitla teprve za jeho odbornými zájmy? Pochopila by? Pochopila by, jak by bezesporu dokázala například Lucy?

I když mu myšlenka hlavou jen prolétla, zmocnil se ho nepříjemný pocit, jako by srovnávání obou žen bylo neloajální. Raději soustředil myšlenky na úkoly, které měl před sebou.

Byl čas zahájit poradu.

O'Donnell zaklepal a požádal o ticho, počkal, až zmlkl všechnen hovor a ti, kteří ještě stáli, sklouzli do svých sedadel. „Dámy a pánové,“ začal klidně, „všichni si uvědomujeme, že epidemie v nemocnici nejsou nic mimořádného; jsou běžnější, než si většina veřejnosti uvědomuje. Každou epidemii je totiž možno posuzovat jako každodenní riziko naší práce.

Jestliže uvážíme, kolikeré a jaké nemoci nalézají útulek v těchto zdech, je překvapující, že těch epidemií není víc.“

Všechny pohledy v zasedací síni se na něj upřely. Odmíchl se několik vteřin a pokračoval: „Nehodlám bagatelizovat to, co se stalo, ale chci, aby byl zachován smysl pro úměrnost. Doktore Chandlere, buďte tak laskav a informujte nás o situaci!“

O'Donnell se posadil a šéflékař vstal.

„Dovolte, abych na začátku shrnul několik skutečností.“

Harvey Chandler držel svůj přehled poznámek a jeho oči teatrálně přelétly zasedačku. Harvey svůj výstup prožívá, konstatoval O'Donnell. Soustřeďuje na sebe rád pozornost.

Šéflékař pokračoval: „Okamžitá situace se jeví taková: máme dva definitivní a čtyři suspektní případy tyfu. Jedná se pouze o zaměstnance nemocnice, můžeme považovat za štěstí, že nebyl postížen žádný pacient – dosud. Vzhledem k počtu případů je vám, stejně jako mně, zřejmé, že v nemocnici máme bacilonosiče. Nadto jsem nucen zároveň prohlásit, že laboratorní vyšetření zaměstnanců přicházejících do styku s potravou se neprováděla již...“

Při zmínce o zaměstnancích ve stravovacím úseku O'Donnell zpozorněl a co nejzdvořileji zasáhl:

„Okamžik, Harveyi.“

„Prosím!“ Chandlerův tón zřetelně vyjadřoval, že přerušení mu není milé.

O'Donnell řekl zdvořile: „Byl bych rád, kdybys tuto fázi pokud možno zestručnil, Harveyi. V tomto okamžiku by bylo nejvhodnější uvést jen klinické aspekty!“

Vycítil jasně řečníkův odpor. Harveyovi Chandlerovi, který v nemocniční hierarchii byl v podstatě roven O'Donnellovi, se jeho zásah vůbec nelíbil. Mluvil rád dlouho. Tradovalo se o něm, že nikdy nepoužije jednoho slova tam, kde může uplatnit dvě nebo dokonce tři. Přesto brumlavě ustoupil:

„Dobře, jak si přeješ, ale...“

Přívětivě, ale důrazně O'Donnell přijal: „Děkuji ti.“

Chandler po něm střelil pohledem, který napovídal: Tohle si ještě soukromě prodiskutujeme! Po stěži postřehnutelné přestávce pokračoval: „K poučení těch, kteří snad nejsou seznámeni s tyfem – mnozí z vás nejsou, protože tyfus již není tak běžný jako dřív – projdu jeho základní symptomy v časných stadiích. Obecně řečeno, počítají se k nim: stoupající horečka, zimnice a pomalý puls. Projevuje se také špatný krevní obraz a přirozeně charakteristické růžové skvrny. Kromě toho si pacient stěžuje na tupou bolest hlavy, nechutnost a bolest v celém těle. Většina nemocných je ve dne ospalá a v noci nespí. Častou komplikací tyfu bývá bronchitis a krvácení z nosu. A samozřejmě, neustále vzrůstá melancholie.“

Šéflékař se posadil. O'Donnell se zeptal: „Má někdo dotaz?“

„Rozběhlo se už očkování proti tyfu?“ přihlásila se Lucy Graingerová.

„Ano,“ potvrdil Chandler. „Budou očkování všichni zaměstnanci, lékařský personál a rovněž pacienti, jejichž zdravotní stav to dovolí.“

„Jaká opatření byla zavedena v kuchyni?“ dotazoval se Bill Rufus.

O'Donnell odpověděl: „Hned k tomu dojde! Má snad ještě někdo medicínský dotaz?“ Rozhlédl se. Ostatní vrtěli hlavou „Výborně. Další referát má patolog,“ oznámil klidně, „doktor Pearson.“

Až do této chvíle se zasedací síň nesly různé zvuky; vrzání židlí a tichý bzukot rozhovorů, vedených mimo hlavní diskusi. Nyní se všechny pohledy otočily tam, kde asi v půli dlouhého stolu seděl Joe Pearson. Od vstupu do místnosti nepromluvil; byl zticha a oči měl upřené před sebe. Po prvé si nezapálil doutník; všem připadalo, že tu chybí něco důvěrně známého. Ani teď, když bylo vysloveno jeho jméno, se nepohnul.

O'Donnell čekal. Už chtěl opakovat své vyzvání, když se Pearson pohnul. Vstal a odstrčil svou židli dozadu.

Jeho oči zvolna přejely zasedací síň. Postupně minuly celý dlouhý stůl a vrátily se k jeho čelu. Pearson se zadíval na O'Donnella a začal: „K této epidemii nemuselo dojít. Ani by k ní nedošlo, kdyby patologie zabránila hygienickým nedostatkům. Zodpovědnost je na mém oddělení, já zodpovídám za tuto nedbalost.“

Znovu ticho. Toto byly historické chvíle. Joe Pearson mnohokrát v této síni obžalovával ostatní z chyb a nedostatků.

Teď zde stál – jako žalobce a obžalovaný současně.

O'Donnell se rozhodoval, zda ho nemá přerušit. Pak se rozhodl, že to neudělá. Pearson se znovu rozhlédl. Zvolna začal: „Jestliže jsme tedy dopustili, aby na nás tato hanba padla, musíme se snažit zabránit horším následkům.“ Podíval se přes stůl na Harryho Tomaselliho. „Správce, vedoucí jednotlivých oddělení a já jsme stanovili určitá opatření, která se musí hned provést. Seznámím vás s nimi.“

Pearson se odmlčel, a když se znovu ujal slova, zněl jeho hlas pevněji. O'Donnellovi připadalo, jako by v tomto jediném okamžiku starý patolog odhodil řadu let a chtěl ukázat, jaký býval zmlada – horlivý, opravdový a schopný. Starý sardonický humor, jež všichni v tomto zasedacím sále až příliš dobře znali a který někdy sahál až k hranici snesitelnosti, zmizel. Nahradila jej autorita, znalost a přímost člověka, který přijímá jako nespornou skutečnost, že mluví se sobě rovnými.

„Okamžitým požadavkem je lokalizace zdroje infekce,“ pokračoval Pearson. „Vzhledem k tomu, že prohlídky pracovníků, kteří přicházejí do styku s potravou, se neprováděly přes šest měsíců, je logické, že musíme považovat za pramen kontaminace potravu a zde musíme začít hledat. Z toho důvodu je potřeba fyzicky vyšetřit všechny osoby, které připravují a rozdělují pokrmy, a to před podáváním nejbližšího jídla...“ Z ošoupané vlněné vesty vytáhl kapesní hodinky a položil je před sebe na stůl. „Teď je čtvrt na tři. Do večera tedy máme dvě a tři čtvrti hodiny. Za tuto dobu musí být důkladně prohlédnuti zaměstnanci, kteří se jakýmkoliv způsobem podílejí na přípravě nebo rozdávání nemocniční stravy.“

Všechno k této akci je připraveno v ambulancích na poliklinice. Předpokládám, že o tom byli zpraveni všichni internisté a zaměstnanci před touto poradou.“ Rozhlédl se; posluchači souhlasně přikyvovali. „Výborně. Jakmile skončíme, doktor Coleman“ – Pearson pohlédl na Davida Colemana, který seděl vedle něho, „vám sdělí, které místnosti jsou určeny pro jednotlivé skupiny.“

Pearson pokynul směrem k hlavní dietní sestře a pokračoval:

„Paní Straughanová shromáždí všechny, jichž se vyšetření týká; budou posíláni do ambulantních ordinací po dvanácti. Tak bude možno za dobu, kterou máme k dispozici, vyšetřit všech devadesát pět osob. Mimochodem, při provádění prohlídek pamatujte, že bacilonosič sám pravděpodobně neprojevuje žádný z příznaků, jež popsal doktor Chandler.“

Věnujte zvýšenou pozornost jakémukoliv nedostatku osobní čistoty. Každého, kdo budí pochybnost, zprostěte zatím služby.“

Pearson se odmlčel, jako by přemýšlel. Doposud se nepodíval do žádných poznámek. „Pochopitelně jsme si vědomi, že osobní prohlídky nemusí vést k úspěchu,“ pokračoval.

„Při troše štěstí však můžeme tímto způsobem najít toho, koho hledáme; spíše ho ale nenajdeme. Nejpravděpodobnější je, že hlavní úkol bude muset zvládnout laboratoř, až prohlídky skončí. Všem vyšetřovaným nařídíte, aby do zítřejšího rána odevzdali laboratoři vzorky své stolice.“ Na tváři se mu objevil záchvěv úsměvu. „Zácpa nebude považována za omluvu; pokud zaměstnanci odevzdají vzorek již dnes, budeme jim vděční.“

Laboratoř musí pokud možno v nejkratší možné době zpracovat kultury ze všech vzorků stolice. Než vyhodnotíme tolik vzorků, budeme potřebovat několik dnů, nejméně dva či tři.“

Někdo – O'Donnellovi se zdálo, že Gil Bartlett – prohodil poznámku: „No nazdar! devadesát pět lidí! Pěkné kvantum smradu!“ Sálem zazněl trylek smíchu, ale hned utichl.

Pearson se obrátil: „Ano,“ potvrdil, „je to hodně. Ale uděláme, co budeme moci.“

Posadil se.

Lucy zvedla ruku. O'Donnell jí dal slovo. „Jestliže se nepodaří ihned najít zdroj infekce,“ zeptala se, „budeme se my i pacienti nadále stravovat v naší nemocniční kuchyni?“

„Prozatím – ano,“ odpověděl O'Donnell.

Správce dodal: „Moje kancelář právě hledá dodavatele, schopného zajistit potřebné množství pokrmů zvenčí, bude-li to nutné. Pochybují však, že je ve městě někdo, kdo má k tomu vhodné vybavení, a je-li, nebude nám moci být k dispozici v tak krátkém termínu!“

„Jaké jsou dispozice pro přijímání nových pacientů?“ přihlásil se Bill Rufus.

„Omlouvám se,“ řekl O'Donnell. „Měl jsem vás informovat už dříve. Od tohoto okamžiku jsme zastavili všechny příjem pacientů. Příjemci kancelář již příkazy dostala.“

Doufáme, že patologie objeví zdroj infekce co nejdříve, a potom začneme opět přijímat nemocné. Ještě něco?“

Nebylo už dotazů. O'Donnell se ve svém předsednickém křesle obrátil a zeptal se: „Doktore Coleman, nechcete něco dodat?“

David Coleman zakroutil hlavou: „Ne.“

O'Donnell zavřel pořadač, ležící před ním na stole. „Výborně.“

Dámy a pánové, navrhuji, abychom se do toho pustili.“ Nastalo obecné šoupání židlemi a rozvinula se volná debata.

„Joe, mohl bych s tebou mluvit?“ požádal O'Donnell Pearsona.

Poodešli k oknu a vzdálili se poněkud od ostatních, kteří se hrnuli ke dveřím. O'Donnell pravil tiše, aby ho nikdo lyšel:

„Joe, povedeš přirozeně patologii, dokud epidemií nezvládneme. Je ti ale jasno, že jinak se nic nezměnilo?“

Pearson zvolna přikývl: „Ano,“ přisvědčil, „počítám s tím.“

DVACÁTÁ DRUHÁ KAPITOLA

Doktor Joseph Pearson prohlížel patologickou laboratoř jako generál odhadující před bitvou sílu svého vojska.

David Coleman, sekundář doktor McNeil, Carl Bannister a John Alexander ho doprovázeli. Pearson, Coleman a McNeil sem přišli rovnou z porady havarijní komise. Oba technici jednali podle dřívějších instrukcí a odstraňovali z laboratoře všecko, co přímo nesouviselo s připravenou akcí.

Po dokončení inspekce pravil Pearson ke čtveřici: „Naším úkolem je detekce bacilonosiče. Ze skupiny asi devadesáti pěti lidí, kteří v nemocnici přicházejí do styku s potravou, musíme určit jedince, který přinesl do nemocnice epidemií tyfu. Je to také otázka rychlosti; čím více času uplyne, tím víc se epidemie rozroste. Detekčním materiálem budou vzorky stolice, které začnou přicházet již dnes; většina jich přijde zítra.“

Oslovil Rogera McNeila: „Doktore McNeile, vaším hlavním úkolem v několika nejbližších dnech bude zadržet nepodstatnou práci, aby nezatěžovala laboratoř. Všechna obvyklá vyšetření se omezi na minimum; rozhodnete, která provedena být musí a která se o den či dva odloží. Neodkladné případy vyřídí Carl Bannister. Pracujte s ním co nejvíc, ale nenakládejte mu víc, než je nezbytné; ve volném čase se bude s námi podílet na hlavním projektu.“ McNeil přikývl a Pearson pokračoval: „Budete se starat o všechny pitevní a laboratorní zprávy. Vyřídte naléhavé, shromážděte ty, které mohou počkat. Jestliže se vyskytne diagnóza, kde si nebudete absolutně jist, poradíte se s doktorem Colemanem nebo se mnou.“

„Provedu. Pustím se do toho hned.“ McNeil vyšel.

Pearson pak instruoval ostatní: „Pro každou jednotlivou kulturu stolice použijeme zvláštní misku. Nechci riskovat současné zpracovávání více kultur na jedné misce, aby jedna nepřerůstala do druhé; zbytečně by se ztrácel čas a museli bychom začínat stále znovu.“ Otázal se Alexandra: „Máme dostatek MacConkeyho média, aby se dala zvládnout téměř stovka kultur?“

John Alexander byl bledý, jeho víčka byla zarudlá. Před půl hodinou se vrátil od Elizabeth. Odpověděl však pohotově:

„Ne, sotva tak na pár tuctů. Za normálních okolností vystačí toto množství na několik dnů.“

John Alexander si uvědomil, že jeho odpověď zapadla do obvyklého Pracovního tónu. Přemýšlel, jaké jsou jeho city k doktoru Pearsonovi. Nemohl je definovat. Tohoto starce, jehož nedbalost zavinila smrt jeho syna, by měl přece nenávidět! Možná, že později nenávist propukne. Teď však byl ochromen tupou, hlubokou bolestí a melancholií. Je dobré, že budou všichni zavaleni prací. Jemu alespoň pomůže překonat zármutek nad ztrátou dítěte.

„Pak tedy pracujte zatím na přípravě média, tak aby všechny misky byly pohotově. Budeme je potřebovat možná ještě dnes večer.“

„Začnu hned,“ ujistil ho Alexander a vyšel za McNeilem.

Pearson uvažoval nahlas: „Budeme mít devadesát pět kultur, řekněme stovku. Předpokládám, že padesát procent bude pozitivních na laktózu, takže jen další padesátku budeme vyšetřovat dále. Víc by jich nemělo být.“ Podíval se na Colemanu, jestli jeho rozbor potvrdí.

„Souhlasím,“ přikývl Coleman.

„Na jednu kulturu budeme potřebovat deset zkumavek s cukerným prostředím. Z padesáti původních kultur dostaneme pět set subkultur.“ Pearson se obrátil k Bannisterovi:

„Kolik máme čistých, sterilních zkumavek?“

Bannister v duchu počítal: „Asi dvě stě.“

„Jste si tím jist?“ pohlédl na něho zpytavě Pearson.

Bannister se zarděl. „Sto padesát určitě,“ upřesnil.

„Objednejte dalších tři sta padesát. Zavolejte do skladu a vyřídte jim, že je potřebujeme ještě dnes. Bez výmluv.

A řekněte, že o papíry se postaráme dodatečně.“ Pearson pokračoval: „Až to uděláte, připravte zkumavky po deseti.

Nachystejte všechny, které jsou po ruce, ostatní hned, jakmile dojdou.

Zkontrolujte zásoby cukrů. Budeme potřebovat po jedné zkumavce na glukózu, laktózu, dulcitol, sukrozu, manitol, maltózu, xylózu, arabinózu, rhamnózu a jednu na produkci indolu.“

Pearson vyjmenovával jednotlivé druhy cukrů bez nejmenšího zaváhání. Se stínem úsměvu upozornil Bannistera:

„Přehled s tabulkou reakcí u salmonelly typhi najdete na stránce šedesát šest laboratorních směrnic. Tak – a dejte se do toho.“

Bannister se obrátil a spěchal k telefonu.

Pearson se otočil k Davidu Colemanovi: „Kontroloval jste mě, nezapomněl jsem na něco?“

Coleman zavrtěl hlavou. Způsob, jak starý primář pohotově zvládl situaci, jak úplná a přehledná byla jeho opatření, Colemanu překvapil a imponoval mu. „Ne, nezapomněl jste vůbec na nic.“

Pearson se chvíli díval na mladšího kolegu a navrhl: „V tom případě si dejme kávu. Možná, že je to naše poslední příležitost na hezkých pár dnů.“

Mike Seddons odešel a Vivian si začala uvědomovat, jak ji bude chybět a jak strašně se potáhnou dny, ve kterých ho neuvidí. Přesto byla přesvědčena, že její návrh, aby se s Mikem několik dnů neviděli, je správný. Oba se budou moci přizpůsobit skutečnosti a jasněji promyslet budoucnost. O sobě Vivian uvažovat nemusela; svými city si byla jista, ale takhle to bylo pro Mika spravedlivější. Nebo to nebylo správné?

Poprvé ji napadlo, že svým jednáním žádala vlastně na Mikovi, aby jí svou lásku dokázal, zatímco její city měl přijmout bez pochyb.

Ale to přece nezamýšlela! Vivian nespokojeně přemítala:

Co kdyby Mike chápal její návrh takhle? Kdyby se mu jevila jako nedůvěřivá? Jako by se jí jeho oddanost nezdála. Při loučení nevypadal sice dotčeně, opravdu ne; ale možná, až si věci promyslí jako ona teď, bude přesvědčen, že to tak je?

Rozvažovala, jestli by mu měla zavolat nebo mu poslat dopis, kde by mu vysvětlila, co skutečně zamýšlela – to jest, kdyby si byla sama jista. Byla si vůbec jista – i teď? Někdy je tak těžké zachovat si jasnou hlavu; člověk udělá něco, o čem si myslí, že je to správné, a pak uvažuje, jestli by si to někdo mohl špatně vykládat, mohl by hledat skryté významy, které člověka nikdy ani nenapadly. Jak si může být člověk opravdu jist, co by měl udělat jako nejlepší věc... kdekoliv... vůbec?

Někdo zaťukal na dveře. Vstoupila paní Loburtonová. Při pohledu na ni Vivian rázem zapoměla, že je jí devatenáct let, že je dospělá a že je schopna sama o sobě rozhodovat.

Napřáhla k matce paže: „Oh, mami,“ zvolala, „já jsem tak hrozně zmatená!“

Fyzické prohlídky všech, kdo byli jakkoliv zapojeni v nemocničním stravování, pokračovaly velmi rychle. Na poliklinice v malé ordinaci, která se jako vejce vejci podobala řadě dalších, končil doktor Harvey Chandler prohlídku jednoho z kuchařů. „V pořádku,“ uzavřel rozhovor, „můžete se obléct.“

Zpočátku uvažoval, zda je důstojné, aby i on prováděl fyzické prohlídky. Ale rozhodl se pro a zaujal stanovisko velícího důstojníka, který se cítí morálně zavázán postavit se při útoku na nepřátelské pobřeží do čela svých oddílů.

Ve skutečnosti byl doktor Chandler nespokojen, že hlavními vůdci akce jsou doktor O'Donnell a doktor Pearson. O'Donnella funkce předsedy ústavní lékařské rady nepochybně opravňovala, aby se staral o prospěch celé nemocnice. Ale i tak, uvažoval, je pouze chirurg a tyf je v podstatě záležitostí internistů.

V jistém smyslu měl šéflékař pocit, že ho v současné krizi připravili o hlavní roli. V hloubi duše se doktor Chandler považoval za muže, který je osudem vyvolen k velkým úkolům. Jenže ty se vyskytují tak vzácně! A když konečně byla příležitost na dosah ruky, měl být odsouzen, když ne k menší, tedy přinejmenším k druhořadé roli. Musel ovšem připustit, že opatření, vypracovaná O'Donnellem a Pearsonem, fungují dobře a že všichni usilují o potlačení politováníhodné epidemie. Mírně se zamračil a připomněl kuchaři, který se oblékal: „Pamatujte, že musíte úzkostlivě dodržovat hygienu a při práci v kuchyni dbát o absolutní čistotu!“

„Ano, pane doktore.“

Sotva muž vyšel, vynořil se na prahu Kent O'Donnell.

„Haló,“ zahlaholil, „jakpak vám to jde?“

Chandler měl chuť odpovědět trochu svrchu. Ale pak usoudil, že prestiž v této situaci není podstatná. Podle jeho mínění byl O'Donnell někdy příliš demokratický. Na místo předsedy ústavní lékařské rady se však výborně hodil a jeho předchůdce se s ním nedal srovnat. Zcela přátelsky tedy odpověděl: „Zapomněl jsem počítat. Ale pokračujeme docela úspěšně. Jenže dosud se nic neukázalo.“

„Máš zprávy o našich tyfových nemocných?“ otázal se O'Donnell. „A o těch čtyřech podezřelých?“

„Můžeš je klidně převést na definitivní,“ odpověděl Chandler.

„A připiš si další dvě čárky na suspektní.“

„Je někdo z nich v nebezpečí?“

„Myslím, že ne! Zaplaťpánbůh za antibiotika! Před patnácti lety bychom na tom byli podstatně hůř než dnes!“

„Máš pravdu!“ O'Donnell se ani neptal, jak postupuje izolace. Přes určitou Chandlerovu pompéznost bylo možno se na něho v léčebných otázkách naprosto spolehnout.

„Z nemocných jsou dvě sestry,“ pokračoval Chandler.

„Jedna slouží na psychiatrii, druhá na urologii. Další dva jsou muži, dělník od generátoru a úředník z archivu.“

„Zajímavé, pocházejí z nejrůznějších oblastí nemocnice,“ poznamenal zamýšleně O'Donnell.

„Právě! Jediným společným jmenovatelem je skutečně nemocniční strava. Všichni čtyři se stravují v ústavní jídelně.“

Není pochyb o tom, že jsme na správné stopě.“

„Nebudu tě zdržovat,“ omlouval se O'Donnell. „Venku čekají další dva, někteří kolegové jich mají víc. Budeme je muset přesunout.“

„Beze všeho,“ přisvědčil Chandler. „Budu pokračovat, dokud nebudou všichni vyšetřeni. Nesmíme přestat, ať boj trvá jakkoliv dlouho.“ Trochu se na své židli povytáhl, jako by ho ovanula perut' hrdinství a stará sláva dodala zvučnosti jeho slovům.

„Výborně,“ souhlasil O'Donnell. „Raději nebudu překážet.“

O'Donnellova střízlivá reakce se šéflékaře trochu dotkla.

„Řekl bys, prosím tě, sestře, aby mi sem poslala dalšího?“ požádal ho škrobeně.

„Spolehni se.“

O'Donnell vyšel a vzápětí vstoupila pomocná kuchařka.

V ruce držela kartu.

„Posaďte se!“ oslovil ji Chandler. „A dejte mi ten formulář!“

Položil jej před sebe a připravil si čistý tiskopis pro anamnézu.

„Ano, pane,“ piplo děvče.

„Tak, napřed sepíšeme všechno o zdravotním stavu vašem a vaší rodiny – tak zevrubně, jak bude třeba. Začneme rodiči!“

Kladl dříve obvyklé otázky, a formulář se plnil poznámkami, které Chandler hbitě zapisoval. Výsledkem jeho práce bude jako vždy příkladná, vzorná anamnéza, která by se hodila do kterékoliv lékařské učebnice. Doktor Harvey Chandler se stal šéflékařem nemocnice Three Counties mimo jiné právě pro svou nesmírně přesnou, svědomitou klinickou práci.

Kent O'Donnell opustil hlavní stan ambulantního oddělení a poprvé se zamyslel nad některými událostmi dnešního dne s jakýmsi odstupem. Odpoledne pokročilo a od rána se zběhlo tolik událostí, že ani nebylo možno dosud odhadnout jejich důsledky.

V rychlém a neočekávaném sledu došlo nejprve k incidentu s chybnou diagnózou u Alexanderova dítěte a k jeho smrti.

Následoval vyhazov Pearsona, odchod Charlieho Dornbergera do penze a objev, že po více než šest měsíců byla v nemocnici zanedbávána základní hygienická pravidla; vyskytl se tyfus a nad nemocnicí Three Counties visí jako Damoklův meč hrozba vážné epidemie.

Jako by se náraz roztrhl pytel smůly. Proč? Kde hledat příčinu? Byl to náhlý symptom skryté slabosti, která se najednou projevila? Nedojde ještě k horším věcem? Byly dnešní události signálem obecného brzkého rozkladu? Byli všichni vinni – pocitem samolibosti – podněcoval ji snad sám O'Donnell?

Všichni jsme byli příliš jisti, rozvažoval, že naše vedení je lepší než minulé. Usilovali jsme o to. Věřili jsme, že budujeme pokrokový chrám zdraví, místo, kde budeme léčit a dál se učit. Selhali jsme! Selhali jsme hanebně a slepě, protože jsme měli jen dobré úmysly? Byli jsme hloupí a nevidoucí, když jsme s očima upřenými do oblak, oslnění září ideálů, ignorovali prosté, pozemské varování každodenní všednosti?

Co jsme vybudovali? O'Donnell zpytoval svědomí. Je nemocnice Three Counties opravdu místem, kde se lidé uzdravují? Nebo jsme ve své bláhovosti vztyčili jen nabilený náhrobek, prázdnou, antiseptickou skořepinu?

O'Donnell byl zaujat svými palčivými, naléhavými myšlenkami tak, že procházel nemocničními chodbami popaměti, ani si své okolí neuvědomoval. Došel tak až do své ordinace.

Zamířil k oknu a zadíval se na nádvoří před nemocnicí.

Bylo tam živo, jako vždy; lidé přicházeli, odcházeli. Nějaký muž, napadající na nohu, se opíral o rameno ženy; prošli pod O'Donnellovým oknem a zmizeli z dohledu. Přijel vůz, vyskočil z něho muž a pomáhal nastoupit ženě. Objevila se sestra a podala ženě dítě. Dveře praskly, vůz se rozjel. Vzor. něm poli O'Donnellova pohledu se objevil chlapec s berlemi; pohyboval se rychle, přenášel váhu těla z jedné strany na druhou s hbitostí dlouhého tréninku. Zastavil ho starý muž v plášti do deště, který nevěděl, kam má zamířit. Chlapec ukázal směr a oba zamířili ke vchodu do nemocnice.

O'Donnellovi napadlo: Přicházejí k nám se svými trampotami v upřímné důvěře v naše schopnosti. Jsme jí hodni?

Vyrovnej se naše úspěchy našim nezdarům? Dokážeme časem napravit své chyby oddaností ke svému povolání?

Dozvíme se to kdy vůbec?

Jeho myšlenky přeskočily k praktičtějším otázkám. Po dnešku musí dojít k mnoha změnám. Je nutno horlivě hledat všechny nedostatky, nejenom ty, které jsou známé, i ty, které se dosud neprojevily. Musí důkladně hledat slabosti – sami mezi sebou i v nemocničním provozu. Je nezbytná větší sebekritika, hlubší zkoumání vlastních možností. Dnešek by se měl stát jasným výstražným signálem, křivočarou pokání, znamením nového začátku.

Čeká je mnoho úkolů. Musí začít s patologií, slabým bodem, kde soužení začalo. Ale reorganizace bude nutná i jinde, neobejdou se bez ní mnohá další oddělení. Teď, kdy bylo definitivně stanoveno, že práce na přístavbě nemocnice začnou na jaře, je možno oba programy spojit. O'Donnell se zabral do plánování, mozek pracoval rychle a přesně.

Do jeho úvah ostře zazvonil telefon.

„Doktore O'Donnelle, máte meziměsto!“ oznámila ústředna.

Volala Denisa. Její hlas zněl tichou chraptivostí, která ho tolik přitahovala. Po pozdravu řekla: „Kente, miláčku, chci, abys přijel na nejbližší víkend do New Yorku. Pozvala jsem na pátek večer malou společnost a ráda bych tě představila.“

Na zlomek okamžiku zaváhal. Pak odpověděl: „Je mi moc líto, Deniso, ale nemohu!“

„Musíš přiletět!“ její hlas naléhal. „Už jsem rozeslala pozvánky a nemohu je zrušit!“

„Nerozumíš mi, Deniso!“ Snažil se najít správná slova.

„U nás vypukla epidemie. Musím zde zůstat tak dlouho, dokud ji nezvládneme – a i pak ještě nějakou dobu, než se provede pár dalších nezbytných opatření.“

„Tys mi ale slíbil, nejdražší, že přijdeš, kdykoliv tě zavolám!“ V jejím hlase se slabě ozvala nedůtklivost.

O'Donnell si přál, aby Denisa byla blíž. Byl přesvědčen, že by pochopila, kdyby s ní mohl mluvit osobně. Opravdu by to dokázal?

„Netušil jsem bohužel, že nemocnici postihne něco podobného,“ vysvětloval.

„Ale ty jsi přece v nemocnici na vedoucím místě! Určitě můžeš někoho pověřit, aby tě na těch pár dní zastoupil!“

Bylo zřejmé, že Denisa nemá nejmenší chuť porozumět.

„Nemohu se dát zastoupit,“ namítl klidně.

Na druhém konci linky bylo ticho. Potom Denisa lehce pronesla: „Varovala jsem tě, Kente – nedovedu se dělit.“

Začal znovu: „Deniso, drahá, prosím tě...“ zarazil se.

„Je to tvá konečná odpověď?“ hlas v telefonu byl stále ještě jemný, téměř hladící.

„Musí být, moc lituji,“ odpověděl. „Přihlásím se, Deniso, jakmile se budu moci uvolnit,“ dodal.

„Dobře. Zavolej,“ řekla. „Sbohem, Kente.“

„Sbohem,“ opáčil a zamyšleně pověsil sluchátko.

Bylo pozdní odpoledne, druhého dne tyfové epidemie.

Jak doktor Pearson správně předpověděl, bylo včerejšího odpoledne dodáno laboratoři jen málo vzorků stolice; většina byla odevzdána během dneška.

Vzorky v malých miskách s víčky byly srovnány v řadách na prostředním stole. Každý byl označen štítkem se jménem a Pearson, sedící na dřevěné židli na jednom konci stolu, jim přiděloval sériové laboratorní číslo a připravoval průvodky, do nichž se budou postupně zaznamenávat výsledky vyšetření.

Po předběžné přípravě formulářů podal Pearson každý jednotlivý vzorek buď Davidu Colemanovi nebo Johnu Alexanderovi, kteří bok po boku připravovali z misek kultury.

Barnister, sedící osaměle u postranního stolu, prováděl ostatní požadovaná laboratorní vyšetření, o nichž McNeil, trůnící v kanceláři patologického oddělení, rozhodl, že nemohou být odložena.

Laboratoř páchla.

Až na Davida Colemana všichni v místnosti kouřili. Pearson vyfukoval ze svého doutníku velká oblaka kouře, aby potlačil zápach, který se rozlézal místností při každém zvednutí víčka na miskách se vzorky stolice. Pearson hned zpočátku mlčky nabídl Colemanovi doutník a mladší patolog si jej dokonce zapálil. Ale zjistil, že doutník je téměř stejně nepříjemný jako vzduch nesmíšený s kouřem, a nechal jej vyhasnout.

Mladý nemocniční poslíček, Bannisterův úhlavní nepřítel, s nesmírným zadostiučiněním přinášel stále další dávky vzorků a žádnou neopomněl doprovodit posměšným vtípem. Při prvním zastavení se podíval na Bannistera a usměvavě prohodil:

„K doručení těchto pokladů bylo vybráno fakticky to nejvhodnější místo!“ Později hlásil Colemanovi: „Šest nových vúní pro vás, doktore!“ Teď postavil sérii v krabici před Pearsona a zeptal se: „Je libo smetanu a cukr, pane?“

Pearson něco zabručel a pokračoval v psaní.

John Alexander pracoval metodicky a soustředěně. Plynulým pohybem, jehož si David Coleman všiml již při prvním setkání, sáhl vždycky po novém vzorku, odstranil víčko, přitáhl si Petriho misku a krejónem na ni přepsal číslo z víčka.

Potom sterilizoval nad plamenem kahanu malou platinovou smyčku, upevněnou na konci dřevěného držadla. Nabral na ni malé množství vzorku stolice a přenesl je do zkumavky se sterilním solným prostředím. Proces opakoval a přenesl platinovou smyčkou na malý vzorek na kultivační misce kapku příslušného roztoku. Pohyboval smyčkou v rovnoměrných, pravidelných tempech.

Označil štítkem zkumavku se solným prostředím a postavil ji do stojánku. Petriho misku s kulturou přenesl do inkubátoru. Tam zůstane až do druhého dne, kdy – bude-li to nutné – se začne se subkulturami. Tento proces nebylo možno zrychlit.

Jak se otáčel, spatřil těsně za sebou Davida Colemana.

Ztišil hlas, vědom si přítomnosti doktora Pearsona na druhém konci laboratoře. „Pane doktore, rád bych vám něco pověděl.“

„Copak?“ Coleman přidal svou Petriho misku do inkubátoru a zavřel dvířka.

„Já... totiž... rozhodli jsme se s Elizabeth jednat podle vaší rady. Pokusím se o přijetí na lékařskou fakultu.“

„To jsem rád,“ odvětil Coleman s účastí. „Jistě se vám to podaří.“

„Co se podaří?“ otázal se Pearson, který zvedl hlavu a pozoroval je.

Coleman se vrátil na své místo, sedl si a otevřel nový vzorek.

„John mi právě sdělil,“ odpověděl klidně, „že se rozhodl podat si přihlášku na lékařskou fakultu. Nedávno jsem mu to doporučil.“

„Oh.“ Pearson se pronikavě zadíval na Alexandra. „Můžete si studium dovolit?“

„Má žena nastoupí do zaměstnání, pane doktore. A já bych chtěl ve volném čase pracovat v laboratoři na částečný úvazek. Dělá to tak spousta mediků.“ Alexander se odmlčel, podíval se na Colemana a dodal: „Vím, že to nebude lehké. Ale myslíme si s Elizabeth, že pro velký cíl se musí i něco obětovat.“

„Chápu.“ Pearson vyfoukl oblak kouře. Odložil doutník.

Chtěl ještě něco říci, ale zaváhal. Konečně se přece jen otázal:

„Jak se daří vaší ženě?“

Alexander tiše odpověděl: „Děkuji za zeptání. Zotavuje se.“

Už je jí lépe.“

Chvilí bylo ticho. Potom Pearson zvolna pronesl: „Přál bych si, aby existovalo něco, co bych vám mohl říci.“ Odmlčel se. „Ale nepředpokládám, že by slova mohla něco napravit.“

Alexanderovy oči se setkaly s očima starého pána. „Ne, doktore Pearstone,“ přitakal, „to by nemohla.“

Vivian byla v nemocničním pokoji sama. Pokoušela se číst román, který jí přinesla maminka, ale nevnímala, co čte.

Vzdychla a odložila knihu. Teď si zoufale přála, aby nevyutila na Mikovi slib, že nepřijde! Má pro něho poslat? uvažovala. Oči jí zabloudily k telefonu. Kdyby zavolala, přišel by možná za pár minut. Byl na místě její pošetilý návrh, aby se několik dnů neviděli a oba mohli všechno promyslet? Vždyť se přece mají rádi, copak to nestačí? Má zavolat? Ruka zaváhala. Už – už zvedala sluchátko, ale důslednost jí v tom zabránila. Ne! Počká! Vždyť dnes už je druhý den. I tři další rychle uplynou – a pak bude mít Mika pro sebe – nadobro.

V obývací hale křídla sekundářů využíval Mike Seddons půl hodiny volna. Ležel na zádech na jedné z pohodlných kožených pohovek a dělal přesně to, oč ho prosila Vivian.

Uvažoval, jaké by bylo manželství s ženou, která má jen jednu nohu.

## DVACÁTÁ TŘETÍ KAPITOLA

Minulo právě poledne. Od objevu prvních čtyř případů tyfu v nemocnici Three Counties uplynuly čtyři dny.

V kanceláři správce seděl mlčky, s vážnou tváří předseda správní rady Orden Brown a Kent O'Donnell. Poslouchali telefonický rozhovor Harryho Tomaselliho.

„Ano,“ odpověděl správce. „Chápu.“ Nastala přestávka, pak pokračoval: „V případě nutnosti provedeme všechno potřebné. Tedy v pět hodin odpoledne. Sbohem.“ Odložil telefon.

„Nuže?“ zeptal se netrpělivě Orden Brown.

„Městský zdravotní úřad nám dává lhůtu do dnešního večera,“ oznámil tiše Tomaselli. „Jestliže nedokážeme do té doby objevit bacilonosiče, budeme muset zavřít kuchyni.“

„Uvědomuji si, co to znamená?“ O'Donnell vstal a jeho hlas byl vzrušený. „Copak nevědí, že toto opatření bude mít prakticky stejný dopad, jako kdyby zavřeli nemocnici?“

Oznámil jsi jim, že pro tak vysoký počet lidí nemůžeme obstarat potravu zvenčí? Že náhradní stravování se dá zařídit jen pro hrstku pacientů?“

„Samozřejmě že jsem jim všechno vysvětlil,“ pravil Tomaselli stále klidně. „Ale ničeho jsem nedosáhl. Městský zdravotní úřad se bojí vypuknutí epidemie ve městě.“

„Co je nového na patologii?“ zeptal se Orden Brown.

„Nic,“ zakroutil O'Donnell hlavou. „Pracuji. Byl jsem tam před půl hodinou.“

„Tomu nerozumím,“ předseda správní rady byl rozčilen; tak rozrušeného ho O'Donnell ještě neviděl. „Uběhly čtyři dny, v nemocnici je deset případů tyfu – z toho čtyři pacienti – a my stále nejsme schopni najít zdroj!“

„Pro naši laboratoř je to obrovský úkol,“ hájil oddělení O'Donnell. „Lidé v ní neztratili ani minutu.“

„Nikdo je neobviňuje!“ vyjel Orden Brown. „V tomto stadiu ne. Ale musíme mít nějaké výsledky!“

„Joe Pearson mi sdělil, že konečné výsledky subkultur očekávají zítra před polednem. Jestli je bacilonosič mezi lidmi, kteří jsou zapojeni ve stravování, bude v té době identifikován. Nemůžeš přesvědčit úředníky ze zdravotního úřadu, aby nám dali lhůtu – alespoň do zítřejšího poledne?“ naléhal O'Donnell.

Správce zavrtěl hlavou. „Už jsem to zkoušel. Poskytli nám čtyři dny. Déle nechtějí čekat. Referent městského zdravotního úřadu byl u nás dnes ráno a přijde znovu v pět hodin odpoledne. Jestliže do té doby nebudeme mít žádnou zprávu, budeme muset přijmout jejich úřední rozhodnutí.“

„A co bude nutno v tom případě dělat?“ otázal se Orden Brown.

„Moje oddělení už na tom pracuje,“ řekl Harry Tomaselli zdrceně. Úzkost ho svírala stejně jako ostatní. „Vycházíme z předpokladu, že budeme muset nemocnici zavřít.“

Nastalo ticho. Potom se správce zeptal: „Kente, mohl bys sem odpoledne přijít na tu schůzku s referentem městského zdravotního úřadu?“

„Zajisté,“ souhlasil O'Donnell hluše, „přijdu.“

Napětí v laboratoři bylo stejně veliké jako únava tří mužů, kteří v ní pracovali.

Doktor Joseph Pearson byl vyčerpaný, jeho víčka byla zarudlá a v pomalosti jeho pohybů se zrcadlila slabost.

Čtyři dny a tři noci zůstal v nemocnici; jen několik hodin si zdříml na lehátku, které mu postavili v jeho kanceláři.

Naposled se holil před dvěma dny; jeho oblek byl pomačkaný a vlasy rozčuchané. Jen druhý den kalamity na několik hodin z patologie zmizel; nikdo nevěděl, kam Coleman nemohl o něm dát žádnou informaci na četné dotazy ani správci, ani Kentu O'Donnellovi. Pearson se později objevil, svou nepřítomnost nikomu nevysvětloval a pokračoval v práci na kulturách a subkulturách, které je až dosud všechny zaměstnávaly.

„Kolik jsme jich udělali?“ zeptal se Pearson.

Doktor Coleman nahlédl do přehledu: „Osmdesát devět,“ ohlásil. „Dalších pět je v inkubátoru; budou hotovy zítra ráno.“

David Coleman sice vypadal svěžeji než starý patolog a nejevil žádnou vnější známku zanedbání, které bylo zřetelně patrné na Pearsonovi, ale byl tak unavený, že začal uvažovat, zda vydrží tak dlouho jako starý pán. Oproti Pearsonovi spal Coleman každou z těch tří nocí pohodlně ve svém bytě; z laboratoře odcházel o půlnoci a ráno nastupoval kolem šesté.

Přesto, že přicházel tak časně, podařilo se mu jen jednou předstihnout Johna Alexandera o několik minut. Pokaždé již mladý laborant seděl na své stoličce; pracoval stejně rytmicky jako na začátku, jako spolehlivý, dobře namazaný stroj; jeho pohyby byly přesné a hospodárné, jeho psané zprávy o každém zkušebním stadiu byly pečlivě zaznamenány hezkým, čitelným rukopisem. Po první instrukci nebylo už nutné něco mu opakovat nebo doplňovat. Alexander byl tak schopný a odpovědný, že doktor Pearson po počáteční kontrole jeho výsledků pochvalně pokynul hlavou a nechal jej pak pracovat zcela samostatně.

Pearson se obrátil od Colemanu k Alexanderovi a zeptal se:

„Co ukazují přehledy o subkulturách?“

„Z osmdesáti devíti misek jich bylo vyčleněno dvaadváct,“ přečetl Alexander z poznámek, „a z nich bylo připraveno dvě stě osmdesát subkultur.“

Pearson v duchu počítal. Polohlasem prohodil: „To znamená, že máme kontrolovat ještě dalších sto deset subkultur včetně dnešního přírůstu.“

David Coleman pohlédl na Johna Alexandera a přál si vědět, co asi mladý muž cítí, zda mu intenzivní práce, do které se vrhl s plným zaujetím, umožňuje alespoň trochu zmírnit osobní zármutek. Od smrti jeho dítěte uplynuly čtyři dny. Prvotní šok a zoufalství, které přemohlo mladého muže na začátku, odeznělo, aspoň na povrchu. Coleman se však

dohadoval, že bolest Johna Alexandra je ještě příliš živá; svědčilo o tom Alexanderovo rozhodnutí zapsat se na lékařskou fakultu. Byl to námět, jímž se Coleman dosud nezabýval, ale předsevzal si, že po překonání epidemie si o tom s Alexanderem pořádně podebatuje. Chtěl mu na základě vlastních zkušeností poskytnout radu i pomoc. Jak sám Alexander poznamenal, nebude pro něho studium lehké, zvláště po stránce finanční. Vzdát se možnosti vydělávat a stát se znovu studentem není jednoduché. Coleman mu chtěl nejen poradit, ale také ho uchránit různých škobrtnutí.

Čtvrtý člen původního laboratorního týmu, Carl Bannister, byl momentálně vyřazen. Pracoval nepřetržitě tři dny a většinu nocí, zvládl sám obvyklou všední laboratorní práci a pomáhal ostatním, kde mohl. Dnes ráno byl tak blízký zhroucení, že nemohl skoro mluvit, a David Coleman ho bez porady s Pearsonem poslal domů. Carl Bannister přijal jeho rozhodnutí vděčně a bez námitek.

Přípravné práce na vzorcích stolice, přicházejících do laboratoře, pokračovaly bez přerušení. Druhého dne byly totiž vzorky, které byly jako první dány do inkubátoru, hotovy pro laboratorní vyšetření. Aby byla práce plynulá, rozdělil doktor Pearson znovu úkoly. John Alexander a on sám zpracovávali nové stadium, zatímco David Coleman se věnoval vzorkům, které stále přicházely.

Po vynětí vzorků z inkubátoru ukazoval zarůžovělý povrch zahřátého obsahu Petriho misek malé, vlhké kolonie bakterií tam, kam byly předešlého dne naneseny malé vzorky lidských výkalů. U každého jednotlivého vzorku stolice, obsahujícího milióny bakterií, bylo třeba oddělit neškodné kolonie od těch, které bylo nutno dále prozkoumat.

Zarůžovělé kolonie bakterií se ihned vylučovaly, protože neposkytovaly živnou půdu tyfu. Bledé kolonie, ve kterých se mohly tyfové bacily skrývat, poskytovaly vzorky pro subkultury, které se vytvářely ve zkumavkách s kapalným cukerným prostředím. Pro každou původní kulturu byla použita zvláštní zkumavka s odlišnou reagentií. Bylo jich deset. Po delším zahřívání v inkubátoru mohly tyto reagentie ukázat, který vzorek stolice obsahuje hrozné, nakažlivé zárodky tyfu.

Dnes, čtvrtý den, měla laboratoř konečně všechny vzorky stolice. Odevzdali je všichni, kdo byli v nemocnici jakkoliv zaměstnáni u příjmu, přípravy či rozdělování potravy.

Zpracování skončí někdy v průběhu zítřka. Těch dvě stě osmdesát subkultur, o nichž referoval John Alexander, bylo rozděleno ve stojácích po laboratoři a v inkubátorech. Ačkoliv mnoho z nich bylo už po závěrečné kontrole kompletně hotovo, dosud se neobjevil ten jediný – podezřelý bacilonosič tyfu – kterého tak úzkostlivě a horlivě hledali po celé dny a noci.

Telefon zavěšený na stěně zazvonil a Pearson, který seděl k němu nejbliž, zvedl sluchátko. „Ano?“ poslouchal a odpověděl. „Ne, dosud ne. Řeknu vám. Zavolám hned, jakmile něco objevíme.“ Zavěsil aparát.

John Alexander zapsal zjištěný údaj do přehledu a náhlá únava jej přinutila opřít se o rovné opěradlo laboratorní stoličky. Na okamžik v náhlé nečinnosti zavřel s úlevou oči.

David Coleman, pracující vedle něho, ho vyběhl: „Johne, proč na hodinku nebo na dvě nevysadíte? Nechtěl byste si zaskočit nahoru za svou ženou?“

Alexander vstal. Kdyby zůstal sedět, asi by usnul. „Dokončím tuto sérii,“ pravil, „a pak za ní zaběhnu.“

Vzal z inkubátoru stojánek se subkulturami, vzal si nový formulář a připravil si jej pro zápis výsledků z deseti zkumavek s cukernými roztoky, které chtěl vyšetřit. Podíval se na hodiny na stěně laboratoře. Překvapeně zjistil, že pracovní doba čtvrtého dne končí. Bylo za deset minut pět hodin odpoledne.

Kent O'Donnell odložil sluchátko telefonu a na nevyslovenou otázku Harryho Tomaselliho odpověděl: „Joe Pearson žádné nové zprávy nemá!“

Ve správcově kanceláři, vykládané březovým dřevem, se rozhostilo ticho. Oba muži si byli vědomi hrozného významu dosavadních negativních hlášení. Věděli, že mimo administrativní oddělení se provoz nemocnice zpomaluje až k případnému úplnému zastavení.

Od časného odpoledne se začal uskutečňovat plán Harryho Tomaselliho o omezení služeb pacientům, který připravil na začátku kalamity. Stal se nutným, protože hrozilo nebezpečí, že nemocniční kuchyni bude nutno uzavřít. Dvojice místních restaurací připraví spojenými silami zítřejší snídani a stovku jídel pro pacienty, kteří nemají dietu, a bude je dopravovat do nemocnice pro vážně nemocné, které není možno přemístit. Z ostatních jich bude co nejvíc propuštěno domů a ti, u nichž je hospitalizace nezbytná, budou převezeni do nemocnic a zdravotních zařízení v Burlingtonu a v jeho okolí, jež se už připravovala přijmout podle svých kapacit mimořádný přísun pacientů z nemocnice Three Counties.

Poněvadž Harry Tomaselli předpokládal, že se transport nemocných protáhne až do noci, dal před hodinou příkaz k zahájení evakuace. Veškeré ambulance, svolané telefonicky a vysílačkami, se začaly shromažďovat před nouzovým východem.

Na odděleních a v soukromých pavilónech pracovali mezitím lékaři a sestry plnou parou; přenášeli nemocné na vozíky a pojízdná křesla a připravovali je na neočekávanou cestu. Ti z nich, kteří měli čas přemýšlet, byli smutní.

Poprvé za svou čtyřicetiletou historii odkazovala nemocnice Three Counties nemocné a postižené od svých bran.

Někdo lehce zaklepal. Vstoupil Orden Brown. Pozorně vyslechl zprávu Harryho Tomaselliho o tom, co zařídil od schůzky, před čtyřmi hodinami. Po skončení referátu se otázel:

„Byli tady už ze zdravotního úřadu?“

„Ještě ne, právě je čekám,“ odvětil Tomaselli.

„Jestli nemáte nic proti tomu, počkám na ně s vámi,“ poznamenal Orden Brown.

Po chvíli se předseda správní rady obrátil k O'Donnellovi:

„Kente, máme teď sice důležitější starosti, ale raději ti ten vzkaz vyřídím hned, abych na to nezapomněl. Volal mi Eustace Swayne. Přeje si s tebou mluvit, až skončí stav ohrožení.“

Otevřenost této žádosti vzala O'Donnellovi dech. Bylo mu zřejmé, proč s ním chce Eustace Swayne mluvit; z jediného důvodu: hodlá využít moci svých peněz a ovlivnit jeho rozhodnutí ve prospěch svého přítele Joea Pearsona. Po všem, co se v posledních dnech zběhlo, zdálo se mu neuvěřitelné, že může existovat taková zaslepenost a taková zaujatost.

O'Donnell zlostně vybuchl: „Ať jde Eustace Swayne k čertu i se všemi svými obchodními domy!“

„Rád bych ti připomenul,“ řekl Orden Brown ledově, „že mluvíš náhodou o členu správní rady nemocnice! Ať je tvá nechuť k němu jakkoliv silná, má přinejmenším právo na zdvořilost!“

O'Donnell se podíval na Ordena Browna planoucímá očima. Dobrá, pomyslně si. Jestli jde o vyložení karet, tak je tedy vyložme. S politikou v nemocnici jsem však jednou provždy skončil.

Na správcově stole zazněl bzučák. „Pane Tomaselli,“ ozval se dívčí hlas v mikrofону, „právě přijel referent městského zdravotního úřadu.“

Bylo za tři minuty pět hodin odpoledne.

Zvony na věži chrámu Vykupitele odbily rozhodující pátou hodinu a Kent O'Donnell si vzpomněl, že i toho rána před šesti týdny, kdy byl poprvé varován před hrozící katastrofou, oznamovaly takto čas. Vedl chodbami nemocnice Three Counties malou skupinu; kromě Ordena Browna ji tvořili Harry Tomaselli a doktor Norbert Ford, referent zdravotního úřadu města Burlingtonu. Za nimi kráčela hlavní dietní sestra Straughanová, která přišla do správcovy kanceláře, právě když vycházeli, a mladý úředník z městského zdravotního úřadu, jehož jméno O'Donnell při zběžném představování přeslechl.

Hněv primáře chirurgie zatím vyprchal; nyní byl rád, že vyrušení před několika minutami zabránilo vážné rozepři mezi ním a Ordenem Brownem. Uvědomil si, že všichni, i on sám, byli v uplynulých dnech vystaveni nepřírozenému napětí; nemohl vinit předsedu správní rady z ničeho zlého, neboť mu pouze vyřídil vzkaz. Rozpor se přece týkal O'Donnella a Eustace Swayna; byl rozhodnut setkat se se starým milionářem co nejdříve po skončení tyfové epidemie. Jakmile mu Swayne předloží nějaké své kompromisní návrhy, odpoví mu prostými, holými slovy, bez ohledu na následky.

Na O'Donnellův návrh se skupinka ubírala do patologické laboratoře. Referentovi městského zdravotního úřadu pravil:

„Aspoň se na vlastní oči přesvědčíte, že děláme opravdu všechno, abychom zdroj infekce zjistili!“

Doktor Ford zpočátku odmítal. „Nebylo nejmenšího náznaku, že neděláte, a pochybuji, že bych mohl cokoliv dodat k tomu, co dělají vaši patologové,“ řekl. Nakonec vyhověl O'Donnellovu naléhání a nyní směřovali do patologické laboratoře v suterénu.

Skupina vešla; John Alexander vzhledl, ale pokračoval v cukrovém testu, který právě prováděl. Jakmile Pearson uviděl O'Donnella a Ordena Browna, utřel si obě ruce do svého už pořádně špinavého pracovního pláště a vyšel jim vstříc. Harry Tomaselli kývl na Davida Colemana, aby se k nim připojil.

O'Donnell všechny představil. Pearson podal doktoru Norbertu Fordovi ruku a referent městského zdravotního úřadu se zeptal: „Přišli jste už na něco?“

„Dosud ne,“ ukázal Pearson rukou kolem dokola po laboratoři. „Jak vidíte, stále ještě pracujeme.“

O'Donnell se vmísil: „Joe, musím ti oznámit, že doktor Ford nařídil uzavřít naši nemocniční kuchyni.“

„Dnes?“ podivil se Pearson.

Referent městského zdravotního úřadu vážně přikývl:

„Dnes.“

„To přece nemůžete udělat! To je směšné!“ Projevil se starý, agresivní Joe Pearson; jeho hlas zněl bojovně, oči metaly blesky za maskou únavy. Zahřměl: „Poslyšte, člověče, budeme pracovat přes noc; všechny subkultury budou zítra dopoledne hotovy! Jestli bacilonosič existuje, máme všechny šance, že ho najdeme!“

„Lituji,“ zavrtěl referent zdravotního úřadu hlavou. „Nemůžeme to riskovat.“

„Zavřít kuchyni znamená zavřít nemocnici!“ vzkypěl Pearson.

„Do zítřka přece můžete počkat – aspoň do zítřejšího poledne!“

„Bohužel, nemůžeme,“ doktor Ford byl zdvořilý, ale neústupný.

„Chápejte, nejde o moje osobní rozhodnutí. Město si prostě nemůže dovolit rozsáhlejší epidemii. V tomto okamžiku je sice omezena na stěny nemocnice, ale kdykoliv se může rozšířit dál. Na to právě myslíme.“

Harry Tomaselli se vmísil: „Večeře je poslední jídlo, které podáváme, Joe! Posíláme domů všechny lehčí pacienty a většinu převážíme do jiných ústavů.“

Nastalo ticho. Svaly Pearsonova obličej se chvěly. Jeho hluboko posazené oči s rudými víčky téměř slzely. „Nikdy mě nenapadlo, že se dožiju takového dne...“ řekl skoro šeptem.

Skupina se obrátila k odchodu; O'Donnell tiše pronesl:

„Po pravdě řečeno, Joe, ani já jsem si to nepomyslel.“

Došli skoro ke dveřím, když John Alexander zvolal: „Mám ho!“

Obrátili se jako jeden muž. Pearson zachraptěl: „Co máte?“

„Bacilonosiče!“ Alexander ukázal na řádku zkumavek s reagenciemi ve stojánku, na nichž právě pracoval.

„Ukažte!“ Pearson přeběhl laboratoř. I ostatní se vraceli.

Pearson se zahleděl na řadu zkumavek. Nervózně přešel jazykem okorálé rty: Jestli má Alexander pravdu, pak nastal okamžik, který je stál tolik dřiny. „Hlaste reakce,“ nařídil.

John Alexander zvedl příručku s tabulkou biochemických reakcí bakterií na cukerné prostředí ve zkumavkách. Založil si sloupec „salmonella typhi“ a připravil se ke čtení.

Pearson vzal do ruky první z deseti zkumavek. Zvolal:

„Glukóza!“

Alexander zkontroloval údaj v protokolu a odpověděl:  
„Kyselá reakce, bez plynu.“  
Pearson přikývl. Vrátil zkumavku do stojánku a vzal druhou:  
„Laktóza!“  
„Bez kyselé reakce, bez plynu,“ četl Alexander.  
„Správně. Dulcitol!“  
Alexander hlásil: „Bez kyselé reakce, bez plynu.“  
„Sukróza!“  
„Bez kyselé reakce, bez plynu.“ Opět správná reakce na bacil tyfu. Napětí v místnosti stoupalo.  
Pearson vzal další zkumavku: „Manitol.“  
„Kyselá reakce, bez plynu.“  
„Správně. Další: Maltóza.“  
„Kyselá reakce, bez plynu.“  
Pearson přikývl. Šest zkumavek odpovídalo, čtyři zbývaly.  
„Xylóza,“ pokračoval.  
Alexander odpověděl: „Kyselá reakce, bez plynu.“  
Sedm.  
„Arabinóza!“  
John Alexander četl: „Buď kyselá reakce, bez plynu, nebo vůbec žádná reakce.“  
„Žádná reakce,“ přikývl Pearson.  
Osm. Už jen dvě.  
„Rhamnóza.“  
„Bez reakce.“  
Pearson prohlédl zkumavku. Tiše přisvědčil: „Bez reakce.“  
Už jen jedna jediná.  
U poslední zkumavky se Pearson otázel: „Produkce indolu?“  
„Negativní,“ vyhrkl Alexander a odložil příručku.  
Pearson se obrátil k ostatním a oznámil: „Není pochyb.  
Máme bacilonosiče.“  
„Kdo je to?“ vzpamatoval se správce.  
Ze štítku na Petriho misce Pearson přečetl: „Číslo sedmdesát dva.“  
David Coleman popadl vlastní rukou psaný jmenný seznam a oznámil: „Charlotta Burgessová.“  
„Známi!“ zasáhla rychle paní Straughanová. „Pracuje u pultu.“  
Všechny pohledy zamířily bezděky k hodinám. Bylo sedm minut po páté.  
Paní Straughanová zvolala rozčileně: „Večeře! Začínají podávat večeři!“  
„Pojdme rychle do jídelny!“ Harry Tomaselli byl u dveří dřív, než dopověděl.

V druhém patře nemocnice vrchní sestra pohlédla na číslo Vivianina pokoje a vstoupila.  
„Ano – slečna Loburtonová,“ podívala se do přehledu a poznamenala na něj tužkou jakýsi údaj. „Budete převezena na Západní burlingtonskou kliniku,“ oznámila.  
Vivian se zeptala: „Kdy na mě dojde, vrchní sestro?“  
O převozu a jeho důvodu se dozvěděla už dříve odpoledne.  
„Ambulance mají naspěch,“ přiznala vrchní sestra, „ale bude trvat několik hodin, než budete na řadě, možná kolem deváté večer. Sestra, která bude mít službu, vám pomůže včas složit věci a bude vám ve všem nápomocna.“  
„Děkuji,“ hlesla Vivian.  
Vrchní sestra s teplotkou v ruce nepřítomně přikývla a odešla.  
Teď je na čase zavolat Mika, rozhodla se Vivian. Pět dnů jejich odloučení má sice skončit zítra, ale žádný z nich nepředpokládal nečekanou komplikaci. Nadto skoro nyní litovala, že prosadila svůj nápad o odloučení; zdál se jí teď hloupý a zbytečný.  
Natáhla se k telefonu na nočním stolku, tentokrát bez váhání. Sotva se jí ozvala ústředna, požádala: „Doktora Michaela Seddonse, prosím.“  
„Okamžik.“  
Čekala několik minut, než se hlas z ústředny znovu ozval.  
„Doktor Seddons není přítomen. Doprovází jednu ze sanitek.  
Může jej někdo zastoupit?“  
„Ne, děkuji,“ odpověděla Vivian. „Byla byste tak moc hodná a předala mu vzkaz, až se vrátí?“  
Telefonistka se zeptala: „Jde o služební záležitost?“  
Zaváhala: „Ne docela.“  
„Bohužel, dnes smíme přebírat jen naléhavé služební vzkazy. Zavolala byste laskavě později?“ V aparátu klaplo a linka oněměla. Vivian pomalu odložila sluchátko.  
Z haly slyšela zmatek a šum hlasů. Cítila, že jsou všichni vzrušení, tu a tam se ozval hlasitěji pronesený příkaz, náraz spadlého předmětu, něčí smích. Vyznívalo to tak obyčejně, a přece v téhle chvíli zatoužila na všem se podílet a být součástí všeho, co se dělo. Oči jí sklouzly na pokrývku, která byla od pahýlu levé nohy plochá. Vivian náhle popy vě pocítila bezútěšnost samoty a ochromil jí strach.

„Oh, Miku, miláčku,“ zašeptala, „ať jsi kdekoliv, prosím tě, přijď brzy za mnou!“

Sestra Penfieldová chtěla právě vejít do jídelny, když spatřila skupinu, spěchající směrem k ní. Poznala správce a primáře chirurgie. S nimi se snažila udržet krok hlavní dietní sestra Straughanová s poprsím bouřlivě rozvlněným. Před vchodem do jídelny Harry Tomaselli zvolnil chůzi.

Upozornil paní Straughanovou: „Musíte to udělat rychle a nenápadně!“

Dietetička přikývla a oba vstoupili do kuchyně dveřmi pro personál.

O'Donnell pokynul sestře Penfieldové: „Pojďte se mnou, prosím, potřebuji vaši pomoc.“

Následovala nesmírně rychlá a přesná akce. V jedné chvíli žena středních let ještě obsluhovala u vyhřívaného pultu, nyní ji paní Straughanová vzala pod paži a už ji vedla přímo do své kanceláře, podobně jako kormidlo řídí loď.

„Okamžik, prosím,“ oslovil O'Donnell vyplašenou ženu a pokynul sestře Penfieldové, aby zůstala u ní.

„Všechna jídla, která paní Burgessová chystala na talíře, okamžitě spalte,“ nařídil paní Straughanové. „Sežeňte pokud možno vše, čeho se dotkla. Nádobí, které měla v rukou, důkladně vyvařte.“

Hlavní dietní sestra vyšla do obsluhovaného úseku. V několika minutách byly O'Donnellovy instrukce splněny a vzápětí byla linka opět v provozu. Jen několik málo jednotlivců, kteří byli místu děje nejbliž, vytušilo, oč vlastně jde.

V kanceláři zatím O'Donnell uklidňoval vyděšenou ženu:

„Paní Burgessová, budete v nemocnici přijata jako pacient.

Budte klidná, všechno vám vysvětlím,“ dodal vlídně.

„Zaveďte pacientku na infekční oddělení,“ uložil sestře Penfieldové. „Kromě lékaře a sester nikdo s ní nesmí přijít do styku. Zavolám doktoru Chandlerovi a on zařídí další.“

Elaine Penfieldová jemně odváděla roztřesenou ženu, jak jí bylo uloženo.

Sotva obě ženy odešly, zeptala se paní Straughanová zvědavě: „Co se s ní teď stane, doktore O.?“

„Budeme ji léčit,“ řekl O'Donnell. „Zůstane teď v izolaci a internisté ji důkladně prohlédnou. Bacilonosič totiž mívá nemocný žlučník; jestli tomu tak je v jejím případě, bude asi nutná operace. A samozřejmě, budou vyšetřeni také všichni, kdo se s ní jakkoliv stýkali. O to se už postará doktor Harvey Chandler,“ dodal.

Harry Tomaselli zvedl telefonní sluchátko na stole hlavní dietní sestry a vzrušeným hlasem přikazoval svému oddělení:

„Jak jsem řekl: všechno zrušte – převozy, propuštění, pokud nejsou normální, dodávku jídel, veškerá mimořádná opatření!

A až s tím budete hotovi, zavolejte přijímací kancelář!“

Správce se přes stůl zazubil na Kenta O'Donnella: „Vyřídíte jim, že nemocnice Three Counties opět přijímá nemocné!“

Tomaselli pověsil sluchátko a přijal šálek kávy, kterou mu hlavní dietetička rychle uvařila, na svém osobním kávovaru.

„Paní Straughanová,“ řekl, „v tom shonu jsem neměl čas, abych vám něco oznámil. Dostanete nové automatické myčky nádobí. Správní rada souhlasí. Dokonce jsme už uzavřeli dodavatelskou smlouvu. Příští týden začnou s instalací.

Spokojena?“

Dietetička přikývla, jako by tuto informaci očekávala.

Vzápětí zaútočila novým výbojem: „Když jste jednou tady u mne, pane T., musím vám něco ukázat. Potřebuji větší lednici!“ Upřela na správce nelístný pohled. „Doufám, že tentokrát nebude muset tyfová epidemie prokazovat oprávněnost mého požadavku!“

Správce vzdychl a vstal. Zeptal se O'Donnella: „Máš dnes nějaké další problémy?“

„Dnes ne,“ usmál se O'Donnell, „ale zítra potřebuji s tebou jeden projednat!“

Měl na mysli Eustace Swayna.

DVACÁTÁ ČTVRTÁ KAPITOLA

David Coleman špatně spal. Celou noc se mu myšlenky vracely do nemocnice Three Counties, na patologické oddělení, k doktoru Josephu Pearsonovi.

Události několika posledních dnů nezměnily ani v nejmenším jeho přesvědčení o vině doktora Pearsona na smrti Alexanderova dítěte. Nic ho nemohlo omluvit, jeho vina zůstávala stejná. Nezměnil ani svůj názor na administrativu patologického oddělení nemocnice Three Counties, která byla v nepořádku, zatížena zastaralou koncepcí a brzděna prastarými metodami i vybavením, které dávno volalo po modernizaci.

A přece věděl, že jeho city k Pearsonovi za uplynulé čtyři dny se nějak změnily a zmírnily. Proč? Před týdnem ho považoval téměř za senilního a neschopného vedoucího, který nadto lpí na moci a překračuje únosnou mez vlastního věku. Od té doby se nestalo nic podstatného, co by změnilo jeho přesvědčení. Jaké měl tedy důvody pro svůj nynější nepokoj?

Pravda, starý pán zvládl vypuknutí tyfové epidemie a její následky s rozhodností a kompetencí, která byla možná o hodně lepší, než by byl prokázal sám Coleman. Bylo to však tak překvapující? Konečně, zkušenosti něco platí a za dané situace bylo jasné, že se Pearson vypjal k vrcholnému výkonu.

Jeho celkový názor na Pearsona byl však nyní méně vyhraněný, méně pevný. Před týdnem klasifikoval starého patologa – přes jeho úspěchy v minulosti – po stránce intelektuální jako „pána z Nemanic“. Teď už si David Coleman tak jist nebyl. A podvědomě tušil, že s postupem času bude své smýšlení častěji korigovat.

Nespavost způsobila, že přišel do nemocnice brzy. Vstoupil do kanceláře chvíli po osmé. Za Pearsonovým stolem seděl sekundář Roger McNeil.

„Dobré ráno,“ pozdravil McNeil. „Jste první vlaštovka.

Ostatní ještě dospívají.“

David Coleman se otázel: „Jsme hodně pozadu s ostatní prací?“

„Ani moc ne,“ odpověděl McNeil. „Je tu sice dost věcí, ale všechny mají čas a s ostatním jsem se celkem vyrovnal.“

Dodal: „Seddons mi hodně pomáhal. Poradil jsem mu, aby se držel patologie a nevracel se na chirurgii.“

Colemana zajímalo něco jiného. „Provedli už amputaci nohy té sestry-žákyně?“ zeptal se. „Dělali jste sekci?“ Byl zvědav na výsledek, poněvadž se rozcházeli v diagnóze s Pearsonem.

„Ne.“ McNeil vybral chorobopis ze stohu jiných. „Vivian Loburtonová,“ přečetl. „Tak se ta dívka jmenuje. Nebylo to naléhavé, tak jsem sekci prozatím odložil. Moha je stále ještě v lednici. Chcete se podívat?“

„Rád bych,“ přitakal Coleman.

Vzal chorobopis a odešel do sousední pitevny. Z chladničky v márnici mu nohu přinesli; začal odstraňovat gázový obal.

Rozbalená noha byla bílá a studená. V místě, kde byl úd vysoko ve stehně oddělen, byla krev srazena. Hmatl v oblasti, kde měl tumor být, a hned jej našel – tvrdou, cuckovitou hmotu na vnitřní straně pod kolenem. Vzal skalpel a hluboko zařízl, zvědav, co uvidí.

Sluha odebral Kentu O'Donnellovi svrchník a klobouk a pověsil je do skříně v chmurné vysoké hale. O'Donnell se kolem sebe rozhlížel a přemítal, jak vůbec někdo, bohatý či chudý, může žít v takovém prostředí. Chápal, že člověk jako Eustace Swayne vyžadoval velký chmurný prostor, hojnost trámů a dřevěného ostění i kamenných tesaných desek, potřeboval přenesený pocit feudální moci, spojené historií s dávnými časy a místy. O'Donnella napadlo, co se s domem stane, až stařec zemře. Stane se nejspíš muzeem nebo obrazárnou, možná že zůstane stát prázdný a opuštěný, jako řada sidel ve městě. Nepředpokládal, že by si jej někdo ještě mohl zvolit za svůj domov. Bylo by logické, kdyby takový dům zavíral své brány v pět hodin odpoledne a otevíral je až další den ráno. Dodatečně si uvědomil, že v těchto přísných zdech prožila své dětství Denisa. Uvažoval, jestli tu vůbec někdy byla šťastná.

„Pan Swayne je dnes poněkud unaven, pane,“ oznámil mu sluha. „Ptal se, jestli by vám nevadilo, kdyby vás přijal v ložnici.“

„Nevadí mi to,“ řekl O'Donnell. Napadlo ho, že ložnice bude možná tím nejvhodnějším místem pro to, co hodlal vyslovit. Kdyby měla Eustace Swayna ranit mrtvice, měl by ho hned kam položit a kde ho ošetřit. Vystupoval za sluhou po širokém schodišti s vyřezávaným zábradlím a šel za ním chodbou; jejich kroky tlumil vysoký běhoun. Sluha lehce zaklepal na těžké, čalouněné dveře a stiskl kovanou železnou kliku. Uvedl O'Donnella do prostorné místnosti.

O'Donnell zprvu Eustace Swayna nezpozoroval. Jeho oči se zastavily na masivním krbu, v němž hučel oheň z velikých polen. Plameny sálaly horkem; pokoj byl v mírném ránu pozdního srpna nesnesitelně přetopen. Pak spatřil Swayna; ležel v obrovské posteli se čtyřmi sloupky; záda měl vysoko podložena polštáři. Ramena mu kryl župan s monogramem.

O'Donnell cestou k lůžku překvapeně zpozoroval, jak od posledního setkání při večeři s Ordenem Brownem a Denisou starý milionář zeslábl.

„Děkuji vám, že jste přišel,“ přivítal ho Swayne. I jeho hlas byl slabší než tehdy. Pokynul návštěvníkovi, aby se posadil do křesla vedle lůžka.

O'Donnell si sedl a řekl: „Vzkázal jste mi, že byste se mnou rád mluvil.“ V duchu revidoval britkost některých svých zamýšlených prohlášení. Své stanovisko k Joeovi Pearsonovi nehodlal samozřejmě měnit, ale chtěl být alespoň zdvořilý.

Nechtěl se přit s tímto zřejmě nemocným, starým člověkem soubor by byl příliš nerovný.

„Před třemi dny byl u mne Joe Pearson,“ začal Swayne.

Tak zde tedy byl v těch hodinách, kdy zmizel a kdy se ho marně pokoušeli najít! „Ano,“ přisvědčil O'Donnell. „Tušíl jsem to.“

„Oznámil mi, že odchází z nemocnice.“ Starcův hlas bylo sotva slyšet; dosud se však nezmínil o stížnosti na O'Donnella, kterou primář chirurgie očekával.

Byl zvědav, co bude následovat. „Ano, je tomu tak,“ odpověděl.

Starý pán byl zticha. Pak řekl: „Domnívám se, že jistě věci nemůže nikdo ovlivnit.“ Ve slovech zazněla stopa trpkosti. Nebo rezignace? Těžko tvrdit s jistotou.

„Myslím, že nemůže,“ odpověděl O'Donnell mírně.

„Když mě Joe Pearson navštívil,“ rozhovořil se Eustace Swayne, „vyslovil dvě přání. První bylo, aby můj dar na přístavbu nemocnice nebyl podmíněn žádnými výhradami.“

Souhlasil jsem.“

V přestávce, která nastala, O'Donnell mlčel a rozvažoval význam těch slov. Stařec pokračoval: „Druhá žádost byla osobního rázu. Máte v nemocnici zaměstnance – pokud si vzpomínám, jmenuje se Alexander.“

„Ano,“ přitakal O'Donnell udiveně. „John Alexander je náš laboratorní technik.“

„Ztratili dítě?“

O'Donnell mlčky přikývl.

„Joe Pearson mě požádal, abych tomu chlapci poskytl prostředky k uskutečnění studia na lékařské fakultě. Udělám to – samozřejmě – docela snadno. Peníze jsou přece jen ještě k něčemu užitečné.“ Swayne sáhl po tlusté manilové obálce na prošívání pokrývky. „Dal jsem příslušné pokyny svým právníkům. Založím fond – dostatečný, aby mu hradil veškeré náklady studia a umožnil jemu i jeho ženě pohodlný život.“

Jestliže se bude chtít později specializovat, bude fond k tomu účelu dostatečně dotován.“ Stařec se odmlčel, unaven dlouhým projevem. Po chvíli pokračoval: „Jenže já nemám na mysli jednorázovou akci. Po Johnovi Alexanderovi přijdou i jiní – a budou rovněž potřebovat pomoc. Chci, aby založený fond byl trvalý – a aby byl spravován ústavní

lékařskou radou nemocnice Three Counties. Mám jedinou podmínku!“

Eustace Swayne se upřeně podíval na O'Donnella. „Fond se bude jmenovat Nadace doktora Josepha Pearsona,“ prohlásil vzdorně. „Máte nějaké námítky?“

Pohnut a zahanben O'Donnell odpověděl: „Pane Swayne, nikdo nemůže nic namítat. Podle mého názoru je založení fondu jedním z nejkrásnějších skutků, které jste kdy udělal.“

„Miku, prosím tě, řekni mi pravdu,“ pravila Vivian, „chci ji znát.“

Dívali se jeden na druhého; Vivian ležela na nemocničním lůžku, Mike Seddons stál vedle něho plný obav.

Po dnech odloučení se setkali poprvé. Minulého večera, když byl zrušen Vivianin převoz, pokoušela se podruhé zastihnout Mika telefonem, ale bez úspěchu. Dnes ráno přišel, bez zavolání, tak jak se domluvili před šesti dny. Její oči zkoumaly Mikovu tvář, strach jí dodával bystrosti, instinkt jí napovídal, co mysl odmítala přiznat.

„Vivian,“ začal Mike a dívka viděla, že se chvěje. „Musím s tebou mluvit.“

Neodpověděla. Jen její upřený pohled mu ulpíval na tváři.

Rty mu okoraly; navlhčil je jazykem. Cítil, že se červená, srdce mu tlouklo. Nejraději by se byl otočil a utekl. Místo toho zde rozpačitě přešlapoval a tápal po slovech, která nemohl najít.

„Tuším, co chceš říct, Miku.“ Vivianin hlas byl bezbarvý, bezvýrazný. „Nechceš si mě vzít. Byla bych ti přítěží – teď v tomhle stavu.“

„Oh, Vivian – miláčku – „

„Nech toho, Miku,“ zarazila ho, „prosím tě, nech toho!“

Naléhavě, úpěnlivě žadonil: „Prosím tě, vyslechni mě, Vivian, vyslechni mě! Není to tak jednoduché...“ opět ztratil řeč.

Tři dny hledal vhodná slova a věty pro tento okamžik; přitom věděl, že jejich účinek bude stejný, ať budou mít jakoukoliv formu. Od posledního setkání Mike Seddons prozkoumal propast své duše a svého svědomí. Poznání ho sice naplnilo nechutí a odsouzením, ale dovedlo ho k pravdě. Věděl s jistotou, že manželství s Vivianou by nebylo šťastné, ne její vinou, ale pro jeho vlastní slabost.

Ve chvílích, kdy pitval sám sebe, zvažoval situaci obou tak, jak by jí měli ve společném životě čelit. V jasném světle své představivosti viděl ji a sebe v sále plném lidí; sebe mladého, mužného, bez jediné vady a do jeho paže zavěšenou Vivianu, která se pohybuje pomalu, neohrabaně, možná s holí, určitě však s protézou. Viděl se, jak se potápí v příboji či leží napůl nahý na pláži v horkém slunci, avšak s Vivianou vhodně oblečenou, protože se nemůže podílet na ničem z toho kvůli protěze, která by vypadala ošklivě; a kdyby ji odepjala, stala by se groteskním, nepohyblivým torzem, předmětem soucitných nebo odvrácených pohledů.

A co víc! Zakázal si zábrany a instinktivní slušnost a představil si sebe a Vivianu v okamžicích vášně. Večer, než by šli spát, Vivian by si odepjala protézu sama, nebo by jí pomáhal?

Mohl by ji nedočkavě svlékat, s vědomím, co se skrývá vespod? A jak by se milovali? S protézou – nebo bez ní?

V případě, že s protézou, jak by na něho působilo, kdyby se k jeho toužebně prahnoucímu tělu tvrdě a bez hřejivosti přitiskla neživá plastická hmota? A kdyby bez ní – s jakým pocitem by vnímal pahýl Vivianiny nohy pod svým tělem?

Dosáhli by úplného ukojení – když její tělo už nikdy nemůže být úplné?

Mike Seddons se zpotil. Hledal v hlubině pravdy a došel k výsledku svých úvah.

Vivian řekla: „Už mi nic nevysvětluj, Miku.“ Hlas měla přidušený.

„Ale já chci! Musím! Je tolik věcí, na něž bychom měli myslet!“ Slova se mu naráz hrnula z úst, skoro je chrлил v usilovné snaze Vivianě ujasnit, jakou agónií se musel protřpět, než sem přišel. I v této chvíli se dožadoval jejího porozumění.

„Podívej se, Vivian, všechno jsem poctivě promýšlel; bude ti lépe...“ pokoušel se začít.

Její oči mu pronikaly tváří. Nikdy přecítím si nevšiml, jak jsou stále a přímé. „Prosím tě, nelži, Miku,“ přerušila ho.

„Bude lépe, když odejdeš.“

Věděl, že se zachoval zbaběle. Nesmírně si přál dostat se odtud, aby nemusel hledět Vivianě do očí. Ale ještě váhal.

„Co budeš dělat?“ otázal se.

„Nevím. Abych řekla pravdu, nepřemýšlela jsem o tom.“

Vivianin hlas byl sice pevný, ale přece prozrazoval úsilí, kterým za tu pevnost platí. „Možná, že budu dělat dál ošetřovatelku, pokud mě nechají. Nevím ovšem, jestli jsem vyléčená. Jestli ne, nemám zdání, jak dlouho budu živa.“

Takové mám vyhlídky, Miku, vid’?“

Měl tolik slušnosti, že sklopil oči.

U dveří se naposled ohlédl. „Sbohem, Vivian,“ hlesl.

Pokusila se mu odpovědět; ale ovládala se již příliš dlouho.

Mike Seddons seběhl z druhého poschodí dolů na patologii.

Vešel do pitevně a našel Davida Colemana, jak pitvá nohu.

Byla bílá a bez života a pod řezy Colemanova skalpelu tmavla krví. Seddons se na ni zadíval a hrozná představa mu ji vymalovala v nylonové punčošce, v sandálku s vysokým podpatkem. S děsivou předtuchou prošel místností a přečetl si jméno v otevřeném chorobopise.

Zasáhlo ho jako prudká rána, vyběhl do chodby a zvracel, bezmocně opřen o stěnu.

„Vitám vás, doktore Colemaně! Pojd'te dál!“

David Coleman dokončil sekci a umýval se, když dostal zprávu, aby navštívil primáře chirurgie. Jakmile vstoupil do jeho kanceláře, Kent O'Donnell vstal zdvořile od stolu.

„Posaďte se,“ vybídl O'Donnell mladého patologa a podal mu ryté zlaté pouzdro: „Vezmete si cigaretu?“

„Děkuji!“ Coleman si vybral a dal si zapálit. Opřel se pohodlně o opěradlo koženého křesla. Instinktivně vycítil, že následující rozhovor způsobí zásadní obrat v jeho životě.

O'Donnell obešel stůl a postavil se k oknu. Stál opřen zády o jeho rám a ranní slunce ho oblávalo. „Jistě jste slyšel o rezignaci doktora Pearsona.“

„Ano. Slyšel,“ odpověděl Coleman klidně a potom ke svému úžasu dopověděl: „Víte ovšem, že se poslední dny vůbec nešetřil. Byl tu ve dne v noci.“

„Vim o tom,“ O'Donnell hleděl na žhnoucí konec své cigarety. „Na situaci se však nic nemění. Uvědomujete si to?“

Coleman věděl, že primář chirurgie má pravdu. „Ano,“ přisvědčil, „nepředpokládám, že by se něco změnilo.“

„Joe se vyjádřil, že by rád odešel ihned,“ pokračoval O'Donnell. „Tím se u nás uvolňuje okamžitě místo vedoucího patologa. Přijmete je?“

Na vteřinu David Coleman zaváhal. Vždycky si přece horoucně přál mít vlastní oddělení; mít svobodu k reorganizaci, moci uplatňovat nová vědecká zařízení, praktikovat dobrou medicínu, přivést patologii na vysokou úroveň. Toto vše si přál a Kent O'Donnell zvedl vytoužený pohár až k jeho rtům.

Hned ho však přepadl strach. Uvědomil si hroznou odpovědnost, kterou by musel převzít. Připomněl si, že potom už tu nebude nikdo, kdo by mu ulehčoval rozhodování, ultimativní volba konečné diagnózy by spočívala výlučně na něm samém. Může se odvážit? Je už dostatečně připraven? Je poměrně mlád, mohl by ještě několik let pokračovat jako zástupce vedoucího! Pak by se vyskytly další příležitosti k postupu. Ale přiznal si poctivě, že není úniku, tento vývoj se mu rýsoval od chvíle, kdy poprvé překročil práh nemocnice Three Counties.

„Ano,“ řekl, „jestli mi bude místo nabídnuto, přijmu je.“

„Mohu vás ujistit, že vám bude nabídnuto,“ usmál se O'Donnell. „Mohu se vás na něco zeptat?“ připojil.

„Prosím.“

Primář chirurgie se odmlčel. Hledal správný výraz pro otázku, kterou chtěl položit. Cítil, že to, co chce vyjádřit, je důležité pro oba. Konečně se zeptal: „Řekl byste mi, jaký je váš postoj k medicíně a k nemocnici Three Counties?“

„To se nesnadno vyjadřuje slovy!“ zaváhal Coleman.

„Pokuste se!“

David Coleman přemýšlel. Pravda, věřil v určité hodnoty, ale skoro nikdy je nevyhlašoval nahlas, ani sám pro sebe. Teď byl čas, aby je vyjádřil.

„Domnívám se, že pravý cíl je,“ rozhovořil se zvolna, „abychom všichni, lékaři, nemocnice, medicínská technologie, usilovali o jediné: vyléčení chorob nemocných. Zdá se mi, že někdy na to zapomínáme. Často jsme zcela pohlceni teoretickou medicínou, vědou, představou lépe vybavených nemocnic – a zapomínáme, že všechno tohle má jediný smysl: lidi, kteří nás potřebují a očekávají od medicíny pomoc.“

Zarazil se. „Řekl jsem to nějak kostrbatě.“

„Ne,“ odporoval mu O'Donnell. „Velmi dobře.“ Zalil ho pocit triumfu a naděje. Instinkt ho neklamal, volil dobře.

Předvídal, že oni dva, primář chirurgie a přednosta patologie, vykonají společně mnoho dobrého. Budou dál budovat nemocnici Three Counties a povedou ji k dalšímu rozkvětu.

Všechno, co vytvoří, nebude jistě dokonalé; nic, co vzniká, není bez vad. Vyskytnou se kazy, i chyby, ale aspoň jejich cíle jsou společné, neboť oba cítí stejně. Musí stát při sobě!

Coleman je mladší než on, O'Donnell má v mnoha oblastech větší zkušenosti. Primář chirurgie se za poslední týden mnoho naučil. Poznal, že horlivost může vést k samolibosti podobně jako lhostejnost a že ke katastrofě lze dojít mnoha cestami.

Od nynějška povede boj proti namyšlenosti ve všech směrech; patologie, s mladým doktorem Colemanem jako vedoucím, se stane jeho pravou rukou.

Něco ho napadlo: „Ještě jedna otázka. Co si myslíte o Joeovi Pearsonovi a o jeho odchodu?“

„Nejsem si jist,“ odpověděl David Coleman. „Sám bych chtěl mít jasno.“

„Být v nejistotě není někdy špatné. Odvrací nás to od málo pružného myšlení,“ usmál se O'Donnell. „O některých věcech byste však měl vědět. Někteří starší členové lékařského kolektivu se mnou mluvili, pověděli mi o událostech a věcech, o nichž jsem nevěděl.“ Odmlčel se. „Joe Pearson vykonal za dvaatřicet let pro naši nemocnici mnoho. Dnes jsou ty věci většinou zapomenuty a lidé jako vy a já se o nich vždycky nedozvědí. Víte, že Joe Pearson u nás vybudoval krevní banku? Dnes ji považujeme za samozřejmost, ale tehdy měl mnoho odpůrců. Mimo jiné usiloval o zřízení tkáňového výboru. Dověděl jsem se, že valná většina kolegů s ním v tomhle rozhořčeně bojovala. Doslova výbor vydupal a ten udělal hodně pro zvýšení standardu zdejší chirurgie. Joe pracoval i ve výzkumu – na příčinách a výskytu rakoviny štítné žlázy. Většina z toho je dnes obecně přijata a jen málo lidí si vzpomene, že to pochází od Joea Pearsona.“

„Ani já jsem to nevěděl,“ přiznal se Coleman. „Děkuji, že jste mi to pověděl.“

„Nu, na tohle všechno se zapomnělo. V mladém věku zavedl mnoho nového i v laboratoři – testy, zařízení. Bohužel, přišla doba, kdy přestal dělat nové věci. Vegetoval a zapadl do vyjetých kolejí. To se stává.“

Coleman si náhle vzpomněl na svého otce, na silné podezření, že senzibilizovaná krev, která zabila Alexanderovo dítě, pocházela z transfúze, kterou před léty jeho otec Elizabeth naordinoval bez vytypování Rh faktoru, i když v té době již medicína znala eventuální nebezpečné následky.

„Ano,“ přisvědčil, „myslím, že se to stává.“

Oba vstali a zamířili ke dveřím. Jak jimi procházeli, O'Donnell tiše poznamenal: „Je opravdu dobré, zachovat si soucit. Nikdy nemůžeme vědět, kdy jej budeme sami potřebovat.“

„Kente, vypadáš unaveně,“ konstatovala Lucy Graingerová.

Bylo brzo po poledni a O'Donnell se zastavil v přízemní chodbě. Nepozorována došla k němu.

Drahá Lucy, pomysli si – nezměněná, hřejivá, něžná, trvalý přístav v moři nejistoty. Byl to opravdu sotva týden, co uvažoval o odchodu z Burlingtonu a o svatbě s Denisou?

Teď mu tohle všechno připadalo vzdálené – byla to jen nostalgická mezihra, která pranic neznamenal. Patří sem, na tohle místo, ať je dobré či špatné, tady se naplňuje jeho osud.

Vzal ji pod paži. „Lucy,“ řekl, „musíme se brzo setkat.

Máme si toho tolik povědět!“

„Moc ráda,“ usmála se s citem. „Můžeš mě vzít zítra na večeři!“

Šli bok po boku chodbou a O'Donnell se cítil v Lucině blízkosti bezpečný. Pohlédl kradmo na její profil a rostlo v něm přesvědčení, že je spolu čeká mnoho dobrého. Možná, že budou potřebovat nějaký čas, než se přizpůsobí jeden druhému, ale věděl, že posléze najdou společnou budoucnost.

Lucy blesklo hlavou: „Sny se někdy vyplňují. Že by se splnil i ten můj – a dokonce brzy?“

Na patologii se vždycky stmívalo brzy. Tak drazo tu platili za umístění v suterénu nemocnice. David Coleman rozsvítil a rozhodl se, že jedním z jeho prvních plánů bude přestěhovat oddělení do lepších místností. Doba, kdy patologie byla automaticky situována blízko popelnic, už minula; světlo a vzduch byly pro ni právě tak nepostradatelné jako pro jiná odvětví medicíny.

Vešel do kanceláře a našel Pearsona za jeho stolem. Starý pán vyprazdňoval obsah zásuvek. Jak Coleman vešel, zdvihl hlavu.

„Je s podivem,“ pravil, „kolik krámů se člověku nahromadí za dvaatřicet let.“

David Coleman ho chvilku pozoroval a potom řekl: „Je mi to opravdu líto.“

„Není čeho litovat,“ zabrumlal Pearson. Zavřel poslední zásuvku a vložil papíry do aktovky. „Slyšel jsem o vašem jmenování. Blahopřeju.“

„Moc bych si přál, aby k němu došlo jinak,“ přiznal Coleman upřímně.

„Příliš pozdě na úvahy,“ starý patolog zacvakl zámky na aktovce a rozhlédl se: „No, myslím, že jsem sbalil všechno.

Kdybyste ještě něco našel, přiložte to k mému šeku na penzi.“

„Rád bych vám ještě něco pověděl,“ řekl Coleman.

„Copak?“

„Dnes ráno jsem pitval nohu té žákyně,“ řekl Coleman opatrně. „Měl jste pravdu. Já jsem se mýlil. Nádor je zhoubný. Nepochybně osteogenní sarkom.“

Starý pán mlčel. Vypadal, že je myšlenkami daleko odtud.

„Jsem rád, že jsem se nedopustil chyby,“ řekl prostě, „aspoň v tomhle.“

Vzal svrchník a zamířil ke dveřím. Už odcházel, ale najednou se vrátil. Téměř ostýchavě se otázel: „Nebudete se zlobit, když vám dám radu?“

Coleman potřásl hlavou: „Naopak, prosím vás o ni.“

„Jste mladý,“ rozhovořil se Pearson. „Máte zdravou chuť do života, což je správné. Svůj obor znáte dobře. Držte krok s moderní vědou. Znáte věci, které jsem nikdy neznal a už se je nenaučím. Dejte na mou radu a snažte se být stále na úrovni! Neklamte se, nebude to lehké.“ Ukázal na stůl, který právě uvolnil: „Budete tu sedět a telefon zazvoní tisíckrát za den. Jednou se ozve správce a bude mít na programu rozpočet, podruhé laborant, který bude dávat výpověď, a budete muset uhlazovat nedorozumění. A přijdou i lékaři, vaši kolegové, a budou chtít tohle a támhleto – pořád něco.“ Starý primář se slabě usmál. „Pak přijde agent a bude vám nabízet věčnou zkumavku a nezhasínající kahan. A až se ho zbavíte, přijde další a další a další. A na sklonku dne se podíváte, co se s ním stalo, budete se ptát, co jste vlastně vykonal a čeho jste dosáhl.“

Pearson se odmlčel a Coleman čekal. Pochopil, že starý patolog rekapituluje vlastní minulost. „A takový bude i den příští a následující, jeden po druhém,“ pokračoval. „Zjistíte, že tak uplynul rok, potom druhý a třetí a další. Denně vykonáte tisíc maličkostí a zvyknete si poslat za sebe na kursy jiné pracovníky, neboť vy prostě nebudete mít čas, abyste se jich sám zúčastnil. Ti tam uslyší o novinkách v medicíně, zatímco vy se vzdáte výzkumu a bádání. A protože budete pracovat tak tvrdě, budete večer unaven a nedokážete v noci studovat odbornou literaturu. Jednoho dne zjistíte, že všechno, co znáte, je už nemoderní. A že je příliš pozdě, abyste na tom něco změnil.“

Pearsonův hlas se zachvěl, vzpomínky ho dojaly. Položil ruku na Colemanovu paži: „Poslechněte starého muže, který toto všechno prožil,“ naléhal. „Chybil, že zůstal pozadu.“

Nedopusťte, aby se něco podobného stalo i vám! Zavřete se třeba do skříně, když nebudete moci jinak! Utečte od telefonu, od šanonů, od papírů a čtete, studujte, naslouchejte a držte krok s dobou. Nikdo vás pak nebude moci napadnout.

Nikdo nebude moci říci: Je hotov! Je s ním konec! Patří do starého železa! Neboť vy budete vědět tolik jako oni, ba víc. Protože budete mít i dostatek zkušeností, které doplní teorii...”

Domluvil a obrátil se.

„Zapamatuju si to všechno,“ slíbil Coleman. „Vyprovodím vás,“ dodal laskavě.

Vystoupili po schodech vedoucích od patologie. V přízemí nemocnice začínal podvečerní shon. Kolem nich proběhla sestra; nesla podnos s dietním jídlem a její naškrobená uniforma šustěla. Ustoupili stranou, aby mohlo projet pojízdné křeslo. Seděl na něm muž středního věku s nohou v sádře.

Držel pár berlí jako vesla vtažená do člunu. Chodbou proběhl trojlístek sester-žákyně, které se něčemu chichotaly. Minula je pomocnice s vozíkem plným časopisů. U výtahů čekal muž, s kyticí květin. Někde plakalo dítě. Živoucí

organismus nemocnice, zrcadlo vnějšího světa, nepřetržitě pulsoval.

Pearson se rozhlédl a Colemana napadlo: Třicet dvě léta práce – a teď snad vidí všechno naposled. Jak bude mně, až přijde můj čas? Vzpomenu si na tuhle chvíli za třicet let?

Porozumím pak lépe než dnes?

Místní rozhlas začal vyvolávat: „Doktor David Coleman!

Doktor David Coleman! Má přijít na chirurgické oddělení!“

„Kolotoč začíná,“ poznamenal Pearson. „Potřebuji zhodnocení zmrazených preparátů. Raději běžte.“ Podal mu ruku.

„Hodně štěstí!“

Dojatý Coleman jen stěží promluvil: „Děkuji vám!“

Starý pán přikývl a otočil se.

„Dobrou noc, doktore Pearstone,“ pozdravila jedna ze starších sester, která proběhla kolem.

„Dobrou noc,“ opětoval pozdrav doktor Pearson. Cestou k východu se zastavil pod nápisem „Kouření zakázáno“ a zapálil si doutník.